

ZPRÁVA Z KOMPLEXNÍHO VYHODNOCENÍ ZAHRANIČNÍ ROZVOJOVÉ SPOLUPRÁCE ČESKÉ REPUBLIKY V SEKTORU PODPORY DEMOKRACIE, LIDSKÝCH PRÁV A SPOLEČENSKÉ TRANSFORMACE V GRUZII

Vyhodnocené projekty:

- I. Podpora rozvoje spolupráce na místní úrovni v Gruzii
- II. Rozvoj občanské společnosti a její účast na veřejném životě v Gruzii
- III. Podpora transparentnosti a komunikace v Gruzii
- IV. Podpora aktivního občanství a zapojení mládeže do veřejného života v Gruzii
- V. Aktivní zapojení mladých do života obce - podpora přirozeného rozvoje občanské společnosti v Gruzii

Listopad 2014

Ing. Inka Píbilová, MAS
Ing. Monika Příbylová
Bc. Elene Margvelashvili

Partnerská země (země realizace): Gruzie	Projektové lokality: Adjara, Imereti, Gurie, Kakheti, Kvemo Kartli, Racha-Lechkhumi, Samcche-Džavachetii, Samegrelo-Zemo Svaneti, Shida Kartli, Tbilisi, Zugdidi
Název projektů v českém a anglickém jazyce: I. Podpora rozvoje spolupráce na místní úrovni v Gruzii <i>Supporting development of cooperation at the local level in Georgia</i> II. Rozvoj občanské společnosti a její účast na veřejném životě v Gruzii <i>Development of civil society and its participation in public life of Georgia</i> III. Podpora transparentnosti a komunikace v Gruzii <i>Fostering Transparency and Communication in Georgia</i> IV. Podpora aktivního občanství a zapojení mládeže do veřejného života v Gruzii <i>Support of active citizenship and involvement of youth in public life in Georgia</i> V. Aktivní zapojení mladých do života obce - podpora přirozeného rozvoje občanské společnosti v Gruzii <i>Support of active involvement of the youth to community life - natural development of civil society in Georgia</i>	Sektorové zaměření: Podpora demokracie, lidských práv a společenské transformace
Gestor: Ministerstvo zahraničních věcí ČR, Odbor lidských práv a transformační politiky	Realizátor: AGORA Central Europe (projekt I-IV) Člověk v tísni (projekt V)
Období realizace – měsíc/rok zahájení projektu: 7/2008 (první projekt)	Měsíc/rok ukončení projektu: 12/2013 (poslední projekt)
Celkové čerpání v Kč ze ZRS ČR: 16,23 mil. Kč	Celkové čerpání v Kč včetně spolufinancování: 19,6 mil. Kč
Další donoři podílející se na projektech: Evropská komise, polská podpora transformace, Velvyslanectví USA	
Autoři evaluační zprávy: Ing. Inka Píbilová, MAS Ing. Monika Příbylová Elene Margvelashvili, BA	
Datum, podpis(y):	

Tato zpráva byla financována MZV ČR. Názory v ní uvedené jsou výhradně názory evaluátorek/autorek a nemohou být v žádném případě vykládány jako oficiální pozice MZV ČR. Evaluátorky/autorky by rády poděkovaly všem zúčastněným stranám zejména za jejich pozitivní přístup, cenné podněty a připomínky. Pro zjednodušení jsou používány maskulinní tvary, označují však ženy i muže.

Shrnutí

„Komplexní evaluace zahraniční rozvojové spolupráce (ZRS) ČR v sektoru podpory demokracie, lidských práv a společenské transformace v Gruzii“ proběhla na základě zadání Ministerstva zahraničních věcí (MZV) České republiky (ČR). Evaluaci provedly od srpna do listopadu 2014 Inka Píbilová, Monika Příbylová a Elene Margvelashvili.

Evaluace zahrnovala následující projekty o celkovém rozpočtu 19,6 mil. Kč:

- I. Podpora rozvoje spolupráce na místní úrovni v Gruzii
- II. Rozvoj občanské společnosti a její účast na veřejném životě v Gruzii
- III. Podpora transparentnosti a komunikace v Gruzii
- IV. Podpora aktivního občanství a zapojení mládeže do veřejného života v Gruzii
- V. Aktivní zapojení mladých do života obce - podpora přirozeného rozvoje občanské společnosti v Gruzii

Hlavním účelem evaluace bylo získat objektivně podložené a konzistentní závěry využitelné při rozhodování MZV ČR a realizátorů o budoucím zaměření ZRS v Gruzii. Zvláštní zřetel byl kladen na transformační spolupráci, potenciální synergie mezi hodnocenými projekty a relevantní politiky a strategie Gruzie. K sektorovému pohledu přispělo posouzení různých modalit, příkladů dobré praxe, budoucích synergií, koordinace a trilaterální spolupráce. Z praktických důvodů se dvoutýdenní evaluační mise soustředila na regiony Imretie a Gurie, kde se realizovala většina aktivit. Navíc proběhly rozhovory s klíčovými aktéry v Tbilisi a v ČR. Dále proběhla také dotazníková šetření mezi cílovými skupinami.

Klíčová zjištění a závěry jsou níže:

Relevance: V souladu s místními potřebami, ale je třeba zlepšit koordinaci s ostatními

Gruzie zaznamenala dramatické změny v politice, a to zejména po demokratických volbách v roce 2012. Hodnocené projekty a jejich metodologie byly obecně v souladu s potřebami cílových skupin. Příslušná ministerstva byla zapojena. Oblasti pro zlepšení zahrnují spolupráci s regionálními vzdělávacími středisky a náboženskými organizacemi občanské společnosti (NNO), koordinaci s jinými institucionálními dárči a realizátory a též koordinaci odboru lidských práv a transformační politiky (LPTP) s Českou rozvojovou agenturou (ČRA). Současné ožehavé otázky související s hodnoceným sektorem zahrnují samosprávu, posilování role NNO, řešení konfliktů, zohlednění práv různých menšin, pokyny pro občanskou výchovu (využití inovativních metod a zohlednění kritického myšlení), realizaci politiky mládeže a vyvážené zpravodajství. Existuje několik příležitostí pro mnohostrannou spolupráci, od společného programování, přes společné financování, až po realizaci, evaluaci a prosazování společných zájmů (advokační činnost). Transformační zkušenosti a podpora decentralizace, resp. samospráv mají rovněž vysoký potenciál pro vícestrannou spolupráci. Celkově lze relevanci hodnotit jako spíše vysokou.

Efektivita: Hospodárné, ovšem projektové konsorcium mohlo více využít synergií

I přes neúplnou dokumentaci lze učinit závěr, že projekty byly hospodárné. Třetina celkových výdajů plynula na podporu příjemců, zbytek byl smysluplně využit s ohledem na náklady na osobu. Díky místní kanceláři Člověka v tísní (ČvT) v Kutaisi se zvýšila finanční podpora příjemců; proto ji lze považovat za dobrou praxi. Náklady na účastníka studijní cesty byly relativně vysoké, přičemž výstupy nebyly zcela jasné, a proto je jejich hospodárnost otázkou. Každý partner si řídil svůj podprojekt sám a spolupracoval pouze na studijních cestách, některých školeních a konferencích. Konsorcium bylo umělé a nemělo žádnou významnou přidanou hodnotu. Partneři nevyužili potenciální synergie např. mezi školeními samospráv a zapojením škol či veřejnosti v určité lokalitě. Celkově je efektivita spíše vysoká.

Efektivnost: Projekty nepřispěly k vyššímu vlivu občanů na rozhodování samospráv

Díky propojení školení – miniprojektů – mentoringu od zkušeného pracovníka – ocenění projektových úspěchů se podařilo krátkodobě zvýšit angažovanost **NNO** v místních otázkách a zohlednit občanská, politická, sociální, ekonomická a environmentální práva. Následně se zapojily zejména etablované NNO, které měly diverzifikované financování. Vliv na rozhodování samospráv však měly spíše výjimečně. Po ukončení aktivit neproběhla evaluace s výjimkou externí evaluace projektu V a interního hodnocení dopadů ToL. NNO se koordinovaly a sdílely zkušenosti jen omezeně. Spíše vznikla jistá závislost na dárči / dotacích.

Dlouhodobé zapojení zástupců **samospráv** v miniprojektech ČvT přispělo k posílení spolupráce samospráv s mládeží a NNO. Jde tedy o dobrou praxi. Na druhou stranu školení samospráv a studijní cesty během hodnocených projektů měly zanedbatelný vliv na kapacity samospráv, neboť šlo o jednorázové aktivity a řada pracovníků samospráv byla po volbách v roce 2014 vyměněna.

Mediální školení a letní školy pro studenty žurnalistiky byly také většinou jednorázové, bez strukturované návazné spolupráce s většinou zúčastněných. Účastníci většinou zůstali pracovat v médiích. V minimálně dvou případech navíc novináři dále sdíleli know-how. Ovšem konkrétní změny v pluralitě a kvalitě médií, ke kterým školení přispěla, nejsou jasné.

Studenti / mládež se během miniprojektů zapojili/a do věcí veřejných na různých úrovních. Nicméně jejich dlouhodobé zapojení je problematické. Pokud by miniprojekty více zahrnovaly i tzv. advokační činnost, mohly přispět ke změnám na úrovni samospráv. Nejsou důkazy o tom, že by se díky letním školám mládež více angažovala. Klíčové je sdílet vzory a organizovat více dlouhodobé, systematické zapojení do ožehavých místních problémů.

Co se týče **škol**, debatní soutěže se staly populárními mezi studenty i učiteli. Přispěly k novým poznatkům a dovednostem studentů a zaujaly i ostatní studenty. Díky studijní cestě učitelů do ČR a proškolení učitelů v místě bylo možné zasáhnout více škol. Vytvořené příručky byly využívány, ovšem není jasné, v jaké míře. Konference nebyla zvláště přínosná.

Celkově výše uvedené aktivity a výsledky zasáhly přímo asi 4 000 občanů. Neposílily však ve větší míře vliv veřejnosti na rozhodování institucí, a proto je celková efektivnost hodnocena jako spíše nízká. Hlavními důvody je příliš široký záběr a krátkodobé zapojení cílových skupin.

Udržitelnost: Přínosy konkrétním lidem jsou zřejmě udržitelné, ale systém bylo možné zlepšit

Jakékoliv individuální přínosy jsou pravděpodobně udržitelné. Udržitelnost byla jednou z priorit Člověka v tísní (ČvT) a Transitions Online (ToL). Ostatní realizátoři se nesoustředili nějak zvláště na nastavení mechanismů, které by umožnily pokračování aktivit a přínosy pro větší množství příjemců (např. participativním výběrem témat, koordinací mezi školami a NNO). Některé školy samostatně pokračovaly v debatách, obdobně pokračovaly i některé NNO a mládežnické iniciativy. Jako dobrou praxi ohledně udržitelnosti a multiplikačního efektu lze uvést příklad 23 škol v Terjole, které nadále pokračují v debatách s podporou mládežnického centra a s financemi samosprávy. Trvalým přínosem je spolupráce několika samospráv s ČvT a pokračující školení Civitas Georgica (CG). V případě mediálních školení lze říci, že veřejná debata v Rustavi, zorganizovaná v roce 2014 proškoleným novinářem, a znamenala přínos pro širší veřejnost. Většina blogů dále udržována nebyla. Celková udržitelnost byla spíše nízká vzhledem k nedostatečným mechanismům.

Dopad: Nové dovednosti i rozšíření přístupu zaměřeného na více aktérů do dalších regionů

Vzhledem k relativně velkému dosahu každého miniprojektu (v řádu stovek občanů) v 11 regionech měly NNO a mládežnické iniciativy velký multiplikační efekt. Díky aktivitám příjemci získali nové znalosti a dovednosti. Jeden školitel samospráv nyní pracuje v gruzínském parlamentu, což je dobrý příklad potenciálního širšího dopadu. Zároveň vznikla jistá závislost na institucionálním dárci – mnoho NNO si myslí, že musí nejdříve získat dotace, než se budou moci angažovat. V každém případě iniciativy nevedly k významnějším změnám v rozhodování samospráv. Přístup ČvT, v rámci kterého se zapojila řada různých zúčastněných stran (tzv. multi-stakeholder approach) do podpory rozvoje občanské společnosti (a mládeže) v Gurii a Imeretii, je nyní ve spolupráci s dalšími institucionálními dárci šířen do dalších oblastí, což lze považovat za úspěch. Proto je dopad hodnocen jako spíše vysoký.

Dodržování lidských práv bylo zohledněno, rovnosti mužů a žen nebyla věnována pozornost

Lidská práva patřila k hlavním cílům projektů; jejich dodržování bylo hodnoceno jako spíše vysoké. Projekty se zaměřily na různá lidská práva. Lidskoprávní přístup k rozvoji, který byl nedávno schválen EK i gruzínskou vládou nebyl vědomě zapracován do hodnocených projektů. V praxi byly principy „zplnomocnění“ (empowerment) a nediskriminace uplatňovány poměrně konzistentně. Ovšem projekty mohly být důslednější v participaci občanů, prosazování zodpovědnosti státní správy a samosprávy či odkazování na mezinárodní rámce v oblasti lidských práv. Genderu nebyla věnována zvláštní pozornost, ale je pravděpodobné, že dívky a ženy měly z projektů podobný ne-li větší přínos než chlapci a muži.

Řádná (demokratická) správa věcí veřejných

Řádná správa věcí veřejných byla rovněž mezi hlavními cíli projektů. Úroveň účasti občanů na rozhodování se lišila dle aktéra a projektového partnera. Participace veřejnosti a zodpovědnost samospráv byly částečně pokryty školeními samosprávy a miniprojekty. Klíčovou problematickou oblastí v řádné správě byla projektová dokumentace, která nebyla dostatečná s ohledem na monitoring a evaluaci. Projektoví partneři a příjemci nevěděli o úspěších a výzvách projektů (včetně externí evaluace), v souladu s principem transparentnosti. Projektoví partneři mohli také více vyvinout tzv. advokační činnost, a zajistit tak přístup k informacím a účast aktérů na rozhodování samospráv. Řádná správa věcí veřejných byla celkově spíše nízká.

Šetrnost k životnímu prostředí a klimatu byla řešena v praxi

Ochrana životního prostředí byla středem zájmu několika miniprojektů a témat debatních soutěží, v rámci kterých se diskutovaly i změny klimatu. Celkově žádný hodnocený projekt neměl negativní dopady na životní prostředí či klima, a proto je souhrnné hodnocení spíše vysoké.

Vnější prezentace: Bylo možné více využívat média a sdílet výstupy s dalšími donory / realizátory

Vnější prezentace, resp. sdílení bylo provedeno spíše neformálně. Pravidla prezentace MZV ČR, resp. TRANS byla v klíčových dokumentech dodržena. Účastníci byli často zmateni ohledně hodnocených projektů a jejich cílů zřejmě proto, že jména projektů byla dlouhá, komplikovaná a navzájem si podobná. Mohla být více využívána místní média (TV a rozhlasové vysílání). To samé se týká i sdílení s dalšími institucionálními dárči a realizátory. Proto je vnější prezentace hodnocena jako spíše nízká.

Doporučení	Adresát	Priorita
Doporučení týkající se TRANS / systému ZRS ČR		
1. Realizovat minimálně 3-leté projekty a zaměřit se přitom na vybraný region (či málo regionů) a jasnou místní prioritu, zajistit hloubkovou analýzu potřeb, spolupráci různých aktérů, udržitelné mechanismy, dlouhodobou podporu a dostatečnou pružnost s ohledem na vnější faktory.	MZV (ČRA) a potenciální realizátoři	1 Vysoká
2. Vedle dlouhodobých projektů vyčlenit prostředky na aktuální lidskoprávní otázky a na posilování kapacit NNO v oblasti plánování, monitoringu, evaluací a vzdělávání.	MZV	2 Střední
3. Koordinovat aktivity v cílové oblasti s dalšími realizátory a institucionálními dárči a pokud možno (vzhledem k politické situaci) i se státními institucemi	MZV a potenciální realizátoři	1 Vysoká
4. Zapojit se do společného programování, spolufinancování, monitorování a evaluací zejména s Delegací EK, IVF a potenciálně též s dalšími dárči dle jejich zaměření.	MZV	1 Vysoká
5. Vytvořit mechanismus spolupráce LPTP a ČRA, od programování, přes analýzu potřeb a plánování, po monitoring, evaluaci a audit.	MZV	1 Vysoká
Doporučení týkající se budoucích projektů TRANS v Gruzii		
6. Propojit projekt ČRA na decentralizaci nazvaný „Podpora reformy veřejné správy v Gruzii“ zaměřený na decentralizaci s projekty LPTP – umožnit pilotáž vytvořeného kurikula a nástrojů ve vybraných samosprávách	ČRA a LPTP	1 Vysoká
7. Realizovat iniciativy se zapojením více různých aktérů v konkrétní oblasti (zdravotnictví, životní prostředí, sociální začlenění, menšiny), včetně ovlivňování státních institucí, sdílení výsledků / poučení a práce s médii	LPTP a realizátoři	2 Střední
Doporučení týkající se další podpory ČR v Gruzii		
8. Soustředit se na přenos transformačních zkušeností ve strategickém plánování i konkrétních otázkách, a koordinovat tyto aktivity s ostatními aktéry.	MZV	2 Střední

Obsah

Shrnutí.....	ii
1. Úvod.....	1
1.1. Přehled vyhodnocených projektů.....	1
1.2. Účel a cíle evaluace.....	1
2. Základní informace.....	1
2.1. Lidská práva a demokracie v Gruzii.....	1
2.2. ZRS ČR a program TRANS v Gruzii.....	4
2.3. Klíčoví aktéři.....	4
2.4. Intervenční logika programu	4
2.5. Předpoklady a rizika.....	5
3. Evaluace	5
3.1. Metodologický přístup	5
3.2. Fáze evaluace.....	5
3.3. Metody sběru dat	6
3.4. Metodologická omezení	7
3.5. Evaluační tým.....	7
4. Zjištění	8
4.1. Relevance	8
4.2. Efektivita.....	11
4.3. Efektivnost.....	13
4.4. Udržitelnost	16
4.5. Dopad.....	17
4.6. Průřezová témata a vnější prezentace	18
5. Závěry	19
5.1. Relevance	19
5.2. Efektivita.....	20
5.3. Efektivnost.....	20
5.4. Udržitelnost	21
5.5. Dopad.....	21
5.6. Průřezová témata a vnější prezentace	21

6. Poučení a doporučení	22
6.1. Poučení	22
6.2. Doporučení.....	23
7. Přílohy	25
7.1. Zkratky	25
7.2. Případové studie – hodnocené projekty	27
7.3. Případové studie - ostatní	36
7.4. Přehled projektů	44
7.5. Projektové aktivity dle místa a cílové skupiny	52
7.6. Další obdobné projekty v Gruzii	61
7.7. Hlavní fáze transformace Gruzie	66
7.8. Seznam miniprojektů	67
7.9. Klíčové zúčastněné strany	80
7.10. Evaluační fáze a nástroje.....	82
7.11. Přehled rozhovorů a skupinových diskusí	83
7.12. Evaluační matice.....	89
7.13. Průzkum mezi novináři - dotazník.....	93
7.14. Průzkum mezi novináři - zjištění	95
7.15. Skupinová diskuse s novináři – shrnutí	97
7.16. Průzkum mezi dalšími aktéry – dotazník	99
7.17. Průzkum mezi dalšími aktéry – zjištění.....	100
7.18. Tabulka celkových výdajů 2009 – 2013.....	103
7.19. Plánování, monitoring a evaluace – komentáře.....	104
7.20. Téma debatních soutěží	106
7.21. Terms of Reference	107
7.22. Klíčové komentáře k návrhu evaluační zprávy	114
7.23. Mapa lokalit.....	123
7.24. Předpoklady a rizika.....	124
7.25. Shrnutí zprávy v angličtině / Summary in English.....	125
7.26. Seznam povinných náležitostí evaluační zakázky.....	128
7.27. Přehled prostudovaných dokumentů	130

Tabulky a grafy

Graf 1: Intervenční logika programu 2008 - 2013	5
Graf 2: Aktuální problémy Gruzínců a Gruzínek, NDI 2014	10
Graf 3: Přehled skutečných výdajů za léta 2009 – 2013	12
Tabulka 1: Přehled projektových rozpočtů	11
Tabulka 2: Přehled přímých výdajů na účastníka	12

Případové studie – hodnocené projekty

Případová studie A1: Boj za zdravotní práva postižených občanů v Zugdidi	27
Případová studie A2: Zapojení občanů do rozhodování místní samosprávy v Samterdii	27
Případová studie A3: Mladí aktivisté v boji proti drogám sami přestávají kouřit	28
Případová studie A4: Protesty proti násilí a boj za práva dělníků ve spolupráci s horníky	28
Případová studie A5: Mobilizace obyvatel a zastupování magistrátu ohledně vyřešení problému s odpadky	29
Případová studie A6: Volební blog	29
Případová studie A7: Loutkové divadlo v Samtredi	30
Případová studie A8: První státní škola v Lanchkhuti – kombinace nástrojů k zapojení studentů	31
Případová studie A9: Školní parlament spolupracuje s ostatními školami a místním úřadem	32
Případová studie A10: Od antidrogové kampaně k vyhozenému papíru	33
Případová studie A11: Debatní klub, kde se děti naučily přijímat názor druhých	33
Případová studie A12: Dům mládeže v Terjole je dobrou praxí v zapojování mládeže	34
Případová studie A13: Regionální mládežnická síť v Samtredii zabývající se monitoringem	35
Případová studie A14: Ochrana unikátních rostlin v parku	35

Případové studie – ostatní

Případová studie B1: Národní kampaň "Také se vás to týká!"	36
Případová studie B3: Obsaďte park Vake	38
Případová studie B4: OpenData.ge	39
Případová studie B5: OpravMojíUlici Gruzie	39
Případová studie B6: Participační rozpočet Kutaisi	40
Případová studie B7: UNDP Podpora decentralizace na národní, regionální a místní úrovni	40
Případová studie B8: Monitorování médií v předvolebním období	41
Případová studie B9: Etický kodex pro regionální média	42
Případová studie B10: Program Banka mládeže v Gruzii	42
Případová studie B11: Angažování Mladí vůdci GYLA	42
Případová studie B12: Caucadoc – dokumentární filmy	43

1. Úvod

„Komplexní evaluace zahraniční rozvojové spolupráce (ZRS) ČR v sektoru podpory demokracie, lidských práv a společenské transformace v Gruzii“ proběhla na základě zadání Ministerstva zahraničních věcí (MZV) České republiky (ČR), viz příloha 7.21. Evaluaci provedly od srpna do listopadu 2014 Inka Píbilová, Monika Přibyllová a Elene Margvelashvili.

1.1. Přehled vyhodnocených projektů

Evaluace zahrnuje následující projekty, které byly realizovány v období 2008 až 2013.

No.	Název projektu	Hlavní řešitel	Období realizace	Rozpočet ZRS ČR ⁱ
I.	Podpora rozvoje spolupráce na místní úrovni v Gruzii	Agora Central Europe	2008 – 2009	3,05 mil. Kč
II.	Rozvoj občanské společnosti a její účast na veřejném životě v Gruzii	Agora Central Europe	2009	2,12 mil. Kč
III.	Podpora transparentnosti a komunikace v Gruzii	Agora Central Europe	2010	3,12 mil. Kč
IV.	Podpora aktivního občanství a zapojení mládeže do veřejného života v Gruzii	Agora Central Europe	2011 – 2012	4,94 mil. Kč
V.	Aktivní zapojení mladých do života obce - podpora přirozeného rozvoje občanské společnosti v Gruzii	Člověk v tísni	2012 – 2013	3,00 mil. Kč

Garantem všech výše uvedených projektů byl Odbor lidských práv a transformační politiky (LPTP) na MZV ČR. Celkové prostředky ze ZRS ČR byly ve výši 16,2 mil. Kč, celkový rozpočet včetně spolufinancování činil 19,6 mil. Kč.

Z praktických důvodů se dvoutýdenní evaluační mise soustředila na regiony Imreti a Guria, kde se realizovala většina aktivit. K tomu byli zapojeni klíčoví aktéři z Tbilisi, díky nimž bylo možno vytvořit sektorový pohled a příklady dobré praxe.

1.2. Účel a cíle evaluace

Hlavním účelem evaluace bylo získat objektivně podložené a konzistentní závěry využitelné při rozhodování MZV o budoucím zaměření ZRS v Gruzii. Zvláštní zřetel byl kladen na transformační spolupráci a potenciální synergie mezi hodnocenými projekty. Byla očekávána doporučení ohledně budoucích projektů, synergií, realizace projektů, řízení ZRS (poučení) a řízení evaluací.

Konkrétní cíle byly stanoveny následovně:

- Komplexní vyhodnocení působení ČR v sektoru.
- Posouzení jakýchkoliv propojení a synergií mezi hodnocenými projektovými aktivitami.
- Posouzení hodnocených aktivit s ohledem na relevantní politiky a strategie Gruzie.
- Zpětná vazba realizátorům projektů, využitelná při plánování dalších aktivit v daném sektoru.

Vedle evaluačních kritérií OECD/DAC byla vyhodnocena průřezová témata ZRS ČR a vizibilita.

2. Základní informace

2.1. Lidská práva a demokracie v Gruzii

V Gruzii žije přibližně 4,5 milionů obyvatel (Světová banka, 2013ⁱⁱ), ovšem některé zdroje uvádí nižší čísla vzhledem k vysokému počtu Gruzinců pracujících v zahraničí. HDP na obyvatele je 3 603 USD (Světová banka, 2013), přičemž asi třetina populace žije pod hranicí chudoby (35,6 %, max. 2 USD/osobu/den, Zpráva BTI 2014ⁱⁱⁱ). Průměrný měsíční příjem domácnosti byl v roce 2011 dle UNICEF^{iv} 374 GEL (cca 4 700 CZK) .

Tři hlavní fáze transformace Gruzie

Podpora lidských práv a úroveň demokracie byly v Gruzii spojeny s politickou a ekonomickou transformací^v. Od doby vzniku Gruzie jako samostatného státu, na základě rozpadu Sovětského svazu v roce 1991, proběhlo několik konfliktů: v regionech Abcházie a Jižní Osetie v letech 1992 až 1993, mírová Revoluce růží v roce 2003 a ozbrojený konflikt s Ruskem v roce 2008, který vedl k oddělení výše zmíněných regionů^{vi}. Parlamentní volby v roce 2012 vedly k prvnímu demokratickému předání moci v postsovětské historii Gruzie³. Klíčové fáze transformace jsou shrnuty v příloze 7.7^{vii}.

Lidská práva a demokracie^{viii, ix}

Veřejný obhájce lidských práv (ombudsman) působí od roku 1997 s cílem podporovat a bránit lidská práva.^x Klíčový vývoj v oblasti lidských práv a demokracie nastal od roku 2012 a zahrnuje^{xi}:

- Nový zákon o soudnictví a nejvyšším soudu, jehož cílem bylo vytvořit nezávislé soudnictví.
- Kontrola sledování (tajnými službami) na základě zjištění, že řada obyvatel byla odposlouchávána nelegálně.
- Zákoník práce byl pozměněn a zahrnul právo na odbory / společné vyjednávání.
- Byly schváleny Národní strategie pro lidská práva Gruzie pro léta 2014 až 2020^{xii} a Národní akční plán pro lidská práva pro léta 2014 až 2015^{xiii}.

Cílem nové strategie^{xiv} bylo zavést závazky týkající se lidských práv do každodenní praxe. Snaží se o konsolidaci systému funkčních institucí a o zavedení lidskoprávního přístupu k rozvoji napříč vládními politikami a programy. Národní akční plán pro lidská práva pro léta 2014 až 2015 zahrnuje konkrétní aktivity příslušných zodpovědných institucí, jasný časový harmonogram a hodnotící indikátory. Mezi priority gruzínské vlády^{xv} patří nediskriminace, reforma soudnictví, depolitizace policie a transformace Ministerstva vnitra, ochrana osobních dat, lidská práva v okupovaných oblastech a politika občanské integrace.

Samospráva a decentralizace

Decentralizace, tedy přesun zodpovědností na samosprávy, byla zahájena v roce 2003 a byla následně několikrát znovu započata. V současné době existuje v Gruzii 76 samospráv včetně samosprávných měst. Nový zákon o místní samosprávě^{xvi} byl schválen v únoru 2014. Dle Transparency International nedává přes původní očekávání regionům a městům větší zodpovědnosti. V červnu 2014 byli zvoleni noví starostové a rady samospráv. Volby znamenaly změnu moci na lokální úrovni – nové vedení samospráv vyměnilo mnoho dosavadních zaměstnanců, kteří museli z velké části odejít. Jsou kritizovány aktivity předchozího vedení samospráv^{xvii}. Klíčové následující kroky v roce 2015 zahrnují fiskální decentralizaci a nábor / ověření kvalifikace zaměstnanců samospráv.

Občanská společnost a příznivé prostředí pro její rozvoj

Mezi přáteli či v rámci rodiny si Gruzínci a Gruzínky navzájem tradičně pomáhají, aby vystudovali, získali práci, začali podnikat či aby si koupili nový domov. Ovšem již nejsou zvyklí se zapojovat do akcí širší veřejnosti či organizací občanské společnosti^{xviii, xix}. Zapojení občanů do rozhodování samospráv je stále nízké^{xx}. Zpráva CRRC - Caucasus Research Resource Centers navrhuje častější interakci mezi cílovými skupinami, díky které se mohou od sebe navzájem učit, experimentovat a vytvořit hlubší vazby. Následující oblasti jsou považovány za klíčové z pohledu budování sociálního kapitálu: zemědělství, občanská společnost, střední školství, zdraví, bytové asociace, turistika a sport.

Organizace občanské společnosti (dále jen NNO) se stále více zapojují do řešení konkrétních problémů i do spolupráce se státními institucemi (tzv. advokační činnost)^{xxi}. Počet registrovaných NNO se zvyšoval až na 18 733 v roce 2013, ovšem jen malá část z nich je aktivní¹. Hlavní NNO působící jako „hlídací psi“ (watchdogs²) jsou nyní uznávány, ač to neznamená, že jim nutně veřejnost věří. Po roce 2012 se někteří vládní úředníci přesunuli do NNO a neziskový sektor více polarizovali^{xxii}. Náboženské NNO se začaly více mediálně prosazovat. V roce 2013 gruzínský parlament oficiálně uznal NNO jako specifické aktéry rozvoje. Změna zákona umožnila vládě poskytovat NNO dotace^{xxiii}. Například Ministerstvo spravedlnosti a Ministerstvo mládeže a sportu již této příležitosti využily. Dále došlo

¹ Přehled aktivních NNO je k dispozici zde: www.csogeorgia.org.

² Termín watchdog („hlídací pes“) označuje jedince či organizace, jejichž cílem je sledovat korektnost a morální integritu politických činitelů, úřadů, státních organizací i firem v určitých, většinou citlivých otázkách jako např. korupce, právo na soukromí atd. Jsou tedy „hlídacím psem“ určitých mechanismů uvnitř společnosti, například jejich demokratických principů.

v roce 2013 ke změně daňového zákona, která umožnila NNO odečíst z daní nefinanční dary^{xxiv}. Dle Indexu příznivého prostředí pro rozvoj občanské společnosti (Enabling Environment Index, 2013)^{xxv} byla Gruzie dobře hodnocena za dobré vládnutí, tedy politický dialog, nízkou korupci, zákony týkající se NNO a související práva. Nízké hodnocení obdržela za sociálně-kulturní prostředí, tedy sklon občanů zapojovat se do veřejného života, dárcovství a dobrovolnictví. Úroveň sociálního kapitálu byla v gruzínské společnosti hodnocena jako nízká, což potvrdilo i Mapování občanské společnosti, financované v roce 2014 z EU, a organizace CRRC^{xxvi}.

Školy a mládež

Gruzínské formální vzdělávání je centralizované. Regionální vzdělávací centra jsou zodpovědná za vzdělávání učitelů. Školy získávají veškeré prostředky na osobní náklady a infrastrukturu na základě žádosti směřované přes samosprávy přímo na Ministerstvo školství a vědy (MES). Regionální vzdělávací centrum v Kutaisi upozornilo na inovace zavedené ve školství v posledních letech – angličtina a počítač zdarma pro prvňáčky. Občanská výchova je součástí národního vzdělávacího programu od roku 2005. Debaty jsou součástí doporučených metod. Ovšem podle MES nemají učitelé dostatečné vzdělání ani praxi, aby kurikulum mohli dobře zavést. Dále nemá každá škola učitele či koordinátora občanské výchovy. V současné době je kurikulum revidováno. Očekává se, že bude platit od školního roku 2015 / 2016. Aktuálně též gruzínský parlament diskutuje, jak hodnotit výkon učitelů. Od roku 2015 se od ředitelů škol očekává, že budou hodnotit učitele na základě úspěchu jejich žáků a dle mimoškolní činnosti. Skóre ovlivní platy učitelů. Příspěvek má být poskytován též za absolvování akreditovaných kurzů.

V roce 2010 bylo založeno nové Ministerstvo mládeže a sportu (MoYSA). Národní politika pro podporu mládeže (2014)³ stanovila 4 strategické směry: participace; vzdělávání, zaměstnanost a mobilita; zdraví a speciální podpora a ochrana. Zavádí mezivládní koordinační výbor jako stálý mechanismus pro zapojení samospráv do politiky mládeže^{xxvii}.

Etnické a jiné menšiny

Konzultované osoby souhlasily s tím, že je třeba se více věnovat právům menšin, a to na úrovni škol, samospráv i jinde. Etnické menšiny tvoří přibližně 16 % gruzínské populace⁴. Půl milionu vnitřně vysídlených osob a uprchlíků, často příslušných k etnické menšině, se nedostává základních práv na bezpečí a důstojný návrat^{xxviii} do Abcházie a Jižní Osetie, které jsou pod kontrolou vojenských jednotek Ruska. Etnické menšiny žijí pod neustálou hrozbou pronásledování, včetně únosů a fyzických útoků. Mezi další problémy patří nedostatek tolerance a respektu ze strany majoritní společnosti i jazyková bariéra. Obdobné problémy netolerance a násilí zakouší i náboženské menšiny, především muslimové⁵.

Diskriminací a násilím trpí i sexuální menšiny^{xxix, xxx, xxxi}. Oběti násilí nehlásí případy polici vzhledem k homofobnímu přístupu policie a protože se bojí, že se o jejich sexuální orientaci dozví jejich rodiny. Vzhledem k násilí na sexuálních menšinách (LGBT) během Mezinárodního dne proti homofobii 17. května 2013 byly některé akce související s tímto dnem v roce 2014 zrušeny. Gruzínská pravoslavná církev přeměnila tento den na Den rodiny a vyhlásila petici na vymazání sexuální a genderové identity z působnosti zákona o nediskriminaci.

Média

V roce 2008 byla média velmi polarizovaná. Svoboda slova byla okleštěna^{xxxii}. Hlavní změnou za posledních 6 let je vzestup regionálních médií, a to na základě změny mediálního zákona z roku 2012^{xxxiii}. Dle zprávy NED - National Endowment for Democracy^{xxxiv} jsou nyní regionální média více populární a lidé jim důvěřují více než celonárodním médiím. Ovšem finanční nezávislost, kvalita a omezený přístup k informacím (selektivismus) jsou stále problematické. Nejvíce Gruzínců a Gruzínek sleduje televizi (90%), dále rádio a tisk. V Gruzii je minimálně nezávislých médií – spoléhají se na mezinárodní financování (Liberali, Netgazetim Kacheti Information Centre, Radio Liberty).

³ Na její tvorbě se údajně podílelo 200 NNO. Není jasné, zda-li se zapojili i realizátoři hodnocených projektů. Koordinační výbor tvořili důležité institucionální dárce (UNICEF, UNFPA, jiní). Dále viz dokument v angličtině - The Georgian National Youth Policy [http://msy.gov.ge/files/Youth_Policy_\(Engl\)_Final_July_2014.pdf](http://msy.gov.ge/files/Youth_Policy_(Engl)_Final_July_2014.pdf).

⁴ Dle informací z posledního sčítání lidu v roce 2002 bylo v Gruzii asi 6,5 % Ázerbájdžánců a 5,7 % Arménů. Další etnické menšiny zahrnovaly Rusy, Osety, Jezidy a Kurdy, Řeky, Ukrajince, Abcházce, Asyřany a Židy.

⁵ 83 % populace patří k pravoslavné církvi. Náboženské menšiny zahrnují hlavně muslimy, příslušníky arménské církve a katolíky.

Přístupová dohoda s EU

Dne 27. června 2014 podepsala Gruzie s EU přístupovou dohodu, na základě níž vznikne dvoustranná zóna volného obchodu (Deep and Comprehensive Free Trade Area, DCFTA)^{xxxv}. Tento krok podpořilo 79 % Gruzínců a Gruzínek^{xxxvi}. Sdílení transformační zkušenosti (legislativní změny, absorpce předvstupních fondů aj.) jsou aktuální témata, která řeší samosprávy i NNO.

2.2. ZRS ČR a program TRANS v Gruzii

Transformační politika (TRANS) je součástí politiky rozvojové (ZRS)^{xxxvii}. Současná Koncepce ZRS ČR na období 2010 až 2017^{xxxviii} považuje transformaci (přechod k demokracii) za jedno z pěti hlavních sektorových témat i jako téma průřezové. Cílem TRANS^{xxxix} je „podpora demokracie ve světě, rozvoj a stabilizace politických systémů založených na demokratických principech a respektu k lidským právům“. Tematické priority zahrnují podporu občanské společnosti a obránců lidských práv a dále média (od roku 2010 včetně přístupu k informacím). Transformační program z roku 2005 měl mezi svými prioritami též spolupráci se samosprávami, mládež a vzdělávání. Nový program z roku 2010 je nahradil následujícími: právní stát a řádná, demokratická správa; volební procesy; rovnost a nediskriminace.

České humanitární, rozvojové a transformační projekty byly realizovány v Gruzii od roku 2008. V roce 2010 se Gruzie stala jednou z projektových zemí ZRS ČR^{xl}. Klíčové podporované sektory zahrnují zdravotní péči, energetiku, zemědělství, ochranu životního prostředí, sociální infrastrukturu a služby, státní instituce a občanskou společnost. Roční rozpočty se postupně zvyšovaly až na 32,7 mil. Kč v roce 2014 na rozvojové projekty, řízené ČRA, a na 5,4 mil. Kč^{xli} na lidskoprávní a transformační projekty, řízené LPTP. MZV ČR navíc poskytlo skrze české velvyslanectví dotace gruzínským NNO v rámci „malých lokálních projektů“ (36 300 EUR, asi 1 mil. Kč). Vládní stipendia pro gruzínské studenty a studentky poskytuje MZV ČR v součinnosti s Ministerstvem školství, mládeže a tělovýchovy ČR^{xlii}.

Hodnocené projekty zahrnují všechny dlouhodobé priority programu TRANS až na podporu obránců lidských práv. Dále se soustředí na spolupráci se samosprávami, mládeží a školami, a to i po roce 2010. Nové priority TRANS nebyly v hodnocených projektech nějak specificky zohledněny.

2.3. Klíčoví aktéři

První čtyři hodnocené projekty realizovalo konsorcium, které řídila AGORA Central Europe (AGORA CE). Toto konsorcium bylo vytvořeno v roce 2008 na základě doporučení LPTP, aby využilo synergie mezi jednotlivými projekty žádajícími o finanční podporu. V roce 2010 se připojila organizace Transitions online (ToL), a rozšířila tak působení projektů o média a veřejné debaty. Pátý projekt již realizoval pouze Člověk v tísni s organizací AGORA CE jako subdodavatelem. Seznam všech realizátorů následuje: AGORA Central Europe (AGORA CE, projekt I – V), Člověk v tísni (ČvT, I – V), Transitions Online (ToL, III – IV), Civitas Georgica (CG, I – IV), Vzdělávací centrum pro veřejnou správu ČR (VCCVS, I, III), Asociace pro mezinárodní otázky (AMO, I), National Association of Local Self-government Units of Georgia (NALA, I), Community development association XXI (CDA, projekt V) a South Caucasus Institute of Regional Security (SCIRS, projekt I).

Přehled dalších klíčových aktérů je uveden v příloze 7.9. S vybranými zástupci byly vedeny rozhovory (viz příloha 7.11), přičemž výběr proběhl na základě míry zapojení do projektů a potenciálu pro budoucí spolupráci. Řada těchto osob zdůraznila, že klíčovým aktérem je Gruzínská pravoslavná církev, která ovlivňuje veřejné mínění a zapojuje občany ve vesnicích. Znamé gruzínské osobnosti se specifickým sociálním statutem rovněž silně ovlivňují mínění veřejnosti. Dále někteří respondenti navrhli užší spolupráci s univerzitami.

2.4. Intervenční logika programu

Vzhledem k nepřesné, resp. neúplné projektové logice a chybějící teorii změny programu TRANS, byla na základě souhlasu referenční skupiny vytvořena dle pěti hodnocených projektů „intervenční logika programu“. Přehled projektů včetně původních indikátorů je v příloze 7.4. Projektové aktivity jsou uvedeny dle lokality a cílové skupiny v příloze 7.5. Indikátory využití v evaluaci jsou v příloze 7.12.

Graf 1: Intervenční logika programu 2008 - 2013

2.5. Předpoklady a rizika

Většina předpokladů uvedených v projektových maticích logického rámce (projekt III až V) byla naplněna. Analýzy potřeby byly krátce popsány v projektových žádostech, ovšem bez uvedení zdrojů a dat z terénu (viz relevance). Dvě projektové žádosti (III a IV) obsahovaly přehled rizik, ovšem žádná nezmínila opatření k jejich minimalizaci. Evaluační tým identifikoval další předpoklady a rizika a shrnul je včetně opatření v příloze 7.24.

3. Evaluace

3.1. Metodologický přístup

Metodika byla navržena na základě výše uvedené programové intervenční logiky. Je v souladu s účelem a cíli evaluace, rozpracovanými do evaluačních otázek a evaluační matice (otázky, indikátory, zdroje ověření, viz příloha 7.12). Dále vychází z výše uvedené analýzy zúčastněných stran a nutnosti maximální možné participace klíčových aktérů ve všech fázích evaluace. Bylo důležité zapojit jak referenční skupinu, tak realizátora a místních partnerů kromě terénní fáze i do přípravy evaluace a zejména do interpretace a ověření předběžných závěrů. Podpořily se tak doporučení a evaluační kapacity všech stran.

Každá otázka byla ověřena z několika zdrojů a pomocí vícero metodických nástrojů, čímž byla zajištěna triangulace. Zároveň byla požadována průkazná data, a to v míře dostupné na místě a v archivech zapojených aktérů. Závěry evaluace jsou ověřitelné. Evaluační otázky a nástroje byly konzultovány s referenční skupinou i realizátory s cílem zaručit proveditelnost evaluace. Metodologie evaluace je v souladu s mezinárodními evaluačními standardy a přístupy, zejména se Standardy kvality rozvojových evaluací OECD/DAC, Etickým kodexem evalúatora a Formálními standardy provádění evaluací České evaluační společnosti (ČES).

3.2. Fáze evaluace

Evaluace proběhla ve třech základních **fázích**: přípravné, terénní a závěrečné. Během nich došlo postupně ke sběru, analýze, syntéze dat a reportování. Tento postup je znázorněn v příloze 7.10. Během evaluační mise od 15. do 29. září 2014 evaluační tým navštívil 6 měst. Společně s referenční skupinou byly vybrány lokality s největším počtem a typem aktivit (viz příloha 7.23 s mapou lokalit).

3.3. Metody sběru dat

V souladu se specifiky projektů, cíli evaluace, evaluačními otázkami, indikátory a zapojenými aktéry byly využity následující kvantitativní a kvalitativní metody:

1. Rešerše dokumentů

Evaluační tým vyhodnotil dle evaluačních otázek projektovou dokumentaci (zadávací podmínky, projektové žádosti, závěrečné zprávy, finanční zprávy, dokumentaci projektových partnerů k jednotlivým aktivitám a výstupům, evaluační zpráva apod.) a další relevantní národní a mezinárodní dokumenty. Viz seznam dokumentů v příloze 7.27.

2. Dotazníkové šetření mezi odbornou veřejností

Již před misí evaluačního týmu proběhlo internetové dotazníkové šetření mezi odbornou veřejností, která se v Gruzii zabývá podporou občanské společnosti, reformou samospráv, transparentností, pluralitou médií a participativními metodami vzdělávání. Cílem bylo identifikovat příklady dobré praxe a dále klíčové dokumenty (viz dotazník v příloze 7.16 a shrnutí zjištění v příloze 7.17). Přestože byl dotazník krátký a byl rozeslán na více jak 200 e-mailů včetně platformy NNO a expertních pracovních skupin, odpovědělo pouze 6 osob. Jejich příklady dobré praxe byly ověřeny v terénním výzkumu.

3. Telefonický průzkum mezi realizátory miniprojektů

Před evaluační misí se uskutečnil také krátký průzkum mezi realizátory miniprojektů, tedy mládeží, NNO a samosprávami (viz příloha 7.8). Ze 128 miniprojektů, které obsahovaly alespoň jeden kontaktní údaj, se nepodařilo dovolat 59 osobám (46%). Osm dalších bylo bez kontaktů. Evaluační tým následně vyhodnotil odpovědi a identifikoval miniprojekty, u kterých pak provedl detailní analýzu. Realizátoři těchto miniprojektů byli osobně navštíveni a byly s nimi provedeny hloubkové rozhovory. Po verifikaci dat byly vytvořeny případové studie, včetně faktorů úspěchů a neúspěchů (viz příloha 7.2).

4. Dotazníkové šetření mezi studenty žurnalistiky a novináři

Proběhlo též elektronické dotazníkové šetření mezi studenty žurnalistiky a novináři. Z několika stovek účastníků byly k dispozici kontakty na asi 200 osob. I přes upomínky nakonec odpověděly pouze dva. Dotazník je v příloze 7.13 a klíčová zjištění v příloze 7.14.

5. Rozhovory a skupinové diskuse

Během všech fází evaluace proběhly rozhovory se zástupci klíčových zúčastněných aktérů uvedených výše. Rozhovory byly polostrukturované, aby bylo možné lépe zachytit individuální zkušenost všech dotazovaných. Případně byly místo rozhovorů uspořádány skupinové diskuse. Seznam respondentů je v příloze 7.11, shrnutí skupinové diskuse s novináři je v příloze 7.15.

6. Návštěva zapojených škol

Evaluační tým navštívil 6 škol a jednu univerzitu. Ze seznamu škol zapojených v letech 2008 – 2013 je vybral na základě míry zapojení do hodnocených projektů (zejména miniprojektů a debatní soutěže). Rozhovory proběhly jak se zástupci škol, tak se studenty, viz příloha 7.11.

7. Návštěva zapojených místních samospráv

Z místních samospráv bylo vybráno 5 úřadů, které se zúčastnily několika projektových aktivit. I přes odchod velkého množství zaměstnanců po volbách v červnu 2014 se podařilo setkat s vysokými představiteli těchto samospráv. Dále proběhly rozhovory i se 3 předchozími zástupci samospráv, neboť se zúčastnili hodnocených projektů. Seznam navštívených samospráv a osob je v příloze 7.11.

8. Případové studie

Podle výše uvedeného postupu byly vypracovány krátké případové studie aktivit podpořených v rámci hodnocených projektů (viz příloha 7.2). Byly preferovány různé typy intervencí. Zároveň dle informací od cílových skupin, dalších realizátorů a donorů byly zpracovány případové studie projektů s podobnými cílovými skupinami. Evaluační tým se zaměřil zejména na alternativní přístupy a metody (viz příloha 7.3). Skrze konkrétní příběhy příjemců poskytují vhled do chování cílové skupiny a situačních faktorů, které je ovlivňují. Všechny osoby se zveřejněním souhlasily, přesto jsou uvedena jen křestní jména.

9. Zahajovací a závěrečný brífink, závěrečná prezentace

Evaluační tým uspořádal po příjezdu do Tbilisi na Velvyslanectví ČR pro zástupce úřadu zahajovací brífink. Závěrečný brífink na konci mise proběhl v kanceláři Ombudsmana v Kutaisi, a to pro představitele zúčastněných stran (zástupce cílových skupin, místní realizátory hodnocených a jiných projektů). Evaluační tým s celkem 7 osobami prodiskutoval předběžná zjištění, závěry a doporučení. Finální závěry a doporučení byly prezentovány v Praze, a to MZV, projektovým partnerům a dalším příslušným aktérům ZRS ČR v Gruzii.

3.4. Metodologická omezení

Projekty a zejména podprojekty na sebe vzájemně navazovaly. Čas od času si zástupci příjemců a cílových skupin nemohli vzpomenout, kdy se zúčastnili nějaké aktivity a v rámci jakého projektu, neboť jména projektů nebyla propagována. Důvodem může být i fakt, že od doby realizace uplynulo až 7 let. Z těchto důvodů se evaluačky soustředily spíše na různé modalities, hlavní změny a celkové dopady než na výsledky každého projektu zvlášť.

Chyběla vstupní data. Kontaktní údaje na příjemce a další dokumenty, jako například detailní dokumentace k miniprojektům, nebyly kompletní či dostupné. Proto nebylo možné využít rigorózních metod pro měření změn ve znalostech, kompetencích a postojích, ke kterým mohla přispět školení a jiné aktivity. Z těchto důvodů byly do evaluace zapojeny pouze desítky z celkového počtu více jak 4 000 příjemců. Evaluační tým se soustředil vedle základní statistiky především na konkrétní podmínky případů, neúspěchy, faktory a poučení. Jelikož nebylo možné případové studie jednoduše rozdělit na úspěšné a neúspěšné, bylo nakonec vytvořeno větší množství případových studií, které poukazují na velkou různorodost a komplexitu změn. Neboť nebyla k dispozici detailní dokumentace k miniprojektům, byla pro triangulaci využita projektová shrnutí ČvT.

Vzhledem k současné politické situaci po místních volbách se evaluační tým setkal jak s bývalými tak se současnými představiteli samospráv. Protože již většina studentů zapojených do hodnocených školení, debat či miniprojektů ukončila studium na příslušných školách, pokusil se je evaluační tým oslovit skrze učitele a projektové partnery. Oproti původnímu plánu se nepodařilo uskutečnit fokusní skupinu se studenty a studentkami, neboť Civitas Georgica mohla zajistit jen jednu studentku. Většinu studentů a studentek, se kterými proběhly rozhovory, zajistily přímo jejich původní školy.

Průzkumy mají rovněž svá omezení. Studenti žurnalistiky a novináři byli kontaktováni e-mailem, neboť nebyly k dispozici jiné kontakty. I přes upomínky odpověděli pouze 2 novináři, přičemž studenti neodpověděli vůbec. Na základě několika případů lze soudit, že se zúčastnili zřejmě více aktivit několika realizátorů a donorů, takže si pravděpodobně nevybavili konkrétní aktivitu, resp. miniprojekt. Navíc některé aktivity se uskutečnily i před 4 lety.

Zjištění, závěry a doporučení z evaluace nelze zevšeobecnit na realizaci programu TRANS v Gruzii či Jižním Kavkazu (na hodnocené projekty byla vynaložena asi třetina z prostředků TRANS plynoucích do Gruzie, chybí zejména projekty zaměřené na obránce lidských práv) či na další země, kde program TRANS působí.

3.5. Evaluační tým

Evaluační tým sestával ze tří osob, Inky Píbilové jako hlavní evaluačky, která má obsáhlé zkušenosti s evaluacemi v oblasti ZRS včetně lidských práv v EU i „rozvojových“ zemích a s fungováním nevládních organizací (viz www.evalpace.com); Moniky Příbylové, expertky na fungování orgánů státní správy a účast veřejnosti při rozhodovacích procesech v zemích jihovýchodní a východní Evropy a Kavkazu, a lokální expertky Elene Margvelashvili s detailní znalostí práce nevládních organizací a mládežnických iniciativ v Gruzii.

Inka Píbilová vedla evaluaci po stránce metodické i organizační. Monika Příbylová měla na starosti rešerši a analýzu dokumentů a dále evaluaci samospráv a analýzu médií. Elene Margvelashvili provedla úvodní telefonické šetření mezi realizátory miniprojektů, dále byla zodpovědná za identifikaci příkladů dobré praxe mezi NNO, logistiku mise a v případě potřeby tlumočení. Celý tým se zúčastnil výjezdu do terénu, přispěl k závěrům a doporučením, závěrečné zprávě a prezentaci.

4. Zjištění

4.1. Relevance

Relevance vzhledem k potřebám cílových skupin

Situační analýza je součástí kapitoly 2.1. Realizátoři zjišťovali potřeby cílových skupin zejména v rámci předchozích lidskoprávních projektů v Gruzii. Z rozpočtu ZRS ČR byla financována pouze jedna analýza potřeb^{xliii}. **Analýzy potřeb** v projektových žádostech popisovaly spíše obecné výzvy a nezdůrazňovaly konkrétní priority či trendy s ohledem na předchozí projekty (např. oblasti největšího zájmu ze strany občanské společnosti s ohledem na zapojování do veřejného života, oblasti know-how ze školení a studijních cest, které samosprávy nejvíce využily apod.). Nebyly citovány zdroje jako např. vládní politiky či dokumenty dalších dárcovských institucí a realizátorů, či na ně nebylo odkazováno. Nebylo jasné popsáno, jak byly vybrány jednotlivé projektové lokality.

„Lidé netrpí nedostatkem nápadů, ale příležitostí“
Mezinárodní dárce

Protože Gruzie nebyla do roku 2012 považována za demokratickou zemi, její politiky a programy se nutně neshodovaly s cíli hodnocených projektů. Gruzíncům a Gruzínkám nebylo a často stále není jasno, jaká jsou jejich práva (např. jaké informace mají právo vědět). Aby bylo možné více zapojit občany, bylo třeba vytvořit určité mechanismy (např. vesnické parlamenty, které pilotovala CG mimo hodnocené projekty). **Občanská společnost**, včetně **mládeže**, chtěla vidět příklady, kdy bylo možné věci veřejné ovlivnit. To mohli zakusit na vlastní kůži při realizaci miniprojektů a částečně i během školení – obě tyto metody byly velmi žádané. Příklady a poučení se následně sdílely jen omezeně. Projekty se zaměřily i na nízkou znalost a důvěru NNO, a to jak skrze přímou podporu NNO, tak nepřímo skrze propagaci (viz kapitola 4.6).

Ministerstva a další **státní instituce** potřebovaly rovněž poradit ohledně svobodného přístupu k informacím a zapojení veřejnosti. **Samospráva** potřebovala nejen dostatečné kapacity pro administraci svých omezených rozpočtů, ale zejména komplexní přesun pravomocí a příslušného rozpočtu. Samosprávy se nezapojily do analýzy potřeb realizátorů, ale přispěly k výběru a spolufinancování miniprojektů. Některé nevěděly, jak vynaložit specificky určené prostředky ze svého rozpočtu (včetně těch pro mládež). Hodnocené projekty zahrnovaly školení relevantní pro samosprávy. ČvT rovněž propojil samosprávy přímo s mládeží / NNO.

Gruzínské ministerstvo školství představilo během posledních let řadu národních programů pro **školy**, včetně sociálního začleňování. Infrastruktura se zlepšila, ač ne dostatečně (např. některé navštívené školy stále neměly topení). Nové ministerstvo mládeže zahájilo řadu iniciativ, včetně národní debatní soutěže pro mládež. Kvalita výuky zůstala problematická. Učitele zaujaly především akreditovaná školení a různorodé nové metody. Nové metody zahrnovaly i hodnocené projekty – debaty a miniprojekty. Hodnocená školení však nebyla akreditována.

„Viděli jsme v ČR debaty a chtěli jsme ukázat (studentům), jak správně debatovat. Ne jak to vidí v televizi.“ Školitel

Alternativní **média** potřebovala podpořit, neboť svoboda projevu byla do roku 2012 omezená. Vzhledem k vzestupu internetu byla školení na sociální média (využívání různých platforem, editace videí apod.) realizovaná ToL v souladu s těmito požadavky. Účastníci ocenili, že školení proběhla v regionech.

Komplementarita

Mezi léty 2008 a 2013 vynaložilo MZV ČR na program **TRANS** v Gruzii přibližně 43 mil. Kč⁶. Hodnocené projekty se na této částce podílely asi z jedné třetiny. Zbývající projekty se zaměřily na obdobné priority a uskutečnili je stejní realizátoři či Charita ČR, Nesehnutí, ADRA, Transparency International a OPU. Práci organizace Nesehnutí ocenilo několik dárcovských institucí jako příklad dobré praxe⁷. Odbor LPTP neměl přehled o prioritách gruzínských institucí či dalších dárcovských institucí. To bylo ponecháno na realizátorech, kteří se však nijak zvlášť s ostatními nekoordinovali kromě konference v roce 2011, kde sdíleli klíčové aktivity. CG se dále zapojila do tvorby legislativy k decentralizaci a koordinovala se s ostatními v rámci platformy Východního partnerství.

⁶ Výpočet evaluátorek dle dokumentace od LPTP, viz příloha 7.4, kde je seznam všech projektů.

⁷ Podpora obránců lidských práv a práce místních NNO, viz případová studie v příloze 7.3.

Vedle programu TRANS se v Gruzii od roku 2008 realizovaly **české humanitární a rozvojové projekty** s celkovým rozpočtem asi 70 mil. Kč. Na projekty, které úzce souvisely s cíli programu TRANS, bylo vynaloženo minimálně 20 mil. Kč⁸. Zbývající projekty se týkaly vzdělávání, zemědělství, zdravotnictví či infrastruktury a většinou rovněž obsahovaly zapojení místních obyvatel⁹. Část českých NNO se koordinovala v neformální síti NNO zabývajících se Jižním Kavkazem (Nesehnutí aj.). V rámci podpory dobrého vládnutí jako jednoho z průřezových témat ZRS ČR v Gruzii ČRA ve spolupráci s CEGSTAR^{xliv} iniciovala v roce 2014 společný projekt zaměřený na decentralizaci. Nebyl koordinován s odborem LPTP, ovšem byl konzultován se současnými realizátory TRANS, se Světovou bankou. UNDP, GIZ a polskou ambasádou.

Klíčové dárcovské instituce a hlavní **realizátoři** zapojení do projektů se stejnými cílovými skupinami jsou uvedeni mezi zúčastněnými aktéry v příloze 7.9. USAID a EU byly největšími z nich. Delegace EK ocenila z členských zemí EU právě ČR a Švédsko za spolupráci s NNO (např. vedení pracovní skupiny pro vznik tzv. CSO Roadmap^{xliv}). Příklady **alternativních projektů a přístupů** jsou v příloze 7.6; několik případových studií je popsáno v příloze 7.3. Dle respondentů proběhly ve stejných lokalitách (např. v Terjole) vedle hodnocených projektů i jiné debatní soutěže a miniprojekty a byly zde k dispozici další **nástroje na podporu občanské (mládežnické) angažovanosti**. Školení organizace PH International^{xlv} byla ceněna díky zaměření na seberozvoj, blogování a právní povědomí. Respondenti zdůraznili nutnost přímo zapojovat občany (např. do sledování voleb). Téměř všichni respondenti také vyzdvihli promítání dokumentárních filmů (projekt Caucadoc organizace ČvT), což považovali za skvělý nástroj pro rozvíření diskuse mezi studenty. CSI navrhla pro NNO kurzy online (např. jak ovlivňovat státní instituce)^{xlvii}. CSI je kombinovala s praktickými zkušenostmi (prosazování konkrétních zákonů) a s financováním NNO (malé granty)^{xlviii}. V poslední době se ČvT^x a Nesehnutí rozhodli pracovat s několika málo místními NNO, které mají potenciál stát se právoplatnými „hlídacími psy“ (watchdogs). Zdůraznili přitom dlouhodobou podporu ve formě strategického plánování i realizace. Příloha 7.6 obsahuje i místní iniciativy, které vznikly bez asistence mezinárodních NNO.

Alternativní přístupy k **zapojování občanů do rozhodování samospráv** pilotně ověřovaly CG, ČvT, CSI, NALA, KEDEC, TI Georgia, Světová banka a další, ovšem tyto aktivity nebyly koordinovány či vzájemně porovnávány a nebyla z nich sdílena poučení. Dobrým příkladem byl regionální rozhlasový program “Hodina s Transparency International”, který pomohl propagovat úsilí této organizace¹¹. ČvT během evaluační mise rovněž připravoval program v rádiu (tato aktivita je mimo hodnocené projekty). Různé televizní a rozhlasové kanály se věnovaly důležitým sociálním a dalším otázkám (např. Polimeter), což lze považovat za dobrou **mediální praxi**. Vedle mediálních školení, která byla oblíbená mnoha dárcovskými institucemi, novináři označili za užitečné též případné brožury, které byly přizpůsobené gruzínskému kontextu a které byly v gruzínštině^{xlix}. Mediální monitoring na www.mediamonitor.ge byl rovněž uveden jako úspěšný nástroj – média na základě něj zavedla kvalitativní změny.

Mnohostranná spolupráce

Trilaterální (mnohostrannou) spolupráci navrhly IVF (včetně koordinace Visegradské skupiny, ač někteří respondenti zmínili, že Polsko koordinaci není příliš nakloněno), Delegace EK (společné programování, evaluace, což již praktikuje např. SIDA¹²) či OSFG (v oblastech svého působení). Další respondent navrhl společné programování (a spolufinancování) s USAID, ovšem zájem nebylo možné ověřit.

⁸ Výpočet evaluátorek dle dokumentace od LPTP, viz příloha 7.6, kde je seznam všech projektů.

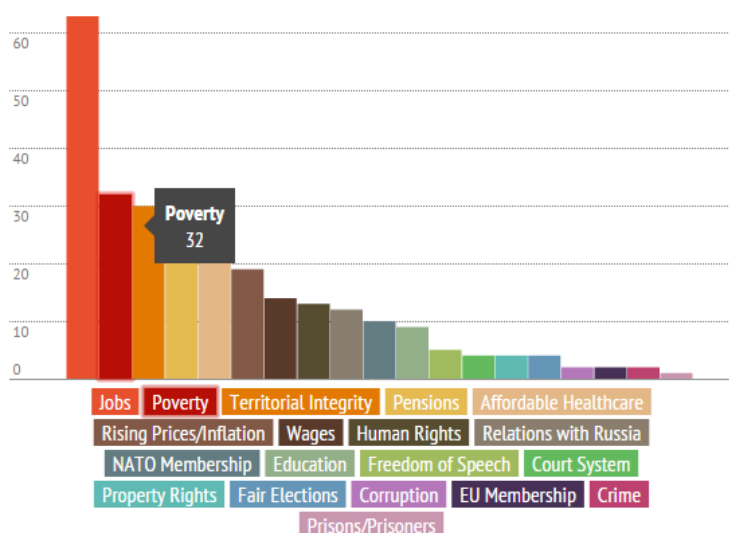
⁹ Do určité míry může být tento přístup vyhodnocen jako lidskoprávní přístup k rozvoji, který byl zahrnut do aktuální gruzínské Národní strategie pro lidská práva a který zdůraznila též EU v nedávných „Závěrech Rady k lidskoprávnímu přístupu k rozvojové spolupráci, zahrnujícím všechna lidská práva“ (19. května 2014), viz http://www.consilium.europa.eu/uedocs/cms_data/docs/pressdata/EN/foraff/142682.pdf.

¹⁰ ČvT nyní propojuje gruzínské NNO a českého „watchdoga“ Oživení, viz <http://www.oziveni.cz/>, <http://www.bezkorupce.cz/>.

¹¹ Zpráva Transparency International Georgia o samosprávách bude vydána v průběhu podzimu 2014.

¹² Zpráva z identifikační mise v září 2014 by měla být brzy k dispozici.

Současné priority a potřeby cílových skupin

Dle průzkumu veřejného mínění organizace NDI¹³ ze srpna 2014 i podle respondentů jsou největšími aktuálními výzvami Gruzínců a Gruzínek **nezaměstnanost, chudoba a konflikt** v Abcházii a Jižní Osetii (teritoriální integrita). Tím je ovlivněna migrace do Tbilisi i do zahraničí, což je považováno za problém. Současné výzvy týkající se lidských práv zahrnují ochranu svobody vyznání, ochranu menšin a práv vězňů¹⁴ aj. (viz kapitola 2.1). Další priority zmiňované NDI a často i respondenty jsou uvedeny v grafu nalevo¹³.

Graf 2: Aktuální problémy Gruzínců a Gruzínek, NDI 2014

NNO stále jednájí dle priorit dárcovských institucí, jsou málo finančně a institucionálně udržitelné a chybí jim vlastní zdroje. I když nadále považují za důležité školení v plánování, monitorování a evaluacích či v tzv. advokační činnosti, zároveň se jim špatně daří udržet si kvalifikované zaměstnance, což negativně ovlivňuje snahy o vzdělávání. Spíše než krátkodobé minigranty je dle ČvT, Nesehnutých i OSFG důležitá systematická podpora tzv. hlídacích psů a jejich koalic. Několik respondentů mělo zájem se potkat se svými českými protějšky (např. gruzínský farmář s českým), aby prodiskutovali přínosy vstupu do EU a nutné transformační kroky. Mezi požadavky na posílení přístupu k financím se objevila otevřená dotační výběrová řízení pro gruzínské NNO, zjednodušení výzev a zaměření na dlouhodobé projekty¹⁴. Od roku 2013 se registrovaly nové extremistické politické či náboženské NNO, a proto by několik respondentů uvítalo, kdyby veřejné komentáře těchto NNO ohledně genderu, LGBT, náboženských menšin a jiných lidskoprávních otázek někdo vyvážil.

Názory respondentů na budoucnost **decentralizace** se lišily. Mezi činiteli, kteří brání decentralizaci, byla zmíněna silná ministerstva i gruzínská církev, neboť ty preferují centralizovanou moc. Problematický je i nedostatek silných protějšků, kteří by též vyžadovali přenesení pravomocí. Několik respondentů vyjádřilo obavy, že CEGSTAR bude řídit rozpočet **samospráv** na vzdělávání a akreditaci poskytovatelů. Alternativou by přitom bylo nechat samosprávy rozhodovat. V navštívených regionech samosprávy požadovaly podporu ekonomického rozvoje, financování (fiskální decentralizaci a vlastní zdroje), politického dialogu, zapojení veřejnosti (nastavení mechanismů) a angažovanosti občanů/mládeže. Zajímaly se též o transformační zkušenosti v souvislosti s přípravou plánů místního rozvoje, zajištěním dotací a projektovým řízením (jak napsat dobrou žádost o dotace včetně předvstupních fondů EU) či sdílení dobré praxe ohledně ekonomického rozvoje a rozvoje zemědělství. K tomu by mohly přispět například dlouhodobá partnerství a sdílení s českými samosprávami. Sledování transparentnosti a místních problémů je důležité z pohledu některých novinářů a NNO.

“Pokud mají samosprávy na starosti nějakých 70 000 obyvatel, bez vesnických výborů nemohou občany zapojit.”
Expert na decentralizaci

Ohledně **škol** zmínilo gruzínské ministerstvo zdravotnictví následující priority: rozvoj dovedností učitelů formou dlouhodobých školení a supervize hodin (ministerstvo a regionální vzdělávací centra na to nemají dostatek prostředků), příručky pro učitele k novému kurikulu občanské výchovy, sdílení zdrojů

¹³ Tj. zaměstnání, chudoba, penze, dostupná zdravotní péče, inflace, platy, lidská práva, vztahy s Ruskem, členství v NATO, vzdělávání, svoboda slova, soudnictví, vlastnická práva, spravedlivé volby, korupce, členství v EU, kriminalita, vězení / vězni.

¹⁴ České velvyslanectví v Tbilisi potvrdilo velký zájem gruzínských NNO o české fondy v rámci “Malých lokálních projektů” – 9 z 10 žádostí se v roce 2014 údajně týkalo lidských práv, od práv menšin a postižených až po přínosy přístupové smlouvy EU. Jeden respondent navrhl, že by měla ambasáda podpořit spolupráci mezi gruzínskými a arménskými NNO. Dle tohoto názoru by samostatné výzvy či projekty mohly vyřešit velkou konkurenci. Jiný respondent upozornil na další příležitosti pro financování, např. radnice v Zugdidi nyní stanovila rozpočet pro místní NNO ve výši 200.000 GEL (2,52 mil. Kč)

na novém webovém portálu pro učitele¹⁵, systém pro hodnocení tříd a integraci menšin. Dle ministerstva školství by v tomto směru pomohla spolupráce s českým ministerstvem či NNO.

Ministerstvo mládeže dále zmínilo v nové Národní politice **mládeže** tyto 4 klíčové priority: účast na veřejném životě, vysoce kvalitní vzdělávání, zdravý životní styl, zlepšení přístupu ke zdravotní péči a v neposlední řadě osvětu o občanských právech a zodpovědnostech, včetně příznivého prostředí pro zapojení mládeže. Od roku 2015 ministerstvo zavede nové programy zaměřené na dobrovolnictví¹⁶ a sociálně znevýhodněné rodiny¹⁶. Hledá mezinárodní dárce, aby mohlo vystavět 10 regionálních mládežnických center. Doporučení pro budoucí projekty zahrnovala pokračování současných metod, dále mezinárodní výměnné programy, školení školitelů, podporu nově vytvořených filmových klubů (např. více filmů s gruzínskými titulky) a stínové výbory studentů, resp. studentské parlamenty v rámci samospráv. Klíčové je dále rozvíjet vzory a sdílet dobrou praxi s ostatními. Školy podtrhly praktické vzdělávání a lepší infrastrukturu (např. topení). Studenti vyjádřili zájem o rozvoj dovedností důležitých pro život, zejména angličtiny, práce s časem aj.

“V Lanchkuti je měřítkem úspěchu znalost angličtiny. Vedle soukromých učitelů potřebujeme také příležitosti ke zlepšení angličtiny. (Mezinárodní) výměnné programy nám pomáhají zvýšit naši konkurenceschopnost. Nové osobní vztahy jsou neocenitelné. (Studenti) jsou velmi motivovaní (přihlásit se).” Student zapojený do miniprojektů a debatní soutěže

“Už nás nemlátí, etika se zlepšila, ale postoj (institucí k médiím) se nezměnil. Tato vláda neposílá nikoho do vězení, ale násilí vůči novinářům stále existuje. (Některá) media jsou otevřeně diskreditována.” Novinář

Respondenti – zástupci médií upozornili na nízkou kvalitu a různorodost **médií**, závislost médií na politicích (demonizace oponentů) a církvi, zkreslené zpravodajství a diskriminaci menšin. Proto je třeba se dle jejich názoru soustředit dlouhodobě na politiku jednotlivých médií, vzdělávání novinářů a též kritické myšlení veřejnosti a přístup k alternativním zdrojům informací. Dále doporučili užší spolupráci s regionálními médii a podporu vesnické žurnalistiky. Navíc několik novinářů navrhlo práci s editory a projektovými manažery (nezávislých) médií s cílem změnit

jejich politiku, najít různé způsoby, jak zahrnout do zpravodajství sociální či environmentální otázky, dále jak diverzifikovat příjmy, jak vytvořit atraktivní a jednoduchý obsah, jak utvořit uživatelsky příjemnou webovou stránku, jak lépe zasáhnout veřejnost a jak posílit loajalitu čtenářů. Některí respondenti také zmínili zvýšenou represi v médiích ve vedlejší Azerbájdžanu.

4.2. Efektivita

Celkový rozpočet všech 5 projektů byl 19,6 mil. Kč¹⁷. Přehled rozpočtů jednotlivých projektů a příspěvky MZV jsou uvedeny v následující tabulce¹⁸.

Celkový rozpočet v Kč	Projekt 1	Projekt 2	Projekt 3	Projekt 4	Projekt 5	Celkem v Kč
Celkový rozpočet projektu	3 617 565	2 359 860	4 381 588	5 884 900	3 335 200	19 579 113
Příspěvek MZV	3 054 634	2 123 860	3 118 000	4 941 200	3 000 000	16 237 694
Spolufinancování LPTP	84%	90%	71%	84%	90%	83%
Prostředky vrácené LPTP	2,2%	0,8%	3,6%	1,9%	0%	2%

Tabulka 1: Přehled projektových rozpočtů

MZV ČR / LPTP poskytlo 83% z celkové částky, tedy 16,2 mil Kč, zbytek byl hrazen z dalších zdrojů: EK / EIDHR, transformační podpora Polska, Nadace Otevřené společnosti (Open Society Fund) a Velvyslanectví USA. Skutečné výdaje byly vynaloženy následovně (detaily jsou v příloze 7.18).¹⁹

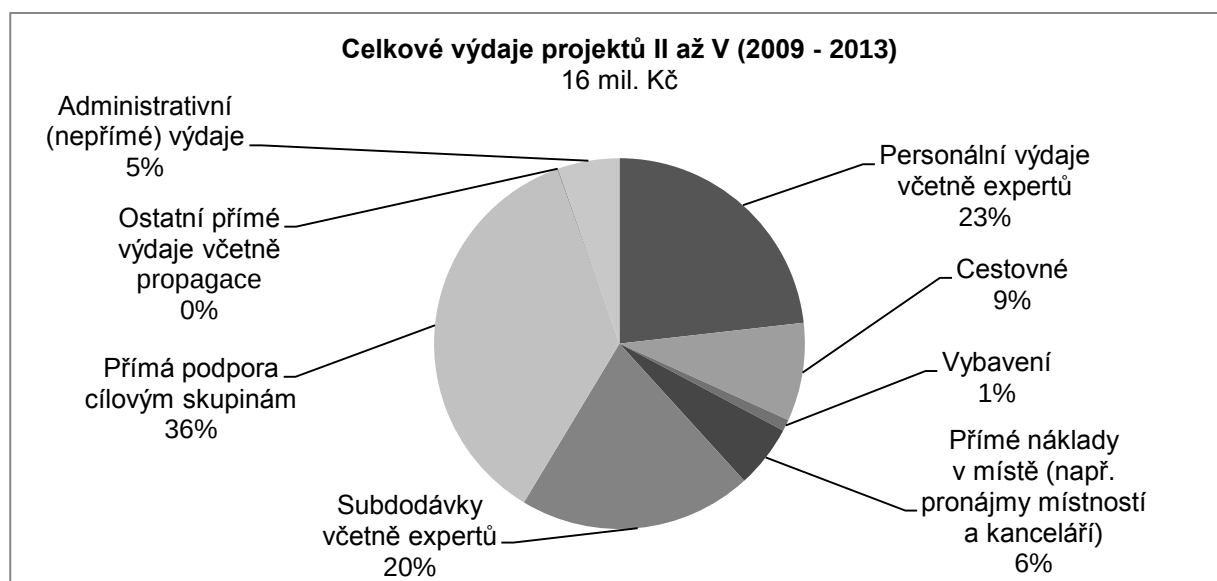
¹⁵ Jsou třeba příručky, případové studie, modelové lekce a další materiály pro různá témata, předměty a třídy. Ministerstvo nerozhodlo o konečném názvu portálu (září 2014), ale zvažovalo web www.nc.ge.

¹⁶ Současných 14 programů (s rozpočtem cca 1,26 mil. Kč na program) zahrnuje kromě jiného i etnické menšiny, boj proti drogám, vnitřně vysídlené osoby a zapojení studentů do rozhodování.

¹⁷ Směnný kurz byl 25,4 Kč/EUR (kvartální průměr ČNB za léta 2008 až 2013)

¹⁸ Zdroj: smlouvy MZC a finanční zprávy.

¹⁹ Detailní přehled skutečných výdajů na jednotlivé aktivity nebyl evaluátorkám k dispozici kromě projektu ČvT, proto byly pro analýzu hospodárnosti využity souhrnné finanční zprávy. Finanční zpráva za druhý rok prvního projektu chyběla, proto jsou znázorněny pouze projekty II až V.

Graf 3: Přehled skutečných výdajů za léta 2009 – 2013

Graf výše znázorňuje, že relativně největší část celkového rozpočtu šla na přímou podporu cílovým skupinám (36 %). Její poměr k celkovým nákladům se v průběhu let pohyboval mezi 29 % až 41 %. Dále byly významné výdaje osobní (23 %) a subdodávky včetně expertů (20 %). Snížení cestovních výdajů postupně z 12 % v roce 2009 na 5 % bylo možné zřejmě díky přítomnosti místní pobočky ČvT v Kutaisi s kvalifikovanými gruzínskými pracovníky v pátém projektu. Výdaje na subdodávky se naopak zvyšovaly ze 17 % v roce 2009 na 29 % v roce 2013, ovšem zvýšené výdaje byly hrazeny z jiných zdrojů než MZV. Níže uvedená analýza skutečných výdajů není úplná vzhledem k nekonzistentní a neúplné dokumentaci²⁰.

Průměrné přímé výdaje v Kč	Projekt 3		Projekt 4		Komentáře
	Min	Max	Min	Max	
Výdaje na proškolenou osobu dle realizátora	171 (ČVT)	2 730 (ToL)	485 (ČVT)	897 (ToL)	Neobsahuje výdaje na experty, pronájem místností, cestovné (výdaje ToL obsahují odměny školitelům), koordinaci.
Výdaje na miniprojekt dle realizátora	13 613 (ČVT)	14 809 (ToL)	10 051 (ČVT)		Tyto výdaje nebylo možné hodnotit dle počtu účastníků, neboť nebyla k dispozici data o počtech příjemců.
Výdaje na účastníka studijní cesty	30 834 (Agora)	35 177 (ToL)	49 105 (Agora)		5 - 6 denní studijní cesty, bez koordinace.
Výdaje na studenta zapojeného do debatní soutěže	1 030 (Agora)		1 258 (Agora)		Neobsahuje výdaje na pronájem místností, cestovné a koordinaci.

Tabulka 2: Přehled přímých výdajů na účastníka

Někteří realizátoři miniprojektů by uvítali možnosti rozpočet v případě nutnosti změnit.

Dodatečný pohled na hospodárnost může poskytnout případová studie v příloze 7.3, týkající se kampaně **It Affects You Too** („Také se vás to týká“), v rámci které se podařilo zmobilizovat veřejnost napříč Gruzii, získat pozornost nejvyšších politiků a díky tomu dosáhnout legislativních změn. Celkový rozpočet kampaně za první dva roky byl cca 1,4 mil. Kč. Dalším příkladem je projekt na tvorbu **participativního rozpočtu Kutaisi**, jehož cílem byla podpora spolupráce radnice a široké veřejnosti na rozpočtových prioritách. Celkový rozpočet byl téměř 4 mil. Kč včetně 40% místního spolufinancování.

²⁰ Hlavní nedostatky: chybějící data o počtu účastníků některých školení, vykazování výdajů na experty v různých rozpočtových kapitolách, jedna chybějící finanční zpráva a chybějící detailní přehled výdajů. Pro účely srovnání výstupů a vstupů byly vybrány 2 projekty, které obsahují nejvíce reprezentativní data – bylo zapojeno více realizátorů a byly k dispozici detailní údaje o výdajích.

Projektové řízení a spolupráce mezi realizátory

Konsorcium navrhlo MZV ČR. Každý podprojekt měl svou žádost a samostatnou zprávu o realizaci. Kancelář ČvT v Kutaisi koordinovala vlastní projektové aktivity, CG koordinovala aktivity jménem organizací AGORA CE a VCVS, koordinátor v Tbilisi byl zodpovědný za spolupráci jménem ToL a SCIRS koordinovalo aktivity jménem AMO. Projektoví partneři si spolupráce cenili. Ovšem neměli celkový přehled o aktivitách konsorcia. Podprojekty si každý projektový partner monitoroval sám. Konsolidaci provedla za první 4 projekty AGORA CE – bylo to prý náročné mimo jiné i časově.

Velvyslanectví ČR v Tbilisi uskutečnilo roční monitoring v posledních 2 letech. Dále odbor LPTP zrealizoval monitorovací cestu v roce 2012. Bohužel však nebyly k dispozici monitorovací zprávy, na základě kterých by bylo možno ověřit efektivitu a efektivnost monitoringu. Obě naposled zmíněné instituce se účastnily též několika projektových aktivit. Externí evaluace proběhla u pátého projektu. Byla povinná vzhledem ke spolufinancování ze strany EK. CG a ČvT se zajímaly o způsoby, jak vyhodnotit kritické myšlení a změny v postojích. Jeden respondent navrhl, aby místní kanceláře mohly rychle reagovat v souladu s aktuálním politickou debatou a příležitostmi. Více informací je v příloze 7.19.

„Rychlost a flexibilita budou mít největší vliv na posilování kapacit institucí. (...) Mezinárodní úsilí je natolik pomalé a těžkopádné, že ve chvíli, kdy skutečně začne realizace, původní myšlenka již není součástí politické diskuse.“
Respondent průzkumu mezi odbornou veřejností

4.3. Efektivnost

Níže je popsáno, jak klíčové aktivity a výstupy přispěly k výsledkům. Nakonec je vyhodnocen dlouhodobý účel.

Organizace občanské společnosti (NNO)

Mezi léty 2008 a 2013 proběhlo **54 školení** pro přibližně **920 zástupců NNO**²¹, přičemž se zaměřily zejména na psaní projektů²². Na základě školení někteří zástupci NNO podali žádosti o minigranty (až 10.000 Kč / grant), přičemž kritéria výběru zahrnovala soulad s místními potřebami a lidskými právy, přístupnost většině obyvatel, realizaci místní skupinou a udržitelnost.

“Mnoho různých organizací používá tu samou metodiku, ale ČvT je napřed. Nedávají nám jen granty, ale školí nás, jak psát projekty a pomáhají nám se rozvinout.” Realizátor miniprojektu

Celkově realizovaly NNO a radnice **53 miniprojektů** (viz příloha 7.8)²³. Tematické oblasti navrhl ČvT. NNO preferovaly zejména zdravotnictví, životní prostředí, vzdělávání, práci s postiženými a komunitou a další témata týkající se občanské společnosti. Ovlivňování institucí (advokační činnost) byly součástí jen menšiny projektů. Všechny zkoumané miniprojekty dosáhly svých cílů a jejich realizátoři s nimi byli spokojeni na úrovni 9 bodů z 10 (nejnižší hodnocení bylo 7)²⁴. Případové studie v příloze 7.2 zdůrazňují,

jak je důležité si vybrat otázku veřejného zájmu, jednoduchý jazyk a dobrou „značku“. Poukazují též na **sílu koalic NNO a etablovaných NNO** (mládežnická centra spolufinancovaná samosprávou). ČvT zdůraznil, že klíčovými faktory úspěchu je **propojení školení, dlouhodobé podpory a mentoringu**. Přítomnost ČvT na klíčových aktivitách miniprojektů byla rovněž ceněna. Úspěchy a poučení mezi sebou realizátoři miniprojektů a dalších NNO sdíleli během realizace, nikoliv však po ukončení. Příklady dobré praxe byly zahrnuty do příručky.

²¹ Mohlo dojít k duplicitě, neboť někteří účastníci se zapojili do více školení. Dále proběhla školení pro různé zúčastněné aktéry včetně NNO - 3 zrealizovalo AMO a 5 Agora CE. Přesný počet proškolených zástupců NNO tedy není znám.

²² K dispozici byly programy jen některých školení, takže nebylo možné vyhodnotit dopodrobna témata, obsah a metodiku.

²³ Poskytnutá dokumentace neobsahovala vždy název NNO či samosprávy, proto nebylo možné určit počet separátně pro každou skupinu. Některé NNO zrealizovaly více miniprojektů (až 9).

²⁴ Viz metodologická omezení – pouze 54% z poskytnutých kontaktů za léta 2008 až 2013 bylo zastiženo v roce 2014.

NNO se výrazně nepodařilo ovlivnit rozhodování státní správy či samosprávy údajně kvůli nedostatku času (miniprojekty trvaly max. 6 měsíců), kapacit a financí. Někteří respondenti zmínili, že ztratili motivaci, když jejich návazná žádost o minigrant nebyla schválena. Jeden respondent, který pracoval pro různé NNO a zároveň byl školitelem, zdůraznil, že pro posílení kapacit NNO je třeba vedle financí též mentoring, **dobří vůdci, systém odměn** (oslava úspěchů, školení příjemců), jednoduchý jazyk a zaměření na **praktické otázky** veřejného zájmu.

„Občané nevěří, že mají moc, dokud ji nepoužijí. Je třeba používat jednoduchou řeč a zaměřit se na praktické otázky (a tak občany zapojit), spíše než kázat o demokracii. ... Jen když poznají, že mají moc, mohou pohnout i s náročnějšími otázkami.“
Realizátor

Samospráva

VCVS proškola 10 školitelů samospráv. Následně během let 2008 až 2013 VCVS, Civitas Georgica a AGORA CE zorganizovaly **11 školení** pro přibližně **200 zástupců** samospráv²⁵. Školení se zabývala účastí veřejnosti na rozhodování, rozpočtováním, řízením lidských zdrojů a krizovým řízením. Dále se **7 zástupců** zúčastnilo **2 studijních cest do ČR** a sdílelo zkušenosti s řízením samospráv. Zástupci gruzínského ministerstva mládeže se rovněž zúčastnili jedné cesty. Evaluátorkám se podařilo najít pouze 5 účastníků školení, přičemž 3 z nich byli propuštěni po komunálních volbách v červnu 2014. Jeden účastník absolvoval více jak 40 různých školení, a proto si nemohl vybavit konkrétní poučení z hodnocených školení. Další účastník zmínil, že využil znalosti jako školitel CEGSTAR v rámci školení gruzínských vesnických výborů a samospráv. Na studijní cestě do ČR inspirovala samospráva v Ozurgeti integrovaným záchranným systémem v ČR a ve své působnosti zavedla obdobný systém (k dispozici na čísle 111). Nicméně tento systém byl brzy nahrazen národním (na telefonním čísle 112).

ČvT též zapojoval samosprávy jako **účastníky, hodnotitele výběrových komisí či institucionální dárce** do asi **30 seminářů, 50 miniprojektů** a dalších akcí. Aktivní zapojení některých zástupců samospráv, spolufinancování miniprojektů a vznik Akčního plánu Terjoly pro zapojení mládeže včetně schváleného financování přitom zmínil mezi úspěchy. Dle evaluační zprávy pro EK radnice v Lanchkuti a Terjole v návaznosti na semináře ČvT v roce 2012 přizvaly místní NNO k tvorbě rozpočtu na následující rok. Další kroky však nejsou jasné.

ČvT dále poznamenal, že spolupráce mohla být užší, ale že byla negativně ovlivněna častými změnami zaměstnanců samospráv. Po volbách v roce 2014 většina proškolených zástupců samospráv údajně odešla ze svých postů. Aby bylo možné snížit závislost na konkrétních zástupcích samospráv, bylo by nutné nastavit stabilní systém vládnutí. Dle respondentů by bylo třeba ušít obsah seminářů více na míru (např. transformační zkušenosti v konkrétních prioritních oblastech samospráv jako např. dopravě či životním prostředí spíše než školení na “transparentnost” či “rozpočtování”), používat jednoduchý jazyk a institucionalizovat účast veřejnosti na rozhodování, aby bylo možné dosáhnout více změn. Vedle studijních cest byl doporučen mentoring a průběžná podpora.

Média

Od roku 2010 do 2012 ToL uspořádalo **22 seminářů a letních škol** pro přibližně **300 novinářů, zástupců médií a studentů žurnalistiky ze 7 regionů**²⁶. Hlavní témata zahrnovala sociální média, on-line kampaně, bezpečnost a přechod od masových médií na média sociální. Tři účastníci²⁷ potvrdili, že školení na sociální média byla užitečná. Jeden přímo ocenil dobrého školitele. Jeden proškolený novinář dále školil studenty; jedna proškolená novinářka přenesla údajně know-how do regionálního média. V budoucnu by dva účastníci rádi více pracovali na praktických dovednostech než na teorii.

Dále proběhla studijní cesta do ČR pro 6 novinářů a studentů žurnalistiky. Soustředila se na technologie sociálních médií, situaci v českých médiích a předvolební debaty. Protože byl o studijní cestu velký zájem, byla vyhlášena soutěž, přičemž nejúspěšnější blogger měl vyhrát účast. Ovšem kritéria výběru nebyla všem zájemcům jasná, což demotivovalo minimálně jednoho účastníka, který měl sice největší

“Během cesty do ČR jsem pocítil dotek demokracie.” Novinář, účastník mediálního školení

²⁵ Mohlo dojít k duplicitě, neboť někteří účastníci se zapojili do více školení.

²⁶ Mohlo dojít k duplicitě, neboť někteří účastníci se zapojili do více školení.

²⁷ Viz metodologická omezení – Jen 2 osoby z 200 dostupných kontaktů odpověděly na on-line průzkum, přičemž jeden si nemohl na školení vzpomenout. Dále proběhl se 3 účastníky rozhovor během evaluační mise.

počet návštěvníků svého blogu (přibližně 4 000), ovšem byl odmítnut kvůli nedostatečné znalosti angličtiny. Studijní cesta do ČR byla údajně pro účastníky velmi inspirující, neboť viděli, jak spolu politici a novináři otevřeně komunikují o různých tématech.

Podle dostupné dokumentace bylo vytvořeno na základě školení minimálně **10 blogů**^{liii}. Zaměřily se na různá témata včetně politiky, charity, regionálních témat a kultury. Počet jejich návštěvníků není znám. Z důvodu nízké návratnosti dotazníků od novinářů a studentů žurnalistiky nebylo jasné, kolik z nich využilo nové znalosti a dovednosti a v jaké míře publikují v nezávislých médiích. CG zmínila, že novináři proškolení ve spolupráci s AGORA CE vedli **veřejné debaty**. Další informace nebyly k dispozici.

„Média jsou vskutku pluralitní, problémem je kvalita. Je tomu tak proto, že vedení (médií) je líné a necení si výzkumu. Většina novin píše o báhorkách, protože to chtějí editoři. (Je) lepší si vybrat z novin dobré novináře, nechat je provést výzkum a publikovat on line. Noviny by pak zveřejnily zdarma exkluzivní článek. Obdobně (to lze udělat) s internetovou TV.“ Novinář

Většina respondentů zapojených do práce médií věřila, že pluralita médií se zvýšila, ač ne v přímé souvislosti s hodnocenými projekty. Hlavními důvody byly údajně politické a legislativní změny po roce 2012. Kvalita a objektivita médií je nadále problém (viz úvod 2.1 a relevance 4.1).

Mládež

Mezi léty 2008 a 2013 bylo proškoleny na **100 školeních** asi **2400 žáků a studentů**²⁸. Školení se vztahovala na psaní dotačních žádostí, debatní dovednosti, sociální média a témata související s občanskou společností. Následně studenti (mládežnické iniciativy) zrealizovali **85 miniprojektů** (viz příloha 7.8 a 7.2). ČvT dále podpořil sdílení zkušeností mezi 63 studenty na **3 letních školách**. Agora CE a CG též připravily ve spolupráci s institutem GIPA (www.gipa.ge) **2 letní školy** demokracie pro **30 studentů** veřejné správy. GIPA dále zahájila vlastní debatní klub.

Detailní zjištění ohledně miniprojektů jsou výše. Evaluační zpráva pro EK zdůrazňuje především větší angažovanost mládeže v Terjole díky centru mládeže, jinde byly aktivity údajně sporadické. V několika případech studenti dále pokračovali v mládežnické iniciativě či NNO, např. v

„Nepracoval bych zadarmo. Školil jsem ostatní, protože pro mne samotného bylo školení přínosné.“ Student, který realizoval miniprojekt

organizacích Samtredia Development Association či GYLA. Někteří byli zklamáni, že jejich návazný projekt

nezískal spolufinancování a přestali se angažovat. „V každém případě bylo vhodné sdílet vzory a poskytnout určité pobídky (ne nutně finanční, např. školení či “zábavu”).

„Aby se zapojovala mládež, je třeba poskytnout informace, sdílet příklady a vytvořit určité podmínky. Také to musí být zábava. ... Grant je (též) pobídkou, ale motivující je (zejména) výhra v soutěži o grant.“ Student, který zrealizoval miniprojekt

Školy

Celkově se do hodnocených projektů zapojilo minimálně **50 škol a 4 univerzity**. Umožnily školení, miniprojekty (včetně osvěty vrstevníků) a debaty. Během studijní cesty do ČR či v rámci seminářů Gruzii bylo proškoleny přibližně **40 učitelů** v debatách **“Cestou do parlamentu”**. ČvT dále proškolil **64 učitelů** a AMO zapojila několik dalších. Školení nebylo akreditováno, tudíž nemělo vliv na plat učitelů. To někteří z nich považovali za nešťastné. Dále proběhlo **52 školení** v debatování pro asi **723 studentů**. Následně se pravděpodobně až **400 studentů**²⁹ zapojilo do **debatních soutěží**.

Studenti, se kterými proběhly rozhovory, se naučili sbírat, analýzu informací, pohled na věc z různých perspektiv, strukturu argumentace a práci pod časovým tlakem. Dle školitelů i studentů debaty pomohly posílit znalosti o různých tématech, od nošení uniforem po

„Až do poslední chvíle (studenti) neví, jestli budou pro či proti (tématu). Musí se na něj dívat z obou stran. To posiluje jejich kritické myšlení“ Školitel CG

²⁸ Školení probíhala většinou pro studenty, NNO a v některých případech i samosprávy, přičemž zasáhly celkem 810 účastníků. Z tohoto počtu bylo asi 400 studentů. Při sčítání mohlo dojít k duplicitě, neb někteří účastníci se zapojili do více školení.

²⁹ Seznam účastníků nebyl úplný. Nebyly dostupné informace o 3 debatních soutěžích, proto evaluačky pro výpočet použily průměrnou účast 64 studentů na soutěž. Někteří studenti mohli být započítáni dvakrát, neboť se zúčastnili více kol.

nukleární energii v Gruzii. Také podpořily spolupráci (přátelství uvnitř týmů i mezi soutěžícími). I přesto podle jednoho školitele nebylo jasné, zda studenti začali více kriticky myslet a změnili své postoje, neboť na ně měla silný vliv také rodina a další faktory. Dvě školy si stěžovaly, že finále soutěží nebyla spravedlivá.

Dále se v roce 2011 konala **konference “Inovativní vzdělávací metody”³⁰**. Poukázala na aktivity hodnocených projektů, ovšem debata byla dle jednoho realizátora omezená. Proto doporučil pro příště více interaktivní metodiku. Dále bylo vytvořeno několik příruček. Ve školách používali zejména příručky o mládežnických iniciativách od ČvT a o debatách od AGORA CE / CG. **Ministerstvo školství i ministerstvo mládeže** vyslaly každé jednoho experta na **studijní cestu do ČR**. S ministerstvem školství další spolupráce neprobíhala, například formou spolupráce s odpovídajícím českým ministerstvem. Ministerstvo mládeže³¹ se zajímalo o debatní styl, který vytvořila AGORA CE, ale nakonec dalo přednost mezinárodní debatní síti.

Jak výše uvedené přispělo k rostoucímu vlivu veřejnosti na rozhodování institucí

Asi 4.000 občanů bylo přímými příjemci projektů a několik tisíc bylo příjemci nepřímými. Podle případových studií **miniprojekty přispěly k drobným změnám v rozhodování na místní úrovni**. Dále tři samosprávy podnikly kroky vedoucí k podpoře NNO/mládeže. Ovšem není jasné, zda veřejnost v konečném důsledku ovlivnila rozhodování samospráv. Všichni respondenti se shodli na tom, že lidskoprávní a transformační projekty musí být dlouhodobé (od 3 do 10 let) a flexibilní. Bylo navrženo, aby pro Gruzii vznikla sektorová strategie s konkrétními prioritami.

4.4. Udržitelnost

ČvT a ToL zdůrazňovaly udržitelnost během školení a plánování minigrantů. Byla jedním z kritérií výběru. ČvT rovněž zapojilo existující systémy (místní mládežnická centra, samosprávy) s cílem posílit udržitelnost. Nakonec některé miniprojekty pokračovaly, jako např. loutkové divadlo v Samtredii. Tyto iniciativy byly nadále financované z vlastních zdrojů a vznikaly „odspodu“. Mezi hlavní faktory patřilo vedení (NNO/iniciativy), míra důležitosti pro veřejnost, minimální operativní náklady a motivace plynoucí z úspěchů. Jiní realizátoři³² se dále nezapojovali údajně kvůli nedostatku financí či kapacit. Regionální informační rozvojové středisko v Samtredii vytvořilo výbor poradců, který přispěl k udržitelnosti. Dalším dobrým příkladem je mládežnické centrum v Terjole, které získává různé prostředky na svou činnost.

Civitas Georgica a AGORA CE se spoléhaly na proškolené učitele, kteří debaty zažili, a předpokládaly, že budou nadále pokračovat. CG rovněž proškolila v debatách své vlastní pracovníky. Někteří již z organizace odešli, jiní stále školí nové školy, a to v závislosti na dostupných prostředcích. Dle CG asi 6 z 50 škol zapojených do hodnocených projektů nadále pokračovalo v debatních soutěžích, zatímco ostatní neměly na organizaci ročních soutěží kapacity³³. Dále bylo v rámci jednoho miniprojektu proškolen 23 partnerských škol mládežnického centra v Terjole. Ty nadále pokračovaly v debatách díky financování samosprávy. Každoročně pořádaly průzkum mezi studenty, aby zjistily témata, která je nejvíce zajímají. Někteří zkušenější studenti údajně pomáhali novým týmům v přípravě. Navíc mladší studenti vyžadovali debatní soutěž, jakmile postoupili do určitého ročníku. Mezi hlavní faktory udržitelnosti patřili silní organizátoři, zájem studentů a minimální náklady. Nízké platy učitelů, tedy nutnost pracovat mimo školu, a nedostatek času, byly vnímány jako hlavní omezení. Praxe několika škol naznačuje, že rozpočet na koordinátora občanské výchovy by tuto situaci mohl vyřešit.

„S debatní soutěží nadále pokračujeme. Organizuje ji výbor studentů, kde jsou studenti velmi aktivní. AGORA (a Civitas) s námi nejsou v kontaktu. A tak se účastníme různých soutěží ve městě Myslím, že NNO by měly zasáhnout co největší počet dětí.“ Učitel proškolený v debatách

³⁰ Počet účastníků či seznam neměly evaluátorky k dispozici, tudíž nemohly zjistit typy účastníků.

³¹ Ministerstvo sdělilo, že národní debatní soutěž pořádá Národní centrum pro děti a mládež (the Children and Youth National Centre). Mělo zájem o další síťování na mezinárodní úrovni.

³² Data nejsou úplná (polovina miniprojektů nemohla být zahrnuta do průzkumu), proto nelze odhadnout % udržitelných miniprojektů.

³³ CG zdůraznila, že nebylo cílem, aby debatní soutěže pokračovaly. Informovala, že v letech 2013 až 2013 zorganizovala soutěže v 32 dalších školách, a to z jiných zdrojů. Tato informace nemohla být ověřena.

Jedním z mála zachovaných přínosů souvisejících se samosprávami je dlouhodobá spolupráce několika radnic s ČvT (např. Terjola a Kutaisi). Školící moduly pro samosprávy vzhledem k legislativním změnám brzy zastaraly. CG údajně nadále využívalo některé části školení, které VCVS připravilo (např. v roce 2014 uskutečnila školení pro nově zvolené zástupce samospráv na téma personální řízení). Jiné trvalé

„Někdo, kdo stěží dokončil třetí třídu základní školy, mi nebude říkat, co mám dělat. (...) Rozpočet je pro region, ne pro lidi.“ Nově zvolený starosta

přínosy školení nebyly identifikovány. Nové vedení zapojených samospráv po 1 až 2 měsících nebylo o projektech a jejich výsledcích informováno. Většina starostů – respondentů se velmi zajímala o možnosti budoucí spolupráce ohledně občanské angažovanosti. Jeden to považoval za bezpředmětné.

Dle ToL většina proškolených novinářů a zástupců médií nadále pracuje v médiích. Téměř každý proškolený student údajně pracuje jako novinář, a to často v regionech. ToL nadále zapojuje několik novinářů do vlastních aktivit zejména skrze sociální média a databázi kontaktů. Tyto informace nemohly být ověřeny kvůli nedostatečné návratnosti dotazníků. Podle CG jeden novinář zorganizoval v roce 2014 v Rustavi veřejnou debatu. Většina podpořených blogů (8 z 10) nebyla aktualizována.

4.5. Dopad

V září 2014, tedy 1 až 6 let po ukončení projektů, byly patrné dopady zejména na **individuální úrovni**. Mladí lidé a některé NNO zmínili, že posílili své dovednosti (viz výše), což jim pomohlo v dalších studiích i profesním životě. Po ukončení debatní soutěže se část studentů údajně zúčastnila na své střední škole dalších projektů (např. školiли vrstevníky v projektech jiných institucionálních dárců), ovšem řada z nich s těmito činnostmi přestala po zahájení studia na univerzitách. CG a učitelé zdůraznili, že studenti, kteří měli zkušenosti s debatami, častěji uspěli u přijímacích zkoušek na vysokou školu. Ovšem uznali, že již na debaty vybírali studenty s vynikajícími dovednostmi. Tudíž tito studenti měli zřejmě tak jako tak větší šanci uspět. ČvT dále ocenil, že studenti zapojení do miniprojektů často posílili své sebevědomí a pocit občanské zodpovědnosti - údajně se stali vzory pro ostatní. Dva studenti – respondenti se nadále angažovali v místních NNO, zatímco ostatní měli jiné priority (studium, práci) nebo nevěděli, kde a jak se zapojit. Byly doporučeny více inovativní metody k zaangažování mládeže.

„Potřebuji studovat, ne sbírat odpadky“ Student, účastník debatní soutěže

„Pokud chceme zvýšit angažovanost mládeže, nestačí ekologické kluby a sběr odpadků. Potřebují mimořádné činnosti.“ Realizátor

Díky spolupráci s ČvT, jako jedinou NNO zabývající se mládeží, začalo oddělení pro mládež a sport na radnici v Terjole častěji komunikovat s mládežnickými organizacemi. Nicméně podle ministerstva mládeže mělo na růst počtu mládežnických iniciativ napříč Gruzii vliv zejména financování Národního fondu pro děti a mládež³⁴.

Podle několika respondentů a studií (viz kapitola 2.1) si veřejnost od roku 2008 začala více všímat aktivit různých NNO. Podle ČvT měly i jednorázové akce podíl na **posílení reputace NNO**. Některé realizátory zdůraznili, že je třeba spojit síly se samosprávami, aby bylo dosaženo trvalých změn (např. pravidelného čištění parků), což ČvT již zohlednil v některých miniprojektech.

„Na příklady dobré praxe byl třeba čas. (Pro občany) je důležité (tyto) příklady vidět, i když je to jen sběr odpadků studenty“ Realizátor

Některé **školy** (10% dle odhadu Civitas Georgica) údajně nadále pokračují v debatních soutěžích či využívají debaty ve standardní výuce, např. dějepisu. Není jasné, kolik **NNO** se následně zapojilo do veřejného života, v jakých oblastech a zda se jim podařilo ovlivnit nějaká rozhodnutí institucí. V případech, kdy školy či NNO pokračovaly v miniprojektech či debatních soutěžích, se každý rok zřejmě podařilo zasáhnout další příjemce. Podle ČvT někteří učitelé a ředitelé mládežnických center požádali samosprávu o dotaci, a tudíž fungovali jako multiplikátoři. Ovšem tento úspěch nebyl většinou znám širší komunitě a dalším samosprávám. Výjimkou je mládežnické centrum v Terjole, financované samosprávou a dalšími institucemi, které ČvT propaguje díky projektu podpořenému z EK mezi dalšími

³⁴ Poté, co byly v roce 2012 zavedené změny ohledně uznatelnosti (registrace byla vyžadována jen u úspěšných žadatelů), pořádalo podle ministerstva o dotace v roce 2013 více mládežnických NNO. Ročně je alokováno 12,5 mil. Kč. Dotace se pohybují mezi 126.000 a 315.000 Kč, přičemž tato čísla budou zřejmě navýšena. Aktuální priority jsou zde <http://www.fondi.gov.ge/en/>.

NNO jako příklad dobré praxe. Institut GIPA se nechal inspirovat debatními soutěžemi a založil **univerzitní debatní klub**³⁵. Na doporučení VCVS se Civitas Georgica zapojila do Evropské sítě organizací školících samosprávu (ENTO)^{liv}, aby se mohla mezinárodně síťovat. Jeden navštívený učitel měl dosud **příručku** "Cestou do parlamentu", několik učitelů si uchovalo příručku o mládežnických iniciativách.

Ohledně médií a samospráv nebyly zaznamenány žádné dlouhodobé dopady. Jeden proškolený zástupce samospráv údajně využil nabyté znalosti jako školitel CEGSTAR. V poslední době školil samosprávy napříč Gruzii. Jiný školitel samospráv nyní pracuje v gruzínském parlamentu. Všechny samosprávy až na jednu byly nakloněny spolupráci s občanskou společností.

Přístup ČvT, v rámci kterého se zapojila řada různých zúčastněných stran (tzv. **multi-stakeholder approach**) do podpory rozvoje občanské společnosti (a mládeže) v Gurii a Imeretii, vysoce ocenila Delegace EK, gruzínské ministerstvo mládeže a Světová banka. Poslední zmíněná instituce následně poskytla významnější grant pro rozšíření aktivit do dalších oblastí.

4.6. Průřezová témata a vnější prezentace

Dodržování lidských práv příjemců včetně rovnosti mužů a žen

Projekty se přímo či nepřímo zaměřily na lidská práva. Miniprojekty se zasazovaly o občanská, politická, sociální, kulturní, ekonomická a environmentální práva. Debaty se soustředily především na práva občanská, politická a částečně i environmentální³⁶. Občanská a politická práva byla též zohledněna ve spolupráci se samosprávami. Nejsou k dispozici informace, že by aktivity výslovně odkazovaly na mezinárodní rámec a právní předpisy ohledně lidských práv. Zejména příjemci miniprojektů posílili své kapacity a dostali prostředky k tomu, aby sami mohli zlepšovat své komunity a vést život podle sebe. S osobami žijícími v chudobě či zvláště zranitelnými přímo některé miniprojekty spolupracovaly, ovšem o jejich prioritní účasti (či nediskriminaci) v ostatních miniprojektech a dalších aktivitách není dostatek informací. Principy participace a zodpovědnosti³⁷ jsou dále rozebrány v řádné správě věcí veřejných. Genderu nebyla věnována větší pozornost. Data oddělená dle genderu nebyla k dispozici³⁸, aby bylo možné vyhodnotit, v jaké míře měly z projektů přínos ženy a muži, resp. dívky a chlapci. V případových studiích miniprojekty často iniciovaly a řídily ženy (učitelky či vedoucí mládežnických center).

Řádná (demokratická) správa věcí veřejných

Zatímco místní partneři byli zapojeni do plánování, konzultace s národními či místními institucemi, které by ovlivňovaly plány a rozpočty, byly skrovné. ČvT podepsalo memorandum o porozumění (MoU) v roce 2011 s Ministerstvem mládeže a v roce 2012 s Ministerstvem školství. CG spolupracovala s Ministerstvem mládeže jen neformálně. Ministerstvo školství bylo každoročně informováno o aktivitách ve školách tak, jak to ukládá zákon. CG naznačila, že MoU by nemělo význam, neboť ministerstvo údajně nechalo spolupráci na samotných školách. Dále ČvT dlouhodobě spolupracovala s vybranými samosprávami. Regionální vzdělávací centra nebyla až na poslední projekt zapojena. Jako užitečný způsob posílení spolupráce byly označeny meziškolní debatní soutěže a miniprojekty (které se soustředily na více škol). NNO v Kutaisi se účastnily měsíčních koordinačních schůzek, které organizovala GYLA. Není známo, že by o těchto schůzkách věděli hodnocení realizátoři či je navštěvovali, a to ani v Kutaisi, ani v jiných regionech.

"ČvT podpořil spolupráci mezi školami. Předtím jsme byli spíše konkurenti." Realizátor miniprojektů a debatních soutěží

Učitelé, školitelé a další zúčastnění aktéři neměli dostatek informací o projektech jako celku, o úspěších, výzvách a plánech do budoucna. Někteří ocenili, že ČvT měl hlavní kancelář v Kutaisi místo v Tbilisi, a tudíž byl blíže příjemcům. Řádnou správu věcí veřejných a transparentnost řešily zejména miniprojekty a školení na řízení samospráv. Příjemci občas požadovali po samosprávách, aby plnily své závazky týkající se občanských práv. Dle jednoho respondenta by však i ČR měla (pomoci) vyžadovat, aby byla gruzínská vláda vůči občanům zodpovědná. O tématech a agendě školení, jakož i o zaměření

³⁵ CG informovala, že debatní klub vznikl i na Univerzitě Gruzie (the University of Georgia), ovšem toto nebylo možné ověřit.

³⁶ Školení nemohla být vyhodnocena, neboť nebyly k dispozici detailní programy.

³⁷ Lidskoprávní přístup k rozvoji (HRBA) byl nedávno schválen EK i gruzínskou vládou (viz Kapitola 2.1). Pro účely evaluace byly využity principy HRBA dle české publikace organizace Glopolis: Rozvojová pomoc nestačí – alternativní politické přístupy k chudobě a bezmoci ve světě, strana 9. <http://glopolis.org/cs/clanky/rozvojova-pomoc-nestaci/>

³⁸ Výjimkou je shrnutí evaluace debaty, které evaluátorkám poskytla CG (rok neznámý). Bylo zapojeno více dívek než chlapců.

miniprojektů rozhodovali příslušní projektoví partneři na základě předchozích zkušeností. To samé se týkalo i výběru lokalit – detailní kritéria výběru nebyla k dispozici. Účastníky vybírali projektoví partneři společně se zástupci samospráv či učiteli, a to na základě stanovených kritérií či podle toho, nakolik byli pro danou aktivitu vhodní (např. děti s dobrými sociálními dovednostmi vybrali učitele do debat). Výběr miniprojektů se zástupci samospráv dle jasných kritérií byl považován za dobrou praxi. Mediálních školení byla propagována na populárním webu jobs.ge s požadavkem na životopis, motivační dopis a podpůrný dopis z příslušného média. Není jasné, jak byli vybráni účastníci studijní cesty – v jednom případě to vedlo k zmatku a zklamání. Několik respondentů doporučilo do budoucna hlubší analýzu potřeb a zapojení dětí do rozhodování (např. výběr témat debat). A konečně je třeba poukázat na nedostatečnou projektovou dokumentaci a proces plánování, monitorování a evaluace – blíže viz příloha 7.19. Někteří respondenti doporučili hloubkový průzkum / evaluaci.

Šetrnost k životnímu prostředí a klimatu

Ochrana životního prostředí se týkala 13 % miniprojektů a až 18 % debatních témat pro středoškoláky. Miniprojekty se zaměřily buď na čištění okolí či na zvýšení povědomí o ochraně životního prostředí. Podle dostupných informací další projektové aktivity nějak speciálně nezohlednily životní prostředí a klimatické změny. Nejsou zároveň důkazy o tom, že by hodnocené projekty měly negativní dopady na životní prostředí či klima.

Vnější prezentace v Gruzii

O některých aktivitách informovala média, ovšem kompletní přehled mediálních aktivit nebyl k dispozici³⁹. Publikované příručky byly v souladu s pravidly vnější prezentace MZV ČR (logo programu TRANS, klauzule o financování). V zapojených školách obsahovaly vystavené materiály zejména logo ČvT, ovšem ne nutně logo TRANS či ZRS ČR. U navštívených škol, které spolupracovaly s organizacemi AGORA CE a CG, nebyla česká podpora nijak prezentována. Žádný respondent si nemohl vzpomenout na poměrně složitá jména projektů. Někteří si vzpomněli na značku "Cestou do parlamentu", ovšem většinou odkazovali na "projekt ČvT" či "spolupráci s AGOROU". V některých případech zaměřovali hodnocené projekty s jinými projekty ČvT, zejména s populárním projektem zaměřeným na dokumentární filmy - Caucadoc. Delegace EK doporučila posílit prezentaci a sdílení úspěchů na úrovni samospráv i místních médií. Toto doporučení již zohlednil ČvT, který několikrát využil regionálního televizního a rozhlasového vysílání a dále podpořil mládežnické centrum z Terjoly, aby sdílela poučení s protějšky v dalších městech. Příkladem dobré praxe (viz případové studie jako Caucadoc či Týká se to i vás) je krátké a úderné projektové jméno a logo, které pomáhá zúčastněným aktérům vzpomenout si na projekty a spojit si s ním jednotlivé aktivity.

5. Závěry

5.1. Relevance

Analýzy potřeb proběhly spíše intuitivně. Projekty byly obecně v souladu s potřebami cílových skupin, i když potřeby nebyly detailně analyzovány. Školení, debaty, miniprojekty i studijní cesty byly atraktivní a osvědčené i dle zkušenosti dalších dárcovských institucí. Příslušná ministerstva byla do hodnocených projektů poměrně zapojena; spolupráce s dalšími vlivnými aktéry, zejména regionálními vzdělávacími středisky a náboženskými NNO, mohla být užší. **Komplementarita a koordinace** s jinými institucionálními dárči a realizátory nebyly prioritou. Vzájemně související projekty TRANS a ČRA (společně pod hlavičkou ZRS ČR) též nebyly koordinovány. Současné ožehavé otázky související s hodnoceným sektorem zahrnují samosprávu, posilování role občanské společnosti (NNO), řešení konfliktů, zohlednění práv různých menšin, pokyny pro občanskou výchovu (využití inovativních metod a zohlednění kritického myšlení), realizaci politiky mládeže a vyvážené zpravodajství. V rámci jiných (nehodnocených) projektů ČvT a CG pilotně ověřovaly různé mechanismy pro zapojování občanů do rozhodování na místní úrovni. Vedle toho je zřejmé pro podporu lidských práv, demokracie a společenské transformace v Gruzii potřeba systematická podpora tzv. hlídacích psů (watchdogs) a jejich koalic. Existují příležitosti pro **mnohostrannou spolupráci**, od společného programování, přes společné financování, až po realizaci, evaluaci a prosazování společných zájmů (advokační činnost).

³⁹ Viz např. video-zpráva o debatě: <http://bit.ly/1DDQBkK>, článek zde <http://bit.ly/Mzkebanj> či v Global News <http://www.gn.ge/?l=G&m=6&ID=9663> a video z debaty na facebooku: <http://on.fb.me/1uJSndI>.

Transformační zkušenosti a podpora decentralizace, resp. samospráv mají rovněž vysoký potenciál pro vícestrannou spolupráci. Celkově lze relevanci projektů hodnotit jako **spíše vysokou**⁴⁰.

5.2. Efektivita

I přes neúplnou dokumentaci lze učinit závěr, že projekty byly **hospodárné**. Třetina celkových výdajů plynula na přímou podporu příjemců, zbytek byl smysluplně využit s ohledem na náklady na osobu. Díky místní kanceláři ČvT v Kutaisi se zvýšila finanční podpora příjemců, proto ji lze považovat za dobrou praxi. Z dostupných informací se jeví, že ČvT měl nižší náklady na proškolenou osobu. K tomu mohla přispět přítomnost místních zaměstnanců ČvT v cílovém regionu, nefinanční podpora samospráv a též zvolená metodika (naopak pro školení sociálních médií bylo třeba určitého zařízení a expertů, kteří nemuseli být nutně k dispozici v místě). Náklady na účastníka studijní cesty byly relativně vysoké, přičemž výstupy nebyly zcela jasné, a proto je jejich hospodárnost otázkou. Každý partner si řídil svůj podprojekt sám a spolupracoval pouze na studijních cestách, některých školeních a konferencích. Konsorcium bylo umělé a nemělo významnou přidanou hodnotu. **Partneři nevyužili** potenciální **synergie** např. mezi školeními samospráv a zapojením škol či veřejnosti v určité lokalitě. Celkově je efektivita hodnocena jako **spíše vysoká**.

5.3. Efektivnost

Organizace občanské společnosti (NNO)

Díky propojení školení – miniprojektů – mentoringu od zkušeného pracovníka – ocenění projektových úspěchů se podařilo krátkodobě zvýšit angažovanost NNO v místních otázkách a zohlednit občanská, politická, sociální, ekonomická a environmentální práva. Ovšem **nejsou důkazy o tom, že by hodnocené projekty přispěly k významnějšímu vlivu NNO na rozhodování státní správy či samospráv**. Následně se zapojily zejména etablované NNO, které měly diverzifikované financování. Vliv na rozhodování samospráv však měly spíše výjimečně. Po ukončení aktivit neproběhla evaluace s výjimkou externí evaluace v rámci projektu V (zadané ČvT) a hodnocení dopadů ze strany ToL. NNO se koordinovaly a sdílely zkušenosti pouze omezeně, ač společně mohly více posílit angažovanost občanů a důvěru v NNO. Místo toho vznikla jistá závislost na dárci / dotacích: respondenti – zástupci NNO podmiňovali své budoucí aktivity schopností získat finanční prostředky. Případové studie úspěšných aktivit NNO financovaných z programu TRANS, ale i jinými institucionálními dárci přitom poukazují na to, že klíčovými faktory úspěchu jsou jasný záměr, související s otázkou veřejného zájmu, motivovaní vůdci, koalice různých aktérů, jasná sdělení, dobrá značka (branding) a několikaleté úsilí zaměřené určitým směrem. Finance jsou často nutnou, nikoliv však postačující podmínkou.

Samosprávy

Dlouhodobé zapojení zástupců samospráv v miniprojektech ČvT přispělo k posílení spolupráce samospráv s mládeží a NNO. Jde tedy o dobrou praxi. Na druhou stranu **školení samospráv a studijní cesty měly zanedbatelný vliv** na kapacity samospráv, jejich spolupráci s komunitami, strategické plánování a zapojování mládeže do veřejného života. Bylo zaznamenáno jen několik krátkodobých změn. Příčinou je zřejmě fakt, že školení byla jednorázová a že řada pracovníků samospráv byla po volbách v roce 2014 vyměněna.

Média

Mediální školení a letní školy pro studenty žurnalistiky byly také většinou jednorázové. S několika aktivními účastníky ToL dále pracoval během studijní cesty do ČR a přes sociální média. **Pro jednotlivce byla školení tedy potenciálně přínosná.** Účastníci údajně ocenili školení a většinou zůstali pracovat v médiích, nezmínili ovšem konkrétní změny v mediální práci, ke kterým by školení přispěla. V minimálně dvou případech navíc novináři dále sdíleli know-how. Ovšem není jasné, **zda-li školení či tyto kroky měly vliv na větší pluralitu a kvalitu médií.** Jak ukazují případové studie, je třeba systematická, dlouhodobá spolupráce.

⁴⁰ Míra naplnění evaluačních kritérií: **Vysoká** – výsledky plně odpovídají stanovenému cíli, **Spíše vysoká** – v konkrétním kontextu projekt naplnil maximum požadavků, existují však omezení na úrovni externích faktorů, **Spíše nízká** – dílčí nedostatky v rámci projektového cyklu a/nebo významné problémy na úrovni externích faktorů, **Nízká** – výsledky projektu neodpovídají stanoveným cílům a/nebo existují kritické problémy na úrovni externích faktorů, **Nelze vyhodnotit / nevztahuje se** (pouze se zdůvodněním), u průřezových principů lze navíc použít hodnocení „**patří k hlavním cílům projektu**“

Mládež

Studenti se během miniprojektů zapojili do věcí veřejných na různých úrovních a zasáhli zřejmě tisíce občanů. Nicméně po ukončení miniprojektů bylo jejich **dlouhodobé zapojení problematické.** Pokud by miniprojekty více zahrnovaly i tzv. advokační činnost, mohly přispět ke změnám na úrovni samospráv. Nejsou důkazy o tom, že by se díky letním školám mládež více angažovala. Klíčové je sdílet vzory a organizovat více dlouhodobé, systematické zapojení do ožehavých místních problémů, jak ukazuje např. Young Leaders' Programme organizace GYLA.

Školy

Debatní soutěže se staly populárními mezi studenty i učiteli. Byly **efektivní**, neboť přispěly k novým poznatkům a dovednostem studentů a zaujaly i ostatní studenty. Díky studijní cestě učitelů do ČR a proškolení učitelů v Gruzii bylo možné zasáhnout více škol. Nakonec nebyly debaty ve stylu AGORY CE rozšířeny na národní úrovni, neboť MoYSA chyběla mezinárodní úroveň soutěže. Vytvořené příručky byly využívány, ovšem není jasné, v jaké míře. Konference nebyla zvláště přínosná.

Jak výše uvedené přispělo k rostoucímu vlivu veřejnosti na rozhodování institucí

Celkově **výše uvedené aktivity a výsledky neposílily ve větší míře vliv veřejnosti na rozhodování institucí**, a proto je celková **efektivnost hodnocena jako spíše nízká**. Hlavními důvody je příliš široký záběr a krátkodobé zapojení cílových skupin.

5.4. Udržitelnost

Ač ne pro všechny z 4 000 přímých příjemců byly aktivity přínosné (například přínosy pro samosprávy byly relativně nízké oproti mládeži), jakékoliv individuální přínosy jsou pravděpodobně udržitelné. Udržitelnost byla jednou z priorit ČvT a ToL, zatímco ostatní realizátoři se nesoustředili nějak zvláště na nastavení mechanismů, které by umožnily pokračování aplikovaných metod a podpořily přínosy pro větší množství příjemců (např. participativním výběrem témat, koordinací mezi školami a NNO). Některé školy samostatně pokračovaly v debatách, obdobně pokračovaly i některé NNO a mládežnické iniciativy (% není známo vzhledem k neúplným informacím). Jako **dobrou praxi** ohledně **udržitelnosti a multiplikačního efektu** lze uvést příklad **23 škol v Terjole**, které nadále pokračují v debatách s podporou mládežnického centra a s financemi samosprávy. Trvalým přínosem je spolupráce několika samospráv s ČvT a pokračující školení CG. V případě médií lze označit veřejnou debatu v Rustavi, zorganizovanou v roce 2014 proškoleným novinářem, za příklad dobré praxe. Většina blogů (80%) však udržována nebyla. Celkově byla **udržitelnost hodnocena** vzhledem k nedostatečným mechanismům jako **spíše nízká**.

5.5. Dopad

Vzhledem k relativně velkému dosahu každého miniprojektu (v řádu stovek občanů) v 11 regionech **měly NNO a mládežnické iniciativy velký multiplikační efekt**. Díky aktivitám příjemci získali nové znalosti a dovednosti. Vznikly vzorové příklady angažovanosti, ovšem nebyly více sdíleny s ostatními. Zároveň důraz na minigranty částečně negativně ovlivnil postoje cílových skupin. Podpořil závislost na institucionálním dárci, tedy způsob myšlení "nemám peníze, nemohu realizovat projekt". V každém případě menšina iniciativ nadále pokračovala a zasáhla více příjemců, ovšem **nevedla k významnějším změnám v rozhodování samospráv. Přístup ČvT**, v rámci kterého se zapojila řada různých zúčastněných stran (tzv. **multi-stakeholder approach**) do podpory rozvoje občanské společnosti (a mládeže) v Gurii a Imeretii, je nyní ve spolupráci s dalšími institucionálními dárči šířen do dalších oblastí, což lze považovat za velký úspěch. Proto je dopad hodnocen jako **spíše vysoký**.

5.6. Průřezová témata a vnější prezentace

Dodržování lidských práv příjemců včetně rovnosti mužů a žen

Lidská práva patřila k hlavním cílům projektů. Jejich dodržování bylo hodnoceno jako **spíše vysoké**. Projekty se zaměřily na různá lidská práva. Lidskoprávní přístup k rozvoji, který byl nedávno schválen EK i gruzínskou vládou, nebyl vědomě zapracován do hodnocených projektů. V praxi byly principy „zplnomocnění“ (empowerment) a nediskriminace uplatňovány poměrně konzistentně. Ovšem projekty mohly být důslednější v participaci občanů, prosazování zodpovědnosti státní správy a samosprávy či

v odkazování na mezinárodní rámce v oblasti lidských práv. Genderu nebyla věnována zvláštní pozornost. Dívky a ženy měly z projektů zřejmě podobný ne-li větší přínos než chlapci a muži.

Řádná (demokratická) správa věcí veřejných

Řádná správa věcí veřejných byla rovněž mezi hlavními cíli projektů. Úroveň účasti občanů na rozhodování se lišila dle aktéra a projektového partnera. Participace veřejnosti a zodpovědnost samosprávy byly částečně pokryty školeními samosprávy (Agora, VCVS, CG) a miniprojekty (ČvT). Klíčovou problematickou oblastí v řádné správě byla **projektová dokumentace, která nebyla dostatečná** s ohledem na monitoring a evaluaci. Projektoví partneři nevěděli o úspěších a výzvách projektů (včetně externí evaluace ČvT), v souladu s principem transparentnosti. Projektoví partneři mohli také více vyvinout tzv. advokační činnost, a zajistit tak přístup k informacím a účast aktérů na rozhodování samospráv. Z těchto důvodů je řádná správa věcí veřejných hodnocena jako **spíše nízká**.

Šetrnost k životnímu prostředí a klimatu

Ochrana životního prostředí byla středem zájmu několika miniprojektů a témat debatních soutěží, v rámci kterých se diskutovaly i změny klimatu. Celkově žádný hodnocený projekt neměl negativní dopady na životní prostředí či klima, a proto je souhrnné hodnocení **spíše vysoké**.

Vnější prezentace

Vnější prezentace a sdílení bylo provedeno spíše neformálně. Pravidla prezentace MZV ČR, resp. TRANS byla dodržena v klíčových dokumentech. Účastníci byli často zmateni ohledně hodnocených projektů a jejich cílů zřejmě proto, že jména projektů byla dlouhá, komplikovaná a navzájem si podobná. Mohla být více využívána **místní média** (TV, rozhlasová vysílání). Mohlo být více podpořeno též **sdílení s dalšími institucionálními dárci a realizátory**. Proto je „vizibilita“ hodnocena jako **spíše nízká**.

6. Poučení a doporučení

6.1. Poučení

- A. **Přístup,** v rámci kterého se zapojuje do aktivit a projektů řada různých zúčastněných stran (tzv. **multi-stakeholder approach**) **pomáhá vytvářet synergie** (např. jednodušší přístup mládeže k samosprávě apod.).
- B. **Přítomnost v terénu je** vedle školení a jiných jednorázových akcí **nutná pro dlouhodobou podporu a odborné vedení cílových skupin**. Nutné je zohlednit místní specifika. Tak lze přispět ke změnám v dlouhodobém horizontu. Situační analýzu a koordinaci může zajistit i místní NNO, ne nutně kancelář českého projektového partnera. Ideální je, když v každém městě koordinuje aktivity jeden místní partner.
- C. **Změny postojů občanů a jejich zaangażovanost v rozhodování samospráv si vyžadují čas.** Vhodnější délka takto zaměřených projektů je min 3 – 5 let, přičemž je nutná flexibilita, díky které lze reagovat na aktuální situaci v terénu i na politické úrovni.
- D. **Systematické, průkazné a realistické plánování, monitoring, evaluace a reporting jsou klíčové, aby se z nich realizátoři poučili a průběžně zaváděli potřebné změny.** Je třeba se soustředit i na výsledky a podpůrné, resp. omezující faktory. Tento proces nelze nahradit externí evaluací ex-post.
- E. **Sdílení výstupů miniprojektů, úspěchů a poučení mezi příjemci** (závěrečná setkání, newsletter) a dále **dlouhodobá komunikace** s cílovými skupinami, resp. příjemci může mít velký multiplikační efekt. Může dále podpořit občanskou zaangażovanost a reputaci NNO.
- F. **Koncentrace omezených prostředků na jeden či dva regiony** má větší dopad a může lépe zohlednit místní potřeby než realizace aktivit s různými prioritami v mnoha regionech. V dlouhodobém horizontu se mohou úspěšné aktivity z jednoho regionu po několika letech rozšířit do dalších oblastí.
- G. **Krátké a srozumitelné názvy projektů** si cílové skupiny lépe vybaví. Přispívají tak k lepší vnější prezentaci (vizibilitě) ZRS ČR / TRANS.
- H. **Konsorcia mohou mít přidanou hodnotu,** pokud jednotliví realizátoři využívají synergií a úzce spolupracují na přípravě a realizaci. Koalice s jasným cílem pak mohou mít širší dopad (viz kampaň “Také se vás to týká!”).

6.2. Doporučení

Doporučení	Zdůvodnění	Adresát	Priorita
Doporučení týkající se TRANS / systému ZRS ČR			
1. Realizovat minimálně 3-leté projekty a zaměřit se přitom na vybraný region (či málo regionů) a jasnou místní prioritu; zajistit hloubkovou analýzu potřeb, spolupráci různých aktérů, udržitelné mechanismy, dlouhodobou podporu a dostatečnou pružnost s ohledem na vnější faktory.	Hodnocené projekty často navazovaly na předchozí aktivity, aby bylo možné dosáhnout změn. Podle případových studií mají dlouhodobé projekty zaměřené na více aktérů větší dopad na změny postojů, zapojení veřejnosti a změny v rozhodování samosprávy i státní správy. Vstupní data umožňují lepší zacílení, monitoring a evaluaci. Aktivity integrované v rámci existujících systémů (studentské výbory, mládežnická centra, koordinace ze strany placeného učitele občanské výchovy) jsou více udržitelné.	MZV (ČRA) a potenciální realizátoři	1 Vysoká
2. Vedle dlouhodobých projektů vyčlenit prostředky na aktuální lidskoprávní otázky a na posilování kapacit NNO v oblasti plánování, monitoringu, evaluaci a vzdělávání.	Projektové řízení a zejména projektové zprávy se od sebe velmi lišily. Workshopy, mentoring a příručka (obdobně jako ta, kterou používá EK ^{IV}) by mohly napomoci zvýšit standardy kvality řízení. Posílení těchto kapacit je důležité, aby mohly NNO činit strategická rozhodnutí o tom, s kým spolupracovat, na čem, jaké jsou synergické efekty a jaké projekty by měly podpořit.	MZV	2 Střední
3. Koordinovat aktivity v cílové oblasti s dalšími realizátory a institucionálními dárci a pokud možno (vzhledem k politické situaci) i se státními institucemi.	Koordinace je klíčová, aby se zamezilo duplicitám, zúčastnění se mohli poučit z úspěšných příkladů a mohli je rozšířit jinde. Lze též společně řešit případné problémy, které se mohou vyskytnout. Koordinace je třeba na úrovni programové i projektové.	MZV a potenciální realizátoři	1 Vysoká
4. Zapojit se do společného programování, spolufinancování, monitorování a evaluaci zejména s Delegací EK, IVF a potenciálně též s dalšími dárči dle jejich zaměření.	ČR přispívá přibližně 3 miliardami Kč do mnohostranné ZRS, která zahrnuje i podporu lidských práv. Zde je velký multiplikační efekt s ohledem na existující roční rozpočet programu TRANS ve výši okolo 50 mil Kč. Delegace EK a IVF jsou otevřeny spolupráci v Gruzii.	MZV	1 Vysoká
5. Vytvořit mechanismus spolupráce LPTP a ČRA, od programování, přes analýzu potřeb a plánování, po monitoring, evaluaci a audit.	Program TRANS má určité unikátní cíle a priority, ovšem je nutné, aby využíval komplementarity s projekty ČRA, a tím znásobil svůj přínos. Řádná správa věcí veřejných a lidská práva včetně genderu jsou průřezovými tématy všech projektů ZRS ČR. K překryvům dochází i na úrovni projektů a NNO. Je třeba též zajistit konzistentní kvalitu v průběhu celého projektového cyklu.	MZV	1 Vysoká

Doporučení	Zdůvodnění	Adresát	Priorita
Doporučení týkající se budoucích projektů TRANS v Gruzii			
6. Propojit projekt ČRA na decentralizaci nazvaný „Podpora reformy veřejné správy v Gruzii“ s projekty LPTP – umožnit pilotáž vytvořeného kurikula a nástrojů ve vybraných samosprávách.	Decentralizace je vnímána jako priorita na národní, regionální i lokální úrovni; ač existuje velký projekt UNDP na podporu decentralizace na národní úrovni, praktické aktivity na podporu implementace na lokální úrovni chybí.	ČRA a LPTP	1 Vysoká
7. Realizovat iniciativy se zapojením více různých aktérů v konkrétní oblasti (zdravotnictví, životní prostředí, sociální začlenění, menšiny), včetně ovlivňování státních institucí, sdílení výsledků / poučení a práce s médii.	Průběžné ovlivňování státních institucí (tzv. advokační činnost) napomáhá zvýšit transparentnost a zapojení občanů, jak je vidno z případových studií. Je třeba posílit obě strany – průběžně podporovat tzv. hlídací psy (watchdogs, podporovat zkušené vůdčí osobnosti formou mentoringu, skrze pracovní skupiny s obdobnými osobnostmi a školení) a též spolupracovat pokud možno i se samosprávou. Sdílení výsledků a poučení je užitečné na pravidelných, např. ročních setkáních různých aktérů, neb díky tomu lze získat celkový obrázek, oslavit úspěchy a naplánovat další aktivity. Média jsou mocná, a tudíž je třeba je zapojit např. skrze televizní show či rozhlasové programy, občanský žurnalismus apod. Pokud jsou média součástí projektu, lze vztahy mezi NNO / obyvateli a médii dále rozvíjet. Pokud je to možné, je třeba zapojit vlastníky médií, projektové manažery a editory, aby mohlo vznikat vyváženější zpravodajství a organizace byly více udržitelné.	LPTP a realizátoři	2 Střední
Doporučení týkající se další podpory ČR v Gruzii			
8. Soustředit se na přenos transformačních zkušeností ve strategickém plánování i konkrétních otázkách , a koordinovat tyto aktivity s ostatními aktéry.	Po transformační zkušenosti byla vysoká poptávka v navštívených regionech, od pomoci s tvorbou strategických plánů rozvoje po řešení konkrétních otázek (rozvoj ekonomiky ve venkovských oblastech, zdravotnictví, životní prostředí, veřejné povědomí o EU aj.). Poptáván byl twinning a dlouhodobá partnerství mezi podobnými entitami. Takovouto podporu lze financovat z jiných instrumentů ČR a zejména ze zdrojů EU. V rámci instrumentů ZRS ČR se pak jeví jako vhodný dotační titul určený krajům. Ten by však musel být upraven, aby o dotace mohly žádat i obce (Gruzie má pouze samosprávné obce, nikoliv však kraje).	MZV	2 Střední

7. Přílohy

7.1. Zkratky

Agora CE	Agora Central Europe
AMO	Asociace pro mezinárodní otázky
CDA	Asociace pro rozvoj společnosti XXI (Community development association XXI)
CEGSTAR	Centrum pro efektivní systém veřejné správy a technologického vývoje regionů (Center for Effective Governance System and Technological Advancement of Regions)
CENN	Síť kavkazských environmentálních NNO (Caucasus Environmental NGO Network)
CG	Civitas Georgica
CGA	Kavkazská zelená oblast (Caucasus Green Area)
CIPDD	Kavkazský institut pro mír, demokracii a rozvoj (Caucasus Institute for Peace, Democracy and Development)
CSI	Institut občanské společnosti (Civil Society Institute)
CRRC	Kavkazská centra pro průzkum zdrojů (Caucasus Research Resource Centers)
ČES	Česká evaluační společnost
ČRA	Česká rozvojová agentura
ČvT	Člověk v tísni
DCFTA	Široký a komplexní oblast volného obchodu (Deep and Comprehensive Free Trade Area)
EIDHR	Evropský nástroj pro demokracii a lidská práva (European Instrument for Democracy and Human Rights)
EK	Evropská komise
EMC	Centrum pro vzdělávání a monitorování lidských práv
EU	Evropská unie
GEL	Gruzínské lari
GYLA	Asociace mladých gruzínských právníků
HDP	Hrubý domácí produkt
HRIDC	Centrum lidských práv (Human Rights Center)
IDFI	Institut pro rozvoj svobody informací (Institute for Development of Freedom of Information)
ISFED	Mezinárodní společnost pro spravedlivé volby a demokracii (International Society for Fair Elections and Democracy)
IVF	Mezinárodní visegrádský fond
KEDEC	Centrum rozvoje vzdělávání a zaměstnanosti v Kutaisi (Kutaisi education development and employment centre)
LA	Samospráva (local authorities)
LGBT	lesby, gayové, bisexuálové a transgender osoby
LPTP	Odbor lidských práv a transformační politiky
MES	Ministerstvo školství a vědy Gruzie (Ministry of Education and Science of Georgia)
Mil.	Milion
MoU	Memorandum porozumění
MoYSA	Ministerstvo mládeže a sportu Gruzie (Ministry of Youth and Sport Affairs of Georgia)
MZV	Ministerstvo zahraničních věcí ČR
NALA	Národní asociace místních samosprávních jednotek Gruzie (National Association of Local Self-government Units of Georgia)
NCYOG	Národní rada pro mládežnické organizace Gruzie (National Council of Youth Organizations of Georgia)
NDI	Národní demokratický institut Gruzie

NED	Národní nadace na podporu demokracie (National Endowment for Democracy)
NGO	Nevládní organizace
NNO	Nevládní neziskové organizace (v textu používána jako synonymum pro organizace občanské společnosti - CSO, neb je tato zkratka v ČR zavedená)
OECD-DAC	Komise pro rozvojovou asistenci Organizace pro hospodářskou spolupráci a rozvoj (Development Assistance Committee of the Organisation for economic cooperation and development)
OHCHR	Úřad vysokého komisaře OSN pro lidská práva
OPU	Organizace pro pomoc uprchlíkům
ORS	Odbor rozvojové spolupráce a humanitární pomoci
OSFG	Nadace podpory otevřené společnosti v Gruzii (Open Society Georgia Foundation)
SCIRS	Jiho-kavkazský institut pro regionální bezpečnost (South Caucasus Institute for Regional Security)
SDA	Rozvojová asociace Samtredie (Samtredia Development Association)
SIDA	Švédská agentura mezinárodní rozvojové spolupráce (Swedish International Development Cooperation Agency)
TDF	Rozvojová fond Tkibuli (Tkibuli Development Fund)
ToL	Transitions Online
TRANS	Transformační spolupráce
UNDP	Rozvojový program OSN
UNICEF	Dětský fond Organizace spojených národů (United Nations International Children's Emergency Fund)
UNM	United National Movement
USAID	Agentura Spojených států amerických pro mezinárodní rozvoj
VCVS	Vzdělávací centrum pro veřejnou správu ČR
V4EaP	grantový program Visegrad 4 Eastern Partnership
ZRS	Zahraniční rozvojová spolupráce
ZÚ	Zastupitelský úřad

7.2. Případové studie – hodnocené projekty

Následující případové studie vychází ze všech 5 hodnocených projektů (jedna studie může zahrnovat jeden či více projektů). Pokrývají jednotlivé cílové skupiny a modalitty.

Zapojení organizací občanské společnosti (NNO)

Případová studie A1: Boj za zdravotní práva postižených občanů v Zugdidi

Ruslanovi je 48 let, je vnitřně přesídlen (z důvodu obsazení území vojáky Ruské federace). Ruslan je handicapovaný, a proto ví, kolik překážek existuje v **rovném přístupu ke zdravotní péči**: doktoři odmítají znevýhodněné osoby, nesdílejí informace o zdravotní péči a léčích, které jsou dostupné zdarma, předepisují pouze některé léky atd. Z tohoto důvodu založil asociaci „Hungí“. Od ČvT obdržel minigrant, aby se mohl zaměřit na dostupnost zdravotního systému a zdravotních služeb pro znevýhodněné osoby. Díky němu mohl zvýšit povědomí o zdravotních službách a strategiích zdravotního pojištění pro handicapované. Handicapovaní se aktivně zúčastnili aktivit, které se v rámci tohoto minigrantu uskutečnily. V rámci aktivit proběhla setkání s veřejnými zdravotními institucemi, s pojišťovnami, se soukromými zdravotnickými zařízeními a se zástupci místní samosprávy.

Handicapovaní vyplnili dotazníky zaměřené na zjištění současných možností a potřeb. Zdravotní instituce pak byly nuceny poskytnout aktuální informace o dostupných službách, hrazené léčbě a o možnostech, které znevýhodněné osoby mají. Na základě tohoto průzkumu byli zúčastnění handicapovaní informováni o právech pojištěnce. Setkání se účastnily jen soukromé nemocnice, zatímco veřejné nemocnice tyto snahy stále ignorovaly. Hungí se snažila oslovit všechny úrovně, od zdravotnického personálu po místní samosprávu. Proběhly návštěvy veřejných nemocniců zprávy o těchto návštěvách prezentovala média komunitě. Postupně se zlepšovala spolupráce s příslušnými investory. Tento šestiměsíční projekt byl úspěšný díky **komplexnímu přístupu k problému, výzkumu a také zapojení všech příslušných zainteresovaných subjektů** v dané oblasti do zvyšování povědomí. Projekt se týkal přibližně 300 lidí. Některé **konkrétní případy postižených osob se podařilo úspěšně vyřešit**. Ruslan rovněž ocenil, že **místní samospráva** pomohla s organizací některých setkání.

Projekt odhalil složitost tohoto tématu a **potřebu dlouhodobého, komplexního přístupu, který je nutný pro skutečné změny v přístupech zdravotních pojišťoven, zdravotnického personálu stejně tak jako v přístupech samotné společnosti**. Byla zjištěna **systémová pochybení**, například v oblasti zdravotní péče o občany, kteří žijí pod hranicí chudoby. Ruslan v současnosti hledá další finanční zdroje s cílem pokračovat ve snahách, avšak doposud se nepodařilo sehnat dotaci na projekt širšího rozměru. Také doufá, že okolní samosprávy se zapojí do sdílení zkušeností a pokusí se vzájemně soutěžit v co nejlepší péči o postižené občany. Ruslan by též velmi přivítal lepší podporu ve vytváření pracovních pozic pro občany s handicapem.

Případová studie A2: Zapojení občanů do rozhodování místní samosprávy v Samterdii

Sdružení Rovnoprávnost žen a gender získalo v roce 2011 a 2012 minigrant na implementaci miniprojektu **Zapojení občanů do rozhodování místní samosprávy** v Samterdii. Ředitelka sdružení uvedla, že setkání na vesnicích (spadajících pod samosprávu) proběhla vždy pro 20 až 30 místních občanů. Na setkáních se diskutovalo o místních problémech, jako je dodávka vody, stav silnic, nefunkční městské kluby či nedostatek veřejné dopravy z horských oblastí. Poté každá komunita vybrala jednu osobu, jež se zúčastnila pětidenního školení o zapojení občanů do rozhodování místní samosprávy. Toto školení se konalo formou tábora v Tskaltubo. Občanské sdružení uvedlo, že všichni občané měli velký zájem podílet se na řízení místních záležitostí. Občané z vysokohorských vesnic se nakonec setkání neúčastnili. Spolupráce s místní samosprávou proběhla také velmi hladce - ředitelka sdružení v té době sama pracovala na radnici.

Tento projekt však nepokračoval. V roce 2014 mělo sdružení velmi omezené prostředky a vypadalo to, že aktivity v této oblasti ustanou. Dle slov ředitelky, **někteří z vyškolených občanů kandidovali v místních volbách do zastupitelského úřadu**. Nikdo další se však do rozhodování nezapojil (např. formou stížností či účasti na setkáních úřadů atd.). **Záležitosti, jež různé komunity vnesly** (např. infrastruktura), **dle obyvatel přímo podléhaly rozhodnutí samosprávě, a proto zde nikdo další aktivitu nepodnikl**.

Případová studie A3: Mladí aktivisté v boji proti drogám sami přestávají kouřit

Sopio je novinářkou,⁴¹ ředitelkou Informačního centra v Samtredii (centrum je součástí místního úřadu), učitelkou občanské výchovy na státní škole v Samtredii č. 12 a vedoucí Centra pro rozvoj místních zdrojů (tj. místní občanské sdružení). V roce 2009 začala spolupracovat s ČvT, zúčastnila se **studijní cesty do ČR, byla vyškolená AGOROU CE v debatování a stále aktivně funguje jako školitelka** pro další dvě občanská sdružení. Implementovala následujících **6 miniprojektů**, které byly financovány ČvT: Debatní klub, Mládež proti drogové závislosti, Rada mládeže, Společně do budoucnosti (zaměřen na interakci mezi dětmi včetně sociálně znevýhodněných či dětí s postižením), Lidská práva pro městskou mládež, Všichni jsou výjimeční a všichni jsou si rovni (integrace dětí s postižením). Mimo tyto aktivity také vypracovala několik analýz potřeb a realizovala další projekty zaměřené na profesní vzdělávání, ekologii, natáčení dokumentárních filmů a další zvyšování povědomí. Organizace USAID ji opakovaně ocenila jako nejlepší učitelku v rámci programu PH International.

Sopio věří, že **klíčem k zapojení mládeže je dobré vyhodnocení potřeb, jasné představení projektu zainteresovaným subjektům a tým motivovaný pro realizaci projektů**. Rovněž zdůraznila potřebu rozvinout u mladých pocit zodpovědnosti, proto podporuje dobrovolníky, kteří se podílejí na vytváření brožur, videoklipech, nebo pořádají akce na zvýšení povědomí.

Jako příklad významné změny Sopio uvádí změnu chování jako důsledek miniprojektu **Mládež proti drogové závislosti** (viz citát). Projekt nejprve negativně ovlivnil komunikaci mezi různými místními úřady, nakonec však byly dle původního plánu do projektu začleněny všechny školy v Terjole, Samtredii a Khoni.

“Zapojili jsme kuřáky do proti-kuřácké kampaně. V kampani se opakovaně ukazovaly obrázky explodujících plic. Na základě této kampaně dvě dívky přestaly kouřit a někteří chlapci se začali bát bolesti. Jako třídní učitelka jsem jim byla velmi blízká. Jeden chlapec se mě přímo zeptal, jak má přestat kouřit?”
Realizátor miniprojektu Mladí proti drogové závislosti v Samtredii

Případová studie A4: Protesty proti násilí a boj za práva dělníků ve spolupráci s horníky

Givi v současnosti studuje ekonomii v Kutaisi. V roce 2012 viděl video o mučení vězňů ve věznici, a na základě toho se rozhodl jednat. Rozjel miniprojekt **Protest proti násilí**. Aktivity obsahovaly 3 školení v Tkibuli, Urguli a Gelati. Zaměřily se na porušování různých lidských práv a na způsoby, jak proti tomu nenásilně protestovat. Celkově bylo proškoleny 70 studentů. První školení v Tkibuli se zabývalo protestem horníků v místních dolech proti nelidským pracovním podmínkám. Všichni účastníci školení kromě jednoho se k protestu přidali, a měli tak možnost vyzkoušet v praxi to, co se během školení naučili. Givi se domníval, že od horníků se studenti mohou učit, neboť horníci protestují celý život proti nízkým mzdám a nedostatečným bezpečnostním opatřením. V roce 2013 se podmínky v dole zlepšily, ale na jaře 2014 umřeli další 4 horníci. Givi k tomuto incidentu nedostal žádné další informace. Podle Giviho byl **ČvT velice nápomocný v řízení projektu a při hledání správných informačních zdrojů. Hlavní překážkou bylo nízké povědomí a přístup místní komunity**. Protesty byly obecně spíše vnímány jako protesty s politickými cíli. **Další témata byla vnímána jako nepodstatná a mladí lidé necítili potřebu se k nim vyjadřovat.**

Givi se angažoval rovněž v mnoha dalších aktivitách. Proškolil se v problematice obchodování s lidmi a poté se sám stal školitelem. Protože vnímal tuto aktivitu jako prospěšnou, předával dále zkušenosti i bez nároku na mzdu. Klíčem k úspěchu je podle něj **vyvolat nadšení mezi dalšími lidmi a sdílení příkladů**. V současné době se Givi angažuje v klubu Neophilis, který školí studenty o vstupu do EU. Také realizuje projekt „Strážce knihy“, jenž spočívá v četbě knih, debatování a hrách.

Givi navrhuje zaměřit se v budoucnosti také na vysokoškolské studenty. Důležitým tématem je pro něj **ekologie**. Dále Givi považuje **školení (školitelů) a stínové rady studentů /parlamentů a místních úřadů za skvělé nástroje k zapojení mladých lidí do projektů**.

⁴¹

Viz www.rdr.ge, www.gloageorgia.ge, www.samtredia.com.ge

Případová studie A5: Mobilizace obyvatel a zastupování magistrátu ohledně vyřešení problému s odpady

Učitelka Natalia vede ve městě Baghati NNO **“Budoucnost dětí”**. Natalia našla výzvu k podání návrhu na miniprojekty ČvT v roce 2011 a vyhrála minigrant na miniprojekt **To nejlepší pro naše prostředí**. Projekt měl za cíl zrušit odpadové šachty ve 4-poschodových nájemních domech. Město zde nikdy nezajišťovalo odvoz odpadu, což představovalo environmentální a zdravotní riziko. Nejprve byl proveden výzkum, na jehož základě byla podána **stížnost magistrátu v Kutaisi**. Obyvatelé nebyli na aktivní účast v projektu zpočátku připraveni. Proto se konala veřejná setkání občanů a interaktivní školení pro děti s pomocí zkušeného školitele. Díky tomu se lidé začali více zajímat o procesy rozhodování. Magistrát nakonec zajistil odvoz odpadků, a zároveň uzamknul prostory, kde byly odpadky shromažďovány, aby z něj nadšení obyvatelé nechtěli vytvořit třeba sklad či skleník. Dále došlo k instalaci pouličních popelnic a úřad rovněž zajistil pravidelný odvoz odpadků. Klíčové faktory v dosažení této **systematické změny** zahrnovaly **podporu ze strany magistrátu** (bylo to v souladu s jeho plány) a také **velký počet podpisů a hlasů ze strany obyvatelstva**. Kdyby se situace opakovala, Natálie by doplnila ke kampani odpovídající **dokumentární film**, který by veřejnost zaujal.

Media

Případová studie A6: Volební blog

Givi navštěvoval **workshop vedený ToL**. Naučil se jak editovat videa a jak zajímavě bloggovat. Poté vytvořil **vlastní blog spamwriters.wordpress.com**. Podařilo se mu získat více než 4000 fanoušků, a to během předvolebního období v roce 2011 – 2012. Měl nejvyšší počet shlédnutí, sdílení a příspěvků mezi všemi účastníky – jeho blog byl v místě populární.

Nedávno začal pracovat jako externí zpravodaj NetGazeti.

Blog účastníka workshopu ToL – verze z října 2014

Případová studie A7: Loutkové divadlo v Samtredii

Divadelní představení u příležitosti návštěvy evaluátorek v září 2014

Natela pracovala před válkou v roce 2008 v divadle. Pak se stala učitelkou ve státní škole č. 10 v obci poblíž Samtredie. V roce 2009 získala minigrant od ČvT a založila **loutkové divadlo pro děti**. Po válce to bylo to jediné místní divadlo.

Natela si sama psala hry a její kolegyně připravovala všechny kulisy, další zajišťoval hudbu. Divadlo bylo velmi podporováno ze strany ředitele školy. Do projektu se zapojily dvě školy a byly napsány 3 hry pro více než 10 dětských herců. Hry se hrály novým žákům, rodičům a sousedům nebo v místních školkách a domech důchodců.

ČvT poskytl další minigrant na výrobu nových loutek. Učitelé, kteří se na projektu podíleli, uvedli, že děti se v divadle velmi nadšeně angažovaly a získaly důležité lidské hodnoty, které byly součástí divadelních her. Všechny problémy, které se objevily, byly s pomocí ČvT vyřešeny v rámci několika dnů. Úspěch tohoto projektu nebyl ohrožen žádnými závažnými problémy.

“Všechny hry se týkaly lidských hodnot, jako např. lidská důstojnost, rovnoprávnost, vítězství dobra nad zlem. Díky tomu jsme mohli sdělovat dětem důležité hodnoty.” Realizátoři projektu loutkového divadla

“Lidé jsou díky loutkovému divadlu šťastní.” Realizátoři projektu loutkového divadla v Samtredii.

Divadlo funguje dodnes a hraje hlavně ve dnech státních svátků, oslav a dále na místních akcích. Pro evaluační tým byla připravena hra se speciálním úvodem jako překvapení.

Při provozu divadla se mimo minigranty, osvědčil též **dobrý projektový tým a spolupráce s místními obyvateli**. Za účelem spolufinancování zdravotní péče pro děti, někteří organizátoři zvažují fundraising formou prodeje lístků na vlastní představení.

Mezi dalšími problémy děti uvedly nedostatek kulturních a jiných akcí a chybějící topení ve škole. Když se evaluátorky dotázaly dětí, kde by otázku topení chtěly řešit, uvedly, že by s tím šly dokonce až k ministrovi školství, neboť je to akutní.

Tým učitelek a žáků, podílejících se na loutkovém divadle, společně s evaluátorkami

Případová studie A8: První státní škola v Lanchkhuti – kombinace nástrojů k zapojení studentů

První státní škola v Lanchkhuti má 70 učitelů a 600 studentů. S ČvT začala spolupracovat v roce 2009. Škola zahájila svůj první projekt **Chytme se za ruce** po úvodním školení v roce 2009. Cílem bylo integrovat sociálně slabé studenty ve škole. Projekt iniciovala jedna z místních studentek. V rámci něj byla zrekonstruována jedna místnost, která sloužila jako letní škola pro děti. Dále byly do téměř 20 rodin byly distribuovány knihy. Sociálně slabí studenti absolvovali výuku práce na počítači a byli zvýhodňováni na školních akcích. Integrace se úspěšně podařila díky plné účasti a zainteresovanosti všech stran. V rámci projektu se neobjevily žádné závažné problémy. Studentská rada pokračuje v podpoře sociálně slabých studentů. Místnost sloužila svému účelu po více než 2 měsíce po skončení projektu, avšak musela být uzavřena, protože učitelé již nemohli podporovat tento projekt dobrovolně a bezplatně (byly například zapotřebí výtvarných materiálů). Nakonec se z místnosti stala učebna pro inkluzivní vzdělávání podle nových požadavků ministerstva. Učitelé zde nyní pomáhají se vzděláváním dětí se speciálními potřebami. Iniciátorka je velmi ráda, že se naučila lépe rozpoznat potřeby (příjemců) a vytvořit tento projekt. Během evaluace projektu se připravovala na závěrečné zkoušky a plánovala studovat právnickou univerzitu, aby „*přinesla více spravedlnosti této zemi*.“

Učebna pro inkluzivní vzdělávání
v modifikované podobě nadále slouží

V roce 2010 byl uskutečněn další projekt, nazvaný **Uč se, ochraňuj a raduj se**. Do projektu se zapojilo až 100 žáků. Nakoupily sazenice a zasadily je v městském parku a na školním dvoře. Zapojili se učitelé biologie i jiní, děti i studentská rada. Místní úřad věnoval pro tyto účely škole krabice na odpad. Děti vytvořily plakáty o životním prostředí, aby zvýšily povědomí o běžných problémech spojených například s nepořádkem a odpadky na trávnících, v parcích atd. Akce se konaly každý pátek a občané místní komunity na nich vždy vyplňovali dotazníky. Děti se staraly o školní pozemky a šly tak například, jak se starat o veřejné plochy. Sazení a udržování rostlin a stromů nebylo v jejich oblasti zrovna zvykem, a tak bylo považováno za úspěch, že **se podařilo zapojit místní obyvatele**. Učitelé se domnívali, že mohlo být dosaženo ještě více úspěchů, kdyby bylo možné vysadit více sazenic a stromů, např. granátovník nebo borovici.

“Naše škola měla nejlepší debatérku. Nyní studuje druhý ročník na univerzitě. Věříme, že debatní soutěž změnila její život.” Realizátoři miniprojektů a diskusních soutěží

AGORA CE kontaktovala v roce 2010 školu s nabídkou připojit se do debatní soutěže **“Cesta do parlamentu”**. Na úvodním školení studenti obdrželi příručku, následně dostali témata a měli dva týdny na přípravu. Jeden z účastníků prohlásil, že témata byla pro studenty zajímavá, jen otázka o jaderné energii byla možná až příliš složitá. Nakonec v soutěži zvítězila jiná škola, avšak tato škola

měla nejlepší debatérku. Dle učitelů **debatní soutěž pomohla této dívce k úspěchu na univerzitě a podstatně změnila její život** (viz citát). **Debatní soutěže na škole stále probíhají - organizuje je studentská rada**. Mladší studenti doufají, že se v budoucnu soutěže budou moci zúčastnit. Nicméně **škola nemá kapacitu na uskutečnění soutěže v regionálním měřítku**.

Z dalších aktivit byly jako nejzajímavější zmíněny jednak filmové dokumenty o dětech na drogách prezentované 300 dětem a dále maraton pro 200 dětí. **Dokumentární filmy od Caucadocu** byly rovněž velmi populární - učitelé filmy nadále žákům a žačkám promítají a na tato témata probíhají debaty. Při debatách se využívá příručka, kterou sestavil ČvT (v rámci jiného projektu). Nicméně, jak poznamenala jedna ze studentek, často bylo obtížné problémy zdůrazněné ve filmu v reálu řešit (např. kácení lesů). Zástupkyně školy zdůraznila **dobrou spolupráci a to zejména s ČvT, který jim poskytoval neustálou podporu a podílel se na většině akcí souvisejících s projekty**. ČvT rovněž pomáhal ve **vytváření vztahů s ostatními školami**. Navíc, vždy požadovali trvale **udržitelná opatření**.

Případová studie A9: Školní parlament spolupracuje s ostatními školami a místním úřadem

Církevní gymnázium v Lanchkhuti realizovalo 4 miniprojekty v roce 2009 a 2010. V rámci prvního projektu **Informační centrum pro mládež** vznikly školní noviny a školní rádio. Vytvoření tohoto centra přineslo zhruba 20 studentům možnost rozvinout své novinářské dovednosti a získat další technické znalosti. Podle zástupců školy mnozí studenti nyní studují žurnalistiku na univerzitě. Klíčovým faktorem k úspěchu byla podpora ze strany ředitele školy a naprostá angažovanost studentů, kteří pracovali dlouhé hodiny, aby noviny vyšly včas. Iniciativa nadále pokračuje s novými studenty.

V roce 2009 také vznikl **školní parlament**, protože škola doposud neměla žádnou studentskou radu. Za tímto účelem byl definován systém voleb a struktura spolupráce. Vytvořilo se několik skupin (například pro sportovní a kulturní záležitosti), přičemž každá měla svůj rozpočet. Například vznikly školní noviny, proběhly školní hry, byl uklizen hřbitov - vše ve spolupráci s městem. Parlament zajistil komunikaci mezi studenty a místní samosprávou a nezávisle se podílel na mnoha místních a regionálních událostech. Tak se zvyšovala účast studentů na životě školy. Parlament zlepšil rovněž komunikaci mezi vzdělávacími institucemi a místní samosprávou. Nicméně **po jednorozhodnutí projektu parlament dále nepokračoval**. Namísto toho vzniklo jakési studentské uskupení (rada), kam byl z každé třídy vybrán jeden zástupce. Tato rada navrhovala náměty na zlepšení vedení školy. Tímto způsobem byla například změněna školní uniforma. **Spolupráce s městem pokračuje** – místní úřad nyní poskytuje rukavice a nářadí pro úklid veřejných ploch.⁴²

Třetím miniprojektem byl projekt **Boj proti násilí**, který se zaměřil na násilí proti studentům. Toto téma bylo doposud tabu. Škola pozvala na otevřenou diskusi právníky, novináře, policejní inspektory a sociální pracovníky. K problematice byly vydány brožury, které se dostaly údajně do všech škol v regionu. Děti byly informovány o svých právech a o různých druzích násilí, kterému mohou čelit. Manažer projektu věří, že děti tak získaly větší povědomí o možnostech, jak bojovat s násilím proti jejich vlastní osobě či proti násilí páchanému na jejich spolužácích. Za faktor úspěchu byly považovány **příklady dobré praxe ze škol** ohledně snižování násilí, ovšem detaily nebyly k dispozici. Pomohl rovněž **místní tisk, škola a také místní úřad**, který byl při zavádění projektu velmi nápomocný.

Nakonec vznikl projekt **Loutkové divadlo**, který vytvořilo 20 až 30 učitelů a žáků. Mezi hlavními podporovateli byla škola, dále ČVt a Centrum pro děti bez domova - Lavnana. Zakoupili nápis loutkové divadlo, loutky a další vybavení. Celkem se ve škole a rovněž v Centru Lavnana hrály 3 divadelní hry (každá 7 až 8krát). Děti se na projektu aktivně podílely, a to během přípravy a také jako herci. Díky této aktivitě se **zlepšily vztahy s centrem denní péče pro děti bez domova**. Manažerka projektu si nevzpomíná na žádné problémy. Domnívá se, že projekt měl dobře nastavené cíle, které byly naplněny.

Studenti se účastnili také **debatní soutěže** v letech 2009 a 2012 a dále letního tábora. Tým se na debatní soutěž připravoval měsíc. Nebyl s výsledky soutěže spokojen – nakonec vyhrál jiný tým se složitějším tématem. Tento tým se domníval, že porota nereflektovala skutečné debatní dovednosti. Napříště tým navrhl **účast většího počtu týmů a delší přípravnou dobu**, aby byl vždy čas probrat, jak si tým vedl daný den a na základě toho se zlepšit.

Škola se rovněž angažovala v aktivitách jiných institucionálních dárců. Jeden z bývalých členů školního parlamentu a další student, rovněž účastník debatní soutěže, zdůraznili potřebu zaměřit se na ekonomický rozvoj a infrastrukturu školní budovy, a dále na rozvoj zábavy a turismu v rámci školy. Co se týče evaluovaných projektů, **ocenili podporu a navrhli pokračování v aktivitách** tak, aby se týkaly více studentů. **Výměnné programy a letní tábory** považovali za atraktivní nástroje.

⁴² Poznámka: evaluátorek – nebylo přesně uvedeno, zda by úklid měl být úkolem studentů či města.

Případová studie A10: Od antidrogové kampaně k vyhozenému papíru

Nino z náboženského semináře v Tskaltubo iniciovala miniprojekt **LIVE!**, který probíhal od roku 2011 do roku 2012. Vycházel z výzkumu provedeného studenty, kterého se zúčastnilo cca 100 studentů - respondentů. Na základě tohoto výzkumu učinila závěr, že hlavním aktuálním problémem byla **konzumace alkoholu mezi mladistvými**, což byl populárním prostředkem zábavy. LIVE! byl prvním projektem ve městě, který se pokusil tento problém řešit. Ve čtyřech školách v Tskaltubo proběhla školení, která vedli sami studenti (bylo osloveno 150 studentů), rozdali brožury a **vytvořili vlastní video** o důsledcích nadměrného požívání alkoholu. V okolí školy byl vyvěšen banner. Hlavním úspěchem byl nárůst účasti mladých a jejich zvýšený zájem. Mládežnická organizace podporovala celou realizaci projektu. **Místní úřad zajistil nahrávací studio**, aby studenti mohli dokončit své video a zvyšovat povědomí o nebezpečí alkoholu. Jediným problémem byl fakt, že studenti chyběli 7. vyučovací hodinu, aby se projektu mohli zúčastnit.

Následný miniprojekt nebyl financován ČvT, což studenty zklamalo. Ale studenti, které inspiroval miniprojekt ČvT, se nyní snaží sbírat vyhozený papír a poskytnout jej knižním vydavatelům k **recyklaci**. Nino nyní vyjednáva dodávku s jedním nakladatelstvím v Tbilisi. Do budoucna by si přála **dlouhodobější projekty** a také spolupráci s **univerzitami**.

Mládež

Případová studie A11: Debatní klub, kde se děti naučily přijímat názor druhých

Sophio je bývalá studentka 32. státní školy v Kutaisi. Iniciovala dva projekty v roce 2011 a 2012. V rámci miniprojektu **Boj se špatnými návyky** bojovala s 9 spolužáky proti kouření, užívání drog a pití alkoholu mezi studenty a místními občany. Proběhl výzkum mezi veřejností. Na informačním setkání byly vytvořeny dva pětiminutové filmy o zdravém životním stylu a špatných návycích. Rozdaly se brožury. Ve škole i v obci proběhla též sportovní soutěž. Nakonec se ve škole uskutečnilo školení a vznikla výstava fotografií určená studentům nižších ročníků. Všichni vítězové soutěží obdrželi ceny. Díky různým snahám oslovili studenti mnoho členů místní komunity (300 studentů a 200 dospělých), protože projekt byl jedním z prvních o zdravém životním stylu. Klíčové faktory k úspěchu zahrnovaly **vysoce motivovaný tým**, dále **podporu ČvT**, který poradil konkrétní kroky a postup. Během sportovních událostí studenti rovněž spolupracovali s **místní samosprávou**. Výzvou bylo **časové omezení**.

“Zoufale potřebujeme debatní klub, neboť děti tu po sobě házely židle. Musely se naučit přijímat názor někoho jiného.” Realizátor miniprojektů v Kutaisi.

Stejný tým se angažoval v dalším miniprojektu, nazvaném **Debata, která stojí za povšimnutí**. Iniciátoři projektu měli již z předchozího období zkušenosti v debatních hrách. Cílem bylo rozvinout kritické myšlení, svobodu vyjadřování, debatní dovednosti a etiku mezi studenty. V rámci školy byl vytvořen debatní klub. Mezi různými školami následně probíhaly debatní soutěže po dobu pěti měsíců. Zájem o projekt byl větší, než se čekalo, protože byl **přesně šitý na míru**

studentům. Projekt byl **řízen pouze studenty ve spolupráci s jedním učitelem**. V průběhu se neobjevily žádné problémy. Zvýšený zájem se podařilo uspokojit četnějšími setkáními a větším počtem debatních soutěží. Soutěže již v tomto měřítku nepokračují, ale **debatní klub stále funguje**. Studenti se účastní v různých jiných debatních soutěžích.

Sophio studuje právo a chce se stát soudkyní. Angažuje se v aktivitách GYLA, která spolupracuje na kampani **Také se vás to týká**. Pro budoucí podporu z ČR navrhuje nadále spolupracovat s mládeží (včetně profesních školení, kurzů anglického jazyka, výměnných pobytů a stáží), podporovat decentralizaci, pomáhat s přípravou na vstup do EU a přivést instituce a infrastrukturu do regionů, aby byla zvýšena zaměstnanost.

Případová studie A12: Dům mládeže v Terjole je dobrou praxí v zapojování mládeže

Dům mládeže je místní organizace spolufinancovaná místním úřadem.⁴³ Jeho činnost spočívá v neformálním vzdělávání mládeže, organizaci akcí a dětských klubů. Své služby poskytuje zcela zdarma. Zapojuje téměř 84% místních dětí ve věku od 6 – 21 let v celém regionu. Hlavním cílem organizace je nabídnout své činnosti co největšímu počtu dětí.

Organizace spolupracuje od roku 2008 s ČvT. Zapojila se také do debat pořádaných AGOROU CE. Zástupkyně Domu mládeže se účastnily studijní cesty do ČR. Z celkového počtu 31 projektů realizovaných Domem mládeže v roce 2008, bylo **9 miniprojektů** financováno z TRANS, jmenovitě Katalog historických míst v Terjole, Čisté životní prostředí – zdravá budoucnost, Planeta Země, Slunečné dny, Vzděláváme se a utváříme budoucnost, Všichni jsme byli děti, První kroky k právům, Od příběhů k realitě a Děti – Budoucnost Gruzie. ČvT pokryl 70% rozpočtu miniprojektů, zbývající část zajistil místní úřad. Všechny projekty organizace monitorovala pomocí speciálních monitorovacích formulářů. Všechny zprávy z projektů, výstupy a další podrobnosti jsou archivované.

Například v rámci miniprojektu **Od příběhů k realitě** byla vydána malá brožurka s pohádkami, které napsal postižený chlapec, Geluka. Brožurka se vyprodala (jeden kus byl za 820 GEL) a výtěžek se použil na rehabilitaci chlapce. Pohádky se též objevily v místních novinách. Děti rovněž jednu z pohádek nacvičily jako divadelní představení. Podle Domu mládeže tak chlapec objevil svůj talent a posílil si sebevědomí.

Dům mládeže dále zdůraznil založení **dětské rady**, jejíž projekty financoval místní úřad. Díky dětské radě jsou děti schopny setkávat se s úřady a získávat prostředky.

Debatní soutěže byly hodnoceny také velmi kladně. Školitelem této akce byl jeden ze zaměstnanců Domu mládeže. Soutěž na školní úrovni organizovaly samotné školy - vycházelo se z témat navržených Domem mládeže, jako dopravní záležitosti, násilí v politice, kácení lesů (na globální i místní úrovni) atd. Soutěž mezi školami organizoval Dům mládeže. Místní úřad se podílel na koordinaci, a zasedal také v porotě. Dle realizátora se v síti, která propaguje debaty, angažuje stále 20 až 23 škol.

Mimo hodnocené projekty Dům mládeže rovněž zmínil projekt **Caucadoc**, který realizoval ČvT. V rámci tohoto projektu vznikl TV Radio klub. Rádio nadále funguje i po skončení projektu. Město poté založilo tábor dětských klubů, kde si děti vyměňovaly filmy a školily se jako spolu-facilitátoři (filmových debat). Proběhla také filmová soutěž. Terjola organizuje letos svůj první filmový festival, kde budou promítány rovněž dva filmy z projektu **Caucadoc**. Na doporučení ČvT se do této akce poprvé zapojí podnikatelé.

Dům mládeže představuje každoročně své projekty místnímu úřadu, se kterým projednává potřebné spolufinancování. V současné době se rovněž zapojuje do regionálního strategického rozvoje, tvorby mechanismu pro zapojování veřejnosti do rozhodování a do záležitostí týkajících se mládeže. Zdůrazňuje, že nejlepším způsobem, jak efektivně začlenit mladé lidi, je **místní trojstranná spolupráce (Místní úřad – Dům mládeže – NNO), která obsahuje inovativní nástroje a metody.** V současnosti za podpory ČvT sdílí mnoho dobrých zkušeností z praxe s ostatními domy mládeže v jiných regionech (v rámci nového projektu, podpořeného EU).

Řádná správa věcí veřejných: Dům mládeže získává finance přímo od místního úřadu, zatímco u NNO tomu tak není. Nicméně NNO mohou poskytnout Domu mládeže spolufinancování. **Poněvadž nyní aktivity Domu mládeže zasahují do celého regionu a tato organizace pokračuje v aktivitách financovaných místním úřadem, je pro NNO přirozeným partnerem.**

Prezentace a vdaná brožura s pohádkami

⁴³ Jak bylo objasněno informátorem, Dům mládeže může přímo dostávat finance od místního úřadu, zatímco NNO ne. Nicméně, NNO může Domu mládeže poskytnout spolufinancování. Poněvadž Dům mládeže se již rozšířil do celého regionu a může pokračovat v daných aktivitách schválených od místního úřadu, je tato organizace přirozeným partnerem pro NNO.

Případová studie A13: Regionální mládežnická síť v Samtredii zabývající se monitoringem

Asociace pro rozvoj Samtredie (Samtredia Development Association – SDA) je mládežnická organizace. SDA školí a organizuje setkávání mládeže v Samtredii v regionu Imereti již více než 10 let. Aktivitu SDA vede Guram a zajišťuje je 8-10 dobrovolníků z řad studentů středních škol. Když starší studenti odejdou na střední školu, zapojí se do projektu noví, mladší. Od roku 2009 SDA uskutečnila **7 miniprojektů** sponzorovaných ČvT, které jsou předmětem evaluace. Zatímco na první 2 projekty vzpomíná asociace nerada, s ostatními je velmi spokojená - Debatní klub, Žijme ve zdravém životním prostředí, Aktivní mládež v Samtredii, Nauč se více o lidských právech a Regionální síť mládeže v Samtredii zabývající se monitoringem.

Skepse místních je hlavní výzvou. Obyvatelé obecně nechápou roli NNO v Gruzii. Když jsme rozdávali brožury (týkající se zdravého životního stylu) občanům, 1 až 2 z 10 se ani nepodívalo, co se uvnitř píše. Realizátor miniprojektů v Samtredii.

Poslední ze zmíněných projektů **Regionální síť mládeže v Samtredii zabývající se monitoringem** probíhal od roku 2011 – 2012 a rozšířil záběr aktivit SDA o **přímou práci ve vesnicích a také o práci s dospělými**.

“Zjistili jsme, jak je těžké vysvětlit, že jsme jediným mostem mezi obyvatelstvem a těmi, co rozhodují; a že nestráňme nějaké politické straně či jiné skupině.” Realizátoři miniprojektů v Samtredii

Obyvatelé vesnic byli vybízeni k tomu, aby se angažovali v rozhodovacích procesech na místní a regionální úrovni. SDA vybralo skupinu 10 dospělých, kteří se zúčastnili několika setkání místních zastupitelstev. SDA spolupracovala s informačním centrem městského úřadu a zveřejnila mj. aktivity související s projektem v místní televizi a novinách. Hlavní výzvou dle SDA byla nízká důvěra mezi obyvateli vesnic. Angažovaly se pouze některé skupiny.

Jeden z dobrovolníků SDA, který měl za sebou mnoho školení od ČvT, zdůraznil přínos **Debatního klubu**, jež začal fungovat v roce 2010. Tento člen byl vyškolený certifikovaným školitelem, konkrétně ředitelem SDA, a účastnil se debatní soutěže nejprve v rámci své školy a poté na meziškolní úrovni. Přípravy byly velmi náročné, neboť studenti neměli zkušenosti z předchozích let. AGORA CE uspořádala soutěž, kde zástupce ČvT byl členem poroty. Protože tým ze Samtredie vyhrál druhé místo na regionální úrovni, debatní soutěž lákala více a více studentů.

Celkově vzato SDA ocenila školení o psaní projektů a rovněž podporu miniprojektů. V současnosti tato organizace vyvíjí několik projektů často ve spolupráci s ostatními NNO či s městským úřadem. Dotazovaný člen SDA nevěděl, zda se bývalí členové nadále angažují (například v jednáních o rozpočtu). Cítil, že dospěl se do projektů zapojí, pouze když o to budou požádáni. Mládež vnímal jako více aktivní – sami od sebe organizují např. promítání filmů a další aktivity. Nový starosta (v úřadu byl teprve měsíc) neměl o SDA žádné povědomí. Nicméně si po této evaluační misi vyžádal více informací.

Případová studie A14: Ochrana unikátních rostlin v parku

Tamar je bývalou studentkou 4. státní školy v Tkibuli. V roce 2011 iniciovala miniprojekt **Pojďme zlepšit naše životní prostředí**. Společně se 3 dalšími studenty a dvěma učiteli zjistili, že ve veřejném parku v Tkibuli rostou unikátní druhy rostlin. Studenti se domnívali, že je důležité tyto rostliny chránit, protože normálně jsou tyto druhy rostlin k vidění pouze v botanických zahradách. A tak park vypleli, vyčistili a oplotili. Klíčovými faktory úspěchu byla **dobrá týmová práce a podpora učitelů**. **Podpora ČvT** byla také důležitá a to v oblasti školení a podávání zpráv. Když byl park oficiálně otevřen, zástupce ČvT tento krok velmi ocenil. Hlavní překážkou byly omezené fondy (10.000 Kč – které poskytl ČvT). A tak se studenti vydali na **městský úřad v Tkibuli**. Získali spolufinancování na sazenice a také pomoc s odvozem sesbíraných odpadků. Počasí způsobilo malé zpoždění. Tamar věří, že úspěch byl mnohostranný – do akce se zapojilo více dobrovolníků z okolí, květiny a jiné vzácné rostliny byly lépe chráněny a občané začali do parku více chodit.

Mimo tento miniprojekt se Tamar zapojila rovněž do dalšího programu, provedla několik výzkumů a realizovala několik dalších miniprojektů. Do budoucna navrhuje **delší projekty**. Dle Tamar je například velkým environmentálním rizikem **znečištění řeky**. Klíčové je také zvýšení povědomí o **lidských právech a sociálních problémech**. Nyní Tamar studuje ekonomiku na Univerzitě v Kutaisi. Aby došlo k většímu zapojení mládeže, je podle Tamar nutné **jím jít příkladem a dát jim k tomu podněty** (např. pomocí grantů). Nyní se neangažuje v žádné občanské iniciativě a neví, jak dnes park vypadá.

7.3. Případové studie – ostatní

Následující případové studie vychází z hodnocení komplementárních projektů.

Zapojení organizací občanské společnosti (NNO)

Případová studie B1: Národní kampaň „Také se vás to týká!“

Snímek z videa „Také se vás to týká!“
zdroj: Youtube.com

Gruzínský parlament upravil zákon o politických sdruženích, volební zákon a trestní zákoník Gruzie v prosinci 2011 (před nastávajícími volbami v roce 2012), což dle občanských sdružení a odborníků výrazně narušilo předvolební atmosféru. Kampaň „Také se vás to týká!“ byla zahájena v únoru 2012 několika NNO a mediálními organizacemi, aby: a) vyzvala k tvorbě nového volebního zákona, jenž by omezoval financování politických stran, b) umožnila veřejnosti získávat informace z různých médií, a to skrze tzv. princip „Must carry, must offer“, c) podpořila a koordinovala nestranné reakce na zesilující politický tlak a d) zajistila dlouhodobou monitorovací misi OBSE.

Spoluorganizátoři kampaně se pravidelně scházeli, organizovali setkání na vesnicích, informovali média a prosazovali své aktivity u mezinárodních občanských sdružení, aby získali mezinárodní podporu. Následně se média tohoto tématu chopila a někteří občané začali protestovat. Přibližně 170 NNO, mediálních organizací a občanů podepsalo petici pro parlament. V důsledku byl novelizován volební zákon⁴⁴, zákon o (rozhlasovém a televizním) vysílání a zákon o nelegálním odposlouchávání. Gruzínská vláda oficiálně vyzvala k dlouhodobé spolupráci mezinárodní pozorovatele, kteří monitorovali předvolební období v roce 2012.

Organizátoři kampaně uvedli následující **klíčové faktory úspěchu: aktuální téma a správné načasování, jasná a věcná sdělení** (s „chytlavým“ mottem), **iniciativy různých NNO, účast expertů a věrohodných veřejných osobností; dále dobrou koordinaci** všech zúčastněných (včetně funkčního správního výboru), **efektivní oslovování veřejnosti** online, v TV, rádiu a rovněž přímo v regionech (např. skrze absolventy programu Mladí vůdci organizace GYLA a regionální pobočky GYLA), **zapojení mezinárodních NNO a ambasád a flexibilní rozhodování dárcovských institucí.**

*„Zapojení široké veřejnosti není někdy třeba (k dosažení politických změn), ale tlak mezinárodních NNO a ambasád rozhodně napomůže.“
Organizátor kampaně „Také se vás to týká!“*

„Všichni si se domnívají, že to iniciovali.... Všichni spolupracovali se všemi, nikdy nedošlo k nějaké (závažné) rozepři.“ Organizátor kampaně „Také se vás to týká!“

Náklady na kampaň dosáhly 66 417 USD a byly hrazeny OSGF. NNO a odborníci pracovali převážně dobrovolně. Všichni dotazovaní organizátoři a odborníci brali projekt za svůj a byli pro něj velmi zapálení.

Na základě výzkumu, který provedl Národní demokratický ústav mezi 3 942 občany, většina respondentů kampaň znala a podporovala ji (62%); 45% přesně uvedlo požadavky

kampaně. Pouze 10% respondentů se domnívalo, že kampaň je nepřijatelná, zatímco celých 62% vnímalo kampaň jako nezbytnou. Během evaluace si většina dotazovaných kampaň stále pamatovala (z televizních spotů a debat) a povětšinou ji podporovala. Někteří cítili, že nelegální odposlechy se jich netýká, neboť jsou jen řadovými občany, o které se zjevně nikdo nezajímá.

Kampaň byla obnovena v roce 2014, protože úřady výkonné moci měly stále neomezený přístup k datům komunikačních operátorů (v reálném čase). Tato informace byla uvedena ve zprávě zvláštního evropského poradce na právní a ústavní reformu a lidská práva v Gruzii, a také ve zprávě o lidských právech za rok 2012 vydané Ministerstvem zahraničí USA. Následující kampaň „**Také se vás to týká, úřady nás stále špehují!**“ se soustředí na ochranu osobního soukromí, boji proti nelegálnímu nahrávání a odposlechům telefonních hovorů v reálném čase. V současné době se konají podpůrné

⁴⁴

Gruzínská verze <http://esshengexeba.ge/?menuid=9&id=232&lang=1>

akce a probíhá společná příprava vhodného návrhu zákona. Rozpočet OSGF na tuto kampaň je 47 050 USD. Mezi další sponzory patří USAID a nadace Eurasia. Více na: <http://esshengexeba.ge/>.

Mezi organizace, jež se kampaně aktivně účastní, patří nadace OSGF, Transparency International Georgia, Asociace gruzínských mladých právníků (GYLA), Článek 42 ústavy, Centrum pro vzdělávání a monitorování lidských práv (EMC), Foundation Liberal Academy, Gruzínská národní platforma, Institut pro rozvoj svobody informací, atd.^{lvi}

Případová studie B2: ARSMIRA – od trestného činu pomluvy k přístupu k informacím

Novinářka Maria (jméno bylo pozměněno) z **Asociace novinářů a pracovníků médií Abcházie (ARSMIRA^{lv})** se v roce 2012 zúčastnila **inspiračního semináře** Nesehnutí v Suchumi, kde se dozvěděla různé příklady občanských kampaní z České republiky i odjinud. Dle informací od organizace Nesehnutí se Maria na základě tohoto semináře začala zabývat systémovými problémy, které ztěžují nezávislým novinářům a novinářkám v Abcházii práci. Do návazného **mikrograntového řízení** přihlásila kampaň za zrušení trestného činu pomluvy (difamace). Problém široce medializovala ve spolupráci se zástupci různých médií (sama píše pro noviny Čegemskaia pravda, Nužnaja a pro Rádio Svoboda). Mediální výstupy z kampaně převzala vedle nezávislých sdělovacích prostředků i oficiální abchazská média. Také díky schůzkám s politiky a zástupci státní správy či díky kulatým stolům s podporovateli i odpůrci kampaně se jí podařilo rozpoutat **veřejnou debatu o existenci trestného činu pomluvy v Abcházii**. To Nesehnutí považují za úspěch s ohledem na politickou a společenskou situaci v Abcházii, které na legislativní úrovni provádí „harmonizaci“ se zákony Ruské federace^{lvii}.

Po půlroce kampaně začal mezi poslanci a poslankyněmi převládat názor, že bude vhodnější trestný čin pomluvy zrušit. Začali ale padat návrhy, aby byla kriminalizace novinářů skrze trestný čin pomluvy nahrazena administrativním přestupkem s vysokými pokutami. Tento způsob ekonomického tlaku na novináře by byl z pozice vládnoucích skupin jednodušší, a tudíž účinnější. Dle názoru Nesehnutých by v případě zavedení vysokých pokut bylo pro nezávislé novináře také těžší přilákat veřejnost a mezinárodní společenství k takto perzekuovaným novinářům. I na základě mezinárodních kontaktů a zkušeností získaných v průběhu kampaně ARSMIRA tedy analyzovala příčiny vytváření nátlaků na novináře. Dospěla k názoru, že hlavním problémem je nedostatek informací, které mají novináři k dispozici o fungování veřejné správy v Abcházii. Vinou toho pak mají těžší postavení ve sporech, kdy se řeší, jestli jejich texty jsou pomluvou či fakty. Proto změnila kurs kampaně a zaměřila se na **zákon o svobodném přístupu k informacím**, který v abchazské praxi příliš nefunguje a je těžko vymahatelný. Nejen novináři, ale i veřejnost mají často problémy se získáváním i triviálních informací.

Maria diskutuje s Oldřichem Kužílkem, spoluautorem českého zákona o svobodném přístupu k informacím (Foto: Nesehnutí, 2013)

Asociace tedy připravila návrh na změnu zákona, který se od roku 2013 až dosud snaží prosadit. Při přípravě novely zákona výrazně pomohla **měsíční stáž Marie v ČR**. Maria konzultovala obsah novely s Otevrete.cz, resp. Oldřichem Kužílkem, spoluautorem českého zákona č. 106/1999 Sb. o svobodném přístupu k informacím. V rámci stáže také strávila nějaký čas v kavkazské redakci Rádía Svoboda, kde se učila točit video-reportáže a poznala práci redakce „Echo Kavkazu“ včetně práce s informacemi, ověřování aj.

V roce 2013 Nesehnutí pomohli též asociaci vytvořit během dvou dnů strategický plán kampaně, kde byly stanoveny konkrétní cíle kampaně, hledala se nejvhodnější strategie / taktika a připravil se konkrétní časový plán s dílčími úkoly, termíny a zodpovědnými osobami. Plán na další období si skupina připravila v říjnu 2014 na **hromadném plánování kampaní v Picundě**, kde byly další 2 abchazské a 1 jihoosetinská iniciativa. Na konci roku 2015 proběhne evaluace těchto kampaní dle stanovených cílů.

„Jsme neustále v kontaktu, Nesehnutí vždy operativně odpovídají na naše dotazy, pomáhají s organizací jedné či druhé akce, komunikujeme po skypu atd. máme za sebou velký kus práce ale hlavní na tom je, že je vidět hmatatelný výsledek.“ Novinářka

В Сухуми обстреляли автомобиль редактора газеты "Нужная" Изиды Чания

Video zachycující podpálený automobil předsedy ARSMIRA ze dne 22. Srpna 2014 (Zdroj: Youtube.com)

Kampaň za svobodný přístup k informacím dosáhla ještě větší publicity než kampaň předchozí. Informovali o ni rozsáhle jak provládní, tak nezávislé, tak opoziční sdělovací abchazské prostředky včetně televizních stanic^{lviii}. Do kampaně byly zapojeny jak nevládní organizace a specialisté (právníci), tak představitelé veřejné správy, soudní moci i poslanci parlamentu. V letošním roce se odehrálo i několik útoků na novinářky z asociace ARSMIRA, z nichž některé měli i násilný charakter (podpálení auta či střelba na automobil předsedy ARSMIRA)^{lix}. Souvislost s kampaní nelze vyloučit.

Návrh změn zákona již podepsal předseda abchazského parlamentu a čeká se na schválení poslaneckou sněmovnou. Kromě toho se podařilo

naplánovat otevření poradny pro přístup k informacím (po vzoru otevrete.cz), která by měla pomáhat občanům, podněcovat je při podávání žádostí a usilovat o to, aby zákon nebyl jen schválen parlamentem, ale zejména fungoval v praxi.

Dle názoru organizace Nesehnutí by tento pokrok nebyl možný bez dlouhodobé podpory, financované z programu TRANS. Výdaje zahrnovaly 3 mikrogranty (celkem 6.000 EUR), na školení a stáž (odhadem 6.000 – 8.000 EUR).

Případová studie B3: Obsaďme park Vake

Plakát akce
(Foto: Píbilová)

Občanská sdružení vytvořená zdola běžnými občany (Guerilla Gardening Tbilisi a Centrum sebraného umění v Tbilisi) společně se stovkami aktivistů a místních obyvatel začalo v únoru 2014 protestovat proti stavbě sedmipatrového hotelu na veřejném prostranství v parku Vake v Tbilisi. Mimo organizování protestů, jichž se zúčastnili až tisíce lidí, aktivisté nasbírali více než 6 500 podpisů na petici. Obsadili park na několik měsíců a organizovali zde výstavy, festivaly, trhy bez vstupného či sportovní soutěže. Média zdůraznila, že došlo k zanedbání zákona o účasti veřejnosti a že tato stavba je očividným případem korupce. Evaluátorky viděly na vlastní oči, jak občané obsadili stavební prostor a sdílejí informace o celé akci. Skupiny se soustředily na ochranu parku a na změnu zákona, aby se zabránilo výstavbě v parcích a v rekreačních zónách^{lx}.

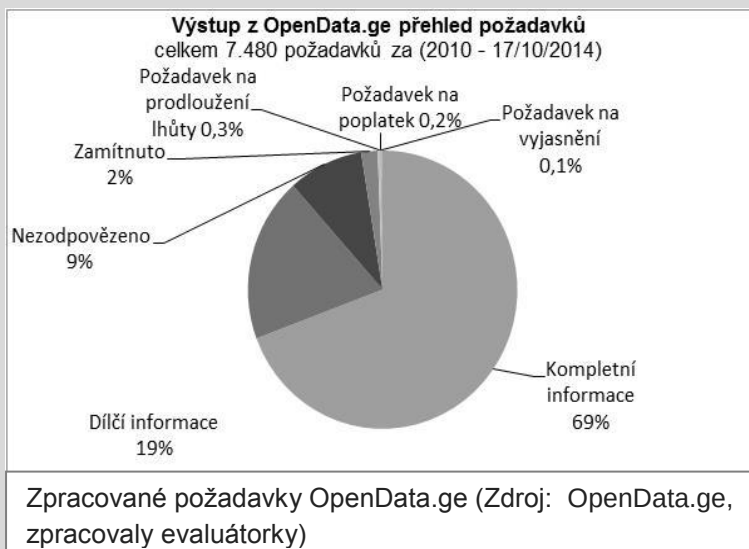
“Toto je pravděpodobně první případ v historii Gruzínských civilistů, kdy lidé protestují za ochranu životního prostředí, a zároveň tyto protesty nemají žádné spojení s politikou.”
Organizátor akce Obsaďme park Vake!

Případová studie B4: OpenData.ge

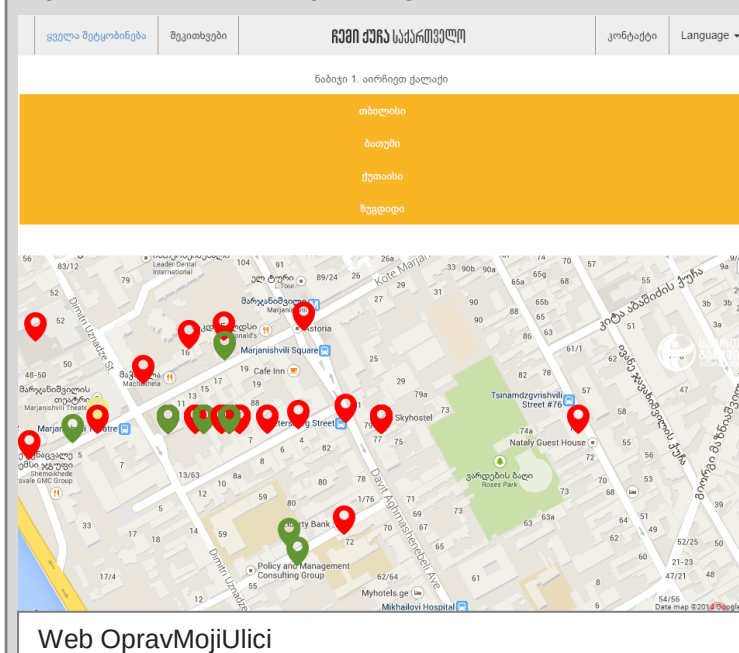

OpenData.ge je on-line databáze, která podporuje a propaguje přístup k informacím. Databázi vytvořil Institut pro rozvoj svobody informací (IDFI) a funguje od roku 2010. V roce 2014 se díky podpoře OSGF k projektu připojily čtyři gruzínské NNO, které se specializují na transparentnost a odpovědnost. Tyto NNO se spojily s IDFI, Transparency International Georgia, GYLA a Zelenou alternativou, aby vytvořily komplexní databázi z veřejných informací. Databáze je neustále aktualizovaná a nabízí veřejnosti informace k různým tématům, jako jsou například platy a bonusy, náklady na kulturní události a jiné informace od všech existujících veřejných institucí v Gruzii¹.

Databázi lze prohlížet dle zvolené kategorie, typu požadavku, na základě vyhledání organizace nebo veřejné instituce a můžete se v ní dozvědět více o veřejných výdajích. Návštěvníci databáze si mohou rovněž pročíst statistiky na základě požadavků a reakcí na ně, z čehož statistiky veřejných institucí jsou nejvíce transparentní atd. Návštěvník může vytvořit vlastní požadavek, a to prostřednictvím písemné žádosti nebo elektronicky přímo či prostřednictvím jakéhokoliv ze čtyř NNO. Úspěšnost je podle výše zobrazeného grafu vysoká.

Případová studie B5: OpravMojiUlici Gruzie

Internetová aplikace OpravMojiUlici Gruzie umožňuje obyvatelům Tbilisi, Batumi, Zugdidi a Kutaisi informovat online o problémech v jejich městech. Mohou zde uvést přesnou adresu, popis i fotografie. Problémy jsou různé od rozbitých pouličních světel, chybějících poklopů na kanálech, dř, prasklého vodovodního potrubí, opuštěných aut, hrubého vandalizmu, problémů s odvozem odpadků a ilegálních kontejnerů až po nebezpečné stromy. Transparency International Georgia pak předá zprávu od jakéhokoliv občana příslušnému místnímu úřadu. Podle online statistik, bylo v roce 2013 oznámeno 43 případů a 4 problémy byly vyřešeny. Projekt je financován SIDA. Zdrojem pro online mapy jsou Googlemaps. Více podrobností naleznete na: <http://chemikucha.ge/en/>. Závažné

a urgentní problémy webová stránka neřeší - občanům je doporučeno obrátit se na místní záchranný systém.

Případová studie B6: Participační rozpočet Kutaisi

Projekt zaměřený na angažování obyvatel Kutaisi v rozhodování o městském rozpočtu byl zahájen na konci roku 2013. Je řízen zastupitelstvem městského úřadu v Kutaisi společně s místní NNO zvanou Centrum pro vzdělávání a zaměstnávání v Kutaisi (KEDEC). Projekt je plánován na 2 roky a jeho navazující aktivity zajistí městský úřad v Kutaisi. Oficiální název projektu je „**Kutaisi: FUNGUJE TO!** (Informační transparentnost se zástupci města Kutaisi odpovědnými za veřejné služby)”. Projekt si stanovil tři praktické cíle:

- Vyškolení zástupce městského úřadu v Kutaisi v efektivní spolupráci s občany a NNO tak, aby rozpočty a výdaje reflektovaly participativní proces rozhodování a místního plánování.
- Vybudovat kapacity občanských sdružení a mediálních organizací za účelem lepšího prezentování zájmů cílových skupin.
- Posílit schopnosti občanů účastnit se relevantních veřejných diskuzí.

Projekt je financován z EuropeAid a jeho rozpočet je 89 000 EUR. Spolufinancování zajišťuje městský úřad v Kutaisi (50 000 EUR).

Uskutečněné aktivity zahrnují: průzkum procesu tvorby rozpočtu za rok 2013 a odpovídající poskytování služeb, ustanovení členů poradního sboru, školení v participativní tvorbě rozpočtu a školení na facilitační techniky, 4 občanská fóra zaměřená na rozpočtové priority pro rok 2015, analýzu a publikování zpráv z fór, aby požadavky občanů byly zaneseny do návrhu rozpočtu pro rok 2015 a zprávu pro městský úřad týkající se realizovatelnosti návrhů a nápadů občanů z proběhlých fór se zaměřením na mládež a infrastrukturu.

Projekt má v současné době velmi dobrý ohlas – každé občanské fórum navštívilo více než 100 občanů různého sociálního postavení. Jsou mezi nimi zaměstnanci, matky na mateřské a také sociálně slabí lidé. Spolu s občanskými fóry byly rovněž organizovány prezentace místních podnikatelů, které měly za cíl představit občanům aktivity místních podniků. Novinky o projektových aktivitách jsou publikovány na stránce městského úřadu (např. <http://kutaisi.gov.ge/eng/news/id/760>).

Případová studie B7: UNDP Podpora decentralizace na národní, regionální a místní úrovni

UNDP podporuje pětiletý projekt zaměřený na podporu Ministerstva pro regionální rozvoj (MRD) v decentralizačním procesu.

Projekt začal v roce 2012 a má tři části:

- 1) Formulace národní politiky decentralizace a regionálního rozvoje.
- 2) Podpora plánování regionálního rozvoje ve 4 pilotních regionech (Imereti, Swaneti, Gurie, Kvemo Kartli).
- 3) Rozvoj systému vzdělávání pro místní samosprávu.

V rámci první části projektu byl vytvořen koncept decentralizace, avšak ministerstvo jej neschválilo, neboť mělo jiný názor na priority. V rámci druhé části projektu 10 městských úřadů ustanovilo regionální rozvojové rady a zahájilo přípravu návrhů svých rozvojových plánů. Tyto městské úřady budou moci čerpat finance od Ministerstva pro regionální rozvoj na realizaci regionálního rozvojového plánu a rovněž budou moci získávat malé granty z projektu UNDP do výše maximálně 50 000 USD. Třetí část projektu je realizována v úzké spolupráci s CEGSTAR.

Celkový rozpočet projektu je 6,2 mil. USD s dodatečnými 3,5 mil USD od USAID.

Nejobtížnějším úkolem je koordinace regionální rozvojové strategie a plánu aktivit s ostatními ministerstvy.

Média

Přečtěte si výše o kampani **Také se vás to týká!**, která se také týkala principu “Must carry Must Offer” což znamená, že televize s místní licenci musejí být přenášeny systémem kabelových poskytovatelů.

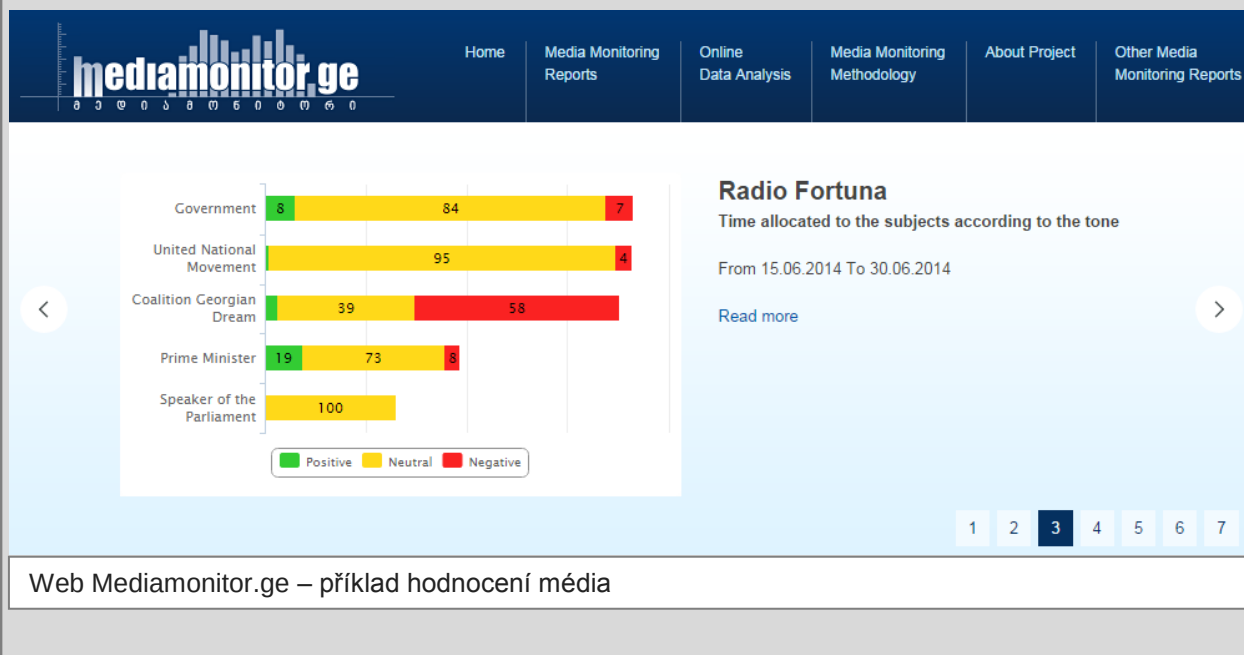
Případová studie B8: Monitorování médií v předvolebním období

Monitorování médií v předvolebním období bylo realizováno od roku 2010 jako součást projektu „Profesionální média pro volby“. Projekt je financován Evropskou komisí a UNDP. Cílem bylo přispět k transparentnímu, objektivnímu a vyrovnanému mediálnímu prostředí během parlamentních a prezidentských voleb.

Probíhá kvantitativní a kvalitativní monitoring přenosu gruzínských televizních, rozhlasových, tiskových a online médií. Pro analýzu zpráv a diskuzních pořadů, které se týkají politiky a voleb, vznikla specifická metodologie a kritéria monitoringu. Následující gruzínská občanská sdružení a iniciativy zajišťují monitoring médií: program Caucasus Research Resource Centers, Internews Gruzie, The International Society for Fair Elections and Democracy a Civic Development Institute.

Projekt rovněž zahrnoval konzultace týkající se gruzínského veřejnoprávního vysílání (Georgian Public Broadcaster), interní monitoring, strategický rozvoj a podporu úpravy legislativy týkající se médií, aby byl zajištěn rovný přístup k médiím ve volebním období. Podle Delegace EK se projektu podařilo překonat počáteční odpor médií a dosáhnout pozitivního vlivu – **zvláště televizní a internetová média nyní bojují za vyrovnanější zpravodajství**, což potvrdily nejnovější zprávy. Pro podrobnosti navštivte stránku www.mediamonitor.ge.

Výsledky monitoringu byly probírány v rámci různých televizních a rozhlasových diskuzních pořadů, na speciálních prezentacích, tiskových konferencích a v sociálních médiích. K projektu nebyla dostupná žádná externí evaluace.

Případová studie B9: Etický kodex pro regionální média

Gruzínská Charta novinářské etiky realizovala projekt: "Gruzínská média zvyšují demokracii, informovanost obyvatelstva a odpovědnost". Projekt byl financován z programu IREX G-MEDIA. Cílem projektu bylo pracovat na vysoce profesionálních a etických standardech a propagovat jejich zavedení v regionálních médiích. Proběhly různé aktivity za účelem zvýšení veřejného povědomí o novinářské etice.

Charta vychází z článku 10 Evropské Úmluvy o lidských právech a základních svobodách, z principů Mezinárodní federace novinářů (IFD) a z Deklarace o principech jednání novinářů. Tyto principy používají novináři, kteří sbírají, sdílejí a rozšiřují informace a komentáře týkající se současných událostí.

Zástupci gruzínských médií jsou si vědomi těchto principů. Uznávají potřebu chránit je, jakož i odpovědnost vyplývající z výše zmíněných dokumentů.

Více na http://qartia.org.ge/en/?page_id=2672

Mládež

Případová studie B10: Program Banka mládeže v Gruzii

Program Banka mládeže v Gruzii založený nadací Eurasia Partnership (EPF) pomáhá mladým lidem mezi 16 a 21 lety rozvinout dovednosti. Je navržen jako součást integračních aktivit pro mladé s cílem poskytnout místní mládeži příležitosti ke zlepšení jejich komunit. Díky mikrograntům jsou realizovány projekty zaměřené na zlepšení sociální situace, které mladým umožňují vzít na sebe odpovědnost aktivního občana společnosti.

Více na <http://www.epfound.ge/english/programs-activities/youth-bank.html>

Případová studie B11: Angažovaní Mladí vůdci GYLA

GYLA již několik let nabízí program „Mladí vůdci mladým právníkům“. Okolo 40 absolventů utvořilo klub Mladých vůdců v regionálních pobočkách GYLA a angažuje se v kampaních této organizace. Členové tohoto klubu se angažují v osvětě veřejnosti a monitorování samospráv.

Například v roce 2010 oslovili téměř 18 000 voličů ve 400 obcích ve 38 okresech. Dále se angažovali ve spolupráci s mezinárodní společností pro spravedlivé volby a demokracii v rámci projektu „People Manifesto“. Uspořádali 83 setkání v 62 okresech pro 960 respondentů, aby odhalili místní problémy. GYLA a její partnerská organizace představily výsledky výzkumu týkajícího se politických stran, které byly zastoupeny v místních volbách. Občané mohli diskutovat u kulatých stolů o návrzích řešení jejich problémů se zástupci politických stran. Další 904 občanů bylo vyškolen a podporovalo iniciační skupiny, které sledovaly místní samosprávy, pomáhaly tvořit rozpočet a lobovali za řešení místních problémů.

Členové klubu Mladých vůdců se také přímo angažovali v monitorování samospráv ve 38 okresech v pěti regionech Gruzie. Mimo jiné přijali 135 žádostí o veřejné informace, pomohli 50 občanům sepsat jejich žádosti, připravili 30 doporučení a byli aktivní v místních rádiích a televizních stanicích. V rozpočtech měst Rustavi a Kaspi bylo díky nim dosaženo několika změn.

Změny byly například následující:

- Ve městě Khashuri byl řešen problém plynofikace.
- V Abkhasheni započaly úklidové práce.
- V Ulianovce a Signagi byla nainstalována čerpadla na vodu a byl zajištěn zdroj vody pro 20 oblastí v okolí Signagi.^{lxii}

Případová studie B12: Caucadoc – dokumentární filmy

CAUCADOC^{lxiii} je projekt, který uskutečňuje ČvT a jeho partnerské organizace z jižního Kavkazu: Sakdoc Film and Media Initiatives Center (dříve Podpora Internews Media). Projekt podporuje točení dokumentárních filmů na jižním

Kavkazu a využívá zkušenosti ČvT při organizaci největšího světového festivalu dokumentárních filmů o lidských právech - One World.

CAUCADOC organizuje workshopy věnované rozvoji kreativního dokumentárního filmu z jižního Kavkazu, řadu seminářů pro pokročilé a přednášky na partnerských festivalech Golden Apricot IFF, Batumi Art House FF a Tbilisi IFF. Dále pořádá řadu diskuzí, které se soustředí na klíčovou problematiku audiovizuálního průmyslu v regionu. CAUCADOC rovněž podporuje místní iniciativy v organizaci promítání a následných filmových debat, a to v celém regionu. Též šíří dokumentární filmy na školách. CAUCADOC také podporuje tvůrce dokumentárních filmů z jižního Kavkazu.

CAUCADOC byl financován Evropskou unií prostřednictvím programu Eastern Partnership Culture Programme a ČRA. Probíhal v Arménii, Ázerbájdžánu a v Gruzii od března 2012 do července 2014.

Během evaluační mise někteří oslovení učitelé a studenti zmínili CAUCADOC jako jeden z inovativních nástrojů. Gruzínské ministerstvo školství a vědy dokumentární filmy ocenilo a uvítalo by jich více (také pro regiony s menšinami, kteří mluví jazyky národnostních menšin). Používání filmů ve školách bylo také oficiálně uznáno jako odpovídající vzdělávací metoda. Jeden z moderátorů uvedl, že filmy byly promítány také v dalších městech a vesnicích (např. v Xachuri, Ozurgeti).

7.4. Přehled projektů

Číslo	Název či dílčí cíl	Realizátor	Cílová skupina	Oblast	Rok	Hlavní výstupy plánované	Místní partneři
Projekt I. Podpora rozvoje spolupráce na místní úrovni v Gruzii							
1.1	Cestou do Parlamentu Gruzie	AGORA CE	SŠ - studenti, učitelé	Gurie, Kvemo Kartli	7/2008 - 6/2009	8 škol zapojených do debaťní soutěže vydáno 100 příruček o debatování v gruzínštině a 100 v ruštině 16 interaktivních seminářů pro studenty za účasti učitelů 1 interaktivní seminář pro pedagogy 1 seminář pro gruzínské lektory 160 proškolených studentů 80 studentů zapojených do soutěže Cestou do Parlamentu Gruzie 8 - 16 proškolených pedagogů 4 proškolení gruzínští lektori 1 finále debaťní soutěže Cestou do Parlamentu	Civitas Georgica
1.2	Posílení kapacity volených představitelů, úředníků a partnerské neziskové organizace	VCVS ČR	zastupitelé a úředníci samosprávy, CSOs, CG	Tbilisi, Samcche-Džavachetii	7/2008 - 6/2009	- Konzultace a koučing pro 2+8 pracovníků CG; připravený vzdělávací plán na 2 další období (jaro a podzim 2009) pro představitele samospráv a občanských organizací -připravené sylaby 3 vzdělávací kurzy pro cílové skupiny zaměřené na Přípravu a čerpání rozpočtu, Řízení chodu úřadu, Řízení projektů - Uskutečněné 3 vzdělávací kurzy, 50 - 60 proškolených zastupitelů a úředníků samosprávy - Závěrečný seminář - pro cca 40 účastníků cílových skupin i širší odborné veřejnosti a médií	Civitas Georgica
1.3	Podpora učitelů a mimoškolních aktivit v konfliktních a národnostně smíšených oblastech Gruzie	AMO	Školní rady, studenti, učitelé, komunita	Imereti, Samcche-Džavachetii	7/2008 - 6/2009	- Uspořádány 3 regionální semináře - Proškoleny 60 členů školních rad (30 učitelů a 30 rodičů) - Realizováno 6 minigrantů - Zapojeno 30 škol ve 3 různých konfliktních nebo národnostně smíšených oblastech	SCIRS
1.4	Podpora zkvalitnění práce místních úřadů v okrese Tkibuli	ČVT	Občané, mladí lidé	Imereti - město Tkibuli a Terjola	7/2008 - 6/2009	1. Místní obyvatelstvo bude mít větší možnost participace v procesu správy věcí veřejných. 2. Mladí lidé budou mít za podpory radnice příležitost rozvinout své aktivity. 3. Občané budou lépe informováni o věcech veřejných prostřednictvím médií	

Číslo	Název či dílčí cíl	Realizátor	Cílová skupina	Oblast	Rok	Hlavní výstupy plánované	Místní partneři
Projekt II. Rozvoj občanské společnosti a její účast na veřejném životě v Gruzii							
2.1	Samosprávy jsou otevřenější participativnímu přístupu řešení místních problémů	AGORA CE + ČvT	studenti a učitelé, samosprávy	region Imeretii (města: Tkibuli, Terjola, Khoni, Samtredia) a region Gurie (Lanskhuti)	1/2009 - 2/2009	Hl. cíl: podpora účasti veřejnosti na rozhodování a vzniku a fungování iniciativ na místní úrovni v Gruzii 3 aktivity: identifikace lokací, úvodní jednání s radnicemi, jednání s řediteli škol; indikátor: Seznam navštívených municipalit a škol, zpětná vazba od představitelů samospráv	Civitas Georgica, Tkibuli Region Development Fund (TDF)
2.2	Aktivizovaná občanská společnost; občany určené rozvojové priority v každé municipalitě	AGORA CE	studenti a učitelé		3/2009 - 6/2009	Hl. cíl: podpora účasti veřejnosti na rozhodování a vzniku a fungování iniciativ na místní úrovni v Gruzii 1. dotazníkové šetření mezi studenty; 2. série veřejných setkání mladých lidí (studentů škol ze zapojených měst). Indikátor: Počet rozeslaných dotazníků, počet vrácených dotazníků, počet hostů na veřejném setkání, počet zájemců o další práci	ČvT, Civitas Georgica
2.3	Spolupracující vyškolené samosprávy. Disponibilní nástroje ke zvyšování kapacit zástupců místních samospráv	ČvT + Agora	NNO, samospráva		6/2009 - 12/2009	Hl. cíl: podpora účasti veřejnosti na rozhodování a vzniku a fungování iniciativ na místní úrovni v Gruzii semináře - zaměřeny na zapojování veřejnosti s důrazem na mladou generaci - určen organizacím pracujícím s mládeží a představitelům místních úřadů; 1 z nich určen pro představitele samospráv zaměřen na krizové plánování a řízení. participační projekty 5x, každý v jedné oblasti; spolupráce se samosprávami Indikátory: Prezenční listina z vybraného školení, zpětná vazba od představitelů samospráv.	Civitas Georgica
2.4	Mobilizované a kapacitně podpořené místní nevládní organizace a občanské iniciativy. Síťování a výměna zkušeností mezi nevládními neziskovými organizacemi a občanskými iniciativami	ČvT	NNO a mládežnické iniciativy		2/2009 - 12/2009	Hl. cíl: podpora účasti veřejnosti na rozhodování a vzniku a fungování iniciativ na místní úrovni v Gruzii 4 x seminář - budování kapacit NNO a obč. iniciativ udělování mini grantů místním NNO i ve spolupráci s místními samosprávami: 29 projektů NNO a mládežnických iniciativ setkání - experience sharing 3x Indikátory: Seznamy účastníků školení, monitorování modulů podpory ze strany ČvT, fotodokumentace, zpětná vazba od podpořených aktérů. Seznam podpořených projektů, seznam aktérů, monitorování jejich projektů podpořených grantem ČvT, fotodokumentace. Fotodokumentace a zápisy ze setkání, zpětná vazba aktérů, mailing list.	

Číslo	Název či dílčí cíl	Realizátor	Cílová skupina	Oblast	Rok	Hlavní výstupy plánované	Místní partneři
Projekt III. Podpora transparentnosti a komunikace v Gruzii							
3.1	Realizace studentské debatní soutěže	AGORA CE	studenti, učitelé	Gurie, Kvemo Kartli	1/2010 - 6/2010	• Vyškolit mladou gruzínskou generaci v komunikačních dovednostech: hledání informací, kritické hodnocení, argumentace, diskuse, sebe-presentace, a další • Dát mladým lidem příležitost, aby si mohli získané dovednosti vyzkoušet v praxi • Propagovat velmi úspěšný model studentské debatní soutěže v Gruzii Indikátory: počet vybraných škol, seznam jmenovaných koordinátorů, počet kopií Debatního manuálu, počet workshopů pro učitele, seznam proškolených učitelů bude vyškolen celkem, počet seminářů na středních školách, počet vyškolených studentů, počet učitelů, kteří se zúčastnili těchto aktivit, seznam členů týmů, které budou reprezentovat svoji školu v debatní soutěži	
3.2	Předvolební debata s místními/regionálními gruzínskými politiky	AGORA CE	samosprávy, NNO, novináři, veřejnost	Gurie, Kvemo Kartli	3/2010 - 5/2010	Specifické cíle výstupu: • Představit v Gruzii model veřejných debat, které Agora CE úspěšně realizuje v ČR • Využít veřejných debat ke zvýšení transparentnosti předvolebního boje v regionech a zároveň upozornit na veřejně-politická témata, která je třeba v regionech řešit. • Poskytnout spojovací článek mezi debatní soutěží a skutečným životem v Gruzii • Zapojit studenty do hledání řešení problémů, které má jejich domácí region • Dát mladým lidem odvahu vyjádřit své názory a konfrontovat je s místními politiky Indikátory: vytvoření předpokládaného scénáře veřejných debat - personální zajištění veřejných debat – pozvání účastníků debat (kandidátů do místních samospráv) - organizační zajištění veřejných debat (zajištění sálu, techniky, účast medií atd.) - 2 realizované veřejné debaty - počet účastníků na každé debatě	

Číslo	Název či dílčí cíl	Realizátor	Cílová skupina	Oblast	Rok	Hlavní výstupy plánované	Místní partneři
3.3	Mladí lidé ve vybraných regionech Gurie a Imereti jsou seznámeni s principy aktivního občanství a mají možnost aktivního zapojení se do veřejného života a řešení problémů své locality	ČvT	mádež, iniciativy	Gurie, Imereti	2/2010 - 7/2010	Cílem tohoto výstupu je nabídnout přímou podporu existujícím a vznikajícím iniciativám a organizacím a poskytnout jim chybějící podporu a služby v oblasti školení. Indikátory: - seznamy účastníků, - počet veřejných setkání - zpětná vazba od účastníků - distribuční seznamy - kopie manuálu - počet setkání - zpětná vazba od účastníků. - navržené způsoby řešení problémů komunity - náměty pro budoucí žádosti o grant	
3.4	Realizované společné projekty místních iniciativ a NNO ve vybraných regionech Gurie a Imereti /prostřednictvím malých grantů	ČvT	iniciativy	Gurie, Imereti	5/2010 - 12/2010	Smyslem je prostřednictvím podpory projektů místních iniciativ nejen zlepšit situaci přímo v místě, ale také umožnit mladým lidem získat první praktické zkušenosti a znalosti o fungování NNO. Indikátory: - počet udělených grantů, - grantové smlouvy, - závěrečné zprávy, - fotodokumentace - počet udělených konzultací, - počet monitorovacích návštěv, - zápisy z návštěv	
3.5	Posílené kapacity stávajících i nových místních iniciativ	ČvT	iniciativy	Gurie, Imereti	8/2010 - 12/2010	Cílem je vybavit stávající i nově vznikající občanské iniciativy potřebnými kapacitami a profesními kompetencemi. Indikátory: - počet seminářů - počet účastníků - prezenční listiny, hodnocení účastníků - zápis ze setkání představitelů grantem podpořených místních iniciativ	
3.6	Zvýšení profesních kompetencí novinářů a představitelů NNO v oblasti práce s novými mediálními technologiemi využívajícími možnosti internetu	ToL	NNO, novináři	Tbilisi, Kutaisi, Batumi	1/2010 - 12/2010	Cíl: Zvýšit pluralitu médií a profesních kompetencí žurnalistů a podpořit širší využívání nových mediálních technologií i role novinářů jako prostředníků komunikace mezi různými cílovými skupinami. Indikátory: - počet workshopů - počet účastníků - prezenční listiny, hodnocení účastníků - počet pilotních projektů - úspěšnost pilotních projektů (závěrečné zprávy, počty čtenářů, návštěvníků web stránek apod.) - počet „mini-media“ klinik - počet setkání - počet výtisků a způsoby distribuce handbooku o používání nových médií + hodnocení uživateli	

Číslo	Název či dílčí cíl	Realizátor	Cílová skupina	Oblast	Rok	Hlavní výstupy plánované	Místní partneři
3.7	Zvýšení profesních kompetencí zejména regionálních novinářů v oblasti přípravy, vedení a vyhodnocení veřejných debat	AGORA CE	novináři	Gurie, Kvemo Kartli	2/2010 - 12/2010	Pravděpodobný cíl: Zvýšení profesních kompetencí zejména regionálních novinářů v oblasti přípravy, vedení a vyhodnocení veřejných debat Indikátory: - organizační zajištění veřejných debat (zajištění sálu, techniky) - příprava podkladů (ppt prezentací, interaktivních cvičení videoukázek atd.) počet školení - počet účastníků - prezenční listiny, hodnocení účastníků - fotodokumentace - program studijní cesty - hodnocení studijní cesty účastníky	
3.8	Zvýšení kapacit nově zvolených představitelů místní správy v regionech	VCVS	představitelé samosprávy	Gurie, Kvemo Kartli	6/2010 - 12/2010	Cíl: nejprve zmapovat vzdělávací potřeby cílové skupiny a na základě tohoto průzkumu připravit systém vzdělávání a zároveň proškolit politiky a politiky v oblastech, které si sami určí jako potřebné. Indikátory: - počet oslovených zástupců cílové skupiny - počet získaných odpovědí - navržená metodologie průzkumu - zpráva s výsledky průzkumu - návrh systému vzdělávání pro cílové skupiny - počet seminářů - počet účastníků - výstupy ze seminářů (ppt prezentace, příklady dobré praxe, atd.) - prezenční listiny, hodnocení účastníků - fotodokumentace - počet proškolených lektorů - připravené vzdělávací programy pro zástupce místní správy	
Projekt IV. Podpora aktivního občanství a zapojení mládeže do veřejného života v Gruzii							
4.1	Rozšiřování základních demokratických dovedností mládeže - umění diskutovat a diskuse samotná bude uplatněna jako metoda výuky i praktická aktivita v občanském životě	AGORA CE	studenti, učitelé	Gurie, Imereti, Racha-Lechkhumi	2/2011 - 10/2012	Cíl: podpořit demokratický vývoj v Gruzii Indikátory: - 16 škol zapojených do projektu - 16 seminářů realizovaných na těchto školách - 16 vybraných školních koordinátorů - na každé škole proškoleny minimálně 30 studentů a školní koordinátor v debatování - realizována 4 krajská semifinálová kola - každého kola se účastnilo minimálně 40 studentů se svými učiteli - realizováno finále za účasti 4 škol (vítězů regionálních semifinále) - finále se zúčastnilo nejméně 40 studentů s učiteli 20 účastníků - seznam a prezenční listina účastníků semináře - hodnocení, zpětná vazba	

Číslo	Název či dílčí cíl	Realizátor	Cílová skupina	Oblast	Rok	Hlavní výstupy plánované	Místní partneri
4.2	Aktivizování a podpora mládeže a mládežnických iniciativ v regionech a jejich aktivní zapojení do veřejného života a řešení problémů jejich lokality	ČvT	studenti, iniciativy	Imereti	7/2011 - 10/2012	Širší cíl: Aktivizace a podpora mladých lidí – studentů za účelem rozšíření jejich občanského vědomí a následně i jejich aktivity ve veřejném životě v Gruzii. Indikátory: - 8 školení - 140 účastníků - vznik rady s 6 členy - počet hodnocených projektů - podpořeno 25 malých projektů	
4.3	Zvýšení schopností politiků z vybraných oblastí spolupracovat v komunitě a zejména s mladými lidmi	ČvT	představitelé samosprávy, vzdělávací centra, politikové	Imereti	3/2011 - 8/2011	Širší cíl: Zvýšení kapacit nově zvolených představitelů místní správy v regionech a to v oblastech spolupráce v rámci obce, strategického plánování, rozpočtování a politiky mládeže Indikátory: - 4 setkání s místními politiky - 4 setkání s představiteli vzdělávacích center - 3 tréninky - 70 účastníků	
4.4	Zvýšení znalostí i praktických zkušeností s využíváním nových mediálních technologií a to jak u mladých lidí, tak i učitelů středních škol	ToL	studenti žurnalistiky, novináři	Samegrelo -Zemo Svaneti, Racha-Lechkhumi, Adjara, Imereti, Kakheti	4/2012 - 9/2012	Cíl: podpořit šíření myšlenek aktivního občanství také s využitím nových technologií. Indikátory: - 16 seminářů - 15 – 20 účastníků na každém semináři - počet nových multimediálních výstupů/publikací - vyhodnocení - 4 semináře - 15 – 20 účastníků na každém semináři - počet nových multimediálních výstupů/publikací - výsledky - 25 účastníků - vyhodnocovací dotazníky	Civitas Georgica

Číslo	Název či dílčí cíl	Realizátor	Cílová skupina	Oblast	Rok	Hlavní výstupy plánované	Místní partneři
4.5	Většina znalostí a zkušeností získaných účastníky v průběhu projektu je vzájemně sdílena a předávána dále. Stejně tak jsou i dále předávány zkušenosti partnerských organizací gruzínským partnerům a dalším zájemcům	AGORA CE, ČvT	studenti, učitelé,	Imereti, Kakheti	3/2011 - 10/2012	Cíl: ? Indikátory: -16 škol vybráno pro spolupráci v projektu - 16 školních koordinátorů - manuály k používání - fungující portál, počet přístupů na portál – minimálně 1000 za rok - 24 účastníků Letní školy demokracie - vyhodnocovací dotazníky - 24 účastníků Letní školy demokracie + 2 workshopy - 24 účastníků workcampu + 2 workshopy - 50 výtisků a elektronická verze metodiky debatování - 100 výtisků a elektronická verze příručky o vedení veřejných debat - 50 výtisků a elektronická verze příručky "debatování jako alternativní výuková verze" - 500 výtisků a elektr. verze Příručky o dobré praxi pro mládež a zástupce místních orgánů obdrželo 30 iniciativ mládeže a 20 org. - seznam a prezenční listina účastníků studijní cesty do ČR - program cesty - zpráva účastníků cesty - zpráva s výsledky aktivit a jejich vyhodnocení - analýza výsledků a doporučení dalších aktivit - program konference - seznam a prezenční listina účastníků - hodnocení konference	Civitas Georgica
Projekt V. Aktivní zapojení mladých do života obce - podpora přirozeného rozvoje občanské společnosti v Gruzii							
5.1	Aktivní zapojení mladých do života obce – podpora přirozeného rozvoje občanské společnosti v Gruzii /Aktivizace mladých lidí a podpora zástupců občanských iniciativ s cílem jejich zapojení se do veřejného života v regionu	ČvT	Studenti, iniciativy a NNO	Imereti, Gurie	5/2012 - 12/2013	Cíl: rozvoj kapacit a podpora aktivit rodící se občanské společnosti a umožnit ji postupné zvyšování jejího vlivu na veřejný život v Gruzii Indikátory: - 200 studentů a zástupců iniciativ absolvuje školení a připraví vlastní projektový návrh - 500 kopií manuálu dobré praxe - Mládežnické iniciativy a NNO zrealizují 50 projektů . - Min. 700 studentů se zapojí do realizace projektů	ČvT, Transition online, Civitas Georgica

Číslo	Název či dílčí cíl	Realizátor	Cílová skupina	Oblast	Rok	Hlavní výstupy plánované	Místní partneři
5.2	Aktivní zapojení mladých do života obce – podpora přirozeného rozvoje občanské společnosti v Gruzii/Zvýšení kapacit představitelů místní samosprávy a pedagogických pracovníků v oblasti zapojení aktivní mládeže do veřejného života regionu.	ČvT	představitelé samosprávy, učitelé	Imereti, Gurie	5/2012 - 12/2013	Cíl: rozvoj kapacit a podpora aktivit rodící se občanské společnosti a umožnit ji postupné zvyšování jejího vlivu na veřejný život v Gruzii Indikátory: - 50 představitelů místních úřadů se zúčastní seminářů - 20 zástupců místních orgánů se bude podílet na výběru projektů mládežnických iniciativ - 50 projektů mládežnických iniciativ je spolufinancováno místními zastupitelstvy - 80 pedagogů absolvovalo školení a využívá nové metody o pomůcky ve výuce - 2000 studentů se zúčastnilo výuky s využitím nových metod a pomůcek	Community development association XXI - CDA Kutaisi, Min. pro mládež a sport, Min. školství a vzdělávací reg. centra

7.5. Projektové aktivity dle místa a cílové skupiny

Č.projektu/ subprojektu/ aktivity	realizátor	název aktivity	Cílová skupina	počet účastníků	region	místo	místní partner
Projekt I. Podpora rozvoje spolupráce na místní úrovni v Gruzii							
1.1.3.	Agora	seminář	Učitelé	4	Kvemo Kartli	Gardabani, Martkopi, Kumisi, Gamarjveba	CG
1.1.3.	Agora	seminář	Učitelé	4	Gurie	Ozurgeti, Lanchkhuti (vesnice Jurukveti a Supsa)	CG
1.1.4.1	Agora	školení školitelů	Školitelé	3	Tbilisi	Tbilisi	CG
1.1.4.2	Agora	školení školitelů	Školitelé	1	Gurie	Lanchkhuti (vesnice Etseri)	CG
1.1.5.	Agora	seminář	student	20	Kvemo Kartli	Gardabani, Martkopi, Kumisi, Garamrjveba	CG
1.1.6.	Agora	semináře	student	86	Kvemo Kartli	Gardabani, Martkopi, Kumisi, Gamarjveba	CG
1.1.6.	Agora	semináře	student	79	Gurie	Ozurgeti, Lanchkhuti (vesnice Jurukveti a Supsa)	CG
1.1.7.	Agora	debatní soutěž	student	40	Kvemo Kartli	Gardabani, Martkopi, Kumisi, Garamrjveba	CG
1.1.7.	Agora	debatní soutěž	student	40	Gurie	Ozurgeti, Lanchkhuti (vesnice Jurukveti a Supsa)	CG
1.2.1.1	VSVC	koučing CG	pracovnice CG	2	Tbilisi	Tbilisi	CG
1.2.1.1	VSVC	školení - kurzy	Lektoři	?			CG

1.2.1.2	VSVC	koučing CG	Lektoři	7	Tbilisi	Tbilisi	CG
1.2.1.2	VSVC	seminář	Lektoři	6	Tbilisi	Tbilisi	CG
1.2.1.2	CG	školení	samospráva	14	Kvemo Kartli	Rustavi	CG
1.2.2.1	VSVC	školení	samospráva, lektoři	15	Samcche-Džavachetii	Bakuriani	CG
1.2.2.1	VSVC	seminář	lektoři - samospráva	13	Tbilisi	Tbilisi	CG
1.2.2.2	VSVC	školení - kurzy	??	16	Samcche-Džavachetii	Bakuriani	CG
1.2.2.2	VSVC	školení - kurzy	učitelé, rodiče, žáci	16	Tbilisi	Tbilisi	CG
1.2.2.2	VSVC	seminář závěrečný	samospráva, NNO, učitelé, lektoři	42	Tbilisi	Tbilisi	CG
1.3.2.1	AMO	seminář	učitelé, ředitelé škol, rodiče, NNO	20	Cchinval	Tbilisi	SCIRS
1.3.2.2	AMO	seminář	učitelé, ředitelé škol, rodiče, NNO	25	Zugdidi	Ruchi	SCIRS
1.3.2.3	AMO	seminář	učitelé, ředitelé škol, rodiče, NNO	12	Samcche-Džavacheti	Achalkalaki	SCIRS
1.4.1.1	ČvT	seminář	Samospráva ?		Imereti	Tkibuli	
1.4.2.1	ČvT	seminář	NNO, samospráva	14	Imereti	Tkibuli	
1.4.2.1	ČvT	seminář	NNO, samospráva ?		Imereti	Tkibuli	
součet za 1. projekt:				479			
Projekt II. Rozvoj občanské společnosti a její účast na veřejném životě v Gruzii							
2.2.4.1.	Agora	diskuse - setkání	Student	38	Imereti	Khoni	CG
2.2.4.2.	Agora	diskuse - setkání	Student	61	Imereti	Samtredia	CG
2.2.4.3.	Agora	diskuse - setkání	Student	120	Gurie	Lanchuti	CG
2.2.4.4.	Agora	diskuse - setkání	Student	90	Imereti	Terjola	CG
2.3.1.1	ČvT	seminář	samospráva,	19	Gurie	Lanchkhuti	

			NNO				
2.3.1.2	ČvT	seminář	samospráva, NNO	18	Imereti	Khoni	
2.3.1.3	ČvT	seminář	samospráva, NNO	19	Imereti	Samtredia	
2.3.1.4	ČvT	seminář	samospráva, NNO	20	Imereti	Terjola	
2.3.1.5	ČvT	seminář	samospráva, NNO	18	Imereti	Tkibuli	
2.3.1.6	Agora	seminář	samospráva, NNO	21	Imereti	Kutaisi	
						Kutaisi (zástupci z Khoni, Zestaponi, Terjola, Ozurgeti, Lanchutu)	
2.3.4.	Agora	seminář	samospráva	13	Imereti		
2.4.1.1	ČvT	seminář	NNO	22	Imereti	Kutaisi	
2.4.1.2	ČvT	seminář	NNO	22	Adjara	Kobuleti	
2.4.1.3	ČvT	seminář	NNO	18	Imereti	Kutaisi	
2.4.1.4	ČvT	seminář	NNO	24	Imereti	Kutaisi	
						Tkibuli, Terjola, Samtredia, Khoni, Lanchkhuti	
2.4.1.5	ČvT	kurzy AJ - 5x	NNO	50	Imereti, Gurie		
						Tkibuli, Terjola, Samtredia, Lanchkhuti	
2.4.1.6	ČvT	kurzy PC - 5x	NNO	38	Imereti, Gurie		
2.4.3.1	ČvT	setkání	NNO	?		?	
2.4.3.2	ČvT	setkání	NNO	?		?	
součet za 2. projekt:				611			
Projekt III. Podpora transparentnosti a komunikace v Gruzii							
					Kvemo		
3.1.3.1	Agora	seminář	učitele	10	Kartli	Tbilisi	CG
3.1.3.2	Agora	seminář	učitele	6	Gurie	Ozurgeti	CG
					Kvemo		
3.1.4.1	Agora	semináře	studenti	18	Kartli	Rustavi	CG
3.1.4.10	Agora	semináře	studenti	14	Shida Kartli	Surami	CG

3.1.4.11	Agora	semináře	studenti	12	Gurie	Lanchkhuti	CG
3.1.4.12	Agora	semináře	studenti	23	Gurie	Lanchkhuti	CG
3.1.4.13	Agora	semináře	studenti	25	Gurie	Chokhatauri	CG
3.1.4.14	Agora	semináře	studenti	17	Gurie	Chokhatauri	CG
3.1.4.15	Agora	semináře	studenti	18	Gurie	Ozurgeti	CG
3.1.4.16	Agora	semináře	studenti	22	Gurie	Ozurgeti	CG
3.1.4.17	Agora	semináře	studenti	12	Kvemo Kartli	Rustavi	CG
3.1.4.18	Agora	semináře	studenti	10	Kvemo Kartli	Rustavi	CG
3.1.4.19	Agora	semináře	studenti	14	Kvemo Kartli	Dmanisi	CG
3.1.4.2	Agora	semináře	studenti	16	Kvemo Kartli	Rustavi	CG
3.1.4.20	Agora	semináře	studenti	12	Kvemo Kartli	Dmanisi	CG
3.1.4.21	Agora	semináře	studenti	10	Kvemo Kartli	Gardabani	CG
3.1.4.22	Agora	semináře	studenti	14	Kvemo Kartli	Gardabani	CG
3.1.4.23	Agora	semináře	studenti	14	Kakheti	Sagarejo	CG
3.1.4.24	Agora	semináře	studenti	12	Kakheti	Sagarejo	CG
3.1.4.25	Agora	semináře	studenti	16	Shida Kartli	Khashuri	CG
3.1.4.26	Agora	semináře	studenti	11	Shida Kartli	Surami	CG
3.1.4.27	Agora	semináře	studenti	19	Gurie	Lanchkhuti	CG
3.1.4.28	Agora	semináře	studenti	12	Gurie	Lanchkhuti	CG
3.1.4.29	Agora	semináře	studenti	13	Gurie	Chokhatauri	CG
3.1.4.3	Agora	semináře	studenti	18	Kvemo Kartli	Dmanisi	CG
3.1.4.30	Agora	semináře	studenti	15	Gurie	Chokhatauri	CG
3.1.4.31	Agora	semináře	studenti	14	Gurie	Ozurgeti	CG
3.1.4.32	Agora	semináře	studenti	15	Gurie	Ozurgeti	CG
3.1.4.4	Agora	semináře	studenti	15	Kvemo Kartli	Dmanisi	CG
3.1.4.5	Agora	semináře	studenti	14	Kvemo Kartli	Gardabani	CG
3.1.4.6	Agora	semináře	studenti	21	Kvemo Kartli	Gardabani	CG
3.1.4.7	Agora	semináře	studenti	18	Kakheti	Sagarejo	CG
3.1.4.8	Agora	semináře	studenti	19	Kakheti	Sagarejo	CG
3.1.4.9	Agora	semináře	studenti	22	Shida Kartli	Khashuri	CG

3.1.6.1	Agora	debatní soutěž	studenti	44	Gurie	Choxatauri	CG
3.1.6.2	Agora	debatní soutěž	studenti	45	Gurie	Lanchxuti	CG
3.1.6.3	Agora	debatní soutěž	studenti	91	Kvemo Kartli	Rustavi	CG
3.1.7.	Agora	debatní soutěž	studenti	40	Gurie, Kvemo Kartli	Tbilisi	CG
3.2.1.1	Agora	setkání	novináři, NNO	8	Gurie	Ozurgeti	CG
3.2.1.2	Agora	setkání	novináři, NNO	7	Kvemo Kartli	Rustavi	CG
3.2.2.1	Agora	debata veřejná	novináři, NNO ?		Gurie	Ozurgeti	CG
3.2.2.2	Agora	debata veřejná	novináři, NNO, studenti	50	Kvemo Kartli	Gardabani	CG
3.2.2.3	Agora	debata veřejná	novináři, NNO, studenti	30	Gurie	Lanchxuti	CG
3.3.1.1	ČvT	setkání	studenti, samospráva	50	Gurie	Lanchkhuti	
3.3.1.2	ČvT	setkání	studenti, samospráva	50	Imereti	Tskhaltubo	
3.3.1.3	ČvT	setkání	studenti, samospráva	50	Imereti	Samtredia	
3.3.1.4	ČvT	setkání	studenti, samospráva	50	Imereti	Terjola	
3.3.3.1	ČvT	setkání	studenti, iniciativy	38	Imereti	?	
3.3.3.2	ČvT	setkání	studenti, iniciativy	37	Imereti	?	
3.3.3.3	ČvT	setkání	studenti, iniciativy	38	Gurie	?	
3.3.3.4	ČvT	setkání	studenti, iniciativy	37	Gurie	?	
3.3.4.1	ČvT	workshop	studenti, samospráva	42	Gurie	Lanchkhuti	
3.3.4.2	ČvT	workshop	studenti, samospráva	32	Imereti	Tskhaltubo	
3.3.4.3	ČvT	workshop	studenti, samospráva	37	Imereti	Samtredia	
3.3.4.4	ČvT	workshop	studenti, samospráva	31	Imereti	Terjola	
3.5.1.1	ČvT	školení	iniciativy	14	?	?	
3.5.1.2	ČvT	školení	iniciativy	22	?	?	

3.5.1.3	ČvT	seminář	iniciativy	19	?	?	
3.5.1.4	ČvT	seminář	iniciativy	24	?	?	
3.5.1.5	ČvT	workshop	iniciativy, samosprávy	47	?	?	
3.5.2.	ČvT	setkání	iniciativy	?	?	?	
3.6.1.1	ToL	workshop	novináři, NNO	45	Tbilisi + regiony	Tbilisi	
3.6.4.1	ToL	setkání - klinika	novináři, NNO	10	Tbilisi	Tbilisi	
3.6.4.2	ToL	setkání - klinika	novináři, NNO	13	Tbilisi	Tbilisi	
3.6.4.3	ToL	setkání - klinika	novináři, NNO	13	Tbilisi	Tbilisi	
3.6.4.4	ToL	setkání - klinika	novináři, NNO	10	Imereti	Kutaisi	
3.6.4.5	ToL	setkání - klinika	novináři, NNO	10	Adjara	Batumi	
3.6.4.6	ToL	workshop	novináři, ??	?	?	?	
3.7.1.	Agora	seminář	Novináři	?	?	?	CG
3.7.2.	Agora	školení	Novináři	11	Gurie, Kvemo Kartli	Tbilisi	
3.8.2.1	VCVS	seminář	Samospráva	11	Gurie, Kvemo Kartli	Tbilisi	CG
3.8.2.2	VCVS	seminář	Samospráva	11	Gurie, Kvemo Kartli	Tbilisi	CG
3.8.3.	VCVS	seminář	lektoři z CG	11	Tbilisi	Tbilisi	CG
3.8.4.	VCVS	semináře	Samospráva	?	?	?	
součet za 3. projekt:				1599			
Projekt IV. Podpora aktivního občanství a zapojení mládeže do veřejného života v Gruzii							
4.1.1.1	Agora	seminář	Studenti	22	Gurie	Chokhatauri	CG
4.1.1.10	Agora	seminář	Studenti	15	Imereti	Kutaisi	CG
4.1.1.11	Agora	seminář	Studenti	14	Imereti	Terjola	CG
4.1.1.12	Agora	seminář	Studenti	20	Imereti	Terjola	CG
4.1.1.13	Agora	seminář	Studenti	22	Imereti	Samtredia	CG
4.1.1.14	Agora	seminář	Studenti	15	Imereti	Samtredia	CG

4.1.1.15	Agora	seminář	Studenti	12	Imereti	Tkibuli	CG
4.1.1.16	Agora	seminář	Studenti	16	Imereti	Tkibuli	CG
4.1.1.2	Agora	seminář	Studenti	18	Gurie	Chokhatauri	CG
4.1.1.3	Agora	seminář	Studenti	14	Gurie	Lanchkhuti	CG
4.1.1.4	Agora	seminář	Studenti	17	Gurie	Lanchkhuti	CG
4.1.1.5	Agora	seminář	Studenti	14	Gurie	Ozurgeti	CG
4.1.1.6	Agora	seminář	Studenti	12	Gurie	Ozurgeti	CG
4.1.1.7	Agora	seminář	Studenti	12	Gurie	Ozurgeti	CG
4.1.1.8	Agora	seminář	Studenti	16	Racha-Lechkhumi	Ambrolauri	CG
4.1.1.9	Agora	seminář	Studenti	30	Racha-Lechkhumi	Ambrolauri	CG
4.1.2.1	Agora	debatní soutěž	Studenti	100	Imereti	Terjola	CG
4.1.2.2	Agora	debatní soutěž	Studenti	?	Imereti	Kutaisi	CG
4.1.2.3	Agora	debatní soutěž	Studenti	?	Gurie		CG
4.1.3.1	Agora	debatní soutěž	Studenti	?	Imereti	Terjola	CG
4.1.4.	Agora	seminář	studenti a učitelé	30	Samcche-Džavacheti	Akhaltzikhe	CG
4.1.5.	Agora	letní škola	Studenti	?	Kakheti	Patardzeuli	CG
4.2.1.1	ČvT	seminář	studenti a iniciativy	27	Imereti	Tkibuli	
4.2.1.2	ČvT	seminář	studenti a iniciativy	23	Imereti	Terjola	
4.2.1.3	ČvT	seminář	studenti a iniciativy	33	Imereti	Samtredia	
4.2.1.4	ČvT	seminář	studenti a iniciativy	34	Imereti	Kutaisi	
4.2.1.5	ČvT	seminář	Iniciativy	17		?	
4.2.1.6	ČvT	seminář	Iniciativy	17	Imereti	Kutaisi	
4.2.1.7	ČvT	školení - letní tábor	studenti a iniciativy	20	Imereti	Kobuleti	
4.2.1.8	ČvT	seminář	studenti a iniciativy	?		?	
4.3.2.1	ČvT	seminář	Samospráva	15		?	
4.3.2.2	ČvT	seminář	Samospráva	11	Imereti	Samtredia	
4.3.2.3	ČvT	seminář	Samospráva	15	Imereti	Terjola	
4.4.1.1	ToL	seminář	studenti žurnalistiky, novináři	22	Shida Kartli	Gori	CG

4.4.1.10	ToL	setkání	studenti žurnalistiky	?	Imereti	Kutaisi	
4.4.1.11	ToL	workshop	studenti žurnalistiky		11 Imereti	Kutaisi	
4.4.1.2	ToL	seminář	Studenti		14 Samegrelo- Zemo Svaneti	Zugdidi	CG
4.4.1.3	ToL	seminář	Studenti		13 Imereti	Tkibuli	CG
4.4.1.4	ToL	seminář	Studenti		17 Racha- Lechkhumi	Ambrolauri	CG
4.4.1.5	ToL	seminář	Studenti		16 Imereti	Terjola	CG
4.4.1.6	ToL	seminář	Studenti		20 Imereti	Samtredia	CG
4.4.1.7	ToL	seminář	studenti žurnalistiky		13 Imereti	Khoni	
4.4.1.8	ToL	seminář	studenti žurnalistiky		13 Imereti	Bagdati	
4.4.1.9	ToL	seminář	studenti žurnalistiky		14 Racha- Lechkhumi	Lentekhi	
4.4.2.1	ToL	seminář	studenti žurnalistiky		16 Imereti	Kutaisi	CG
4.4.2.2	ToL	seminář	studenti žurnalistiky		15 Adjara	Batumi	CG
4.4.3.1	ToL	školení - letní škola žurnalistiky			19 Kakheti	Patardzeuli	CG
4.4.3.2	ToL	školení - letní tábor	Studenti		10 Kakheti	Patardzeuli	
4.5.11.	Agora	konference	studenti a učitelé	?	Imereti	Kutaisi	
4.5.3.	Agora	seminář - letní škola demokracie	Studenti		16 Kakheti	Patardzeuli	
4.5.4.	ČvT	workshopy - letní tábor	studenti, iniciativy		23	?	
4.5.9.	Agora	studijní cesta do ČR	účitelé, ředitelé škol, zástupci Min školství		10	ČR	
součet za 4. projekt:				873			
Projekt V. Aktivní zapojení mladých do života obce - podpora přirozeného rozvoje občanské společnosti v Gruzii							
5.1.1.1.1	ČvT	setkání	iniciativy, samosprávy		20 Imereti	Terjola	CDA

5.1.1.1.2	ČvT	setkání	iniciativy, samosprávy	28	Imereti	Tskhaltubo	CDA
5.1.1.1.3	ČvT	setkání	iniciativy, samosprávy	29	Imereti	Tkibuli	CDA
5.1.1.1.4	ČvT	setkání	iniciativy, samosprávy	23	Imereti	Samtredia	CDA
5.1.1.1.5	ČvT	setkání	iniciativy, samosprávy	33	Imereti	Kutaisi	CDA
5.1.1.2.1	ČvT	školení	studenti, iniciativy	32	Imereti	Terjola	CDA
5.1.1.2.2	ČvT	školení	studenti, iniciativy	24	Imereti	Zestafoni	CDA
5.1.1.2.3	ČvT	školení	studenti, iniciativy	25	Imereti	Kutaisi	CDA
5.1.1.2.4	ČvT	školení	studenti, iniciativy	24	Gurie	Lanchkhuti	CDA
5.1.1.2.5	ČvT	školení	studenti, iniciativy	27	Imereti	Samtredia	CDA
5.1.1.2.6	ČvT	školení	studenti, iniciativy	26	Imereti	Kutaisi	CDA
5.1.1.2.7	ČvT	školení	NNO, samosprávy	20	Imereti	Kutaisi	CDA
5.1.1.3.1	ČvT	školení - letní tábor	iniciativy, samosprávy	20	Imereti	Tskaltubo	CDA
5.1.1.3.2	ČvT	školení - letní tábor	iniciativy, samosprávy	20	Imereti	Kutaisi	
5.1.1.5	ČvT	studijní cesta do ČR		5		ČR	
5.2.1.2.1	ČvT	školení	samosprávy	20		?	CDA
5.2.1.2.2	ČvT	školení	samosprávy	20	Imereti	Kutaisi	CG
5.2.1.2.3	ČvT	školení	samosprávy	24		?	
5.2.1.2.4	ČvT	školení	samosprávy	?	Imereti	Terjola	CG
5.2.2.1.1	ČvT	školení	Učitelé	31	Imereti	Terjola	
5.2.2.1.2	ČvT	školení	Učitelé	7	Imereti	Kutaisi	
5.2.2.1.3	ČvT	školení	Učitelé	26	Imereti	Samtredia	
součet za 5. projekt:				484			
součet účastníků za hodnocené projekty 1 - 5:				4046			

7.6. Další obdobné projekty v Gruzii

České projekty v programu TRANS v letech 2008 - 2013

Realizátor	Název projektu	Dotace (Kč)	Dotace (EUR)	Oblast	Rok
Nesehnutí - NEzávislé Sociálně Ekologické HNUTÍ	Pilotní Projekt na podporu občanské participace v Jižní Osetii přenosem české transformační zkušenosti	1 700 000	66 103	Posilování občanské společnosti/obránců lidských práv	2013
Nesehnutí - NEzávislé Sociálně Ekologické HNUTÍ	Přenosem transformační zkušenosti českých NNO a médií k podpoře občanské participace a nezávislé žurnalistiky v Gruzii II.	2 000 000	77 768	média/podpora občanské společnosti	2013
Charita Česká republika	Podpora občanské účasti v rozhodovacích procesech místní samosprávy v Batumi 2013	1 750 000	68 047	Posilování občanské společnosti	2013
Člověk v tísni (ČvT)	Aktivní zapojení mladých do života obce – podpora přirozeného rozvoje občanské společnosti v Gruzii 2013	1 583 900	61 588	Mládež	2013
ADRA	Gruzie: Posílení kapacit občanského sektoru v oblasti ochrany práv žen 2013	1 200 000	46 661	Posilování občanské společnosti	2013
Czech MFA	Support to Human Rights House Network (in Georgia and Belarus)	230 000	8 943	Posilování občanské společnosti/obránců lidských práv	2013
ČvT	Aktivní zapojení mladých do života obce – podpora přirozeného rozvoje občanské společnosti v Gruzii	1 416 100			2012
Transitions Online	Projekt konzultací a technické podpory pro Gruzínská nezávislá média	802 602			2012
Charita CR	Podpora občanské účasti v rozhodovacích procesech místní LAs II, Batumi, Autonomní republika Adžára, Gruzie	1 878 800			2012
Nesehnutí	Přenosem transformační zkušenosti českých NNO a médií k podpoře občanské participace a nezávislého žurnalistu v Gruzii II.	2 392 900			2012
ADRA	Gruzie: Posílení kapacit občanského sektoru v oblasti ochrany práv žen	2 866 530			2012 - 2013
ČvT	Hodnocený projekt č. 5	1 073 000			2012 - 2013
AGORA CE	Hodnocený projekt č. 4	5 175 240			2011
Nesehnutí	Přenosem transformační zkušenosti českých NNO a médií k podpoře občanské	2 538 300			2011

Realizátor	Název projektu	Dotace (Kč)	Dotace (EUR)	Oblast	Rok
	participace a nezávislé of journalism v Gruzii				
Charita CR	Podpora občanské účasti v rozhodovacích procesech místní LAS Batumi, Autonomní republika Adžára, Gruzie	1 209 210			2011
Transparency International – Georgia	Podpora protikorupčních aktivit v Gruzii	754 390			2011
OPU	Podpora a posílení činnosti gruzínských NNO formou vzdělávacích programů, podpora vzniku místní LAS v nově vystavěných vesnicích pro běžence a prohloubení stávající spolupráce	1 300 000			2010
Charita CR	Podpora občanské participace a rozvoje kapacit místní LAS v Samtskhe/Javakheti, Gruzie	1 180 600			2010
Transparency International – Georgia	Podpora protikorupčních aktivit v Gruzii	843 708			2010
AGORA CE	Hodnocený projekt č. 3	3 430 952			2010
Transparency International ČR	Implementace Právního protikorupčního poradenského střediska v Gruzii	884 708			2009
AGORA CE	Hodnocený projekt č. 2	2 123 860			2009
Transitions Online	Zvýšení plurality médií a občanských aktivit pomocí nových médií	824 870			2009
AGORA CE	Hodnocený projekt č. 1	3 056 795			2008 - 2009
OPU	Kurzy anglického jazyka a práce na PC pro pracovníky nevládních organizací v Gruzii (zahájení činnosti vzdělávacího centra v Gori a zřízení pilotního fondu zdravotnické pomoci pro běžence)	949 946			2008
Total		43 166 412			

Ostatní projekty ZRS ČR s úzkým propojením na lidská práva a společenskou transformaci v letech 2008 až 2013

Sektor	Název projektu ZRS ČR	Realizátor	Doba realizace	Celkový rozpočet (Kč)	Celkový rozpočet v USD*
Přenos zkušeností z transformace státní správy a budování občanské společnosti	Vybavení pro školku v Jalaurta	N.L.P Sachkhere United Kindergarten	2014	438 575	21 715
	Rozvoj udržitelných výzkumných a informačních kapacit oboru adiktologie v Gruzii II	1. LF UK	2014-2015	2 599 966	128 730
	Podpora gruzínské reformy místní LAS		2013-2016	5 731 250	283 768
Malé lokální projecty	Vydávání novin "Abkhazski Meridian"		2013	145 000	7 632
Trilaterální spolupráce	Dokumentární film na Jižním Kavkaze a jeho využití pro posílení demokratického dialogu v region	ČvT	2013	600 000	31 579
Sektor státní správy a občanské společnosti	Podpora reintegrace gruzínských navrátilců a implementace readmisní dohody mezi EU a Gruzii (vlajkový projekt v rámci Partnerství pro mobilitu sjednaném mezi EU a Gruzii	Ministerstvo vnitra ČR a Mobilitní centrum EU	2010-2012	1 500 000	78 947
	Analýza a návrh strategie optimalizace integrované městské dopravy v Tbilisi	City plan s.r.o. a Fakulta dopravní ČVUT	2010	954 400	50 232
	Prevence nelegální migrace z Gruzie a rozvoj ekonomických a vzdělávacích aktivit gruzínských běženců z Jižní Osetie II.	OPU	2010	1 500 000	78 947
	Revitalizace komunitního života ve znevýhodněných oblastech	Agora CE	2008	284 100	
	Revitalizace komunitního života ve znevýhodněných oblastech	Agora CE	2009	997 500	

Sektor	Název projektu ZRS ČR	Realizátor	Doba realizace	Celkový rozpočet (Kč)	Celkový rozpočet v USD*
Sektor ostatní sociální infrastruktury	Podpora občanské participace a rozvoje kapacit místní LAS v okrese Gori – domácí péče.	Charita ČR	2010	3 534 000	
	Podpora občanské participace a rozvoje kapacit místní LAS v okrese Gori – domácí péče.	Charita ČR	2009	2 280 000	
	Podpora občanské participace a rozvoje kapacit místní LAS v Samtskhe/Javakheti.	Charita ČR	2008	267 470	
Celkem				20 832 261	

Projekty dalších institucionálních dárců

Cílová skupina	Zaměření	Organizace (realizátor)	Krátký popis
LA	?	the EC Delegation	Rozpracování učebních osnov o angažování občanů
LA, NNO	Plánovní participačního rozpočtu v Kutaisi	KEDEC	Plánování ve spolupráci s NNO, občany a donory (delegace EK). Viz případová studie.
LA, NNO	Plánovní participačního rozpočtu v několika městech	Transparency International Georgia (TI)	Na základě zkušenosti v Zugdidi, se tento projekt realizuje v několika městech Gruzie. TI má odporníky na rozpočtování, kteří jsou v rámci projektu k dispozici pro konzultace. Projekt je propagován v programu regionálního rádia "Hodina s Transparency International"
LA, NNO	Rurální parlamenty	Civitas Georgica	Zavedení vesnických parlamentů ve 100 vesnicích v pěti okresech (Senaki, Lanchkhuti, Chokhatauri, Khvareli and Khashuri). ^{lxiv}
LA, NNO	Poradní výbory	ČvT	3 poradní výbory v městech Samtredia, Tkibuli a Terjole na podporu místní samosprávy.
LA, NNO	Občanské rady	CSI	Zastupitelstva ve čtyřech gruzínských regionech vč. Gurie, se zapojily do strategického plánování a přípravy participačních rozpočtů ^{lxv}
LA, NNO	Mobilizace aktivních občanů	NALA	3 – 4 aktivní občané byli vyškoleni v každé z 300 vybraných vesnic v oblasti legislativy, mobilizace/vedení kampaní a obhajování ⁴⁵ .
LA, NNO	Veřejné hlasování o projektech	Centrum pro občanský rozvoj	Veřejné hlasování o projektech financovaných z obecního rozpočtu samosprávy v Rustavi.
NNO	e-learning.ge	CSI	Online kurzy (např. v průzkumu, právní poradenství, veřejných financích) propojené s praxí (poradenství)

⁴⁵ Projekt je financován CIDA a implementován ve spolupráci ALDA a Georgian Rural Committee.

Cílová skupina	Zaměření	Organizace (realizátor)	Krátký popis
			při přípravě zákonů) a financování (CSI poskytuje malé granty) ^{lxvi} .
NNO	Týden účasti veřejnosti	Civitas Georgica	Gathering of CSOs, exhibitions and actions for civil society. ^{lxvii}
Občanská společnost	Osazení Vake parku	Guerilla Gardening	Obsazení Vake parku v roce 2014 za účelem znemožnění výstavby hotelu developery na veřejné ploše (viz případová studie)
Občanská společnost	protest v Imereti proti silnici	Několik NNO	Úspěšný protest v Imereti proti výstavbě silnice skrze zemědělskou půdu směrem k vodní elektrárně
Mládež	Pozorování voleb	European Alumni Association of Georgia	Informace byly zveřejněny na http://www.eaageorgia.org/?page_id=14 .
Mládež	Bankovní program pro mládež	Eurasia Partnership Foundation	Příležitost pro místní mládež ve věku 16 - 21 let se zapojit do rozvoje jejich komunit jako aktivní občané. ^{lxviii}
Mládež	Výstava	?	Výstavy s fotkami ošklivých míst, které potřebují opravit nebo zkrášlit - Radnice Xachuri
Mládež	Debaty	Open Society Georgia Foundation	Debaty podle metodiky Karla Poppra ⁴⁶
Mládež	Debaty	Young Teacher Association	Debaty podle metodiky Karla Poppra
Mládež	Debaty	the University of Georgia	Debaty ve stylu Oxford ⁴⁷
Mládež	Debaty	USAID	Televised youth political party debates arranged by the International Republic Institute (IRI).
Média, občanská společnost	Politmeter	Maestro television company	The television program Politmeter with Nino Zhizhilashvili was reported as "particularly successful towards media plurality in Georgia".
Média	Investigativní příručka pro žurnalisty	Eurasia Partnership Foundation	Investigativní příručka pro žurnalisty: příručka k dokumentům, databázím, a technikám podle Branta Houston ⁴⁸ přeložená do gruzínštiny v r. 2011
Média	Informační systémy	Internews / EuroAsian Fund	Vytvoření informačních systémů zaměřených na zlepšení komunikace mezi samosprávami a občany ve spolupráci s médii (zavedení místních informačních center)

⁴⁶ Metodologii debaty vytvořil Open Society Institute. Každý rok asociace IDEA - the International Debate Education Association hostuje Mládežnické fórum (Youth Forum), během kterého probíhá mezi mnoha národy celosvětová soutěž v debatování dle Karla Poppera. Souběžně probíhá dvoutýdenní letní škola v debatování. Viz William Driscoll, Joseph P. Zompetti: Discovering the World Through Debate: A Practical Guide to Educational Debate for Debaters, Coaches, and Judges, Idea, 2002, k dispozici na <http://books.google.cz/>. V Gruzii tento typ debat realizovali mimo jiné Unie mladých pedagogů - the Young Pedagogues' Union http://apk.ge/?page_id=312. Nedávno se snížilo financování a není jasné, zda-li debaty budou pokračovat.

⁴⁷ Debaty oxfordského typu se liší od debat AGORA CE tím, že témata a pozice (pro či proti) jsou řečníkům předem známy. Viz např. <http://news.uga.edu/releases/article/uga-to-debate-oxford-union-oct-8-on-campus/>. V současnosti dále pokračují. Univerzita je součástí mezinárodní sítě.

⁴⁸ Manual byl publikován v rámci projektu "Strengthening the Media's Role as a Watchdog Institution in Georgia", financovaném EU a Ministerstvem zahraničních věcí Norska. Realizovala jej v letech 2009 až 2011 nadace Eurasia Partnership Foundation.

7.7. Hlavní fáze transformace Gruzie

Období	Prezidenství Shevardnadzeho (1992 – 03)	Prezidenství Saakashviliho (2004 – 2012)	Demokracie s více politickými stranami (2012 – teď)
Politická situace	Politická destabilizace	Autoritářské vedení, politizace klíčových státních institucí	Demokracie, u moci - strana Gruzínský sen v koalici s jinými stranami
Ekonomický rozvoj	Ztráta trhů a stagnace výroby	Částečné liberální reformy umožnily ekonomický růst, který byl zastaven konfliktem s RF v roce 2008	Ekonomický pokles v r. 2013, ale od r. 2014 mírný nárůst ^{lxx}
Veřejná správa	Nárůst korupce, privatizace SMEs ^{lxxi}	Snížení korupce, privatizace velkých podniků ^{lxxii}	Plán odpolitizování soudního systému ² , plán decentralizace, nová právní úprava účasti veřejnosti, ale nepotismus přetrvává
Lidská práva	Etnické násilí, zoufalství lidí	Individuální svoboda je narušována, nelegální odposlechy, atd.	Selektivismus, extremismus a homofobie
Média	Nízká pluralita médií	Nízká pluralita médií, etika	Vyšší pluralita médií, vyjasnění vlastnických vztahů/financování, ale kvalita informací je nadále problémem
Ukončeno	Revoluce růží 25. 11. 2003	Parlamentní volby v říjnu 2012	-

7.8. Seznam miniprojektů

Miniprojekty Člověka v tisni – záznamy rozhovorů

Organisation	Miniproject title	Year	Location	Short description as per the implementer	Sustained
	Experience for Becoming Professionals	2008		Not reached for an interview	?
	Catalogue of Historical Places of Terjola	2008	Terjola	A full book of Terjola historic monuments was printed, which provides indepth information about the history of the most important monuments, which is now accessible to the community, as well as guests of the region. The whole region intellectual resources were incorporated in the implemntation of the project. The project was conducted in two phases, sources were gathered, photographs made and the design of the catalogue created. I was able to gather around the community around the idea, regardless of age or status.	No
	Fans of journalism	2008		Not reached for an interview	?
	Anti-violence among Youth	2008		Not reached for an interview	?
	Training course „Economical model ofthinking“	2008		Not reached for an interview	?
	Cleaning of touristic track around Motsameta monastery	2008		Not reached for an interview	?
	Volunteers club	2009	Samtredia	Doesn't have great memory of this project. A volunteers club was created on a school basis, the members of this club have later implemented youth projects of their own. The initial initiative considered engaging special needs children in school activities, such as environment protection and entertainment events.	No
	Information centre for youth	2009	Lanchkhuti	The goal of the project was to create a school newspaper and a school radio. The creation of this product was aimed at the involvement of children with interest in journalism and their further work. We created a school radio network, which is functioning nowadays and we issued a 4 page monthly newspaper. 20-25 school students were invovled. 200 newspapers were issued each month.	No
	Lets join hands	2009	Lanchkhuti	Our first project, aimed at the social integration of the socially unprotected children in the school. Books were bought and distributed to about 20 families and they participated in different events, we engaged the student council, socially unprotected students received	No

Organisation	Miniproject title	Year	Location	Short description as per the implementer	Sustained
				computer classes and were prioritized in school events.	
	Access to public information	2009	Many projects	A small scale research was conducted regarding the accessibility of public information and on the basis of the needs assessment a consultation team was created, who further grew into an informational beureau. Booklets were disseminated around the region with the list of sources for public information as well as ways to obtain it.	No
	Puppet theatre	2009	Samtredia	The goal of the project was to create a theater for children in a micro-settlement in Samtredi, which has a large population of children, among them socially unprotected children and children with special needs. Two schools were invovled, 3 plays were set by over 10 children and presented to the local kindergarten, micro-settlement population, the home for the elderly. This was a 2 year-long project.	Yes
	Information service	2009	Samtredia	Hasn't implemented a project with this title.	?
	Seminar about human rights	2009	Khoni	Not reached for an interview	?
	School radio in Khoni	2009	Khoni	Not reached for an interview	?
	Clean environment - health future	2009	Terjola	The first project conducted by Rusudan. children's stadium in village Gvanketi was surrounded by an area constantly being littered by the citizens living nearby. The stadium was always full of children, but the community considered it normal to have a trash dumping area nearby, whcih from an aesthetic, as well as environmental and health point of view is unacceptable. The project team with the help of the community cleaned the area, the local government provided tracktors for trash removal and a hole was excavated further away for the local residents, which is now systematically cleared by the municipality.	No
	Forum for youth for active citizenship	2009	Terjola	Not reached for an interview	?
	Intellectual games	2009	Khoni	Intellectual games was a set of games according to the olympic system, it was a game of intellectual questions with a host leading the competition. Events took place in different schools, several of them created their own club. About 200 children participated in the games. We monitored the selection processes.	No
	throuhg theatre towards tolerance	2009	Khoni	Not reached for an interview	?
	Youth for local problems solutions	2009	Tkibuli	Not reached for an interview	?
	Available internet	2009	Samtredia	Not reached for an interview	?
	School parliament	2009	Lanchkhuti	Wrong project title, hasn't implemented a project with this/or similar title.	?
	Heathl life style	2009	Lanchkhuti	Drug abuse prevention project, which was very popular among the youth. Film screenings and public debates took place, as well events in collaboaration with the local government took place, these were sports events in swimming, jogging marathons etc.	No

Organisation	Miniproject title	Year	Location	Short description as per the implementer	Sustained
	Theater for Charity	2009	Samtredia	As a continuation of the first project puppet theater, the activities in this project included presenting theater plays for the wider community and using the plays as a means to raise money for the local vulnerable population. Up to 5 plays were conducted and a sufficient amount was raised and transferred to several families, the youth of the community was very engaged in the process.	Yes
	Never to be alone	2009	Samtredia	Not reached for an interview	?
	Let's clean up our neighbourhood	2009		Not reached for an interview	?
	Debate club	2009	Samtredia	A debate club was created on the school basis, debate techniques and socially relevant topics were introduced. Trainers taught school students about the ways to express their opinions in an ethical, yet persuasive manner. Debates championships were held with different debate teams participating. Human rights issues were analyzed, leadership and communication skills developed.	?
	Seminar on the topic of seberealization	2010	Terjola	In the framework of this project a training series was conducted about different topics, followed by practical work, such as debates and discussions. A youth palace trainer was invited who worked in the local government at the time - Givi Kupatadze. 20-25 students from 10,11 and 12 grades attended up to 5 trainings on leadership, active citizenship, debate skills etc.	?
	Consultation centre	2009	Lanchkhuti	A public consultation beaureau was set up with the involvement of up to 5 lawyers, who provided legal consultation the the community. Information about public resources, the Georgian law, the workings of the local government became accessible to the community.	?
	Turism development	2009	Khoni	There was a number of abandoned local monuments in the area of Khoni. So we tried to improve the accessibility of these monuments, we selected several of such monuments, cleared the paths to reach these monuments. We had a speaker invited for each of such events, the speakrers were knowledgable people who knew the history of the monuments and could tell about the value of the cultural heritage units. Young people as well as adult of the community were actively involved.	No
	School parliament	2009	Lanchkhuti	Based on the fact that our school didn't have a public school status, we didn't have a student body or any student council, which would work for the improvement of the study environment in the school. We created a student parliament, with a defined structure and introduced a student voting system to elect the members of the parliament. The student body functioned as a platform managing the communication between the students and the administration, and got invovled in a number of local, regional inititatives as an independent body.	
	Integration of handicaped into society			Not reached for an interview	?
	Youth againts drug	2009	Terjola,	Trainings were conducted in the framework of the project, video clips made, public events	No

Organisation	Miniproject title	Year	Location	Short description as per the implementer	Sustained
	addiction		Samtredia, Khoni	held associated with the drug addiction problem in the region. Several schools were selected in each region and independent, as well as group events took place.	
	The Earth Planet	2009	Terjola, Samtredia, Khoni	An ecological project, each region had its own leader. A cleaning event was initiated, an ecological film was screened and an open discussion took place. An exhibition was presented to the community about different ecological issues. A very important final event took place with a round table, which gathered around project participants from different regions.	No
	"Pure Water"	2010	Lanchkhuti	The project was implemented with the help of the chemistry teacher, all relevant laboratory equipment was purchased. Children learned how to test well water, tap water and standards were set on how to create sources for pure water.	?
	"Youth Council"	2010	Samtredia	10 schools of the Samtredia region were involved in the creation of a youth council, which was made up of sports committee, cultural committee, children committee, etc. The council members were trained about the ways to address hot issues in the community, flyers were distributed about the function of such a council and the whole region was involved in the process.	No
	Together to the future	2010	Lanchkhuti	Trainings, Round Tables and Debates were conducted around youth development issues, involving children with disabilities and socially unprotected families. The main goal of the project was to offer opportunities for interaction, problem analysis, communication and common action by different schoolchildren.	No
	"Debate Club"	2010	Samtredia	English model of debate was introduced, with two teams by pair. Guram is a certified trainer of debates. Several schools in Samtredia were visited, training was held, debate competitions were held in each school and winners were selected from every school. Finally the teams from different schools competed with each other. ORganization "Agora" was holding a debate championship in West Georgia, and the winning team from our project participated in the regional championship and took second place. ČvT members were in the jury.	Partially
	"Pure Environment"	2010	Samtredia	Not reached for an interview	?
	We remember, love and need you"	2010	Samtredia	Not reached for an interview	?
	Together against drugs"	2010	Samtredia	Not reached for an interview	?
	"They are counting centuries"	2010	Terjola	Not reached for an interview	?
	"Doves of Peace for ecology"	2010	Terjola	Not reached for an interview	?
	"Fighting against Violence"	2010	Lanchkhuti	This project was targeted at the problem of violence against school students. We invited lawyers, journalists, patrol police inspectors, social workers and initiated an open discussion about the issue. Booklets were printed around the issue, disseminated in all	No

Organisation	Miniproject title	Year	Location	Short description as per the implementer	Sustained
				schools of the region. We spoke up against a taboo issue and stated our position.	
	"From Bargabe to Garden"	2010	Tskaltubo	Not reached for an interview	?
	"For educated society"	2010	Tskaltubo	Not reached for an interview	?
	HighlighttheYouth	2010	Tkibuli	Not reached for an interview	?
	"TDF web-site"	2010	Tkibuli	Internet in Tkibuli was a "paranormal" activity in 2010, the young people who had access to computers and informational technologies were very rare. We had a portable internet device and created a sort of internet-café, where we taught young people about informational technologies and internet use. A website was created, which was administered by the local staff for a certain period of time and was updated.	?
	Sunny Days	2010	Terjola	Dedicated to children with limited abilities and designed to address the problem of their integration with the local communities. Children from extremely poor families were selected, who not only lacked opportunities to engage their children in social activities, but find it hard to even purchase medication. About 60 disabled children from Terjola and nearby regions were gathered and transported to Youth Palace in Terjola to attend the performance of the Zestaponi puppet theater, afterwards they had lunch and were transported to their homes. The 2nd stage of the project invited disabled children with talent in singing, painting, reciting poems and created a "Sunny Day", allowing them to perform in front of their peers and parents as well as a wide audience of spectators. The participants of the event were given books and diplomas.	?
	Learn and Build a Future	2010	Terjola	Trainings provided to youth, support in project implementation, involvement and civil society development. 25 participants trained, presentations to the community - 100-130 viewers, round table for local municipalities and other ngos, psychologists, journalists involved. Civil education topics were discussed. Project writing, idea generation, using modern techniques and visual games were introduced to help participants generate project ideas. 4 out of 6 presented projects were funded.	?
	Doves of Peace	2010	Terjola	Not reached for an interview	?
			Lanchkhuti	Not reached for an interview	?
1st Public School in Lanchkhuti /Local Municipality involved	Learn, Protect and Enjoy	2010	Lanchkhuti	Teacher of 1st Public School in Lanchkhuti. Cleaning actions were the core of the project, bought plants and planted in the city park as well as the school yard, created environmental posters. Eco culture awareness raising. Up to 100 school children were involved. Events took place every friday and questionnaires were filled by community members.	?
Religious Gymnaziu m in Lanchkhuti	Puppet Theater	2010	Lanchkhuti	A Puppet Theatre was created on the school base, schoolchildren and teachers were involved, 20-30 participants. A puppet theatre banner, puppets and other equipment was purchased, three plays were staged and performed 7-8 times in the school, as well as in the day center for homeless children Iavna.	?

Organisation	Miniproject title	Year	Location	Short description as per the implementer	Sustained
Terjola Youth Palace	We Were All Children	2010	Terjola, Tkibuli, Khoni, Samtredia	First coalition project, in Terjola. Doesn't have good memory of the particular activities, since this project was not particularly written by her. The project involved one local training in each region involved, as well as practical art workshop followed by an exhibition of photo and art works, with three winners who were given prizes. Topics covered included ecology, drug abuse, human rights, other activities were public dialogues. The project was further linked to the Youth Protecting Earth project by Levan Giorgadze. Doesn't recall strong human rights line of the project.	
Religious Gimnazium in Lanchkhuti	Youth Protecting Earth	2010	Terjola, Lanchkhuti, Samtredia	Joint project, three regions were involved, Lanchkhuti, Samtredia and Terjola. Ecological project which ended with a 4 day camp in Kobuleti, where trainings were provided and we cleaned the sea coast. 60 children involved in general, 18 of these 60 went to the camp.	?
	Labor Contract - For or Against us	2011-2012	Kutaisi	Not reached for an interview	?
	Live and let others live	2011	Kutaisi	Gathered youth against the tobacco consuming idea. Smoking is a prevalent issue especially within the youth, who consciously or unconsciously abuse it. Our project involved four public events, where we exchanged sweets for tobacco. The team was made up of 15 people, beneficiaries were numerous. Informational brochures and hand-made posters were created.	?
	Life Without Bad Habits	2011-2012	Kutaisi, Zestaponi, Maglaki	Main goal was to spread information about bad habits and their effects in the community. Print material, flashmob show, meetings with children in several schools, film screenings, interviews with doctors and public health experts took place to raise awareness on tobacco, alcohol, drug abuse. It was a hot topic back in the period.	?
	Health Cabinet - Medea? From Barbage to Garden		Tskaltubo	Not reached for an interview	?
Tskaltubo #3 School was the project ground, but not the grantee	Nota Bene - Notice Properly	2011	Tskaltubo	The goal of the project was to inform school students about their rights. A survey was held, about 90% of children didn't know their rights. A banner was created and hung in the school with the rights of children and lectures were held in all classes. An art contest was held and the jury selected a winner, who was given a prize. The project banner is still in school, which serves as a board for different news/events announcements in the school. Children with disabilities took part in the exhibition as well.	?
	Human Rights for Rural Youth	2011	Samtredia	Informing the youth and advocacy of human rights, in particular the rights of children. Trainings, an informational campaign and events were held, questionnaires were introduced in schools to assess the knowledge of students about their rights and afterwards the project was developed.	?

Organisation	Miniproject title	Year	Location	Short description as per the implementer	Sustained
Regional Development Resource Centre	All Unique All Equal	2011-2012	Samtredia	It was a project for disabled children. Activities: A club was created in the #12 Public School of Samtredia, children with disabilities were selected from a special education school for disabled children, who were transported to the public school to create handmade items, participate in exhibitions with their peers, local municipality and NNOs participated.	No
	Knowledge for Generations	2011	Samtredia	Not reached for an interview	?
	New Awareness	2011	Terjola	Rusudan Kovziridze was the leader of the project as well. A group of schoolchildren was selected as a result of the research, we analyzed the leisure time distribution of the youth in the region. 30 students participated in the action team, the research was analyzed, children's involvement in clubs and social organizations was assessed. Later in the project the social activeness the youth as well as adults was assessed.	
	First Step to Rights	2011-2012	Terjola	No good memory of the project, has conducted up to 32 projects. The rights of children, theoretical knowledge and practical work, analysed the convention of children's rights and held several contests, literary contest where children from the whole region were involved. 25 young people trained in human rights.	
	Healthy Environment - Educated Future	2011	Terjola	Studied in a private school, the yard of which was very littered, so we planned cleaning activities, took out construction remains, improved the general condition in the area, raised awareness about environmental issues.	
	From Fairy Tales to Reality	2011	Terjola	Not reached for an interview	?
	We and Our Rights	2011	Tkibuli	Not reached for an interview	?
	Youth Newspaper "Sunny Night"		Tkibuli	Not reached for an interview	?
	Let's develop our Environment	2011-2012	Tkibuli	Unique species of plants, which were unprotected from animals and humans in a community garden in our town was the problem we targeted in our project. Our goal was to protect this garden. We cleaned the garden from remains of garbage and protected it with a fence we built. Project participants were school children and school teachers, as well as different volunteers.	?
	Green Smile			Not reached for an interview	?
	Let's live in the healthy environment	2011-2012	Samtredia	We issued an informational booklet, held several cleaning events - Samtredia probationaires, built trees in the 4th public school in Samtredia. 22 April - International Day of Earth, we had a walk with environmental slogans, and gave out booklets. We covered 5-10 schools, ecological trainings were conducted.	?

Organisation	Miniproject title	Year	Location	Short description as per the implementer	Sustained
	Active Youth in Samtredia	2011-2012	Samtredia	We conducted a similar project financed by ČvT in 2009, which was very successful (first project by Guram). Aimed at increasing the amount of young people who would be actively engaged in social issues. We trained young people about 10 topics, about active engagement, NNO work, project writing etc.	?
	Learn more about human rights	2011-2012	Samtredia	This project in contrast with previous projects was aimed at a particular issue: only Human Rights. The rights of underage children, the focus group were schoolchildren. 30 children from 5 different schools of Samtredia were selected and trained.	
Samtredia Development Association	Regional Youth Network of monitoring in Samtredia	2011-2012	Samtredia	Different from all previous projects, first project which allowed us to go into villages, this was not a project only directed at the youth, but also adults. At the meetings in the villages we attempted to raise the involvement of the citizens in local and regional decision-making processes, we selected a group of 10 adults who attended several local government meetings.	
	Art Club		Samtredia	Not reached for an interview	?
	Living in Pure Environment is Our Right		Samtredia	Not reached for an interview	?
	Youth for the Tskaltubo Future		Tskaltubo	Not reached for an interview	?
	Green box		Tskaltubo	Not reached for an interview	?
Samtredia Development Association	Debate club		Terjola	The debate club was built on the basis of the New Awareness project, 148 active participants today participate in debate contests, prepare argumentation on social issues, are trained by professional trainers. Adult team was created along with the youth team and this is now a sustainable initiative with emerging leaders.	?
	Path to the knowledge		Terjola	Not reached for an interview	?
	Little active citizens		Terjola	Not reached for an interview	?
	YOUTH DEBATE		Khoni	Not reached for an interview	?
	Cleaned environment-healthy future		Khoni	Trained youth in environmental issues, school children were the target group. Work groups underwent trainings and beneficiaries trained their peers. Cleaning events, flyer distribution, natural resources and environment awareness raising campaign.	?
	Fight with bad habits		Kutaisi	Advocacy of healthy lifestyle in the school and raising awareness in the community. An informational meeting and project introduction took place, two 5 minute films were made about healthy lifestyle and bad habits, research was held in the community, including the video research, booklets were disseminated. The final component of the project involved trainings in schools, discussion and photo/art exhibition for lower grade students. Also a sports competition in the school and the community. All contest winners were given prizes.	?
	Tolerance and community		Samtredia	Not reached for an interview	?

Organisation	Miniproject title	Year	Location	Short description as per the implementer	Sustained
	Documentary film- Mirror of Our Life		Terjola	Not reached for an interview	?
				Not reached for an interview	?
	Erosion - Pain of our village	2011- 2012	Terjola	Not reached for an interview	?
	First Step	2011- 2012	Tkibuli, village Gela	The project was targeted at children with disabilities. We informed the members of the community about disabilities and worked for the intergration of the disabled. Schoolchildren, teachers were trained. Young people attended film screening. Booklets were disseminated, different schools were engaged.	?
	Integration of Disable people in the school life	2011- 2012	Tkibuli,Orpi	The goal was to unite the students with disabilities and integrate them further into the community, although we have inclusive education, we attempted to grow their engagement in classes, events, common excursion in Gelati. Student body was involved.	?
	Protesting Violence	2011- 2012	Tkibuli	Project activities involved trainings about ways of protesting in a peaceful manner against any issue. In 2012 this topic was particularly timely, due to the videos about violence against prisoners being spread. We opened discussion space about different human rights violations, identified different ways of peaceful protest and trained participants.	?
	We choose life without violence	2011- 2012		Not reached for an interview	?
	We change together	2011- 2012	Kutaisi	May have been a participant, not the implementer. Doesn't have memory of this project.	?
	Against Bad Habits	2011- 2012	Zestaponi	Spreading information about all bad habits, smoking, drug abuse, alcohol abuse. Promotion of healthy lifestyle. Trainings were held, flyers disseminated, visited the local government and asked for support. School children were the main target audience, teachers and project implementors - 12 grade students were involved in management.	?
	Debate to be noticed	2011- 2012	Kutaisi	Same working team as in the project "fight with bad habits". The project initators had some experience in debate games. The aim of the project was to develop critical thinking, free expression, discussion skills and ethics in the school students. A club was created and debate games were held within the school and among different schools.	?
	Let's Stand Together	2011- 2012	Zestaponi	The goal of the project was the integration of special needs students into the community. Poetry evening (dedicated to Terenti Graneli), Zestaponi schools regional sports contests, hiking event around Zestaponi, collaboration with "Imedi" - school for special needs students, an event was held, an open-air drawing event and exhibition. About 10 special needs children were involved. Meetings with psychologists.	?
	LIVE!	2011- 2012	Tskaltubo	The project was targeted at the problem of alcohol consumption, which is very popular within the youth and is a means of entertainment. 4 schools were selected in Tskaltubo and trainings were held, booklets were disseminated, video material was shown about the effects of alcohol abuse. Practical activites were held for anti-propaganda. A banner was	?

Organisation	Miniproject title	Year	Location	Short description as per the implementer	Sustained
				hung near the school territory, sasuliero gimnazia general problem .	
	Debates	2011-2012	Khoni	Not reached for an interview	?
	EU Corner at school	2011-2012	Lanchkhuti	Not reached for an interview	?
	Way to Active Civil Society	2011-2012	Lanchkhuti	Not reached for an interview	?
	Living in Pure Environemnt is Our Right	2011-2012	Samtredia	Not reached for an interview	?
Gurie Mediator Assosiation		2011-2012	Ozurgeti	Public engagegmen in local government decision-making processes was the goal of the project, development of newly registered organisations, a needs-assessment research - advocacy of the research results. Presentation in the city council, 5 community leaders were invited, presentations held. The identified problems were included in the village development program. The Mediation Association development an organisational strategy plan,Maka visited the strategic research center in Tbilisi, received professional help, a three-year strategic plan was written.	?
Women for Regional Developme nt			Ozurgeti	Not reached for an interview	?
Gurie Youth Resourse Centre gyrc.info@gmail.com		2011-2012	Ozurgeti	Youth active engagement, social engagement, volunteerism. Research of community problems, documentary film development, presentation to community. Ideas about problem solving, stakeholder engagemnt. A youth volunteer house is working on the base of our project, Ozurgeti schools were invovled in all activities.	?
Women and Gender Equality	Citizen engagement in local government decesion making	2011-2012	Samterdia	All communities and villages were covered, 20-30 person meetings took place, where questionnaires were disseminated. According to the questionnaires one person was selected per community, 7 trainings took place about civil engagement in local government decision-making. One meeting took place in the special-needs school.	?
CBO - Nefa	Youth for Social Acitivism	2011-2012	Anaklia	A training cycle was presented to the Anaklia community, development of leadership, activism, social engagement skills within the community members took place during 7-8 trainings in each community. Awareness was raised abut volunteer opportunities and volunteerism in general. 4 conflict areas were targeted. Intellectual contests, practical workshops, film screenings, discussions, debates were the main activities.	?

Organisation	Miniproject title	Year	Location	Short description as per the implementer	Sustained
Assosiation "Hungu"		2011-2012	Zugdidi	Accessability of the Health system and services for disabled persons was the main topic of the project. Awareness raising about medical services, insurance policies for the disabled was the main activity. Meetings with public health institutions, insurance companies, private health structures, the local government took place. Questionnaires were filled by beneficiaries about the present opportunities, their needs.	No
Community Support Centre		2011-2012	Zugdidi	Improvement of healthcare accessability and relevant education in the community was our main goal. A coalition was created between several NNOs workin on crossing topics. A research was conducted about the topic, the research findings were presented to the community. Advocacy of insurance services, strategic planning skills, collaboration in projects, social researches, effective approaches to . Meetings with the community took place.	?
Tkibuli Development Fund	Human Rights Study through Documentary Films	2011-2012	Tkibuli	Film screenings, literature presentation, in the schools of Tkibuli regarding human rights: rights of children, women, socially unprotected families etc. We selected teachers for the project, contacted directors, trained the selected teachers (Czech trainers). In the second stage of the project teachers trained their students in the topics (9-11 grades), 6 schools were involved. Questionnaires were given to children. Socially unprotected children were targeted through the project as well.	?
	Education to the future generation	2011-2012	Kutaisi	Not reached for an interview	?
	Making better our life	2011-2012	Kutaisi	Not reached for an interview	?
	Generation of chips	2011-2012	Tskaltubo	Monika is 18, several of her school students gathered to develop the project idea, after this Sopho from ČvT supported the idea and the project was financed. The goal of the project was to inform the school community about healthy food and bevarages, trainings took place in different schools, research was held and questionnaires were filled by students. The project identified the issues behind fast-food consumption in the area and tried to tackle this "moral" problem.	?
	Debate- your opinion on everything	2011-2012	Tkibuli	Not reached for an interview	?
	Stop Tuberculosis	2011-2012	Tkibuli, Gelati	Awareness raising about the Tuberculosis disease, information about ways of spreading, curing the disease. Flyer dissemination in schools, video material presentation, all activites were perfromred under supervision of class teacher.	?
	We are the friends	2011-2012	Khoni	The project aimed the higher integration of the disabled member, inclusive room in schools, purchased books and toys. Entertainment games, feeling them. Many activities were implemented: reading lessons, happy starts, poetry evening, art exhibitions (most of the disabled children are particularly artistis), embroidery, clay work. These art events	?

Organisation	Miniproject title	Year	Location	Short description as per the implementer	Sustained
				were planned to introduce to the community the talents of the beneficiaries involved.	
	Clean City	2011-2012	Khoni	Not reached for an interview	?
	Love the life			Not reached for an interview	?
	My Voice for My Future			Not reached for an interview	?
	Social media-way to the future	2011-2012	Terjola	Not reached for an interview	?
Future of the Children	The best for our environment	2011-2012	Kutaisi	The project was targeted at the cancellation of trash bins built in the high-storey apartment buildings. A research was held and we advocated the interests of the community with the Kutaisi municipality. The major's office solved this problem as a result of our advocacy activities.	?
Cultural - Humanitarian Fund "Sukhumi"	Youth initiatives in local community	2011-2012	Kutaisi	The goal of the project was to mobilize the young people already targeted in previous projects: elementary leadership skills were taught to the students, they mobilized their peers and implemented further trainings themselves. Youth initiatives were selected in 3 village, cleaning activities took place, we approached the municipality with the request to provide trash bins in community centers and public spaces, the municipality continues to work with us.	?
Association "Belief to the Future"	We - active citizens	2011-2012	Khoni	Not reached for an interview	?
TDDF - Tkibuli District Development Fund	Taking care of each other	2011-2012	Tkibuli	The project was the continuation of the previous project. Socially unprotected children were involved. Film screenings for socially unprotected children, leadership skill development, project writing, project component analysis, biography writing and english classes were offered. TDDF is accredited to teach English classes to youth groups. All activities were followed by discussions and parents were involved. This project involved juvenile probationers.	?
"Little acts - Big Changes"	Children - Future of Georgia	2013	Terjola	This project targeted the problem of not having medical staff in schools, a research was held in the community about the needs of such staff members in the school. No database of injuries, diseases, infections was kept in schools, even disorders such as epilepsy and other neurotic problems. The teachers and school staff couldn't help children in critical situations. First aid help was an issue. Though a complex assessment method we identified the needs of students and presented our research findings to the local municipality.	?

Miniprojekty AMO – záznamy z telefonických rozhovorů

Organisation	Miniproject title	Year	Location	Short description as per the implementer	Sustained
škola č. 8	Svah shody - ozelenění svahu před školou	2009	Gori	Not reached for an interview, due to no Contact	?
Středisko mírových iniciativ Ruchi, veřejná škola a Svaz Kodori	Úloha historie a historiků v procesu mírového urovnání abcházského konfliktu	2009	Ruchi	Not reached for an interview, due to no Contact	?
Most Družby Kartlosi a Středisko mírových iniciativ Ruchi	Informování obyvatelstva okresu Zugdidi a Gori o hrozbách: nebezpečí min a únosů	2009	Ruchi	Not reached for an interview, due to no Contact	?
Centrum vzdělávání dospělých, Veřejná škola č. 1	Úloha školy v procesu vzdělávání občanů	2009	Gorelovce	Not reached for an interview, due to no Contact	?

Miniprojekty ToL – záznamy z telefonických rozhovorů

Organisation	Miniproject title	Year	Location	Short description as per the implementer	Sustained
	Blog "Back to the Motherland: Akhaltsikhe	2010	Samtskhe-Javakheti	Not reached for an interview, due to no Contact	?
	Blog-databáze gruzinských politiků pro zahraniční novináře	2010	Tbilisi	Not reached for an interview, due to no Contact	?
Akhali Gazeti	Blog pro týdeník Akhali Gazeti	2010	Kutaisi	Reached but interview canceled.	?
	Vytváření internetové stránky pro krajské noviny Chemi Kharagauli	2010	Kharagauli	Not reached for an interview, due to no Contact	?

7.9. Klíčové zúčastněné strany

Typ	Instituce
Gestor	Ministerstvo zahraničních věcí („MZV“): Odbor lidských práv a transformační politiky (LPTP) – odpovědný za přípravu a implementaci bilaterálních projektů v oblasti podpory demokracie, lidských práv a společenské transformace Odbor rozvojové spolupráce a humanitární pomoci (ORS) - odpovědný za koncepční řízení ZRS, včetně vyhodnocování výsledků (evaluace). Zastupitelský úřad ČR v Tbilisi – zástupce gestora
Realizátoři	Agora Central Europe realizovala 4 z hodnocených projektů a účastnila se 5. hodnoceného projektu Člověk v tísni o.p.s. realizoval 1 z hodnocených projektů na základě dotace poskytnuté MZV a byl partnerem v ostatních podpořených projektech. U obou organizací jde jednak o projektový tým, jednak o lektory
České partnerské organizace	Vzdělávací centrum pro veřejnou správu ČR, o.p.s. (VCVS) Asociace pro mezinárodní otázky (AMO) Transitions Online z.s. (ToL) U všech těchto organizací jde jednak o projektový tým, jednak o lektory.
Gruzínské partnerské organizace	International Association Civitas Georgica – partnerem ve všech projektech Partneři v 1. projektu: The South Caucasus Institute for Regional Security (SCIRS) National Association of Local Self-government Units of Georgia (NALA) Partner v 5. projektu: Community development association XXI – CDA.
Cílové skupiny a příjemci	Cílovými skupinami jsou mladí lidé, organizace občanské společnosti, představitelé místních samospráv, novináři a učitelé středních škol zejména v regionech Gurie, Imereti a Kvemo Kartli.
Donoři podobných projektů	Evropská komise (EK), a to jak Delegace EK v Gruzii, tak i ředitelství EK, která poskytují granty na rozvojové a lidskoprávní projekty (EIDHR, DCI aj. instrumenty) Mezinárodní visegrádský fond (IVF), zejména speciální grantový program Visegrad 4 Eastern Partnership (V4EaP) USAID podporuje mezi jinými občanské vzdělávání, je jedním z hlavních donorů. Rada Evropy – spolupracovala s MoYSA atd. na Evropský dobrovolnický servis, Erasmus nebo Politika mládeže and účastenství ⁴⁹ OHCHR Open Society Georgia Foundation US Embassy, National Endowment for Democracy a jiné americké organizace UNDP – mírotvorba, implementovali také projekt rehabilitace v Gori v r. 2008 financovaném ČRA a TRANS ⁵⁰ Světová Banka Danish Refugee Council Representation v Gruzii, SIDA, NORAD, GIZ, the MFA Poland or Netherland, etc.

⁴⁹ The policy is expected to be signed in April 2015 in Prague, whereby action plans should be developed early thereafter.

⁵⁰ Overview of the Czech ODA projects 2008 2010 at http://www.mzv.cz/jnp/cz/zahranicni_vztahy/rozvojova_spoluprace/dvoustrann_a_zrs_cr/projectove_zeme/gruzie/projecty_rekonstrukcni_a_rozvojove.html

<i>Gruzínští realizátoři podobných projektů</i>	Gruzínské organizace: Transparency International Georgia Tkibuli Regional Development Fund Institute for Development of Freedom of Information (IDFI) International Society for Fair Elections and Democracy (ISFED) Georgian Young Lawyers' Association Caucasus Institute for Peace, Democracy and Development (CIPDD) Civil Society Institute (CSI) Human Rights Center (HRIDC) Caucasus Green Area (CGA) National Council of Youth organizations of Georgia Public Movement "Multinational Georgia"
<i>Čeští realizátoři podobných projektů</i>	Charita ČR Organizace pro pomoc uprchlíkům (OPU) Nesehnutí Oživení Transparency International CR ADRA
<i>Ostatní</i>	Ministerstvo pro mládež a sport a Ministerstvo školství a vzdělávací regionální centra, která byla přizvána do 5. projektu Veřejnost, zejména v gruzínských v regionech Gurie, Imereti a Kvemo Kartli Platformy organizací občanských společností, zejména Black Sea Forum for Dialogue and Partnership, Caucasus Environmental NNO Network (CENN), National Council of Youth Organizations of Georgia (NCYOG)

AGORA Central Europe (AGORA CE, www.agora-ce.cz) byla založena v ČR v roce 1998 s cílem zlepšit komunikaci mezi státní správou, samosprávou a občany. Poskytuje poradenství, organizuje vzdělávací aktivity a veřejná setkání, publikuje dokumenty a filmy apod. Mimo jiné též realizuje v ČR debatní soutěž „Studentská Agora – cestou do parlamentu“^{xxiii}. Agora CE se dosud zapojovala také do procesu demokratizace ve Východní Evropě a kavkazských republikách včetně Gruzie. V roce 2013 byl rozpočet organizace 5,7 mil Kč. V současné době zde pracuje asi 9 zaměstnanců.

Člověk v tísni (ČvT, www.clovekvitisni.cz/en/) vznikl v roce 1992. Působí v rozvojové spolupráci, humanitární pomoci, lidských právech a sociálním začleňování ve více jak 23 zemích. Podporuje též sociální integraci a vzdělávání v ČR. Centrum pro lidská práva a demokracii, působící v rámci ČvT podporuje osoby, jejichž životy byly ohroženy autoritářským režimem či kteří potřebují posílit občanskou společnost během procesu demokratizace. ČvT nyní realizuje programy ve spolupráci s partnery v Gruzii, ale i Rusku a Ukrajině. Vyhlašuje roční cenu Homo Homini a organizuje mezinárodní festival lidskoprávních dokumentárních filmů Jeden svět. V roce 2013 byl rozpočet organizace 686,3 mil. Kč. ČvT měl 305 zaměstnanců v ČR a 9 zaměstnanců v Gruzii.

Transitions Online (ToL, www.tol.org) vznikla v ČR v roce 1999 s cílem posílit profesionalizaci, nezávislost a dopady zpravodajství ve střední a východní Evropě a bývalém Sovětském svazu. Také zajišťuje mediální tréninky a publikuje vlastní časopis. V Gruzii působila v letech 2009 až 2012. V roce 2013 byl její rozpočet 24,4 mil. Kč. Nyní má 4 zaměstnance na plný úvazek a 13 externích expertů, se kterými ToL dlouhodobě spolupracuje.

Civitas Georgica (CG, www.civitas.ge) je NNO, která vznikla v Gruzii v roce 1996, aby pomohla při transformačních procesech na Kavkaze. Cílem CG je podpora otevřeného, efektivního a demokratického systému vládnutí v Gruzii, posílení kompetentní účasti veřejnosti na rozhodování a podpora komunitního rozvoje. Aktivita CG zahrnují školení, poradenství, advokační činnost, lobování a výzkum. Vzdělávací aktivity zaměřuje mimo jiné na řízení samospráv, zapojování občanů a psaní projektů, přičemž školí široké spektrum cílových skupin. V roce 2013 byl rozpočet CG přibližně 5,5 mil. Kč. Organizace trvale zaměstnávala 11 osob.

Vzdělávací centrum pro veřejnou správu ČR (VCVS, www.vcvscr.cz) bylo založeno v roce 2000 za účelem podpory rozvoje demokracie a dobrého vládnutí mezi volenými zástupci samospráv,

zaměstnanci veřejného sektoru a sociálních služeb, ale i dalšími osobami z veřejného a neziskového sektoru. Aktivita VCVS se v poslední době zaměřily na vzdělávání radnic a sociální služby, benchmarking a další metody pro zvyšování efektivity. V Gruzii bylo VCVS aktivní od roku 2006 do roku 2010. V roce 2013 byl jeho rozpočet 13,2 mil Kč. Nyní má 12 zaměstnanců.

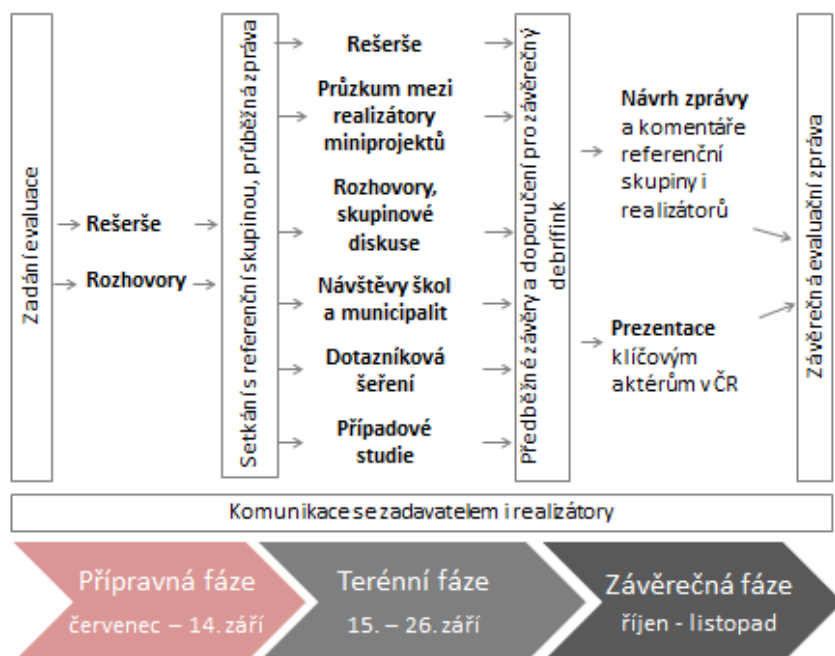
Asociace pro mezinárodní otázky (AMO, www.amo.cz) byla založena v roce 1997 s cílem podporovat výzkum a vzdělávání v mezinárodních vztazích. AMO podporuje vznik a realizaci nápadů a projektů s cílem podpořit vzdělání, vzájemné pochopení a toleranci mezi lidmi. AMO reprezentuje platformu, kde otevřeně komunikují akademici, podnikatelé, politici, diplomati a NNO. V Gruzii AMO působilo v letech 2008 a 2009. V poslední době bylo aktivní na Ukrajině, v Bělorusku a v Egyptě. V roce 2013 byl jeho rozpočet 412 161 EUR. Nyní má 18 zaměstnanců.

National Association of Local Self-government Units of Georgia (NALA, www.nala.ge) byla založena v roce 2004 zástupci ze všech úrovní místní a regionální správy. NALA je nevládní, nezisková, nepolitická organizace, která spojuje všechny subjekty místní samosprávy. Cílem NALA je rozvoj systému místní samosprávy, rozvoj demokracie na místní úrovni, decentralizace státní správy a rozvoj institucí místní samosprávy. V současné době má NALA 10 zaměstnanců.

Community development association XXI (CDA, <http://cda.ge>) byla založena v roce 2001. CDA je nevládní a nezisková organizace, jejíž mise je podpora vnitřně přesídleným občanům a zranitelným skupinám společnosti, ochrana lidských práv, podpora aktivního zapojení mládeže do veřejného života, zavádění inovativních metod do vzdělávacího procesu a přispívání k formování silné občanské společnosti.

South Caucasus Institute of Regional Security (SCIRS). Informace o organizaci se nepodařilo získat.

7.10. Evaluační fáze a nástroje

7.11. Přehled rozhovorů a skupinových diskusí

Česká republika

Typ / Role	Organizace	Osoba	Role	Termín
Realizátor / český partner v posledním projektu	AGORA CE	Ivana Bursíková, Pavel Mička, František Havlín	Ředitelka Zástupce ředitelky, Expert na projekt Cesta do parlamentu	15.7. 13:00
Český partner	Transitions online	Jeremy Druker, Katerina Beckova	Ředitel, Projektová koordinátorka	15.7. 13:00
Jiný aktér	Odbor států severní a východní Evropy MZV ČT	Josef Buzalka, Jaroslav Knot		17. 7. 15:00
Gestor	Odbor lidských práv a transformační politiky, MZV ČR	Jan Látal, Barbora Jungová		17.7. 16:00
Místní partner	Civitas Georgica	Giorgi Meskhidze	Ředitel	18.7. 15:00 (Skype)
Zastoupení ČR, Monitoring v Gruzii	ZÚ	Albert Sidó	Rozvojový diplomat pro Gruzii	21.7. 9:00
Český partner / realizátor posledního projektu	Člověk v tísni	Pavla Pijanová, Lenka Bláhová	Regionální koordinátorka asistentka	21.7. 10:30
Jiný aktér	ČRA	Jan Černík, Michaela Cvečková	Projektové manažerky	21.7. 13:00
Český partner	VCVS	Jana Voldánová	Ředitelka	16.10. 12.30

Gruzie (gruzínské a mezinárodní organizace a osoby zapojené do hodnocených projektů)

Typ	Organizace	Osoba	Role	Termín
Jiný aktér/ NNO	Civil Society Institute - CSI, 2, May 26 square, V Floor	Vazha Salamadze	Ředitel	04/09/14
Jiný donor	International Visegrad Fund	Lenka Buckova	Manažerka Visegrad 4 Eastern Partnership Programu	05/09/14
Donor	Czech Embassy, Chavchavadze Ave. 37, building 6, 0179 Tbilisi	Albert Sido	rozvojový diplomat pro Gruzii	15/09/2014
Jiný donor	EU Delegation to Georgia, 38, Nino Chkheidze St., Tbilisi	Helga Pender	Projektová Manažerka (Demokratizace a občanská společnost)	15/09/2014
Partner / státní instituce	Ministry of Sports and Youth Affairs, Tbilisi 0162, 9 Chavchavadze Avenue #49a	Vakhtang Aanidze Akaki Jamburia George Akhvlediani	Zástupce vedoucího pro mládež Náměstek pro mládež Analytik	15/09/2014
Jiný realizátor / NNO	Civil Society Institute - CSI, 2, May 26 square, V Floor	Vazha Salamadze Ia Garbunia	Ředitel Projektová Manažerka	15/09/2014

Typ	Organizace	Osoba	Role	Termín
Instituce zřízená Ministerstvem pro regionální rozvoj	CEGSTAR, 12 Al. Kazbegi Avenue, III Floor, 0160 Tbilisi	Giorgi Toklikishvili	Ředitel	15/09/2014
NNO	Internews Georgia, 14/22 Paolo Iashvili str.	David Mchedlidze	Novinář	17/09/2014
Partner / NNO	International Association Civitas Georgica, 97 Tsinamdzgvrishvili Street, Tbilisi	Giorgi Meskhidze Levan Kurulashvili Darejan	Prezident Moderátor a trenér Trenér	15/09/2014
		Tsutskiridze Aleksander Kalandadze Nino Tsiklauri	Programový manažer LG a trenér Trenér a koordinátor	
Partner / státní instituce	Ministry of Education and Science in Georgia, 0102 Tbilisi, Dimitri Uznadze N 52, II floor	Mariam Chikobava	Ředitelka divize Národních školních osnov	16/09/2014
Jiný realizátor / NNO	Georgian Young Lawyers' Association, Jansugh Kakhidze (Krillov) St 15, 0102, Tbilisi	Tamar Gvaramadze	Výkonná ředitelka	16/09/2014
Jiný realizátor / NNO	Transparency International Georgia - 26 Shota Rustaveli Ave, Tbilisi 0108 Rostomashvili	Gia Gvilava	Projektový manažer	16/09/2014
Partner / LA	National Association of Local Self-government Units of Georgia (NALA), 75 G. Kostava St. New	David Melua	Výkonný Ředitel	16/09/2014
Škola / student	Gardabani no. 1 Public School	Salome Kalandadze	Dřívější studentka, která vyhrála debatní soutěž organizovanou CG	16/09/2014
Novinář	-	David Paichadze	Novinář a učitel žurnalistiky, TV moderátor pro Gruzíské veřejné vysílání (GPB)	17/09/2014
Novinář	-	Zviad Koridze	Novinář, konzultant v oblasti médií, učitel na Kavkazské škole médií, byl zapojen do kampaně It affects you too, moderátor film natočeného ČvT	17/09/2014
Universita/ partner	GIPA - Georgian Institute of Public Affairs - Iechim Gurjis #7, Leselidze, Chakhrakhadzis Kucha marionetebis ukan	Nino Dolidze a Zhana Antia	Spolupracovali s AGORou CE/ CG na založení debatního klubu v GIPA, a organizaci tábora v Patardzeuli (2011-12)	17/09/2014

Typ	Organizace	Osoba	Role	Termín
Skupinová diskuse s novináři		Elza Ketsbaia	Novinářka, projektová manažerka ToL	17/09/2014
	OCCR (www.reportingproject.net)	David Bloss	Regionální editor OCCR	
	Síť Informačních Center www.icn.ge ,	Gela Mtwilashvili	Projektový ředitel	
	TV Rustavi 2	Maia Edilashvili Lika Zakashvili Maia Tsiklauri	Nezávislá novinářka Editor www.liberali.ge Novinářka	
	Rádio GIPA GARB (Gruzínská Asociace regionálních hlasatelů)	Tina Tsiskaradze Tamara Karelidze	Novinářka Novinářka	
Donor / jiný realizátor	Open Society Georgia Foundation - 10 Chovelidze Street, Tbilisi	Keti Khutsishvili	Výkonný ředitel	17/09/2014
Donor / jiný realizátor	Open Society Georgia Foundation	Nika Jeiranashvili	Programová manažerka pro oblast lidských práv	17/09/2014
Novinář	Regional Media Association	Ia Bobokhidze	Ředitelka asociace, novinářka	Schůzka zrušena, odpovědi získány emailem
NNO/ LA	CIPDD - Caucasus Institute for Peace, Democracy and Development - Tsereteli St. 72a	David Losaberidze	Předseda poradního výboru ministra v týkající se reformy samosprávy	17/09/2014
NNO	Samtredia Gamgeoba, Development Organisation of Samtredia	George Tsagareishvili	Realizátor několika projektů	18/09/2014
NNO	Sakrebulo Building Room 219, Republic St 6, 2nd building	Sopio Kirtadze	Realizátor miniprojektů ČvT v r. 2011: "Human Rights for Rural Youth" "All Unique All Equal" "Together to the Future"	18/09/2014
Škola	Samtredia, #10 Public School - Kakabadze St. 6 or 18	Natela Gogotishvili Irma Namchavadze Lela Bokhum Makvala Terzadze	Realizátor 2 miniprojektů ČvT v r. 2009 (dětské divadlo) Vedoucí projektu Umělkyně Učitelka hudby Ředitelka školy	18/09/2014
Škola	Samtredia, #10 Veřejná škola - Kakabadze St. 6 or 18	Nino bagdavadze Mari Lejava Mariam Negereishvili Lia Chachua Mariam Mkheidze Giorgi Vashkidze	Studenti 7. - 9. tříd, členové loutkového divadla	18/09/2014
LA	Samospráva v Samtredii, Sakrebulo Building, Republic St 6,	David Baxtadze	Zástupce starosty (2 měsíce), dříve ředitel komunálních služeb	18/09/2014

Typ	Organizace	Osoba	Role	Termín
NNO	Women and Gender Equality	Lela Diasamidze	Realizátorka mini-projektu "Citizen engagement in local government decision making"(2011 – 12), právnička	18/09/2014
Partner projektů/ vedoucí organizace	ČvT - Nana Kurashvili - 593691012, Solomon 1-27, Rkinigza Hospital	Nana Kurashvili Sofia Godnandze Ramazi Chichinadze Pavla Pijanová	Vedoucí TRANS projektů, Koordinátor Programový manažer Regionální koordinátorka	18/09/2014
LA	Samospráva v Lanchkhuti	Vakhtang Zeraishvili	Zástupce vedoucího úřadu, 1 rok ve funkci	19/09/2014
Škola	Veřejná škola Samtredia č. 1	Khatuna Pailadze	Spolupracovala s AGORou CE během 2011-12 na debatní soutěži a seminářch	19/09/2014 telefonicky
Škola	Veřejná škola Samtredia č. 2	Marina Zhgenti	Spolupracovala s AGORou CE během 2011-12 na debatní soutěži a seminářch	19/09/2014 telefonicky
School	<i>Veřejná škola č. 1 Lanchkhuti - Jordania St. 123</i>	<i>Nunu Kheladze</i>	Realizátorka miniprojektů ČvT v r. 2010 např. "Learn, Protect and Enjoy"	19/09/2014
Škola	<i>Veřejná škola č.1 Lanchkhuti - Tabukashvili #123</i>	Thomas Giladze Nunu Kheladze Nino Ebralidze	Spolupracuje s AGORou CE na debatní soutěži Ředitelka Učitelka Učitelka	19/09/2014
Škola	<i>Veřejná škola č. 1 Lanchkhuti - Tabukashvili #123</i>	Anna Pendariani	Studentka, účastnice debatní soutěže	19/09/2014
NNO / LA	Lanchkuti Informační Centrum, Jordania St. #105 - Georgian Agricultural Hall	Amiran Gigineishvili	Dřívější starosta samosprávy Lanchkhuti, trenér, účastník studijního pobytu do ČR, aktivista	19/09/2014
Škola	Náboženské Gymnázium, Lanchkhuti, Chkhaidze St. 4.	Levan Giorgadze Ucha Chkhaidze Papuna Vadachkeria	Realizátor miniprojektů s ČvT v r. 2010, např. "Youth Protecting Earth", spolupráce s AGORou CE na debatách Učitel Studenti, účastníci debat	19/09/2014
Studentka	Tkibulská škola č. 4	Tamar Sopromadze	Realizátorka mini-projektu v r. 2011 "Let's develop our Environment", dřívější studentka	20/09/2014

Typ	Organizace	Osoba	Role	Termín
Student	32 nd Veřejná škola v Kutaisi	Sophio Ormotsadze	Realizátor miniprojektů v letech 2011-12: "Fight with bad habits" a "Debate to be noticed", dřívější student	20/09/2014
Škola	Náboženský seminář v Tskaltubo	Nino Zakaraia (projektový vedoucí)	Realizovala několik projektů, učitelka	20/09/2014
LA	Zastupitelstvo Ozurgeti	Dimitrij Kvetgelidze Nana tardumadze	Nový předseda zastupitelstva, Technický vedoucí	22/09/2014
Škola	Veřejná škola č. 1 Ozurgeti #1	Maia Tavartkiladze Vladimer Giorgadze Nona Urushadze	Spolupracovali s AGORou CE v r. 2010 Ředitel Učitelé	22/09/2014
Škola	Historické muzeum v Ozurgeti	Lali Kiladze	Spolupracovala s AGORou CE v r. 2008, PR manažerka	22/09/2014
LA	-	Lela Tavartkiladze	Dřívější více starostka samosprávy v Ozurgeti	22/09/2014
NNO	-	Givi Chorgoliani	Realizátor miniprojektu v r. 2011 - 12 "Protesting Violence"	23/09/2014
NNO	Konstantine Gamsakhurdia St. 225 #1 Bagabagi	Ruslan Sajaia	Realizátor miniprojektu v r 2011 – 12 týkající se dostupnosti zdravotnických služeb pro tělesně postižené	23/09/2014 (phone interview)
NNO	KEDEC - Kutaisi education development and employment centre	Lika Keladze	Ředitelka KEDECu	23/09/2014
NNO	Future of the Children - in Bagdat)	Natalia Tskhadadze	Realizátor miniprojektu v r. 2011-12 "The best for our environment"	23/09/2014
LA	Samospráva Terjoly	Temur Jafaridze	Zastupitel	24/09/2014
LA	Samospráva Terjoly	Zaza Tsertsradze Giorgi Gabrichidze	Právník Koordinátor pro sport a mládež	24/09/2014
NNO	Terjola Youth Center	Natia Gamkrelidze	Realizátor miniprojektu s ČvT v r. 2010 "Sunny Days"	24/09/2014
NNO	Terjola Youth Palace	Rusudan Kovziridze Darejan Memanishvili	Realizátor miniprojektů v letech 2010, 11 a 13: "Learn and Buld future", "New Awareness", "First Step to Rights", a "Little acts - Big Changes" Ředitelka Projektová manažerka	24/09/2014
LA / NNO	Educational Resource Center	Sopia Siukaeva	Spolupracovala s ČvT v r. 2012, předsedkyně Centra, členka zastupitelství	24/09/2014

Typ	Organizace	Osoba	Role	Termín
Novinář	-	Givi Avaliani	Účastnil se tréninku o sociálních médiích od ToL	24/09/2014
LA / Školy	Education Resource Center	Badri Vashakidze	Ředitel	25/09/2014
LA	Městský úřad Kutaisi	Shota Murgulia	Starosta	25/09/2014
LA	Městský úřad Kutaisi	David Mergrelishvili	Odd. Kulturních a vnějších vztahů	25/09/2014
Média		Keti Berdzenishvili	Novinář, spoluvlastník regionálních médií	25/09/2014
Trenér / NNO	National Centre for Teachers Development	Mirza Gubeladze	Trenér ČvT, pracoval v místním fondu rozvoje v Tkibuli	25/09/2014
Trenér / NNO		Tina Kiladze	Trenér ČvT, pracoval ve World Vision	26/09/2014
Zástupci různých cílových skupin	Závěrečné jednání v rámci evaluační mise - debriefing v Kutaisi	Guram Sokheliidze Ruslan Sajaia Teo Zakarashvili Lila Kiladze Nana Kurashvili Nino Zakaria	Asociace Hrogi, LA Příjemce Transparency International Ozurgeti LA ČvT Tskaltubo náboženský seminář	26/09/2014
Mezinárodní organizace / donor	UNDP, UN House, 9 Eristavi Street, Tbilisi	Irakli Kobakhidze, (v současnosti učitel na univerzitě, v 7/2014 ukončil práci na projektu UNDP týkající se decentralizace)	Dřívější projektový manažer projektu Demokratická správa, podpora regionálního a místního rozvoje v Gruzii, UNDP	29/09/2014
Jiný realizátor	Nesehnuti	Milan Štefanec	Statutární zástupce	14/10/2014

7.12. Evaluační matice

Evaluační otázky a podotázky	Předběžné indikátory	Zdroje ověření	Metody sběru dat	Analýza dat
Relevance				
1. Do jaké míry odpovídaly hodnocené projekty potřebám cílových skupin?				
	- Zájem cílových skupin o zapojování občanské společnosti do veřejného života - Jejich potřeby a priority - Případné změny priorit v průběhu projektů - Míra souladu potřeb a priorit s cíli a metodikou hodnocených projektů	- Realizátoři a partneři, studenti, organizace občanské společnosti, Samosprávy, novináři a školy, dokumenty	- Rozhovory - Rešerše	Kvalitativní analýza, popř. analýza aktérů
2. Do jaké míry byly hodnocené projekty komplementární s klíčovými projekty obdobného zaměření?				
	- Nejpalčivější témata v zapojených samosprávách a organizace, které se do jejich řešení zapojila - Přehled obdobných projektů pokud možno včetně metodiky a přínosů - Popis a míra komplementarity s hodnocenými projekty, případně překryvy	- Realizátoři a partneři, organizace občanské společnosti, Samosprávy, novináři, školy, donoři, ministerstva, ZÚ, dokumenty	- Rozhovory - Rešerše - Dotazníková šetření - Případové studie	Kvalitativní analýza, případně mapa projektů
3. Jak je možné navázat na hodnocené projekty v souladu s aktuálními prioritami v sektoru podpory demokracie, lidských práv a společenské transformace v Gruzii a aktivitami ostatních aktérů?				
Jaké jsou aktuální priority v sektoru podpory demokracie, lidských práv a společenské transformace v Gruzii, související se zaměřením hodnocených projektů?	- Přehled klíčových dokumentů - Přehled klíčových priorit	- Realizátoři a partneři, organizace občanské společnosti, Samosprávy, studenti, novináři, školy, donoři, ministerstva, ZÚ, dokumenty	- Rozhovory - Rešerše - Dotazníková šetření	Kvalitativní analýza, případně graf priorit
Jaké jsou aktivity ostatních aktérů?	- Přehled hlavních priorit klíčových realizátorů a donorů	- Realizátoři a partneři, organizace občanské společnosti, Samosprávy, školy, ministerstva, ZÚ, donoři, dokumenty	- Rozhovory - Rešerše - Dotazníková šetření	Kvalitativní analýza, analýza aktérů
Jak je možné navázat na hodnocené projekty, a to i s ohledem na vícestrannou spolupráci?	- Návrhy (aktérů) na návazné projekty - Potenciální možnosti pro spolupráci	- Realizátoři a partneři, organizace občanské společnosti, Samosprávy, školy, ministerstva, ZÚ, donoři, dokumenty	- Rozhovory - Rešerše - Dotazníková šetření	Kvalitativní analýza, analýza aktérů
Efektivnost				

Evaluační otázky a podotázky	Předběžné indikátory	Zdroje ověření	Metody sběru dat	Analýza dat
4. V jaké míře hlavní aktivity a výstupy přispěly k dosažení plánovaných cílů a záměru?				
Jak se mládež zapojila do veřejného života?	- Změny ve znalostech, dovednostech a postojích - Podíl mládeže (respondentů), která se po realizaci aktivit zapojila do veřejného života - Úrovně, na kterých se mládež nejčastěji zapojila - Témata, která byla nejvíce atraktivní - Příklady úspěšných a neúspěšných miniprojektů - Aktivity a výstupy, které k výše uvedenému nejvíce přispěly	- Realizátoři a partneři, organizace občanské společnosti, Samosprávy, studenti, školy, dokumenty	- Rozhovory - Rešerše - Dotazníková šetření - Návštěva samospráv	Kvalitativní a kvantitativní analýza, grafy, přehledy, případové studie
Jak se zvýšil vliv organizací občanské společnosti na rozhodování státní správy a samosprávy?	- Změny ve znalostech, dovednostech a postojích - Podíl organizací, které se po realizaci aktivit více zapojily do veřejného života - Úrovně, na kterých se organizace nejčastěji zapojily - Témata, která organizace nejvíce řešily - Příklady úspěšných, příp. i neúspěšných lobby - Aktivity a výstupy, které k výše uvedenému nejvíce přispěly	- Realizátoři a partneři, organizace občanské společnosti, Samosprávy, popř. příslušná ministerstva, dokumenty	- Rozhovory - Rešerše - Dotazníková šetření - Návštěva samospráv	Kvalitativní a kvantitativní analýza, grafy, přehledy, případové studie
Jak využívají samosprávy předané znalosti a zkušenosti?	- Změny ve znalostech, dovednostech a postojích - Příklady využití - Aktivity a výstupy, které k výše uvedenému nejvíce přispěly	- Realizátoři a partneři, organizace občanské společnosti, Samosprávy, dokumenty	- Rozhovory - Rešerše - Návštěva samospráv	Kvalitativní analýza, případové studie
Jak se zvýšila pluralita médií?	- Změny ve znalostech, dovednostech a postojích - Podíl novinářů, kteří publikují v Gruzii v nezávislých médiích - Přehled médií a nejčastější témata - Příklady článků či jiných mediálních výstupů	- Realizátoři a partneři, novináři, organizace občanské společnosti, dokumenty a web	- Rozhovory - Rešerše - Dotazníková šetření	Kvalitativní a kvantitativní analýza
Jak školy využívají nové (participativní) metody vzdělávání?	- Příklady škol, které využívají nové (participativní) metody vzdělávání díky hodnoceným projektům - Aktivity a výstupy, které k výše uvedenému nejvíce přispěly	- Realizátoři a partneři, studenti, školy, dokumenty	- Rozhovory - Rešerše - Dotazníková šetření - Návštěva škol	Kvalitativní a kvantitativní analýza
Jak výše uvedené přispělo ke zvyšování transparentnosti a vlivu občanské společnosti na	- Příklady zvýšené transparentnosti a změn plynoucích z posíleného vlivu občanské společnosti na veřejný život v Gruzii	- Realizátoři a partneři, organizace občanské společnosti, Samosprávy,	- Rozhovory - Rešerše - Dotazníková	Kvalitativní a kvantitativní analýza, případové studie

Evaluační otázky a podotázky	Předběžné indikátory	Zdroje ověření	Metody sběru dat	Analýza dat
veřejný život v Gruzii?		popř. příslušná ministerstva, dokumenty	šetření	
5. Jaké faktory ovlivnily dosažení výstupů a cílů?				
	- Přehled hlavních podporujících a limitujících faktorů (rizik) - Opatření uskutečněná ke zmírnění rizik	- Realizátoři a partneři, organizace občanské společnosti, Samosprávy, popř. příslušná ministerstva, dokumenty	- Rozhovory - Rešerše - Dotazníková šetření	Kvalitativní a kvantitativní analýza, analýza rizik
<u>Efektivita</u>				
6. Mohlo být dosaženo stejných výstupů s menšími vstupy (levněji)?				
	- Porovnání klíčových výstupů a vstupů (nákladů) - Cenový odhad případných levnějších alternativ, vedoucích k obdobným výstupům	- Realizátoři a partneři, dokumenty	- Rozhovory - Rešerše	Analýza rozpočtu, analýza vstupů a výstupů
7. Jak efektivní byla spolupráce realizátorů a partnerů (českých a gruzínských)?				
	- Popis spolupráce mezi realizátory a partnery - Příklady dobré praxe - Oblasti pro zlepšení, jejich ne/zohlednění - Poučení ze spolupráce konsorcia projektových týmů - Přidaná hodnota konsorcia	- Realizátoři a partneři, ZÚ, dokumenty	- Rozhovory - Rešerše	Kvalitativní analýza
<u>Dopady</u>				
8. K jakým hlavním změnám (pozitivním i negativním, očekávaným i neočekávaným) projekty přispěly?				
	- Popis hlavních změn - Příčinná souvislost s hodnocenými projekty	- Realizátoři a partneři, studenti, školy, novináři, organizace občanské společnosti, Samosprávy, příslušná ministerstva, ZÚ, dokumenty	- Rozhovory - Rešerše - Dotazníková šetření - Průzkum - Návštěvy škol a samospráv	Kvalitativní a kvantitativní analýza, analýza rizik
<u>Udržitelnost</u>				
9. Do jaké míry přetrvávají pozitivní přínosy projektů?				
	- Počet zasažených zástupců cílových skupin, škol a samospráv - Přehled pokračujících aktivit, výstupů a přínosů - Faktory ovlivňující udržitelnost	- Realizátoři a partneři, studenti, školy, novináři, organizace občanské společnosti, Samosprávy, příslušná ministerstva, ZÚ, dokumenty	- Rozhovory - Rešerše - Dotazníková šetření, průzkum - Návštěvy škol a samospráv	Kvalitativní a kvantitativní analýza, analýza rizik

Evaluační otázky a podotázky	Předběžné indikátory	Zdroje ověření	Metody sběru dat	Analýza dat
<u>Průřezové principy a viditelnost ZRS / TRANS</u>				
10. Do jaké míry projekty přispěly k řádné (demokratické) správě věcí veřejných?				
	- Popis řídících a komunikačních struktur - Popis a míra participace klíčových aktérů - Transparentnost realizátorů a partnerů - Soulad s metodikou donora, popř. jinými klíčovými dokumenty - Přehled miniprojektů, training a jiných aktivit zabývajících se touto oblastí	- Realizátoři a partneři, dokumenty	- Rozhovory - Rešerše	Kvalitativní analýza
11. Do jaké míry byly projekty šetrné k životnímu prostředí a klimatu?				
	- Popis opatření šetrných k životnímu prostředí a zohledňujících změny klimatu - Případné negativní dopady na životní prostředí a opatření k jejich minimalizaci - Míra zohlednění otázek ochrany životního prostředí a klimatu v tématech projektových aktivit (trainingch, miniprojektech apod.)	- Realizátoři a partneři, studenti, školy, novináři, organizace občanské společnosti, Samosprávy, příslušná ministerstva, ZÚ, dokumenty	- Rozhovory - Rešerše - Návštěvy škol a samospráv	Kvalitativní analýza
12. Do jaké míry projekty přispěly k dodržování lidských práv příjemců, vč. rovnosti mužů a žen?				
	- Role žen a mužů (dívek a chlapců) s ohledem na výstupy a cíle - Přínosy pro ženy a muže (dívkky a chlapce) - Opatření vedoucí k posílení lidských práv a genderu - Uplatnění v činnostech projektových týmů - Míra zohlednění těchto aspektů v projektových aktivitách a ve zprávách projektových týmů	- Realizátoři a partneři, studenti, školy, novináři, organizace občanské společnosti, Samosprávy, příslušná ministerstva, ZÚ, dokumenty	- Rozhovory - Rešerše - Návštěvy škol a samospráv	Kvalitativní analýza
13. Do jaké míry jsou klíčoví aktéři včetně cílových skupin informováni o projektech a financujících institucích?				
	- Míra informovanosti aktérů o podpoře ze ZRS ČR - Aktivita a výstupy, které k výše uvedenému nejvíce přispěly	- Realizátoři a partneři, studenti, školy, novináři, NNO, Samosprávy, příslušná ministerstva, ZÚ, dokumenty	- Rozhovory - Rešerše - Návštěvy škol a samospráv	Kvalitativní analýza

7.13. Průzkum mezi novináři - dotazník

Survey among participants of media activities in Georgia 2010 - 12

You may work in Georgian media or as an independent journalist. You may have been also a student interested in journalism. In any case, you joined an activity organized by Transitions online, the Czech Republic in Georgia between 2010 and 2012. We have been commissioned by the donor, the Czech Ministry of Foreign Affairs to evaluate these activities. The Ministry is also keen to know good practices in the sector. See the recommendation letter at www.evaluate.com.

Help us map good practices in Georgia and plan future support of media in Georgia by filling in the short questionnaire below by 22 September 2014.

Further, we would appreciate to meet you in person in Tbilisi on 17 September 13:00 at Kote Afkhazi Street 32 or in Kutaisi on 25 September at 11:00 (location is to be confirmed). Kindly confirm your participation here: <http://doodle.com/h2n3yv7taxnnkeve>

A full evaluation report with Czech projects as well as other initiatives will be available by the end of 2014 at www.mzv.cz and www.evaluate.com. It will provide key conclusions and recommendations for future projects.

Thank you in advance for your help!

Inka Píbilová, Monika Příbylová and Elene Margvelashvili
www.evaluate.com

*Required

Your views

1. What activity organized by Transitions online (from the Czech Republic) did you participate in?
*(several answers are possible)

Grant for a miniproject in 2010
Workshop in 2010
Clinic on 25 July 2010
Workshop / meeting in 2011
Workshop / meeting in 2012
Summer Camp for Journalism students in 2011
Summer Camp for Journalism students in 2012
I cannot remember
Other:

2. What was the location and the focus of the activity?
(note whatever you can remember)

3. What lessons learnt, tips or tools from the activity have you further used?
(note whatever you can remember)

4. How would you rate the usefulness of the activity?
(note whatever you can remember)

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
Not at all useful									Very useful

5. Have you already worked as a journalist or media professional before the activity? above
(note whatever you can remember)
Yes, as a journalist of press media
Yes, as a journalist of on-line media
Yes, as a blogger

Yes, as another media professional

No

Other:

6. What is your current involvement in Georgian media?

(kindly note the media name, your position, main themes and web links if possible)

7. Do you contribute to independent Georgian media?

(this includes also your blogs or websites, you may write articles, contribute with photos, videos etc.)

Yes, full time

Yes, on a regular basis (at least 2 contributions per month)

Yes, but irregularly

No, I work for Georgian state media

No, I work for international media

Other:

8. In overall, how has the MEDIA plurality changed in Georgia in the last 7 years?

It has improved significantly

It has slightly improved

It has remained the same

It has slightly worsened

It has worsened significantly

Other:

9. What initiative towards MEDIA plurality and quality in Georgia do you find particularly successful?

Add a short description, the initiator (an organisation or a person), location, a link where to learn more and reasons why you find it successful.

10. What initiative towards CIVIC (including YOUTH) engagement in public affairs (participatory decision making at local, regional and state level) in Georgia do you find particularly successful?

Add a short description, the initiator (an organisation or a person), location, a link where to learn more and reasons why you find it successful.

11. What do you think are the current most burning issues related to human rights and democracy in Georgia?

(please suggest additional sources or links if available)

12. What do you think the Czech Republic should engage in and further support (financially and non-financially) in Georgia?

13. Is there anything else you would like to advise to the evaluators of the Czech contribution to democracy, human rights and societal transformation in Georgia?

We welcome any tips to contact persons, any other projects, programmes, key donors etc.

About you

What is your current employment status?

I work for Georgian press media

I work for Georgian online media

I am an independent journalist (freelancer)

I work for a civil society organisation (non-profit)

I work for the Georgian state or local government

Other:

What is your age?

18 - 29

30 - 39

40 - 49

50 - 59

60 and more

Other: If you would like to receive our evaluation report, kindly provide your e-mail address

7.14. Průzkum mezi novináři - zjištění

As 2 respondents answered the survey, only answers that could not compromise on anonymity can be presented below. No numbers are mentioned (e.g. ratings) as they would not be representative. Responses have been translated from Georgian.

Activity organized by Transitions online (from the Czech Republic) did you participate in?

One could not remember, one mentioned a training in 2008 and a grant for a miniproject in 2010.

Lessons learnt

One could not remember, one mentioned instruments for new media and open source platforms such as Drupal or Wordpress.

Previous experience as a journalist or media professional (before the activity above)

Both were journalists of press media, one was additionally a journalist of on-line media and another media professional.

Current employment

Both currently work for Georgian online media

In overall, how has the MEDIA plurality changed in Georgia in the last 7 years?

One thinks it has improved significantly, one said slightly improved.

Initiative towards CIVIC (including YOUTH) engagement in public affairs (participatory decision making at local, regional and state level) in Georgia do you find particularly successful

One respondent did not mention anything. The other one noted: *Liberalizmi is a training center for young people <http://liberalizmi.wordpress.com/>. It focuses on the ethics of journalism, (it is) an educational initiative for young people (showing) the value of liberalism.*

Initiative towards MEDIA plurality and quality in Georgia do you find particularly successful

One respondent mentioned:

- IREX New Media

The other one listed following initiatives:

- Primarily legislative changes in order to improve financial transparency. <http://www.media.ge/en/portal/news/39531/>
- Must carry and must offer was introduced <http://www.media.ge/en/portal/news/50083/>
- Rules for appointment of a new Board of Trustees <http://www.media.ge/en/portal/news/300580/>. The informant believes the implementation of this law has not gone as well as the public sector is assumed. See <http://www.media.ge/en/portal/news/302162/>
- Digital switchover process, governments, NNOs and media representatives work together (on this).

Current most burning issues related to human rights and democracy in Georgia?

One informant did not mention anything, the other one shared: *"One of the main problems, at least in broad population, is the essence of democracy. Government officials and political leaders are of the wrong notions. Further, there is a problem of political corruption, there are political deals among the various parties. Moreover, the Georgian Church has a growing influence on civil government, which threatens the principle of secularism. The chief problem is the non-management, implemented by the*

ruling coalition "of" Georgian Dream "," informal leader, former Prime Minister of the Prime Minister. Democracy prevents polarization of the media. Still freedom of information is insufficient."

Recommendations for the future engagement and support of CR:

One mentioned none, one elaborated (translated from Georgian): *Yes! Of course, Georgia and the Czech Republic belonged to the former Soviet countries, but we have seen the unprecedented progress of democracy in the Czech Republic during my stay in Prague. During the visit, I visited several media outlets. Initiatives, motivation and commitment to the independence of the media, the marketing, these are the features that characterize the Czech media. Sharing of experiences in terms of democracy and support, I think it will be important.*

Other comments:

The values are important. Educational activities need to be encouraged, especially among young people.

The development of online media how to survive and develop online media if advertising is limited.

The training should have more emphasis on practical skills.

7.15. Skupinová diskuse s novináři – shrnutí

Feedback to the project implemented by Transitions Online (ToL)

Journalism students from 10th to 12th standard were trained in Batumi in social media as well as in ways how to express different issues. Methods included debating and other games, which aimed at enhancing skills of students. The most successful students were taken to Prague for a **study visit, which was a big motivation to all participants**. According to the ToL Project Manager, **almost every student is currently working as a journalist, often in regions**.

Furthermore, ToL trained journalists and media representatives. One participant of this training present at the Focus group appreciated a good trainer. In comparison to Tbilisi, fewer training opportunities were available in regions. Not many journalists knew how to take and edit videos in order to report on different themes or events.

For future trainings, s/he would recommend to **focus on practical skills** in order to enhance the video quality.

Changes in media since 2008

In the past, **media were polarized**. They were **not financially independent**, thus sustainability was affected. **Limited access to information** was an issue. This changed in 2012 and improved in 2013, but currently, it got worse again⁵¹, so **it remains an issue**. For example, one media outlet sent 462 letters to state institutions in 2014 and got only 32 complete answers, 102 incomplete answers and 200 letters remained unanswered. Another TV received information that this media outlet was not able to get. Institutions prefer to have high-level press conferences or exclusive interviews. So **selectivism** is an issue. A journalist needs to know concrete Public Relations Officer at institutions to be able to receive some information. The low access to public information is a general issue in Georgia, not only related to media. Nevertheless, it has improved. In the past journalists would be required to send interview questions in advance and they would not be allowed to add any new questions later on.

“The higher the rank of the interviewee, the more likely it is that s/he will not take certain media seriously.”

“Media outlets not loyal to the ruling party had a difficult time. Now the current government boasts about being open to media, but at press conferences, media are discredited, respondents openly criticize them, put some media in a bad light and discredit them publicly. This affects public trust in the media.”

“They do not beat us anymore, there is better ethics, but the attitude (of institutions to media) has not changed. This government sends nobody to prison, but violence against journalists is still present. (Some) media are openly discredited.”

Nevertheless, ministries and other **institutions also need guidance regarding the free access to information**. For example, monitoring Georgian natural resources including budget is not public and is classified as secret information. The committee responsible for the monitoring agrees that somehow it needs to be shared. But nobody encourages them to share it, such as the Czech government or others. **It needs to be clear, what public has right to know**. It also needs to be clear, what exactly needs to be shared. It is too early to tell if the EU Accession Agreement would influence this, but it would be very useful to share experiences with small countries such as the CR how to practically go about it.

In any case, the main change in the last 6 years is the **rise of the regional media**. Often, they would be the first to bring attention to an issue. According to the **Endowment for Democracy (NED)**⁵², **regional media are more popular in regions than the national ones**. The national TV covers general topics. Moreover, Georgians do not trust it.

⁵¹ According to the 2012 amendment to the law on broadcasting, companies owned by off-shore entities cannot control shares in broadcasting licence holders. Aiming for more transparency, the act also requires broadcasters to disclose their beneficiary owners. This information is then published online by the Georgian National Communications Commission. See more at http://www.transparency.org/country#GEO_Overview

⁵² <http://www.ned.org/where-we-work/eurasia/georgia>

The level of **professionalism** in media has **slightly improved, but remains an issue**. Some students received a good quality education and some media received organisational support. **Journalists now have more opportunities** as there are 22 different TVs at the Broadcasting Association. The main issue with regional media is that **journalists lack skills to present many different regional issues in high quality**. The quality concerns the report content and length, the report set-up as well as distribution. There is also **selectivism in the choice of topics** by the media. Few qualified journalists cover topics such as economy or health. Most of the time, generalists cover all topics, which results in superficial reporting.

Internet media are on rise. Social media are a great source of alternatives. For example, GIPA Radio experienced an increase of on-line users by 5% in the last year. Furthermore, 60% of traffic to its website comes from Facebook.

Current issues related to media

Besides the issues mentioned above, continuous problem is that leading media outlets are not objective. According to the National Endowment for Democracy (NED), not many people trust Georgian media. They think that **most media outlets are affiliated to concrete political parties**. There are very few **independent media** in Georgia. These outlets **rely on international funding (Liberali, Netgazetim Kacheti Information Centre, Radio Liberty)**. All these independent media outlets need further financial support except of Radio Liberty. Aside of that, they need to show their content in an appealing manner. They also need a better outreach to public as well as boost readers' loyalty. The content needs to be simpler. The webs need to be user-friendly. Thus **help with web development and marketing as well as funding are important to further develop independent, un-biased media**. Most Georgians follow mainly the television (90%), followed by radio and press. Low salaries of journalists remain an issue, thus some **journalists leave to get better paid jobs**. While at state institutions, one can get minimum 700 GEL, in media, journalists get maximum 500 GEL.

Recommendations for future engagement of the CR

- **Advise of transparent information sharing at (state) institutions**
- **Support independent media financially as well as provide technical support** – presentation, professionalism, marketing/loyalty (e.g. using different modes, mobile applications etc.) and diversification of funding (introducing business models to ensure self-sustainability). Mainly the journalists in **local media and independent** journalists should be supported. Trainings need to be needs-based and practical. **Owners and managers** of media outlets also need to be targeted.

It is easier to bring innovations to regions. People (journalists) are motivated and open for collaboration.

7.16. Průzkum mezi dalšími aktéry – dotazník

Civic engagement in public affairs in Georgia (Caucasus)

We have been commissioned by the donor, the Czech Ministry of Foreign Affairs to evaluate Czech projects promoting democracy, human rights and societal transformation in Georgia (Caucasus). The Ministry is also keen to know good practices in the sector. See the recommendation letter at www.evaluate.com.

You may work in an NNO, school, academia or the government...or you are just interested in Georgia. Help us map good practices in Georgia by filling in the short questionnaire below by 31 August 2014. Based on your inputs, a field mission will be held from 15 to 26 September 2014 to collect details about the key initiatives and create case studies. Finally, a full evaluation report with Czech projects as well as other initiatives will be available by the end of 2014 at www.mzv.cz and www.evaluate.com. It will provide key conclusions and recommendations for future projects.

Thank you in advance for your help!

Inka Píbilová, Monika Přibyllová and Elene Margvelashvili, www.evaluate.com

Your views

1. What do you think are the most burning issues related to human rights and democracy in Georgia? (please suggest additional sources or links if available)

2. What do you think needs to be done to address the issues mentioned above? (who should do what and how)

3. What initiative towards CIVIC engagement in public affairs (participatory decision making at local, regional and state level) in Georgia do you find particularly successful?
Add a short description, the initiator (an organisation or a person), location, a link where to learn more and reasons why you find it successful.

4. What initiative towards YOUTH engagement in public affairs in Georgia do you find particularly successful?
Add a short description, the initiator (an organisation or a person), location, a link where to learn more and reasons why you find it successful.

5. What initiative towards MEDIA PLURALITY in Georgia do you find particularly successful?
Add a short description, the initiator (an organisation or a person), location, a link where to learn more and reasons why you find it successful.

6. Is there anything else you would like to advise to the evaluators of the Czech contribution to democracy, human rights and societal transformation in Georgia?
We welcome any tips to contact persons, any other projects, programmes, key donors etc.

About you

What is your current employment status?

I work for a civil society organisation (non-profit)

I work for the Georgian state or local government

I work for a donor engaged in Georgia

I work for media in Georgia

I study in Georgia

Other:

If you would like to receive our evaluation report, kindly provide your e-mail address

7.17. Průzkum mezi dalšími aktéry – zjištění

1. What do you think are the most burning issues related to human rights and democracy in Georgia?

1. Low level of civic education and awareness, lack of informed engagement of communities and citizens. Duty-based citizenship has not been transformed into the engaged citizenship
2. Weak institutional capacity of civil society organizations (CSOs) and low trust to them among the public
3. Insufficient resources and professionalism of CSOs in conducting civic monitoring and advocacy campaign
4. Lack of volunteerism in Georgia as a tool for participatory democracy
5. Level of citizen participation (despite several successful cases) generally remains low.
6. Deficiency of catalytic and credible civic leaders

www.humanrights.ge

www.gyla.ge

www.transparency.ge

www.epfound.ge

www.osgf.ge

<http://eapnationalplatform.ge/?lang=eng>"

- 1) Insufficient measures taken by the state to provide victims of torture with legal and psycho-social rehabilitation; high number of torture cases was not yet investigated (see: <http://www.humanrights.ge/index.php?a=main&pid=16487&lang=eng> and <http://www.humanrights.ge/index.php?a=main&pid=16852&lang=eng>)
- 2) State refused to work out mechanism for the eradication of the past year miscarriages of justice and to review plenty of ungrounded, unfair and often politically motivated judgments (see: Georgian version <http://www.humanrights.ge/index.php?a=main&pid=17746&lang=geo>)
- 3) State cannot ensure protection of minorities, when they are assaulted by groups of xenophobes and homophobes (<http://www.humanrights.ge/index.php?a=main&pid=17743&lang=eng>; <http://www.humanrights.ge/index.php?a=main&pid=17748&lang=eng>; <http://www.humanrights.ge/index.php?a=main&pid=16696&lang=eng>)

Lack of police accountability, government control of prosecutors office, minority rights

Property rights, personal safety, hunt of political opponents once you're in power

There are many and the most important ones change quickly enough that it is a mistake for a donor or foreign NNO to focus too specifically.

The most burning issue is still society's attitude toward sexual minorities in Georgia. Important problem is also public awareness and engagement in decision-making process (especially for ethnic minorities). Early marriage and limited education of Azeri girls (especially girls with disabilities) still remains as one of the most important problems in Kvemo kartli region."

2. What do you think needs to be done to address the issues mentioned above?

1. Baseline assessment of the state of civic education, advanced programs of civic education based on the findings and tailored to the Georgian needs and demands with more outreach to regions. Training of civic educators for each village and each community. /Donors, CSOs/
2. Programs for increasing institutional capacity of CSOs in all components, including public relations, communications and partnerships /Donors, CSO/
3. Advanced training for watchdog CSOs to perfect their skills and knowledge in monitoring and advocacy using new opportunities (e.g. new media) and technical assistance to the grassroots CSOs in this field ?Donors CSO/
4. Support to the increased contacts between CSOs,volunteers in Georgia and EU countries, advocacy for creating enabling environment for volunteering. Educate CSOs on volunteer management conduct awareness raising campaign on the values of volunteering /Donors, CSO, media government/

5. Perfect the legislation to create more instruments for effective citizen participation based on the finding of baseline evaluation to be done in this field. Train CSOs in new methods of participation /Donors, CSOs, government/

6. Special programs for identification and bringing-up civic leaders with follow-up training and capacity building /Donors, CSOs, CBOs/"

1) For the rehabilitation of torture victims the state needs: a) political will; b) systemic and personnel reforms in the prosecutor's office; c) more state programs for the psycho-social rehabilitation of torture victims and relevant funding from state budget or from donors.

2) Ministry of Justice of Georgia, Parliament of Georgia and other competent state institutions or inter-agency commission shall renew working on the elaboration and implementation of mechanism for the identification and eradication of miscarriages in judiciary.

3) A) more unbiased information must be disseminated about the rights of minorities in the society; b) relevant educational programs must be elaborated by the Ministry of Education and teach them in public schools, colleges and high schools; c) timely and adequate interference by law enforcement bodies for the prevention of concrete incidents against minority groups. "

Independent police inspectorate, purge at the prosecutors office, beefed up ombudsman with power to prosecute offenders

Rule of law

Donors should improve their methods of operation and partnerships, the way they do their work. They need to be more flexible and understand what they themselves can offer their partners, be more demand driven.

To solve these issues mentioned above, local media, non-governmental organizations, and local self-governments should cooperate in order to raise public awareness.

3. What initiative towards CIVIC engagement in public affairs (participatory decision making at local, regional and state level) in Georgia do you find particularly successful?

The campaign by leading Georgian civil society organizations "**It Affects You Too**" prompted the decision by the Parliament of Georgia regarding the adoption of amendments to the current law on illegal surveillance. CSOs believe that constitutional guarantees of personal privacy will be significantly improved through adoption of these amendments. The current legislation will move toward best practices of European countries and standards of the Jurisprudence of the European Court of Human Rights.

Campaign **This Affects You** was first launched in February 2012 by nongovernmental and media organizations. The Campaign aimed to amend election law with active participation and engagement of citizens and to create competitive, informative pre-election environment in the country. The Campaign was triggered by the election law adopted at the end of December, 2011. Namely Parliament of Georgia amended the Law on Political Unions, Election Law and Criminal Code of Georgia, which according to CSOs and experts significantly deteriorated pre-election environment. In the frame of the Campaign, about 170 CSOs and media organizations, as well as about 1500 physical persons signed the Petition , which was submitted to the Parliament of Georgia together with relevant bill on February 17. The bill aimed to amend the unfair amendments introduced to the Law on Political Union of Citizens. The Campaign had positive results. For example: 1. The Law on Political Unions of Citizens was improved (Georgian version <http://esshengexeba.ge/?menuid=9&id=232&lang=1>). 2. Government of Georgia officially invited long-term international observers to monitor pre-election period.

In March 2014 group of CSOs renewed the Campaign **This Affects You – We Are Still Listened to**. The Campaign aimed with active participation of citizens to amend the law and general practice of unlawful surveillance and to create constitutional guarantees for the protection of personal life. The Campaign was re-launched because of uncontrolled surveillance of citizens by law enforcement bodies, that has been a serious problem for the past few years. With special technical gadgets, investigative bodies listened and watched ordinary citizens of Georgia, journalists, CSO representatives, political activists, lawyers, clergymen and others without any control and permission. After 2012 Parliamentary Elections, new government did not take any measures to resolve this problem. Despite their promise,

law enforcement bodies still have unlimited access to communication operators data and all sorts of communications used by citizens.

CSOs participating in the Campaign request adoption of the law which will set main principles for operative-investigative activities and ensure respect of privacy and family life, personal activities or home, personal recording and communication.

"

This **affects you campaign** (GYLA, TI)

I'm not aware of such

A prerequisite for civic engagement is fast effective information, there isn't much of that.

At regional level, particularly successful initiative was **assignment of a bus line Bolnisi – Marneuli**. Successful initiatives were also construction of **road in Nakhiduri Village, improvement of water supply in Tamarisi village and transmission of sport equipment to several schools of Bolnisi**. These initiatives were successful because certain part of population started to believe that only their activities can make real changes.

4. What initiative towards YOUTH engagement in public affairs in Georgia do you find particularly successful?

The Eurasia Partnership Foundation's Youth Bank Program in Georgia. Program Goal: The program helps young people aged 16 and 21 to develop skills and resources to enhance their social and community functioning and increase opportunities for volunteerism and civic activism. As part of its youth integration activities, EPF's Youth Bank Program is designed to increase the capacity and provide the opportunity for local youth to improve their communities by creating positive relationships and adjustments. Through the use of micro-grants, social improvement projects are implemented which enables young people to take responsibility in society as active citizens.

<http://www.epfound.ge/english/programs-activities/youth-bank.html>

Unfortunately, we could not recall any initiative towards YOUTH engagement in public affairs in Georgia.

None

I'm not aware of such

Election observation. The European Alumni Association of Georgia.

Projects implemented by Ministry Of Sports And Youth Affairs Of Georgia were particularly successful towards youth engagement in public affairs.

5. What initiative towards MEDIA PLURALITY in Georgia do you find particularly successful?

Ethic code for regional media implemented by Georgian Media Development Foundation.

The goal of the project: working out high professional and ethic standards and promoting their establishing in the regional media.

Georgian Charter of Journalistic Ethics implemented the project: "Georgian Media Enhance Democracy, Informed Citizenry and Accountability" Donor: IREX G-MEDIA Program. Activities were conducted on increasing public awareness about journalistic ethics.

Creation and working of Journalistic Ethic Charter is one of the most important initiatives in Georgian Media.

The charter is based on Article 10 of the European Convention on Human Rights and Fundamental Freedoms and International Federation of journalists (IFJ) and the Declaration of Principles on the Conduct of Journalists. These principles have been implemented for journalists that collect, transmit and spread information and comments concerning current events.

Representatives of the Georgian media recognize and acknowledge the liability to protect the principles and the responsibly related to the aforementioned liabilities.

See more at http://qartia.org.ge/en/?page_id=2672

Media plurality is not a problem in Georgia, media quality is a problem.

I'm not aware of such

There is plenty of media plurality, the problem is quality. And this is driven by leadership being lazy and not rewarding research. Most papers cover rumors because that is what the editors want. Better to pull good journalists out of papers, have them research and publish on line and let papers reprint exclusives for free. Same with the internet over TV.

TV program “**Politmeter**” with Nino Zhizhilashvili offered by television company Maestro was particularly successful towards media plurality in Georgia.

6. Is there anything else you would like to advise to the evaluators of the Czech contribution to democracy, human rights and societal transformation in Georgia?

Czech Republic, as a EU member state, can play significant role in the democracy development, human rights protection and civic transformation process in Georgia.

First of all, the Ministry of Foreign Affairs of Czech Republic shall timely and strictly respond to blatant human rights violation facts in Georgia and call on the Government of Georgia to adequately respond to them. Besides that, Czech MFA can support Georgian civil society and support their strategic initiatives, projects aiming at the protection of human rights.

Set up good local offices that can move fast and be responsive. Speed and flexibility (oddly) will have the greatest influence in long term institution building. This because all other international efforts are so slow and cumbersome and narrowly focused, that by the time they actually implement, the original intent is not a part of the political discussion of that moment. The goal should be to seize opportunity, and to set yourself to do that.

Four respondents did not respond to this question or were ambiguous about the answer (“hmmm”).

What is your current employment status?

I work for a civil society organisation (non-profit) 3 / 50%

I work for media in Georgia 1 / 17%

Self employed 1 / 17%

Just interested 1 / 17%

7.18. Tabulka celkových výdajů 2009 – 2013

Celkové výdaje v Kč	2009	2010	2011 - 2012	2012 - 2013	Celkem v Kč	Celkem v %
Osobní náklady	535 280	914 509	1 487 438	780 597	3 717 824	23%
Cestovní náklady	291 807	417 027	480 955	183 279	1 373 068	9%
Vybavení a dodávky zboží	23 672	83 427	34 806	18 807	160 712	1%
Přímé náklady v místě realizace	213 515	244 625	224 286	195 377	877 804	5%
Subdodávky	360 397	734 629	1 196 368	971 945	3 263 339	20%
Přímá podpora cílovým skupinám	778 565	1 829 806	2 163 140	979 745	5 751 255	36%
Ostatní uznatelné přímé náklady projektu	8 873	0	0	9 250	18 122	0%
Administrativní náklady (nepřímé)	138 400	207 610	317 407	196 200	859 617	5%
Celkem	2 350 509	4 431 632	5 904 401	3 335 200	16 021 742	100%

7.19. Plánování, monitoring a evaluace – komentáře

Souhrn nedostatků projektové dokumentace a souvisejícího řízení projektů:

- Nebyly k dispozici **žádné výchozí** (baseline) **data**, které by umožnily posoudit změny.
- Závažné nedostatky souvisí s **projektovými maticemi logického rámce** (logframe), které byly klíčem k implementaci, monitorování výsledků a evaluaci.
 - První dva projekty neobsahovaly logframey - MZV jej nepožadovalo do r. 2010. Byly vyžadovány pouze roční tabulky výstupů
 - Žádost prvního projektu neobsahovala žádný společný cíl konsorcia a související indikátory (protože konsorcium bylo vytvořeno po lhůtě k předkládání žádostí); Intervenční logika dílčích projektů byla popsána různě – žádné nestanovily indikátory na úrovni cílů a dopadů (změny, ke kterým projekty měly vést). Jeden projekt neobsahoval ani indikátory výstupů, některé indikátory byly velmi obecné⁵³, mohočetné nebo komplexní.
 - Poslední tři projekty obsahovaly matici logického rámce včetně indikátorů cílů a záměru. Indikátory na úrovni cílů a záměru však byly často obecné. Některé indikátory neměly cílové hodnoty, proto nelze činit závěry o jejich splnění. Cílové hodnoty indikátorů byly často zaměřeny na splnění aktivit, a ne na měření změn⁵⁴.
- Průběžné **monitorování** bylo různorodé – monitorovaná data byla povětšinou nedostupná.
 - Strukturovaný monitoring byl proveden u několika miniprojektů, dobrá praxe byla zaznamenána zvláště v Terjole.
 - Co se týče monitorovacích zpráv programu TRANS – evaluátorky měly k dispozici pouze jednu zprávu provedenou zástupcem ZÚ v Gruzii, která se týkala posledního hodnoceného projektu; na základě této zprávy nebylo možné vyhodnotit efektivitu a efektivnost monitoringu
- **Evaluace** aktivit a výsledků projektů byla nedostatečná.
 - Vyhodnocení formou dotazníků bylo podle závěrečných zpráv a rozhovorů prováděno na konci některých školení a další akcích, ale jejich souhrn, nebo alespoň jednotlivé vyplněné dotazníky nebyly evaluátorkám k dispozici.
 - Chyběly **kontakty na velké množství příjemců**, což omezilo hodnocení efektivnosti a vlivů (jak vnitřních, tak vnějších). Evaluátorky se domnívají, že to bylo částečně způsobeno nedodostatečným povědomím o potřebě uvádět ve zprávách všechny kontakty, aby mohly být využity (pro navazující aktivity, interní hodnocení atd.).
 - Hodnocení výsledků / změn není dostatečně detailní. Agora a ČvT argumentovaly v závěrečných zprávách, že cíle byly dosaženy na základě splnění plánovaných aktivit s mnoha účastníky. Nicméně např. zpráva ToL popisuje, jak bylo dosaženo výsledků.
 - Externí evaluace proběhla pouze u projektu V, interní hodnocení dopadů provedlo též za své aktivity ToL.
- Kvalita **závěrečných zpráv** se v průběhu hodnoceného období více méně neliší. V některých případech neodpovídá struktura zprávy logramu nebo postupu uvedeném v identifikačním formuláři projektu. Ve zprávách se automaticky předpokládá, že pokud byly uskutečněny naplánované aktivity, tak cíle byly dosaženy. Nebyly předloženy žádné důkazy, že nastala změna.
 - Kapitoly týkající se dosažení cílů projektu (ve zprávách od Agory a ČvT), jsou stručné. U některých aktivit není dostatečně popsáno, že byly provedeny spolu s jinými aktivitami (např. spojení některých seminářů).
 - Zprávy ostatních partnerů, zejména ToL více rozvádějí, jak byly dosaženy cíle projektu. Nicméně nepoužívají číslování a strukturu aktivit a výstupů podle celkového logického rámce či tabulky výstupů, tudíž nelze vždy ověřit splnění kvantitativních indikátorů na úrovni aktivit (např. počet školení).
 - V některých závěrečných zprávách chyběly informace o místech, kde se různé aktivity uskutečnily.
 - I přes několikrát požadavky nebyla evaluátorkám předána závěrečná finanční zpráva k prvnímu hodnocenému projektu.
 - Kromě konsolidovaných finančních zpráv, nebyly k dispozici detailní přehledy výdajů (vyjma několika sub/projektů od ČvT).

⁵³ E.g. "Local population will have a high opportunity to participate in the process of good governance "

⁵⁴ E.g. „25 students will participate in the Summer school of Journalism“.

- Některé druhy výdajů (např. na externí experty) byly vykazovány nekonsistentně v různých rozpočtových kapitolách.
- **Podkladové dokumenty** (přílohy k závěrečným zprávám) byly v některých případech nedostupné nebo nekompletní. Některé klíčové chybějící informace byly získány dodatečně od realizátorů, zatímco jiné ne (např. seznamy účastníků nebo kontakty na příjemce).
- **Finanční zprávy** se lišily co do detailu. Od roku 2013 jsou požadovány **audity**, ale záleží na jednotlivých realizátorech, kterého auditora si vyberou, co může potenciálně vyústit v různorodé kvalitě. Tato praxe se liší od ostatních projektů ZRS, kde jsou auditoři přímo stanoveni MZV.

7.20. Témata debatních soutěží

2008

1. School should have right to get involved in private life of students
2. There should be mandatory guards in each school;
3. GMO products should be forbidden in Georgia;
4. Right wheel car driving should be forbidden in Georgia
5. Voting should be mandatory in local elections;
6. Georgian government should restore diplomatic relations with Russia
7. Obligatory military service should be abolished in Georgia
8. Waste sorting must be mandatory
9. Teachers should address student using polite titles (Mr., Miss etc)

2009

10. The world must say "no" to nuclear power plants;
11. Course of first medical aid must be taught at school;
12. Forests should become private property;
13. Students at high grades should choose subjects from the study course;
14. School principal and administration have the right to intervene in private life of the students;
15. Death penalty must be allowed for especially heavy crimes;
16. Construction of new hydro power plants in Georgia will bring more benefit than damage;
17. Member of parliament may become person at the age of 21;
18. Animal testing must be prohibited.
19. Commercials on public broadcaster should be banned

2010

20. Head of municipal council should be elected directly by people;
21. There should be municipal police;
22. Number of men and women should be equal in party lists;
23. There should be student self-governance in schools;
24. Mayor should be elected directly by local population;
25. Georgian soldiers should take part in peacekeeping missions abroad;
26. Georgia should be neutral country;
27. Students should wear uniforms;
28. Director of public school must be elected;
29. People should have right to recall their elected representative if they wish so.

2011

30. Foreign citizens should have right to buy agricultural land in Georgia
31. Each municipality in Georgia should have local police
32. Climate change is due to human intervention
33. DRR should be included in school curricula
34. Attending lessons should be compulsory
35. Voting must be compulsory
36. UN security council should be abolished
37. Democratic countries should support Syrian rebels
38. First aid health system should be free in all villages in Georgia
39. Only professionals should take action during disasters
40. Climate change is due to human activities

2013

41. Guns should be forbidden
42. Parliament of Georgia should stay in Kutaisi
43. UN should recognize Palestine as independent state
44. Georgia should take place in Olympic games 2014 in Sochi
45. Death penalty should be re-introduced
46. It should be allowed to have tattoo, piercing etc at school
47. Building hydro-electric stations brings more good than bad.
48. Kindergarten should be free
49. Cultural heritage should be preserved not rehabilitated
50. All villages and towns should be self-governing units
51. There should be elected mayor in each village

7.21. Terms of Reference

Ministerstvo zahraničních věcí ČR
vyhlašuje

**výběrové řízení NA PLNĚNÍ VEŘEJNÉ ZAKÁZKY MALÉHO ROZSAHU
S NÁZVEM
„KOMPLEXNÍ VYHODNOCENÍ ZAHRANIČNÍ ROZVOJOVÉ SPOLUPRÁCE ČESKÉ REPUBLIKY
V SEKTORU PODPORY DEMOKRACIE, LIDSKÝCH PRÁV A SPOLEČENSKÉ TRANSFORMACE V
GRUZII“
A VYZÝVÁ K PODÁNÍ NABÍDKY**

informace o zadavateli

Název zadavatele: Česká republika – Ministerstvo zahraničních věcí
Identifikační číslo: 45769851
DIČ: MZV není plátcem DPH
Sídlo zadavatele: Loretánské náměstí č. 101/5, Praha 1, PSČ 118 00

Ve věcných rozhodnutích a ve věcech smluvních zastupuje zadavatele:
PhDr. Zuzana Hlavičková, ředitelka odboru rozvojové spolupráce a humanitární pomoci

Zaměstnanec pověřený organizací výběrového řízení:
Mgr. Dita Villaseca B. Kubíková, odbor rozvojové spolupráce a humanitární pomoci MZV
tel.: 224 18 2872, e-mail: dita_kubikova@mzv.cz

Předmět veřejné zakázky (NÍPEZ 79998000-6 Služby profesionálních poradců)

Předmětem výběrového řízení je komplexní vyhodnocení aktivit zahraniční rozvojové spolupráce („ZRS“) ČR v Gruzii v sektoru podpory demokracie, lidských práv a společenské transformace. Východiskem pro sektorovou evaluaci bude následujících pět projektů realizovaných v gesci Odboru lidských práv a transformační politiky MZV.

„Podpora rozvoje spolupráce na místní úrovni v Gruzii“ (dotace)

gestor:	MZV-LPTP
realizátor:	Agora Central Europe
období realizace:	2008 – 2009
celkové čerpání prostředků ze ZRS ČR:	3,62 mil. Kč

„Rozvoj občanské společnosti a její účast na veřejném životě v Gruzii“ (dotace)

gestor:	MZV-LPTP
realizátor:	Agora Central Europe
období realizace:	2009
celkové čerpání prostředků ze ZRS ČR:	2,12 mil. Kč

„Podpora transparentnosti a komunikace v Gruzii“ (dotace)

gestor:	MZV-LPTP
realizátor:	Agora Central Europe
období realizace:	2010
celkové čerpání prostředků ze ZRS ČR:	4,38 mil. Kč

„Podpora aktivního občanství a zapojení mládeže do veřejného života v Gruzii“ (dotace)

gestor:	MZV-LPTP
realizátor:	Agora Central Europe
období realizace:	2011 – 2012
celkové čerpání prostředků ze ZRS ČR:	5,9 mil. Kč

„Aktivní zapojení mladých do života obce - podpora přirozeného rozvoje občanské společnosti v Gruzii“ (dotace)

gestor:	MZV-LPTP
realizátor:	Člověk v tísni, o.p.s.
období realizace:	2012 – 2013
celkové čerpání prostředků ze ZRS ČR:	3,33 mil. Kč

Hlavní zúčastněné strany

Ministerstvo zahraničních věcí ČR („MZV“), odbor rozvojové spolupráce a humanitární pomoci („ORS“ je v ZRS ČR odpovědný za koncepční řízení rozvojové spolupráce, včetně programování její bilaterální složky a vyhodnocování výsledků (evaluace). Odbor lidských práv a transformační politiky (LPTP) je odpovědný za přípravu a realizaci bilaterálních projektů v sektoru podpory demokracie, lidských práv a společenské transformace, a je proto gestorem hodnocených projektů.

Zastupitelský úřad ČR v Tbilisi („ZÚ“) zastupuje Českou republiku v Gruzii včetně oblasti rozvojové spolupráce. Konkrétně je úkoly koordinace a monitoringu ZRS pověřen diplomatický pracovník ZÚ.

Realizátoři a partnerské organizace, koneční příjemci

Agora Central Europe realizovala 4 z hodnocených projektů na základě dotace poskytnuté MZV.

Člověk v tísni o.p.s. realizoval 1 z hodnocených projektů na základě dotace poskytnuté MZV a byl partnerem v ostatních podpořených projectech.

Transition, o.s. byl partnerem v projectech realizovaných Agora CE.

V roli hlavní partnerské organizace projektů v Gruzii působila: International Association Civitas Georgica

Konečnými příjemci (beneficienty) projektů jsou mladí lidé, journalists, představitelé místních správ a veřejnost zejména v gruzínských regionech Gurie a Imeretie.

Cíle a účely vyhodnocení

Hlavním účelem vyhodnocení je získat **objektivně podložené a konzistentní závěry** využitelné při rozhodování MZV o **budoucím zaměření zahraniční rozvojové spolupráce, se zvláštním zřetelem na transformační spolupráci, v dané zemi a sektoru**. Informace získané v průběhu této evaluace poslouží ke zlepšení realizace rozvojové a transformační spolupráce ČR v Gruzii v sektoru podpory demokracie, lidských práv a společenské transformace a k synergickému zaměření dalších projektů.

Cílem evaluace je komplexní **vyhodnocení působení ČR v sektoru podpory demokracie, lidských práv a společenské transformace** v Gruzii na základě vyhodnocení vybraných projektů dle mezinárodně uznávaných kritérií OECD/DAC a dalších zadaných kritérií (viz níže). Dalším, neméně důležitým očekávaným výstupem je posouzení, zda a jak byly aktivity reprezentované uvedenými projecty vzájemně provázané či nakolik jejich dopady měly synergický efekt. Širší sektorový pohled by měl dále hodnocené aktivity ČR posoudit na pozadí relevantních strategií Gruzie pro daný sektor.

Sektorový pohled je dále vhodné zaměřit na vyhodnocení a další možnosti sdružování rozvojových aktivit do širších celků s jednotným geografickým a tematickým určením, vyhodnocení koordinace a komunikace mezi českými aktéry ZRS jakož i s ostatními donory působícími v dané zemi ve stejném sektoru, případně vyhodnotit potenciál trojstranných projektů, jejich priorit a perspektivy. Zadavatel uvítá též vyhodnocení spolupráce státních i soukromých aktérů činných v dané zemi v sektoru podpory demokracie, lidských práv a společenské transformace, a vyhodnocení, případně porovnání, jednotlivých uplatněných sektorových strategií a modalit. Vítána je i případová studie dle kontextu evaluace.

Od evaluačního týmu zadavatel dále očekává **posouzení intervenční logiky** hodnocených projektů v kontextu daného sektoru, vč. analýzy klíčových předpokladů a rizik pro dosažení cílů, případně rozbor metodologických překážek a limitů evaluace. Pokud by evaluační tým shledal intervenční logiku v projectové dokumentaci za neúplně či nepřesně definovanou, je očekáváno provedení tzv. **rekonstrukce intervenční logiky** jako součást prací na této evaluaci.

Evaluační kritéria dle OECD/DAC

Závěry z evaluace mají poskytnout zadavateli komplexní pohled na působení ČR v **sektoru podpory demokracie, lidských práv a společenské transformace v Gruzii** v hodnoceném období, včetně vyhodnocení jednotlivých projektů z hlediska mezinárodně uznávaných evaluačních kritérií OECD/DAC,

tj. relevance, efektivity (hospodárnosti), efektivnosti (účelnosti), udržitelnosti a dopadů. Stručné definice těchto kritérií dle OECD/DAC jsou následující:⁵⁵

Relevance – míra, ve které rozvojová intervence odpovídá potřebám, prioritám a koncepcím cílové skupiny, partnerské (přijímající) země a dárcovské země.

Efektivita (hospodárnost) – míra využití vstupních zdrojů (časového plánu, odborných znalostí, administrativy a managementu, finančních prostředků atd.) s ohledem na reálně dosažené výstupy a cíle. Realizované aktivity se hodnotí co do jejich adekvátnosti, účinnosti a hospodárnosti, popřípadě mohou být navržena alternativní řešení k dosažení stanovených výstupů a cílů méně nákladným způsobem, v kratší době, s větším zohledněním místních podmínek apod. Hodnotit lze i zda byly cíle a výstupy stanoveny reálně. Hodnocení míry využití optimálně nákladných zdrojů k dosažení potřebných výsledků se provádí z hlediska kvantitativního i kvalitativního.

Efektivnost (účelnost) – míra dosažení cílů rozvojové intervence.

Udržitelnost – míra, resp. pravděpodobnost pokračování pozitivních důsledků projektu pro cílovou skupinu po ukončení aktivit a financování ze strany donora/ realizátora.

Dopady – pozitivní i negativní, přímé i nepřímé a zamýšlené i nezamýšlené důsledky rozvojové intervence pro cílovou skupinu a v partnerské zemi obecně; u kritéria dopadů se musí evaluace důkladně zabývat také vnějšími vlivy prostředí, ve kterém byl projekt realizován.

Další evaluační kritéria

Evaluace posoudí souhrnně hodnocené aktivity ale i jednotlivé projekty také z hlediska jejich **vnější prezentace** (viditelnosti) v partnerské zemi a z hlediska uplatnění **průřezových principů ZRS ČR** definovaných v Koncepci zahraniční rozvojové spolupráce ČR na období 2010 – 2017⁵⁶:

řádná (demokratická) správa věcí veřejných; šetrnost k životnímu prostředí a klimatu; dodržování lidských práv příjemců včetně rovnosti mužů a žen. Evaluátoři by měli zejména posoudit zda a jak průřezové principy (resp. některý z nich) přímo souvisí se sektorovým zaměřením hodnocených projektů a aktivit; zda a jak zadavatel a/nebo realizátor zohlednili průřezové principy při formulaci a realizaci projektů; zda realizátor během přípravy a realizace projektu (resp. zadavatel projektu během formulace projektu) v rámci snahy o zohlednění průřezových principů narazil na protichůdné cíle, zájmy či hodnoty na straně příjemců projektu/partnerské země a jak tuto situaci řešil. Evaluační tým by tedy měl ke zmíněným aspektům vnímavě sbírat údaje a zjistit postoje konečných příjemců projektu (resp. i dalších relevantních osob). U zjišťování názorů, pocitů a zkušeností cílové skupiny je důležité věnovat zvláštní pozornost zahrnutí jejích zranitelných členů (zpravidla žen, příslušníků rasových, etnických nebo náboženských menšin, starších osob). Ze získaných informací by měl učinit celkový závěr, do jaké míry hodnocené projekty u jednotlivých průřezových principů využily existujících příležitostí a vyvarovaly se nežádoucích situací.

Doporučení vyplývající ze zjištění a závěrů komplexního vyhodnocení

V evaluační zprávě budou uvedena konkrétní a realizovatelná doporučení, s přidanou hodnotou, adresně určena evaluačním týmem MZV odborům ORS a LPTP, realizátorovi či jinému aktéru ZRS, a dostatečně podložena konkrétními zjištěními a závěry, zaměřena primárně na systémová doporučení pro další možné zaměření rozvojových aktivit v sektoru podpory demokracie, lidských práv a společenské transformace v Gruzii. Může však jít také o doporučení procesní k danému typu projektu, případně doporučení zaměřená na vzájemné synergie jednotlivých hodnocených oblastí rozvojových intervencí. Zadavatel je připraven ve zprávě obdržet i ponaučení širšího charakteru (*lessons learned*) pro řízení a realizaci ZRS, případně systémové ponaučení pro řízení procesu evaluací, pokud jsou tato ponaučení dostatečně konkrétní, relevantní a využitelná také pro ZRS v jiných zemích a sektorech.

Požadované výstupy komplexního vyhodnocení, termíny

Spolu se zadavatelem bude na průběh evaluace dohlížet v poradenské roli také **referenční skupina** složená ze zástupců MZV – odboru rozvojové spolupráce a humanitární pomoci („MZV-ORS“), MZV – odboru lidských práv a transformační politiky („MZV-LPTP“), MZV – odboru států severní a východní Evropy („MZV-OSVE“), České evaluační společnosti (ČES) a ZÚ Tbilisi. Komunikaci mezi evaluačním

⁵⁵ Více k uplatnění kritérií OECD-DAC při vyhodnocení projektu ZRS je k dispozici v osnově evaluační zprávy v příloze a dále v publikacích OECD-DAC, např. „Evaluating Development Cooperation. Summary of Key Norms and Standards“ a „Quality Standards for Development Evaluation“ (ke stažení na stránkách www.oecd.org/development/evaluation). Doporučuje se také důkladné prostudování Metodiky projectového cyklu dvoustranných projektů ZRS ČR (k dispozici na stránkách www.mzv.cz/pomoc).

⁵⁶ Koncepci ZRS ČR na období 2010 – 2017 lze dohledat na www.mzv.cz/pomoc

týmem a referenční skupinou bude zprostředkovávat pověřený zástupce MZV-ORS. Členové referenční skupiny budou mít právo připomínkovat zprávy odevzdané evaluačním týmem.

- Zadavatel požaduje po zpracovateli odevzdání jedné **vstupní zprávy** a jedné **závěrečné evaluační zprávy** (s 5 přílohami shrnujícími evaluační zjištění k jednotlivým projectům). Závěrečná evaluační zpráva bude následně zveřejněna včetně příloh na webových stránkách MZV.
- **Vstupní zpráva** detailně rozpracovává metodologii hodnocení, popisuje okruhy evaluačních otázek a hypotéz formulovaných na základě studia dokumentů a rozhovorů vedených v ČR, které mají být ověřeny na misi v partnerské zemi. Vstupní zpráva dále obsahuje **harmonogram** mise do partnerské země včetně plánu meeting, rozhovorů, fokusních skupin, pozorování, odborných měření, dotazníkových šetření, apod.
- Vstupní zpráva musí být odevzdána zadavateli v listinné (svázané) podobě i elektronické podobě, a sice **nejpozději 5 pracovních dnů před odjezdem týmu na evaluační misi** do partnerské země.
- Podoba závěrečné evaluační zprávy se musí řídit **osnovou evaluační zprávy ZRS ČR⁵⁷**; délka textu bude max. 25 stran A4 (bez příloh) včetně manažerského shrnutí v délce max. 4 strany A4. Zadavatel očekává, že závěrečná evaluační zpráva bude obsahovat, vzhledem ke stanovenému rozsahu, především samotné klíčové body sektorové evaluace, včetně zjištění, závěrů a vyplývajících doporučení. V 5 přílohách budou uvedena shrnující evaluační zjištění k jednotlivým projectům; dále budou v příloze uvedeny obecně známé skutečnosti, stejně jako případné přehledy zdrojů ověřitelných zjištění, kvantitativní fakta, vzory a výsledky hodnocení dotazníků apod. - dle použitých metod evaluace.
- Evaluační zpráva je vyžadována **v českém jazyce** (s anglickým shrnutím). Pokud se vybraný zpracovatel rozhodne předložit zprávu také v **anglickém jazyce** (např. z důvodu způsobu práce mezinárodního týmu, ve prospěch komunikace se zúčastněnými organizacemi v partnerské zemi apod.), zadavatel je na tuto variantu připraven, pouze očekává domluvu na postupu prací v době podpisu smlouvy. Zůstává každopádně odpovědností zpracovatele, aby termíny stanovené v tomto zadání nebyly zpracováním dvou jazykových verzí překročeny, a aby česká verze zprávy neutrpěla na kvalitě či úplnosti.
- **Pracovní verze závěrečné evaluační zprávy** musí být odevzdána zadavateli k připomínkám do 29. července 2014. Zadavatel shromáždí připomínky od referenční skupiny a předá tyto zpracovateli, který je povinen obsahové připomínky písemně vypořádat (tzn. zapracovat do textu zprávy, nebo se zdůvodněním odmítnout, v každém případě písemnou formou). Pokud jsou k zaslání připomínek vyzváni také realizátoři projectů, evaluační tým se musí zabývat i jejich podněty.
- Zadavatel od zpracovatele očekává **představení evaluační zprávy** s již vypořádanými připomínkami referenční skupiny a realizátorů, případně jejich místních partnerů, tj. zejména hlavních zjištění, závěrů a doporučení, na prezentaci s diskusí uspořádané ze strany MZV-ORS. Případné zásadní dodatečné poznatky vzešlé z discussion budou zapracovány ve formě **samostatné přílohy finální verze zprávy**. Termín prezentace bude stanoven po vzájemné dohodě v dostatečném časovém předstihu (předpokládáno je září 2014). Evaluační tým zašle vizuální osnovu prezentace (powerpoint) před prezentací zadavateli k odsouhlasení.
- **Finální verze evaluační zprávy**, včetně přehledu o způsobu zohlednění jak všech písemných připomínek referenční skupiny a realizátora (a jeho místních partnerů), tak případně dalších poznatků z osobní prezentace zprávy, musí být odevzdána zadavateli do **30. září 2014**, následně bude zveřejněna na webových stránkách MZV. Závěrečnou evaluační zprávu je nutné odevzdat zadavateli v listinné podobě **v 1 svázaném výtisku i v elektronické podobě na CD**.

Evaluační mise a další upřesnění pro zpracovatele

- Zkoumání výsledků projectů v partnerské (neboli přijímající) zemi formou **evaluační mise** je povinnou součástí procesu vyhodnocení. **Minimální** délka výzkumu v partnerské zemi, je **10 pracovních dnů** - v závislosti na charakteru projectů, geografickém rozptřeni hodnocených projectů (1 lokalita versus vyšší počet navzájem vzdálených lokalit), podmínkách místní dopravy po partnerské zemi, počtu relevantních úřadů, apod. Zejména se však odvíjí od metod zvolených zpracovatelem.

⁵⁷ Osnova evaluační zprávy ZRS ČR je přílohou tohoto dokumentu.

- V průběhu vyhodnocení zpracovatel povede **rozhovory** se zástupci MZV, ZÚ Tbilisi, realizátory projektů, se zástupci konečných příjemců a partnerských organizací realizátora v Gruzii; dále s představiteli tamější státní správy a LAS (a s dalšími respondenty dle potřeby).⁵⁸
- Těžiště svých **zjištění, závěrů a doporučení** by měl zpracovatel začít písemně formulovat ještě na misi v partnerské zemi. V průběhu evaluační mise zpracovatel uspořádá **zahajovací a závěrečný brífink** pro zúčastněné strany (relevantní úřady partnerské země, zástupce příjemců projektu, místní implementační partnery a realizátora, ZÚ Tbilisi apod.), na kterém lze předpokládaná a poté získaná zjištění a závěry vyhodnocení otestovat v diskusi s těmito zainteresovanými aktéry, a získat tak první zpětnou vazbu.
- Od evaluátorů se očekává také detailní konzultace se **ZÚ Tbilisi**. Evaluační tým se může na zastupitelský úřad obrátit se žádostí o logistickou podporu nebo s žádostí o zprostředkování rozhovorů na ministerstvech a dalších úřadech partnerské země; měl by však asistence ZÚ využívat jen **v míře nezbytně nutné**.

Vyhlášení výběrového řízení a příjem nabídek

Výběrové řízení probíhající formou otevřené výzvy je veřejně vyhlášeno na webových stránkách MZV dne **10. března 2014**.

Přijem nabídek končí dne **25. března 2014 ve 14.00 hod.**

Nabídky uchazečů budou zaslány **doporučeně** (nebo doručeny **osobně**) v listinné i elektronické formě na datovém nosiči – např. CD na následující adresu:

**Ministerstvo zahraničních věcí ČR
Odbor rozvojové spolupráce a humanitární pomoci
Loretánské náměstí 5
118 00 Praha 1**

Nabídky se podávají v obálce označené:

- názvem výběrového řízení;
- plným jménem (názvem) uchazeče a adresou;
- textem „**NEOTVÍRAT**“.

Nabídky zaslané jiným způsobem (např. faxem nebo e-mailem), doručené na jiné adresy nebo obdržené po termínu uzávěrky je zadavatel oprávněn nepřijmout.

Nabídky mohou být podávány v jazyce českém, slovenském nebo anglickém. Nabídky v jiných jazycích nebudou přijaty.

Evaluační tým

Evaluační může provést buď **tým složený z více fyzických osob** (z nichž jedna působí jako vedoucí týmu s odpovědností za celý výstup vůči zadavateli) nebo **právnícká osoba** disponující adekvátním týmem expertů (z nichž jeden působí jako vedoucí týmu zajišťující komunikaci se zadavatelem).

Zadavatel považuje za optimální tým složený ze **2-3 osob, tj. hlavního evaluátora** s odpovědností za celý proces vyhodnocení a odevzdání dohodnutých zpráv, jehož odbornost spočívá zejména v metodách evaluace; **experta(y) se zkušenostmi s fungováním nevládních organizací a orgánů státní správy** a případně též **lokálního experta** (nebo juniorního člena týmu) s důkladnou znalostí místního prostředí.

Příhlášky účastníků výběrového řízení budou povinně obsahovat:

- **metodologický přístup** evaluačního týmu, vč. plánu prací (tzn. konkrétně popsaná metodologie, navržená specificky pro předmětné komplexní vyhodnocení ZRS ČR v Gruzii);
- závazně definovaný **počet dnů na evaluační misi v partnerské zemi** (nezahrnující dny příjezdu a odjezdu ze země);
- **složení evaluačního týmu**, tj. počet, jména a specializace expertů, kteří se na evaluaci budou podílet, a to včetně **jednoznačného stanovení jejich účasti na misi, popř. na části mise** (jaké části, kolik dnů); a včetně jejich plánovaných rolí při vypracování evaluační zprávy;

⁵⁸ Při evaluační misi v partnerské zemi však nemusí jít pouze o formu individuálních rozhovorů – způsoby zjišťování a ověřování informací vycházejí z metodologického postupu evaluačního týmu.

- **životopisy expertů** tvořících evaluační tým, s uvedením konkrétních údajů k vzdělání, odbornosti a zkušenostem relevantním pro předmětnou evaluaci;
- **čestné prohlášení** o splnění kvalifikačních předpokladů (viz níže); před podpisem smlouvy musí předkladatel být schopen jejich splnění prokázat pomocí dokumentů/ potvrzení;
- **čestné prohlášení předkladatele** o pravdivosti (viz příloha);
- **nabídkovou cenu** uvedenou bez i včetně DPH (resp. u neplátců DPH uvedenou jako jediná cena opatřená prohlášením předkladatele o tom, že není plátcem DPH). Zadavatel předpokládá hodnotu zakázky v **orientačním rozmezí 250 000 – 400 000 Kč bez DPH**,⁵⁹
- závazně vyplněnou **tabulku výpočtu nákladů na evaluaci** (viz příloha). Diety (stravné) v tabulce, rozpočtované na osobu a počet dnů v zahraničí, musí odpovídat příslušným českým předpisům. Dovolujeme si upozornit předkladatele, že MZV v roli zadavatele bude před proplacením odměny požadovat vyúčtování objektivně prokazatelných nákladů (např. skutečně vynaložených výdajů na letenky, ubytování v partnerské zemi, apod.). Budou-li některé tyto náklady ve skutečnosti nižší než rozpočtované v nabídce předložené do výběrového řízení, zadavatel o tento rozdíl sníží konečnou odměnu oproti nabídkové ceně vítězného předkladatele; budou-li náklady ve skutečnosti vyšší než rozpočtované v nabídce předložené do výběrového řízení, nebudou tyto zadavatelem proplaceny;
- podepsané **čestné prohlášení o nezávislosti** všemi členy evaluačního týmu. **Všechny fyzické osoby, případně experti z týmu právnícké osoby, musí splňovat všechny níže uvedené podmínky nezávislosti současně** - podmínky platí pro **všechny projekty zahrnuté do tohoto komplexního vyhodnocení evaluace v dané zemi a sektoru podpory demokracie, lidských práv a společenské transformace**. Čestné prohlášení o nezávislosti podepisují všechny fyzické osoby, případně právnícká osoba a všichni zúčastnění experti z jejího týmu.

Podmínky nezávislosti členů evaluačního týmu

- Žádný z členů evaluačního týmu se nepodílel na přípravě, výběru či realizaci hodnocených projektů v jakékoli fázi. Nepodílel se ani na přípravě projektového návrhu, který s hodnocenými projekty soutěžil ve výběrovém řízení.
- Žádný z členů evaluačního týmu není zaměstnancem ani externím spolupracovníkem gestora, ani jím nebyl v období přípravy a implementace hodnocených projektů; nepůsobí jako zaměstnanec či externí spolupracovník realizátora, ani nepůsobil v období přípravy a implementace hodnocených projektů v dané zemi a sektoru.
- Žádný z členů evaluačního týmu se kromě výše definovaných podmínek nepodílel na realizaci projektů zahraniční rozvojové spolupráce ČR ani v zemi hodnocených projektů, ani v sektoru hodnocených projektů, a sice u obou podmínek v roce předcházejícím evaluaci, v roce dané evaluace, ani se na nich nebude v dané zemi a sektoru podílet v roce následujícím.

Kvalifikační předpoklady evaluačního týmu

- ukončené vysokoškolské vzdělání - u vedoucího evaluačního týmu;
- minimálně 4 roky pracovních zkušeností - u vedoucího evaluačního týmu;
- dokončená participace na alespoň jedné evaluaci (ve smyslu komplexního vyhodnocení výsledků) projektu, programu či podobné intervence – u kteréhokoli člena evaluačního týmu;
- absolvované alespoň jedno training nebo vysokoškolský předmět k evaluaci; nebo k řízení projektového/ programového cyklu (*project cycle management*); nebo k řízení orientovanému na výsledky (*results-based management*) – u kteréhokoli člena evaluačního týmu;
- znalost anglického a ruského a/nebo místního jazyka u všech členů evaluačního týmu, kteří se budou účastnit mise do Gruzie. Uchazeč doloží znalost cizího jazyka certifikátem o složení jazykové zkoušky minimálně na úrovni B1 nebo čestným prohlášením uchazeče, že příslušný člen evaluačního týmu ovládá požadovaný jazyk na komunikativní úrovni. V případě čestného prohlášení je zadavatel oprávněn před uzavřením smlouvy úroveň jazykových znalostí členů týmu ověřit.

⁵⁹ Očekávaným rozmezím však zadavatel nedefinuje striktně ani minimální, ani maximální cenu. Nabídková cena musí zahrnovat všechny náklady evaluačního týmu, tj. např. na čas strávený prací v kanceláři (analýza dokumentů, psaní zpráv, zapracování připomínek), náklady na evaluační misi do partnerské země (odměna členům týmu, letenky, místní doprava, ubytování, stravné, tlumočení, telefonní hovory), odměnu členům týmu za čas strávený závěrečnou prezentací, apod.

Hodnoticí kritéria (0-100 bodů celkem)

Za hodnoticí kritérium stanovil zadavatel ekonomickou výhodnost nabídky. Jednotlivá hodnoticí dílčí kritéria byla stanovena následujícím způsobem:

1. nabídková cena (porovnávají jsou ceny bez DPH): **0-40 bodů**

Nabídka s nejnižší nabídkovou cenou obdrží 40 bodů. Ostatním nabídkám budou přiřazeny body dle vzorce: $\text{bodů} = \frac{\text{hodnota nejnižší nabídkové ceny}}{\text{hodnota nabídkové ceny daného uchazeče}} \times 40$ /počet bodů pro nabídku daného uchazeče/

2. odborná kvalita, konkrétnost zpracování a proveditelnost předložené metodologie evaluace, vč. harmonogramu a postupu prací a rozdělení úkolů v evaluačním týmu: **0-30 bodů**

Maximum bodů náleží takové metodologii, která stanoví jak teoretický rámec navržených metod a jejich limitů, tak konkrétně rozpracuje kombinaci evaluačních kritérií OECD/DAC a navržených metod – zpravidla do podoby evaluačních otázek, způsobu zjišťování a triangulace údajů apod. Očekává se striktní dodržování osnovy evaluační zprávy a logické propojení zjištění, závěrů a doporučení se stanovenými, konkrétními a realistickými evaluačními otázkami. Dále optimální metodologie stanoví též harmonogram prací, vč. přibližného programu mise do partnerské rozvojové země a rozdělení úkolů a kompetencí mezi jednotlivé členy evaluačního týmu; přičemž tyto postupy jsou navrženy realisticky. Zadavatel uvítá, pokud se evaluace bude opírat o **Formální standardy provádění evaluací České evaluační společnosti**^{lxiv}.

3. míra odbornosti a předchozích zkušeností týmu v tematicke fungování občanské společnosti a místní správy obecněji: **0-20 bodů**

Maximum bodů náleží evaluačnímu týmu, jehož členové dohromady disponují komplexní odborností právě v tematicke fungování občanské společnosti a místní správy. Odbornost je zde chápána jako kombinace teoretického vzdělání a pracovních zkušeností. Má-li tým předkladatele odbornost v příbuzných oblastech obdrží nabídka část bodů dle hloubky, šíře a přenositelnosti znalostí. Kritérium odbornosti a předchozích zkušeností evaluačního týmu v sektorové tematicke bude hodnoceno na základě předložené nabídkové dokumentace.

4. rozsah předchozích zkušeností členů týmu z rozvojových nebo transformujících se zemí, zejména z jihovýchodní a východní Evropy; a zkušeností členů týmu v oblasti rozvojové spolupráce: **0-10 bodů**

Maximum bodů náleží evaluačnímu týmu, jehož členové dohromady mohou prokazatelně nabídnout rozsáhlé zkušenosti jak z pracovního, výzkumného nebo podobného pobytu v rozvojových zemích, a to včetně některé ze zemí jihovýchodní nebo východní Evropy; tak z rozvojové spolupráce jako činnosti a součástí zahraniční politiky, tj. např. plánování, implementace, monitoringu či vyhodnocování konkrétních projektů, širších programů pomoci, práce v koncepční či výzkumné rovině ZRS apod. Zkušenost přímo z Gruzie je výhodou. Kritérium předchozích zkušeností evaluačního týmu z rozvojových zemí a v oblasti rozvojové spolupráce bude hodnoceno na základě předložené nabídkové dokumentace.

U 2. – 4. dílčího hodnoticího kritéria nemusí žádná nabídka dosáhnout nejvyššího počtu bodů. Body přisuzuje odborná hodnoticí komise.

Vyhodnocení nabídek

Došlé nabídky budou zpracovány pověřeným administrátorem, který prověří kvalifikační kritéria, a poté předány hodnoticí komisi, která je posoudí a na základě hodnoticích kritérií vybere vítěznou nabídku. Výsledek výběru hodnoticí komise bude zveřejněn do **14.dubna 2014** na webových stránkách zadavatele.^{lxv}

Přílohy:

závazná osnova evaluační zprávy ZRS ČR (verze r. 2014)

vybrané dokumenty k hodnocenému(-ým) projektu(-ům)

vzor čestného prohlášení předkladatele o pravdivosti uvedených údajů (povinná součást nabídky)

vzor čestného prohlášení o nezávislosti členů evaluačního týmu (povinná součást nabídky)

vzor tabulky nákladů na evaluaci pro výpočet nabídkové ceny (povinná součást nabídky)

7.22. Klíčové komentáře k návrhu evaluační zprávy

Kapitola	Připomínka	Vypořádání
ČvT		
Souhrn (Efektivnost)	Konkrétní navazující aktivitou této letní školy zorganizované ČvT a důkazem angažovanosti mládeže po škole je Akční Plán navržený v roce 2012 v Terjole; ten byl oficiálně schválen a finančně podpořen samosprávou (LA). Tento plán stále funguje s pomocí LA. Nicméně si nejsme jisti, zdali text poukazuje jen na letní školu ČvT nebo aktivity CG.	Částečně zohledněno Informace o následné podpoře aktivit ze strany místních úřadů je zapracována do spolupráce s LA (kap. 4.3), nicméně podpora akčního plánu ještě nedokládá vyšší zapojení mládeže. Zde jsou zahrnuty všechny „letní školy“ od ČvT, CG (Agora) a ToL
Souhrn (Řádná správa věcí veřejných)	Souhlasíme, že práce s LA má omezené výsledky a měla by být v budoucnosti posílena (viz. Současný projekt ČvT v Gruzii). Co se týče transparentní a participační metodiky používané ČvT: např. do výběrového řízení na minigranty byli zapojeni příjemci. Požádali jsme je o zpětnou vazbu s cílem uvést např. aktivity zavedeného Youth Advisory Council do souladu s potřebami příjemců.	Nezohledněno. V souladu s našimi zjištěními. Úroveň participace byla u aktivit ČvT vyšší než u ostatních realizátorů, což je již uvedeno v kapitolách 4.3 a 4.4.
Souhrn (Řádná správa věcí veřejných)	ČvT poskytl všechny požadované dokumenty, a tak si nejme vědomi chybějící dokumentace	Zohledněno, chybějící dokumenty se netýkaly ČvT.
Souhrn (Vnější prezentace)	V rámci podprojektů ČvT jsme významně využívali regionální TV (Rioni TV): přibližně 30 reportáží během 3 let, plus místní televize (přibližně 15 reportáží a programů v rádiu	Zohledněno v kapitole 4.6, část Vnější prezentace
4.3 Organizace občanské společnosti	Všichni realizátoři minigrantů se setkali nejméně 3x za rok během školení, na nichž byl vždy vyčleněn čas ke sdílení zkušenosti, poučení, atd. Kromě toho byly nejúspěšnější příklady popsány ve třech manuálech, které byly vydány během projektů.	Zohledněno.
4.6 Řádná správa věcí veřejných	ČvT podepsal Memorandum o porozumění s MoYSA v roce 2010	Zohledněno, ověřeno – MoYSA z května 2011.
Agora		
Obecná připomínka	Nejprve asi k celkovému dojmu – z našeho pohledu se nám jeví, že se evaluačky soustředily pouze na oblasti Imereti a Gurie, kde převážně pracuje ČvT. Tím pádem též došlo k několika nedopatřením v pochopení našich aktivit. (V podstatě do zpráv nebyly zahrnuty oblasti Kvemo Kartli a Samtsche Javakheti a došlo tak k významnému snížení počtů zapojených osob.)	Částečně zohledněno. – Výběr regionů pro evaluační misi byl proveden na základě počtu aktivit uskutečněných v jednotlivých regionech a odsouhlasen referenční skupinou v souladu s finální verzí průběžné zprávy. Zahrnuje aktivity ČvT i AGORA CE. Počet zapojených osob vychází z přehledu všech aktivit a počtu účastníků napříč všemi regiony (příloha 7.5.). V projektové dokumentaci ovšem nebyl uveden počet účastníků u všech aktivit. Např. chybí počty účastníků u 16 školení. Dle návazné konzultace a revize dokumentů byl upraven počet studentů a učitelů proškolených v debatách.

Kapitola	Připomínka	Vypořádání
3. Metodika	Nejsem evaluátor a tyto standardy neznám, nicméně my jsme nerealizovali projekt rozvojový, nýbrž transformační.	Částečně zohledněno. Metodika včetně standardů vychází ze zadání MZV ČR a byla schválena referenční skupinou (AGORA CE měla možnost ji připomínkovat). Transformační projekty jsou součástí ZRS ČR – viz též Zákon o zahraniční rozvojové spolupráci a humanitární pomoci poskytované do zahraničí ze dne 1. července 2010, § 2 odst a). Tento fakt byl v textu doplněn. Jsou započítány do oficiální rozvojové pomoci (ODA) v rámci OECD/DAC, na jehož standardy evaluační tým odkazuje.
Souhrn – udržitelnost, kap. 4.4 udržitelnost	Občas také trochu splývají miniprojekty a diskusní soutěž (Terjola) apod.	Nezohledněno. Jde o případ Terjoly, kdy byly zástupci škol vyškoleni v debatách v rámci aktivit ČvT (miniprojektů). V těchto školách pokračovaly debaťní kluby za podpory LA. Jiné příklady nebyly specifikovány.
4.3 – školy	V každém roce bylo zapojeno do debaťního projektu 16 škol, tudíž každý rok jsme vyškolili minimálně 16 učitelů (celkem tedy nejméně 48), semináře navštívilo minimálně 700 – 800 studentů (celkem 2100 – 2400) a soutěže se účastnilo každý rok 160 studentů. Vydali jsme také asi 3x brožury k vedení diskusí a jednu k vedení veřejných debat.	Částečně zohledněno v kap. 4.3 – čísla byla upravena, ovšem dle údajů ze závěrečných zpráv, ne dle tohoto odhadu. Např. první rok bylo dle příslušné zprávy zapojeno 8, ne 16 škol. Podle závěrečných zpráv bylo proškoleny v debatách celkem 723 studentů.
4.2	K rozpočtu – rozpočty projektů mají svoji logiku, je v nich účtováno po aktivitách. V rámci této logiky jsme také podávali závěrečné vyúčtování, které bylo vždy schváleno a účetnictví je auditováno. Paní evaluátorky se snažily zjistit náklady na účastníka. To z podstaty věci lze velmi těžko, pokud bych neuvolnila účetní na několik dní, aby se tím pokusila prokousat a nějak to vyčíslit. Náklady na osobu tak lze obtížně odhadnout.	Nezohledněno. Evaluátorky použily pro výpočet přímé výdaje (uvedené ve finančních zprávách a přílohách), které vydělily počtem účastníků.
4.4	Setrvale narážíme na udržitelnost debat ve školách. Hodnocení nevznělo pozitivně, ale je pouze na školách a učitelích, zda budou debaťní metody využívat, či nikoli. Soutěž pořádáme v ČR již 10 let a i zde je to stejné – pro některé školy je diskutování, které jsme je naučili, základním kamenem výuky, jiné si ho neosvojily. Jediným motivačním nástrojem může být povinné zavedení do výuky, k čemuž měla přispět konference v rámci jednoho z projektů. Je to ale běh na velmi dlouhou trať.	Nezohledněno. Evaluátorky souhlasí. Debaty jsou schválenou výukovou metodou již několik let.
Závěry (kap. 5.3)	Hlavní problém však tkví v zjišťování přínosu. Ten shrnuje věta: „Celkově výše uvedené aktivity a výsledky zasáhly přímo 2.000 až 4.000 občanů. Neposílily však ve větší míře vliv veřejnosti na rozhodování institucí, a proto je celková efektivnost hodnocena jako spíše nízká.“ Lze ovšem předpokládat, že stejně jako v ČR debaťní soutěž výrazně zvýšila jejich angažovanost a zájem o věci veřejné. Vyšší míra zapojení veřejnosti se pak projevila při volbách v r. 2012, kdy došlo k velkému občanskému vzepětí a zásadní změně politických struktur v Gruzii.	Částečně zohledněno. Počet upraven na 4 000 občanů. K vyšší angažovanosti existují podložená alternativní vysvětlení - jiné faktory (zejména změna režimu) a iniciativy (např. Také se Vás to týká, či participativní rozhodování v několika municipalitách). Tvzení o přínosu debat v Gruzii nad rámec konkrétních příkladů debatujících

Kapitola	Připomínka	Vypořádání
	Založení klubu na Gipa studenty a včlenění debat do kurikula považují jednak za projev velké angažovanosti (v CR se to nepovedlo), jednak udržitelnosti. Dtto pokračování debat žurnalisty. Mam jednu z těch 6 či 8 (novinářek) na facebooku a vím, že je stále aktivní. K přispění ke změnám - doložte, že nepřispěli:). Vycházím z českých zkušeností. Naši debatěři jsou už aktivní v politice či v různých funkcích. A velmi vzpomínají na debaty jako start. Skutečně lze nyní říci, že studenti, kteří prošli našimi aktivitami, nebudou mít v dospělém věku výrazný vliv na změnu společnosti? Uvědomme si, že významnou cílovou skupinou byli středoškoláci a skutečně nevěřím, že by v ostatních zemích měli středoškoláci výrazný vliv na rozhodování institucí. Takový nebyl ani náš cíl, snad jen záměr v dlouhodobém horizontu. Zároveň uvádíte několik pozitivních případů (Givi Chorgoliani, Dům mládeže v Terjole...), přesto se mi zdá, že je při celkovém hodnocení neberete v potaz. Například Givi Chorgoliani je student, který prošel jak aktivitami ČvT, tak i aktivitami Agory. Myslím, že o synergickém efektu nemůže být sporu. Takových studentů bylo víc. Také fakt, že v debatních aktivitách Domu mládeže v Terjole pokračuje 20 škol, se mi jeví ve srovnání s ostatními zeměmi ohromující. Kdybychom takového výsledku dosáhli v České republice, považovali bychom to za výrazný úspěch. Jaký je tedy referenční rámec? Čím je efektivita měřena a poměřována? Dalším nesporným faktem je, že Civitas Georgica, tedy naše partnerská organizace, se kterou jsme sdíleli know-how, se stala respektovaným partnerem pro centrální instituce a připomínkují zákony či plánování politik v různých oblastech. Myslím, že měřit efektivitu těchto projektů vlivem veřejnosti na rozhodování institucí je tedy částečně zavádějící a zároveň by bylo zodpovědné přiznat, že tento vliv za daných okolností měřit neumíme.	nejsou průkazná. Přínos nelze automaticky předpokládat v Gruzii, pokud byl prokázán v ČR. Příklad GIPA je v textu uveden, ovšem většina škol v debatách nepokračuje. Není mnoho příkladů bývalých debatérů, kteří by se významně občansky angažovali – respondenti se soustředili spíše na práci či jiné priority. Podpora aktivního občanství a zapojení mládeže do veřejného života v Gruzii byla mezi hlavními (v průběhu let modifikovanými) cíli projektů. Tento cíl byl tedy zapracován do sektorové logiky a hodnocen v rámci efektivnosti. Naopak dlouhodobý přínos v dospělosti (tedy dopad) hodnocen nebyl, neboť většina studentů ještě neukončila studium. Příklady přínosů jsou spíše izolované, proto evaluační tým učinil závěr, že přínosy byly zejména na individuální úrovni (a dále na několika zmíněných institucích). To, že se několik studentů zúčastnilo více aktivit, ještě nedokládá synergický efekt podprojektů (tedy že bylo smysluplné je spojit spíše než realizovat nezávisle). Ano, Dům mládeže ukazujeme jako případ dobré praxe z mnoha důvodů. Jde však opět spíše o výjimku. Proto evaluační tým zformulovat faktory úspěchu a příklad uvádí. „Referenčním rámcem“ je sektorová logika v kapitole 2.4., indikátory jsou uvedeny v evaluační matici v příloze 7.12. Civitas Georgia je bezesporu aktivní v oblasti „advocacy“. Pracovala s řadou partnerů, ovšem faktem je, že debaty nadále realizuje i z jiných zdrojů, přičemž využívá know-how od AGORA CE. Jak je uvedeno výše – vycházíme ze schválené sektorové logiky. Metodická omezení jsou uvedena v textu.
Závěry (kap. 5.2)	"Partneři nevyužili potenciální synergie např. mezi školeními samospráv a zapojením škol či veřejnosti v určité lokalitě." - Zde nevím(e), o kterých projektech píšete – propojení škol, kde dělal ČvT a kde my bylo nejméně ve dvou projektech. Debaty probíhaly ve stejných školách, kde pracoval i ČvT.	Nezohledněno, viz výše. To, že se několik studentů zúčastnilo více aktivit na jedné škole, ještě nedokládá synergický efekt podprojektů (tedy, že bylo smysluplné je spojit spíše než realizovat nezávisle).

Kapitola	Připomínka	Vypořádání
Obecná připomínka	Maximálně dvouleté projekty MZV neumožňují dlouhodobou práci s jednou cílovou skupinou.	Nezohledněno. Evaluátorky souhlasí. Proto jsou již navrženy tříleté projekty (viz též zdůvodnění).
Obecná připomínka	Mládež z větší části nebylo možné dohledat, protože projekty se uskutečnily před mnoha lety a studenti většinou odešli na VŠ či do ciziny.	Nezohledněno. Evaluátorky souhlasí. Vše je již zapsáno v omezeních evaluace.
Obecná připomínka	Evaluace nezahrnuje spojení studenti-debaty (návazné aktivity jako debaty v municipalitách či vytvoření debatního vysokoškolského klubu považujeme za velký přínos), ale pouze spojení studenti-miniprojekty. Jen technicky - vyčíslené počty občanů neodpovídají výše uvedeným číslům, a ta se týkají jen projektů Agory. Celkový dosah byl tedy násobně větší.	Nezohledněno. Informace o debatním klubu v Institutu GILA je uvedena v kap 4.3. (Mládež). Informace o návazných aktivitách (debaty v municipalitách) nejsou uvedeny v závěrečných zprávách a během evaluační mise se o tom žádný z účastníků debat nezmínil (chybí tedy důkazy). Počty zapojených občanů do jednotlivých aktivit uvedených v příloze 7.5 vycházejí z dostupných závěrečných zpráv a presenčních listin. Ohledně násobně většího dosahu nejsou k dispozici důkazy - viz první připomínka.
Obecná připomínka	Nicméně - v roce 2012 došlo v Gruzii k zásadní aktivaci občanů a naprosté změně jejich volebních preferencí. Vliv veřejnosti na rozhodování se zcela zásadně změnil. Osobně vůbec nepochybuji o tom, že k tomu přispěli jak novináři, námi proškolení, tak studenti, kteří prošli diskusní soutěží a dalšími aktivitami a tím se zásadně zvýšil jejich zájem o věci veřejné. V tom si myslím, že je jednoznačný přínos našich projektů.	Není jasné, zdali realizátor požaduje nějaké změny v textu. K přínosu již výše.
ČRA		
4.1,	Není jasná formulace „V rámci podpory dobrého vládnutí (...) se Světovou bankou.“ Projekt „Podpora reformy veřejné správy v Gruzii“ je standardní rozvojový projekt v rámci sektoru vláda a občanská společnost. Koordinace ČRA s donory proběhla v rámci formulační fáze a to zejména s UNDP, WB, ZÚ Polska a GIZ, kteří mají podobné projekty v místě. Rovněž námět asistence s decentralizací veřejné správy byl prověřený v rámci komunikace s realizátory projektů LPTP (Civitas Georgica, Agora CE a Člověk v tísni) během identifikace. Plánovaný projekt byl tedy nastavený tak, aby nedošlo k překrytí s projekty LPTP a tudíž byl koordinovaný na projektové úrovni. Zároveň ČRA vychází ze skutečnosti, že za koordinaci na úrovni MZV odpovídá ORS a LPTP. Projekty v rámci sektoru vláda a občanská společnost v gesci ČRA jsou zaměřené spíše na technickou asistenci s probíhajícími reformami než na rozvoj občanské společnosti.	Částečně zohledněno. Dle doplňujících informací ČRA nebyl koordinován s odborem LPTP, ovšem byl konzultován se současnými realizátory TRANS, se Světovou bankou, UNDP, GIZ a polskou ambasádou.
Souhrn, doporučení – č. 6	Praktické aktivity na podporu implementace na lokální úrovni jsou součástí projektu „Podpora reformy veřejné správy v Gruzii“. Vhodnější formulace je „napojení projektů LPTP na projekt ČRA“.	Částečně zohledněno. LPTP je gestor, realizátory jsou české a gruzínské NNO. Evaluační tým je názoru, že koordinaci je třeba provádět na projektové úrovni v Gruzii. Název projektu byl upraven.
AMO		
Zkratky / název AMO	Neuvádět AMO - Association for international issues, správně je Association for International Affairs.	Zohledněno – opraveno

Kapitola	Připomínka	Vypořádání
ToL		
Souhrn, kap. 5.3 - Media	Nesouhlasíme se závěrem, že naše akce měly jednorázový charakter bez jakéhokoliv pokračování. Pokračujeme v zapojování některých aktivnějších účastníků do různých aktivit. Také kontaktujeme účastníky z různých projektových akcí v rámci našich navazujících projektů. Elza obvykle kontaktuje účastníky pomocí facebooku, nebo skupinového emailu a snaží se zapojit všechny, nicméně následující tři jsou příklady těch nejaktivnějších (v regionu Imereti). Elza doporučila několikrát Givi Avaliani jiným organizacím jako trenéra a hostujícího přednášejícího pro studenty v oblasti sociálních médií. Na pražské školení žurnalistů byla vybrána nejen Gvantsa Totadze, ale také Salome Gegeshidze (financováno z NED)	Částečně zohledněno ve zjištěních kap. 5.3 a 4.4, resp. v závěrech.
kap. 5.3 – Media	Ohledně poznámky, že „neexistují důkazy o tom, že by toto vzdělání mělo vliv na větší pluralitu a kvalitu médií.“ Zdá se nám neadekvátní to hodnotit pouze podle odpovědí od dvou novinářů, kteří odpověděli na evaluační dotazník, kde chyběly otázky týkající se zjištění takovýchto důkazů (např. takovéto otázky byly uvedeny v našich dotaznících (viz příloha: „Pomohlo vám školení naučit jak více rozšířit vaše názory (např. pomocí sociálních médií) a tím zvýšit pluralitu?“ nebo „Pomohlo vám školení zlepšit kvalitu vašeho psaní?“) Je třeba zdůraznit, že rozšíření dovedností u mnoha jedinců by mělo zvýšit celkovou kvalitu médií. Samozřejmě to takto z různých důvodů vždy nefunguje (lidé mění práci uvnitř organizace, ztratí motivaci z různých důvodů, nebo nadřazení blokuje rozvoj, protože jsou ze staré školy, arogantní, atd.). Bohužel se mladí novináři často setkávají s menším nadšením u svých šéfů, když chtějí věci změnit. Na začátku našich programů jsme zkoušeli získat vedení, především když šlo o změnu designu webové stránky médií a poskytnout školení jejich zaměstnancům, někdy to fungovalo, jindy ne. Příspěvek ke zvýšení plurality a kvality: - Salome pracovala pro mediální organizaci jako regionální korespondent pro news.ge vTbilis. Nyní pracuje pro místní média v Batumi. Gvantsa pracuje pro NNO. - Givi Avaliani, Sopo Bobokhidze a Gvantsa Totadze uskutečnili školení pro studenty ze Státní univerzity v Kutaisi, které bylo organizováno místní NNO "Dialogue of generation". Kromě toho byl Givi v červnu 2014 školitelem na seminářích organizovaných Resource Centrem v Samtredii (v regionu Imereti) pro studenty.	Částečně zohledněno. Oba příklady jsou uvedeny v kap. 5.3. Vliv na větší kvalitu a pluralitu však nelze prokázat. Nelze usuzovat, že posílené dovednosti povedou automaticky k větší kvalitě mediálních výstupů (např. záleží na editorech, časové vytíženosti novináře apod.)

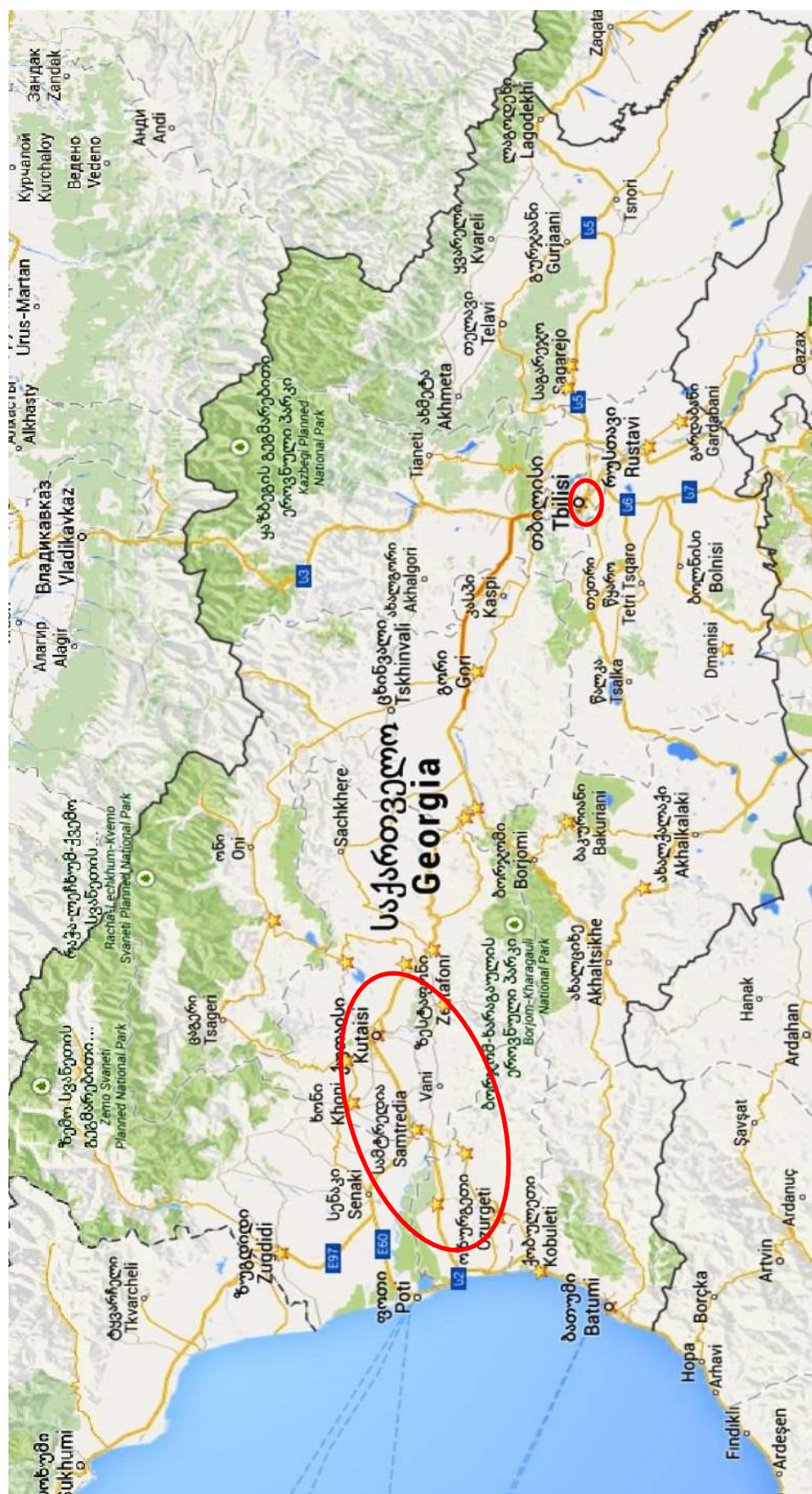
Kapitola	Připomínka	Vypořádání
kap. 5.3 - Media	Máme námitku proti závěru, že potenciální přínosy byly jen na individuální úrovni, protože kromě toho, že vedou své blogy, mnoho účastníků se následně zapojilo do aktivit spojených s médii, začali pracovat pro různé mediální organizace v regionech Adžárie a Imereti. Svým osobním zapojením podporují pluralitu a lepší kvalitu pro celý sektor médií, protože přinášejí informace z výše uvedených regionů většímu počtu lidí díky médiím, pro která pracují. Znalosti a dovednosti, které získali na školeních, používají při každodenní práci (když natáčejí, píší, nebo editují svoje příběhy a reportáže. Reference: - Givi Avaliani - Netgazeti.ge - Keti Labadze – Batumský týdeník Batumelebi	Částečně zohledněno. Příklady jsou zapracovány do textu. Bohužel neexistuje media monitoring před a po projektech, abychom mohly vyhodnotit změny v pluralitě a lepší kvalitě médií.
ČES		
Shrnutí / závěr, Dodržování lidských práv/ gender	U průřezového tématu lidských práv chybí celkové hodnocení.	Zohledněno. Doplněno.
Shrnutí / závěr - Řádná (demokratická) správa věcí veřejných	Nebo „implementace“? Není jasné...	Zohledněno. Je míněno řízení projektové dokumentace. Tato věta byla vymazána, neboť hlavní sdělení je již v předchozí větě.
Přílohy	Doplněno by mělo být Executive Souhrn v angličtině a vypořádání zásadních připomínek.	Zohledněno. Doplněno.
Obsah	Chybí kapitola 2.6 (resp. byla v textu navíc), Chybí přílohy 7.9 a 7.25	Zohledněno. Jde o chybu ve formátování, upraveno.
Celý dokument	Sjednotit v textu názvy	Zohledněno.
Přílohy	LGBT, GYLA není ve zkratkách.	Zohledněno. Doplněno.
Kapitola 4.2 – Tab. 3: Přehled projektových rozpočtů	Patrně prohozené řádky – příspěvek MZV je vyšší než celkový rozpočet.	Zohledněno. Upraveno.
Kapitola 4.6 - Dodržování lidských práv / gender	V obdobných evaluacích projektů týkajících se rozvoje občanské společnosti a NNO by bylo vhodné sledovat např. zapojení žen do rozhodování o prioritách NNO resp. do rozhodování na úrovni škol, samospráv či studentských iniciativ. Sledován by mohl být také vliv „leaderů“ těchto iniciativ (nakolik jsou ženy či muži schopni ovlivňovat/motivovat další). Zajímavé podklady v tomto směru poskytují případové studie.	Zohledněno. Doplněno. Z několika případových studií však nelze usuzovat na zapojení žen ve všech miniprojektech (většina vlastníků miniprojektů nebyla zastižena).

Kapitola	Připomínka	Vypořádání
	Vzhledem k tomu, že z některých případových studií vyplývá poměrně důležitá (rozhodovací a motivační) role žen, mohla by tato role být zmíněna u hodnocení problematiky gender.	
Doporučení (včetně shrnutí)	Vzhledem k citovaným problémům se zapamatováním si názvů projektů (a tedy i jejich slabší vizibilitě) bych doporučil doplnit praktické doporučení pro realizátory „používat krátké, srozumitelné a zapamatovatelné názvy projektů“. Dále doporučuji zvážit doporučení ke schvalování dílčích projektů formou dodatečně (uměle) vytvořeného konsorcia – podle evaluačních zjištění byla koordinace a přidaná hodnota tohoto spojení víceméně nezávislých projektů minimální. Nutnost projektové koordinace je nicméně částečně zmíněna v doporučení č. 2.	Zohledněno v poučeních – G a H.
-	V zadávacích podmínkách bylo dále vyžadováno 5 příloh s uvedením shrnujících evaluačních zjištění k jednotlivým projektům. Minimálně stručná shrnutí by proto měla být doplněna.	Nezohledněno. Ve schválené průběžné zprávě evaluační tým uvádí, že se referenční skupina dne 29. 7. 2014 shodla na následujícím: „Evaluace bude založena na společné (sektorové) intervenční logice a níže definovaném cíli, přičemž budou hodnoceny jednotlivé modality realizátorů a bude vyzdvížena dobrá praxe.“ Následně zpráva specifikuje, že „V důsledku to znamená, že evaluační tým zřejmě nebude uvádět v přílohách závěrečné evaluační zprávy detaily ke konkrétním projektům, pokud to nebude považovat za nezbytné či vhodné pro dokreslení klíčových aspektů.“ V přílohách evaluační zprávy jsou uvedeny základní cíle a aktivity projektů (příloha 7.4. a 7.5), jakož i případové studie. Jak evaluátorky již předem avizovaly, soustředily se na různé cílové skupiny a modality, než na jednotlivé (provázané) projekty.
Přehled hodnocených projektů – kapitola 1.1., 2.4 a 2.7.	Problematické je nicméně uvedení hodnocených projektů pouze v přehledné tabulce v kapitole 1.1 a formou odkazu na přílohu (chybně na přílohu 1.1 místo na přílohu 7.4) v kapitole 2.4 a uvedením předpokladů v kapitole 2.7. Z odkazované přílohy není jasné, zda a jak dílčí projekty 1.x až 5.x souvisejí s pěti hodnocenými projekty a zda jsou opravdu v této tabulce uvedeny názvy (pod)projektů nebo jejich dílčí cíle. Tyto souvislosti by měly být v textu zprávy jasně vysvětleny.	Zohledněno. Odkazy jsou opraveny. V přehledu projektů v příloze 7.4 a v detailním přehledu projektových aktivit v příloze 7.5 jsou doplněny plné názvy projektů I až V. V textu na tyto přílohy odkazujeme.
Odkaz na přílohy v kap. 2.4.	V příloze 7.4. Z této přílohy však není patrná struktura hodnocených projektů (nefigurují v ní ani oficiální názvy), lze pouze dedukovat, že se každý projekt skládá z dílčích podprojektů (?) jednotlivých členů konsorcia, uvedených pod samostatnými čísly a názvy v tabulce dané přílohy.	Zohledněno; viz předchozí komentář.
Celá zpráva	Text zprávy mírně přesahuje požadovaný počet 25 stran (29), což by mohlo být patrně vyřešeno změnou formátování a přeřazením části informací	Zohledněno. Text české zprávy upraven na 25 stran. K popisu projektů viz předchozí komentář.

Kapitola	Připomínka	Vypořádání
	(například o realizátorech projektů nebo o předpokladech) do příloh, respektive nahrazením těchto informací chybějícím stručným popisem hodnocených projektů a jejich hlavní náplně (zejména vztahu k projektům uvedeným v příloze 7.4 či k případovým studiím)	
Celá zpráva	Místy bude potřeba lépe vysvětlit některá konstatování.	Není jasné, o jaká konstatování jde.
Metodika	U případových studií by mělo být uvedeno (například v kapitole o metodice), zda jsou použita skutečná jména. Pokud ano, mělo by být zmíněno, zda s tím byli jmenovaní lidé a organizace srozuměni. Vzhledem k politické situaci a problémům demokratizace a svobody slova by v některých případech mohlo uvedení jmen respondenty poškodit. Alternativou by mohlo být uvedení pouze iniciál nebo křestních jmen konkrétních osob.	Zohledněno. Uvedena křestní jména a zmíněno v metodice.
MZV (ORS a LPTP)		
Celá zpráva	Doporučujeme revizi textu zprávy z hlediska jasnosti formulací: věty někde nedávají smysl a není jasné, co přesně je myšleno (dlouhá souvětí, vložené věty, slovní vazby, pořadí slov ve větě, atd. – viz režim změn).	Zohledněno.
Odkazy – poznámky a vysvětlivky	Orientaci v textu ztěžuje také dvojí číslování u pozn. pod čarou – doporučujeme zavést číslování latinské, příp. množství poznámek omezit.	Nezohledněno. Z důvodu přehlednosti byla většina odkazů (zdrojů) uvedena na konci zprávy jako vysvětlivky. Poznámky pod čarou, upřesňující zjištění, jsou číslovány latinsky, zatímco vysvětlivky (odkazy na zdroje) jsou uvedeny římskými číslicemi, aby nemohlo dojít k záměně. Odkazy jsou funkční, čtenáři se tedy mohou zprávou jednoduše „proklikat“. Evaluační tým považuje odkazy za důležité, neb očekává, že s evaluační zprávou (v češtině či angličtině) budou klíčoví aktéři dále pracovat. Odkazy jim tedy mohou zjednodušit řešerši.
Zjištění	U kapitoly „Zjištění“ doporučujeme zestručnit a zpřehlednit text, zvláště co do provázanosti názvů kapitol a textu – viz režim změn.	Zohledněno. Zpracovány změny v textu.
Celá zpráva	Doporučujeme revizi textu z hlediska gramatického a opravy překlepů – viz režim změn.	Zohledněno.
Zkratky a přílohy	V seznamu zkratek doporučujeme doplnit české překlady anglických názvů a kapitolu 7.10 přeložit do českého jazyka. (ORS)	Zohledněno.
4.1.	V úplném závěru kapitoly 4.1. Relevance je na konci str. 14 uvedena nepřesná informace, že TRANS financuje projekty v Ázerbájdžánu. Žádáme o její odstranění. (LPTP)	Zohledněno.
Přílohy	Doporučujeme vyjasnit s LPTP otázku citlivosti publikace konkrétních kontaktů v kapitole 7.10 na webu MZV – kontakty a telefonní čísla	Zohledněno. Jména a kontakty byly vymazány. Případové studie obsahují pouze křestní jména (evaluační tým má pouze ústní souhlas se

Kapitola	Připomínka	Vypořádání
	realizátorů projektů – předpokládáme, že evaluační tým disponuje jejich písemným souhlasem se zveřejněním.	zveřejněním).
Závěry - Dodržování lidských práv	Chybí celkové hodnocení/shrnující výrok	Zohledněno - doplněno.
Závěry - Řádná (demokratická) správa věcí veřejných	Jestliže část projektů byla přímo věnována samosprávám + do plánování aktivit byla zapojena i příslušná ministerstva (viz Relevance), lze celkově hodnotit toto kritérium jako nízké?	Částečně zohledněno. Bylo doplněno, že řádná správa věcí veřejných byla rovněž mezi hlavními cíli projektů. Hodnocení bylo upraveno na „spíše nízké“ – ačkoliv se část projektů věnovala samosprávám (transparentnosti apod.), skutečná „úroveň účasti občanů na rozhodování se lišila dle aktéra a projektového partnera.“ Dále viz efektivnost – samosprávy.
Kapitola 2.1.	Watchdog - výkladová poznámka je zbytečná	Nezohledněno. Dle zkušeností evaluačního týmu tento pojem řada organizací či jednotlivců nezná. Očekává se, že zprávu budou číst mimo jiné i české a gruzínské NNO.
Kapitola 2.1.	Etnické menšiny a IDPs nelze bez bližšího vysvětlení automaticky ztotožňovat.	Zohledněno. Upraveno.
Kapitola 2.2., konec 2. Odstavce	Tyto dvě věty jsou nepřesné: jak malé lokální projekty, tak rozvojová stipendia jsou v gesci ORS MZV, přičemž na realizaci rozvojových stipendií MZV spolupracuje s MŠMT.	Zohledněno. Upraveno.
Kapitola 2.3.	Doporučujeme v této kapitole pojmenovat konkrétní hlavní aktéry, ne pouze odkázat na přílohu a navázat „dalšími“.	Částečně zohledněno. Vypsání realizátorů. Vzhledem k omezení textu zprávy na 25 stran bohužel není prostor pro všechny hlavní aktéry v této kapitole. Odkaz je plně funkční – lze jej „prokliknout“.
Kapitola 3.4	„Zjištění, závěry a doporučení z evaluace nelze zevšeobecnit na realizaci programu TRANS v Gruzii či Jižním Kavkazu či na další země, kde program TRANS působí.“ - proč?	Zohledněno. Vysvětlení doplněno do omezení.
Připomínky ze závěrečné prezentace 26. 11. 2014		
Kapitola 4.1	Existuje neformální síť českých NNO zabývajících se Jižním Kavkazem.	Zohledněno v relevanci – komplementaritě.
Kapitola 6.1	Konsorcia mají vytvářet sami realizátoři, kteří se mají podílet již na přípravě, nejen na realizaci. Tento přístup posiluje vlastnictví, partnerství a sdílení zdrojů.	Zohledněno v poučeních.
Kapitola 6.2	Dotační tituly ČRA jsou určeny pouze krajům, ne obcím. Toto je nerelevantní pro Gruzii, která má pouze samosprávné obce, nikoliv však kraje. Je tedy na zvážení dotační titul rozšířit i o obce.	Zohledněno v doporučeních.

7.23. Mapa lokalit

Vysvětlivky:

★ Označená místa realizace projektu

○ Označená místa evaluace

7.24. Předpoklady a rizika

Většina předpokladů uvedených v projektových maticích logického rámce byla naplněna. Evaluátorky dále identifikovaly pro různé cílové skupiny následující předpoklady.

Oblast	Hlavní předpoklady
Všeobecně (původní projektové žádosti)	- Projekty jsou vytvořeny na základě poptávky v místě a v souladu s prioritami české transformační politiky - Dostatečné kapacity žadatelů a jejich partnerů projekty zrealizovat včetně podpory příslušných institucí - Svoboda projevu - Rostoucí zapojení Gruzínců a Gruzínek do řešení komunitních problémů a veřejného života
Mládež/školy	- Respekt vůči mládežnickým iniciativám ze strany samospráv a společnosti, jejich podpora - Dostatečný zájem a kapacita učitelů zapojovat se do projektů a dále využívat nová média a nástroje ve výuce
NNO/občanská společnost	- Příznivé podmínky pro rozvoj a trvalou existenci NNO - Aktivní zapojení zájemců z vybraných komunit do veřejného života
Samosprávy (LA)	- Otevřenost zástupců samospráv a jejich zájem o zapojení občanů - Zájem a kapacity zástupců samospráv o vzdělávání a zapojení do decentralizace veřejné administrativy
Média	Existence svobodných a nezávislých médií

Tabulka 1: Hlavní předpoklady hodnocených projektů

Pouze 2 z 5 projektových žádostí obsahovaly **přehled rizik**⁶⁰. Žádná nezmínila opatření k minimalizaci rizik. Následující tabulka obsahuje rizika z dvou projektů a rizika a opatření zjištěná v průběhu evaluace:

Riziko	Opatření k minimalizaci rizika
Ekonomické a jiné zájmy převládají nad lidskoprávními (původní)	Miniprojekty a posilování povědomí se zaměřily na různá lidská práva (sociální, environmentální, kulturní či ekonomická)
Nestabilní bezpečnostní situace (původní)	Projekt I byl ovlivněn konfliktem s Ruskem, proto byly některé aktivity odloženy. Nebyly zjištěny jiné závažné problémy
Nestabilní politická situace (původní), odchod zástupců samospráv po volbách	Žádná
Decentralizace nekonzistentní a bez politické podpory	Národní asociace samospráv (NALA) byla zapojena do projektů I/II, žádná další spolupráce s národními institucemi zodpovědnými za decentralizaci
Další aktéři podporují různé přístupy k decentralizaci a / či občanské angažovanosti	CG se zapojila do legislativního procesu ohledně decentralizace spolu s dalšími NNO. České velvyslanectví v Gruzii se od roku 2013 podílí na koordinaci NNO. Nejsou informace o další koordinaci jiných projektových partnerů s klíčovými dárcovskými institucemi
Zájem a kapacita učitelů ve škole a místních NNO fungovat jako multiplikátoři	Byli vybráni zkušení, motivovaní trenéři a ti byli zapojeni do školení.
Nedostatečné kapacity cílových skupin projekty realizovat a udržet jejich výsledky	Školení cílových skupin. Zapojení samospráv do miniprojektů. Nebyl plán udržitelnosti a systematická předávka.

Tabulka 2: Řízení rizik hodnocených projektů

⁶⁰ Matice logického rámce s přehledem hlavních rizik obsahovaly projekty III. a IV.

7.25. Shrnutí zprávy v angličtině / Summary in English

The „**Complex evaluation of the Czech Development Assistance (ODA) supporting human rights, democracy and societal transformation in Georgia**“ was commissioned by the Ministry of Foreign Affairs (MFA) of the Czech Republic (CR) and undertaken by Inka Pibilova, Monika Příbylová and Elene Margvelashvili from August to November 2014.

The evaluation covered following projects with a total budget of 770 800 EUR:

- I. Supporting development of cooperation at the local level in Georgia
- II. Development of civil society and its participation in public life of Georgia
- III. Fostering Transparency and Communication in Georgia
- IV. Support of active citizenship and involvement of youth in public life in Georgia
- V. Support of active involvement of the youth to community life - natural development of civil society in Georgia

The main evaluation purpose was to provide objective and well-grounded conclusions and recommendations to the MFA CR and the implementers of the Czech ODA in Georgia. A special focus was given to societal transformation, potential synergies among projects and relevant policies and strategies of Georgia. Different modalities, good practices, future synergies, coordination and trilateral cooperation were brought together to provide a sectorial view. For practical reasons, the 2-week evaluation mission focused on the regions of Imreti and Guria, where most activities were implemented. Additionally, key actors in Tbilisi and the CR were interviewed and surveys among target groups held.

Key findings and conclusions and as follows:

Relevance: Relevant to the local needs, but coordination with others needed improvement

Georgia has experienced major changes in the political setting, especially following democratic elections in 2012. Evaluated projects and their methodology were generally in line with the needs of the target groups. The relevant ministries were engaged. Areas for improvements include cooperation with regional educational centres and faith-based civil society organisations (CSOs), coordination with other donors and implementers as well as between the Human Rights and Transformation department (TRANS) and the Czech Development Agency (CZDA). The current most burning issues related to the evaluated sector are self-governance, strengthening the role of CSOs, conflict resolution, tackling diverse minority rights, guidance for civic education (using innovative methods and addressing critical thinking), implementation of youth policy and balanced media reporting. Several opportunities exist for multilateral cooperation, from joint programming, to pool funding, implementation, evaluation and advocacy. Transition experience and support of decentralisation / self-governance have likely the highest potential in this regard. Overall relevance was rather high.

Efficiency: High cost-efficiency, synergies of project consortium could have been utilised more

Despite incomplete documentation, it can be concluded that the project was cost-efficient. One third of total expenses was used to support beneficiaries, the rest was also reasonably spent taking into account costs per person reached. Local office of People in Need (PIN) in Kutaisi further helped to increase beneficiaries' direct support and can be considered as a good practice. Study visits have relatively high costs per head and their efficiency is a question as tangible outputs are missing. Each partner managed their sub-project independently and collaborated only on study visits, some trainings and a conference. The consortium remained artificial and did not result in any major added value. Partners did not utilise potential main synergies, e.g. between capacity building of local authorities and school or public engagement at the same location. The overall efficiency was assessed as rather high.

Effectiveness: Projects did not contribute to an increased public influence on decision making

The process of trainings – miniprojects – mentoring by experienced staff – celebrating projects' successes has proven successful in short-term engagement of **CSOs** in local issues and in addressing civil, political, social, economic and environmental rights. Subsequent engagement was strong mainly among well-established CSOs with diversified funding. Contributions to changes in local decision making were rather exceptional. No ex-post evaluation took place except of the external project V evaluation and internal impact assessments of ToL. Sharing or coordination among CSOs was limited. Instead, donor / grant dependency was identified.

The long-term involvement of **local authorities' (LAs)** representatives in miniprojects had a positive effect on their cooperation with youth and CSOs and can be considered a good practice. On the other hand, trainings of LAs and study visits, as applied by the evaluated projects, had negligible effects. They were one-off events. Moreover, in 2014, the majority of staff in LAs was replacement after local elections.

Media trainings and summer schools for journalism students were also mostly one-off events without a structured follow-up with the majority of participants. Participants mostly remained in the media sector and in at least two cases shared their know-how. Still, concrete changes in media quality and plurality, to which trainings would have contributed, are not clear.

Students / youth engaged in public affairs on multiple levels during their miniprojects. Their on-going involvement was often a challenge. More advocacy within miniprojects could have addressed changes on LA level. There is no evidence that summer schools would boost youth engagement. Sharing role models and facilitating a more long-term, structured engagement in burning local issues are key.

Regarding **schools**, debate competitions were proven popular among students and teachers. They contributed to new pieces of knowledge and skills among students and generated interest among other students. Study visit of teachers to the CR contributed to reaching out to more schools. Developed brochures were also utilised. The conference did not bring any major effects.

In overall, the above mentioned activities benefited directly approximately 4.000 citizens. Still they did not contribute to a major increase of public influence on decision making, thus the effectiveness remains rather low. Main reasons are too many focus areas and short-term involvement of target groups.

Sustainability: Individual benefits likely sustained, sustainability mechanisms could be improved

Individual benefits likely sustained. While sustainability was among priorities for People In Need (PIN) and Transitions Online (ToL), other implementers did not particularly focus on introducing mechanisms to sustain the activities and extend their benefits to a bigger number of beneficiaries. Some schools did continue with debates independently and so did some CSOs and youth initiatives. The case of 23 schools in Terjola, which still continue debates with the help of the Youth Palace and funding from the LA, is a good example of a multiplication effect of a miniproject. A sustained benefit related to LAs is the long term cooperation between a few municipalities and PIN and continuous trainings of Civitas Georgica (CG). A public debate in Rustavi in 2014 held by a trained journalist is an example of sustained benefits. Most of the blogs were not sustained. The overall sustainability was assessed as rather low due to insufficient sustainability mechanisms.

Impact: New skills and even replication of the multi-stakeholder approach in other regions

Taking into account the relatively high outreach of each miniproject (hundreds of citizens) in 11 regions, the CSOs and youth initiatives had a big multiplication effect. Benefits were identified mainly on individual level in terms of enhanced knowledge and skills of beneficiaries. One LA trainer currently works in the Georgian Parliament, which is a good example of potential wider impact. A donor-dependency mind-set was created – a lot of CSOs believe they need to raise funds before engaging. Finally, initiatives did not lead to any major changes in local decision making. Nevertheless, the multi-stakeholder approach of PIN in Guria and Imereti is currently being replicated in other regions with the support of international donors, which is a success. Thus the impact was assessed as rather high.

Respect for human rights was reflected, gender was not in focus

Human rights belong to the main focus of the projects, whereby compliance was assessed as rather high. Different types of human rights were tackled. The human rights-based approach to development, recently endorsed even by the EC and the Georgian government, has not been intentionally incorporated in any of the evaluated projects. In practice, the principles of empowerment and non-discrimination were applied quite consistently, but citizen participation in decision making, holding LAs/ state accountable and referencing international human rights frameworks could have been stronger. No special attention was given to gender, but it is likely that girls and women benefited to a similar extent if not more than boys and men.

Good governance: participation in decision making differed, project transparency could be better

Good governance was also among the main goals of the projects. Level of participation in decision making differed per project stakeholder and project partner. The public participation and accountability were covered to a certain extent in trainings for LA and in miniprojects. The key issue was insufficient project documentation for monitoring and evaluation. Project partners and beneficiaries were not aware of the projects' successes and challenges (including the external evaluation), in line with the transparency principle. Project partners could have also employed more advocacy to ensure access to information and participation of stakeholders in local decision making. Good governance was assessed as rather low.

Environmental protection and climate change tackled in field

Environmental protection was a direct focus of several miniprojects and among themes of debating competition, whereby climate was also taken into account. In overall, neither of the evaluated projects had a negative impact on environment and climate change, thus the overall rating is rather high.

Visibility: Use of media and dissemination among other donors / implementers could be improved

Projects visibility and dissemination was done rather informally. Visibility rules of the Czech MFA / TRANS were applied in key documents. Participants were often confused about evaluated projects and their objectives, likely because the project names were long, complicated and similar to each other. Potential of local media (TV and radio shows) could have been utilized more. The same applies to dissemination among other donors and implementers. Thus visibility was assessed as rather low.

Recommendation	Addressee	Priority
Related to TRANS / CZ ODA system		
1. Implement min. 3-year projects, whereby focus in a selected region (or a few regions) on a selected local priority topic, ensure in-depth needs analysis, multi-stakeholder cooperation, sustainable mechanisms, ongoing local support and enough flexibility as per external factors.	MFA (CZDA) and potential implementers	1 Top
2. Aside of long-term projects, allocate budget for burning human rights issues and for enhancing planning, monitoring, evaluation and learning capacities of CSOs.	MFA	2 Medium
3. Coordinate activities with other implementers and donors in the target area and if possible (taking into account the political situation) also with local state institutions	MFA and potential implementers	1 Top
4. Engage in joint programming, co-funding, monitoring and evaluation especially with the EC Delegation, IVF and potentially also with other donors as per the focus area.	MFA	1 Top
5. Create systems for close collaboration of TRANS and CZDA from programming, to needs assessment and to planning, monitoring, evaluation and auditing.	MFA	1 Top
Related to future TRANS projects in Georgia		
6. Link the CZDA decentralisation project "Support of public administration reform in Georgia with TRANS projects – enable piloting of established curriculum and tools in selected LAs	CZDA and TRANS	1 Top
7. Implement multi-stakeholder initiatives in a specific area (health, environment, social inclusion, minorities) with an advocacy component, sharing of results / lessons learnt and a media component	TRANS and implementers	2 Medium
Related to other support of the CR in Georgia		
8. Focus on transition experience in strategic planning and in selected issues in coordination with other actors.	MZV	2 Medium

7.26. Seznam povinných náležitostí evaluační zakázky

Všeobecné podmínky	Splněno	Kdy	Poznámka
Použití min. tří evaluačních metod	Splněno	21.10.2014	Viz závěrečná zpráva
Realizace mise v partnerské zemi	Splněno	15.- 29.9.2014	
Zahajovací a závěrečný briefing na misi	Splněno	15.9.2014, 26.9.2014	
Řádné vyúčtování	Splněno	27.11.2014	
Vypořádání připomínek	Splněno	21.11.2014	
Závěrečná prezentace	Splněno	26.11.2014	
Dokumenty			
Vstupní zpráva (včetně harmonogramu mise v partnerské zemi)	Splněno	27.8.2014	
Evaluační otázky ve vstupní zprávě	Splněno	27.8.2014	
Závěrečná zpráva			
Zodpovězení evaluačních otázek	Splněno	24.10.2014	
Zohlednění kritérií DAC	Splněno	24.10.2014	
Stupnice míry naplnění evaluačních kritérií	Splněno	24.10.2014	
Zohlednění průřezových principů	Splněno	24.10.2014	
Provázanost zjištění a závěrů	Splněno	24.10.2014	
Provázanost závěrů s doporučeními	Splněno	24.10.2014	
Adresnost doporučení	Splněno	24.10.2014	
Soulad se standardy ČES	Splněno	24.10.2014	
Rozsah maximálně 25 stran	Splněno	21.11.2014	
Korektnost angl. překladu	Splněno	30.11.2014	
Povinné přílohy závěrečné evaluační zprávy			
Přílohy shrnující evaluační zjištění k jednotlivým hodnoceným projektům	Splněno částečně	27.11.2014	Přehled v příloze 7.4 a 7.5. Další zjištění byla prezentována dle jednotlivých modalit v souladu se vstupní zprávou.
Seznam zkratk	Splněno	24.10.2014	
Seznam prostudovaných dokumentů	Splněno	24.10.2014	
Seznam interview a skupinových diskusí (fokálních skupin) v ČR a partnerské zemi	Splněno	24.10.2014	

Přehled zjištění a doporučení	Splněno	24.10.2014	
Využití dotazníky, okruhy pokládaných otázek	Splněno	24.10.2014	
Výsledky průzkumů, dotazníkových šetření, faktická zjištění	Splněno	24.10.2014	
Tabulka vypořádání (<i>zásadních</i>) připomínek referenční skupiny, gestora a realizátora	Splněno	21.11.2014	
Shrnutí zprávy v anglickém jazyce	Splněno	21.11.2014	
Zadávací podmínky výběrového řízení	Splněno	24.10.2014	
Přehled připomínek vzešlých z diskuse při prezentaci a jejich vypořádání ze strany evaluačního týmu (v případě potřeby)	Splněno	30.11.2014	
Doporučené přílohy závěrečné evaluační zprávy			
Itinerář evaluační mise do partnerské země	Splněno		Program mise – je uveden v příloze 7.11 společně s přehledem respondentů
Rozsáhlejší tabulky a grafy	Splněno	24.10.2014	
Schéma intervenční logiky (<i>v případě potřeby rekonstruované</i>)	Splněno	24.10.2014	
Mapka lokalit realizace hodnocených projektů	Splněno	24.10.2014	
Výběr fotografií z evaluační mise	Splněno	24.10.2014	Výběr je uveden v příloze 7.2 a 7.3
Citace stanovisek zainteresovaných stran (např. cílových skupin), případové studie, atd.)	Splněno	24.10.2014	

7.27. Přehled prostudovaných dokumentů

Projektová dokumentace, kterou poskytli MZV ČR a projektoví partneři

č.	Název dokumentu	Datum	Název projektu /realizátor
1	zadost Agora-VCVS-AMO-CvT_final	1.5.2008	2008 Podpora rozvoje spolupráce na místní úrovni v Gruzii
2	schvaleni vyjimky	1.8.2008	2008 Podpora rozvoje spolupráce na místní úrovni v Gruzii
3	agora GE_rozhodnutí	4.6.2008	2008 Podpora rozvoje spolupráce na místní úrovni v Gruzii
4	rozpočet celkový_final	2008	2008 Podpora rozvoje spolupráce na místní úrovni v Gruzii
5	SP1 Agora Tabulka výstupů a finančního rámce	2008	2008 Podpora rozvoje spolupráce na místní úrovni v Gruzii
6	SP2 VCVS Tabulka vystupu a finančního rámce	2008	2008 Podpora rozvoje spolupráce na místní úrovni v Gruzii
7	SP3 AMO tabulka vystupu a finančního rámce	2008	2008 Podpora rozvoje spolupráce na místní úrovni v Gruzii
8	SP4 CvT Tabulka vystupu a finančního rámce	2008	2008 Podpora rozvoje spolupráce na místní úrovni v Gruzii
9	casovy harmonogram celkový	2008	2008 Podpora rozvoje spolupráce na místní úrovni v Gruzii
10	zaverecna zprava_CvT_Trans1_2008-09	2009	2008 Podpora rozvoje spolupráce na místní úrovni v Gruzii
11	rozpocet AMO	2008	2008 Podpora rozvoje spolupráce na místní úrovni v Gruzii
12	rozpocet CvT	2008	2008 Podpora rozvoje spolupráce na místní úrovni v Gruzii
13	rozpocet VCVS	2008	2008 Podpora rozvoje spolupráce na místní úrovni v Gruzii
14	zadost o vyjimku Agora rok 2009	26.3.2009	2008 Podpora rozvoje spolupráce na místní úrovni v Gruzii
15	Rozhodnutí 2009_Agora a konsorcium	20.4.2009	2008 Podpora rozvoje spolupráce na místní úrovni v Gruzii
16	Cele konsorcium 2009+agora podrobne po zaokrouhlení	20.4.2009	2008 Podpora rozvoje spolupráce na místní úrovni v Gruzii
17	zaverecna zprava_CvT_Trans1_2008-09	15.7.2009	2008 ČvT
18	finance_final report_Trans12009	28.7.2009	2008 ČvT
19	priloha1a_strucnyPopisProjektuAJ	15.7.2009	2008 ČvT
20	priloha1b_strucnyPopisProjektuCJ	15.7.2009	2008 ČvT
21	priloha2_kontakty_ucastnici_projektu	14.7.2009	2008 ČvT
22	priloha3_fotodokumentace	15.7.2009	2008 ČvT
23	priloha4_parcipacni project_interni zprava	15.7.2009	2008 ČvT

č.	Název dokumentu	Datum	Název projektu /realizátor
24	priloha5a_Givi Kupatadze_economical model_report_eng	14.7.2009	2008 ČvT
25	priloha5b_Natia Khaburzania_anti-violence_report_eng	14.7.2009	2008 ČvT
26	priloha5c_Tengo Gagoshidze_journalism_report_eng	14.7.2009	2008 ČvT
27	priloha5d_Rusudan Kovziridze_historical places_report_eng	14.7.2009	2008 ČvT
28	priloha5e_Teona Bregadze_becoming prof_report_eng	14.7.2009	2008 ČvT
29	priloha6_prezencni listina_skoleniNGO	14.7.2009	2008 ČvT
30	priloha7a_grant_noviny Tkibuli1	15.7.2009	2008 ČvT
31	priloha7b_grant_noviny Tkibuli2	15.7.2009	2008 ČvT
32	ZZ Agora a ČvT Trans 2009 nova	26.2.2012	2008 Podpora rozvoje spolupráce na místní úrovni v Gruzii
33	Zaverecna zprava Agora-AMO-CvT-VCVS	4.2.2009	2008 Podpora rozvoje spolupráce na místní úrovni v Gruzii
34	Zaverecna zprava Agora CE-2008 final	1.1.2009	2008 Agora
35	Zaverecna zprava Agora CE-2009	30.7.2009	2008 Agora
36	ZZ-AMO	26.1.2009	2008 AMO
37	ZZ-AMO 2009	27.7.2009	2008 AMO
38	List of participants_Akhalkalaki_1	26.1.2009	2008 AMO
39	List of participants_Gori region1	25.1.2009	2008 AMO
40	List of participants_Zugdidi1	25.1.2009	2008 AMO
41	Gruzie Zaverecna zprava 2008JV	26.1.2009	2008 VCVS
42	Prilohy JV	26.1.2009	2008 VCVS
43	VCVS_ZZ JV 2009	26.1.2009	2008 VCVS
44	Rozhodnutí 2009_Agora Trans novy	17.4.2009	2009 Rozvoj obč. společnosti a její účasti na veřejném životě v Gruzii
45	Rozpocet MZV-TRANS II. 25.10.2008FIN	31.10.2008	2009 Rozvoj obč. společnosti a její účasti na veřejném životě v Gruzii
46	Seznam souběžných žádostíCvT	31.10.2008	2009 Rozvoj obč. společnosti a její účasti na veřejném životě v Gruzii
47	Seznam souběžných žádostí o dotaceAgora	31.10.2008	2009 Rozvoj obč. společnosti a její účasti na veřejném životě v Gruzii
48	tabulka vystupuFIN	31.10.2008	2009 Rozvoj obč. společnosti a její účasti na veřejném životě v Gruzii
49	zadostFIN	31.10.2008	2009 Rozvoj obč. společnosti a její účasti na veřejném životě v Gruzii
50	zmena_rozhodnuti_rozpocet_říjen09	22.10.2009	2009 Rozvoj obč. společnosti a její účasti na veřejném životě v Gruzii
51	03 GE Agora prův.list	26.11.2008	2009 Rozvoj obč. společnosti a její účasti na veřejném životě v Gruzii

č.	Název dokumentu	Datum	Název projektu /realizátor
52	Agora a CvT GRUZIE-TRANS II 2009 FINAL po změně říjen 09	22.10.2009	2009 Rozvoj obč. společnosti a její účasti na veřejném životě v Gruzii
53	Agora a CvT GRUZIE-TRANS II 2009 uplne finalni verze	17.4.2009	2009 Rozvoj obč. společnosti a její účasti na veřejném životě v Gruzii
54	Agora_CvT budget	26.11.2008	2009 Rozvoj obč. společnosti a její účasti na veřejném životě v Gruzii
55	Agora_soupis projectů2008	31.10.2008	2009 Rozvoj obč. společnosti a její účasti na veřejném životě v Gruzii
56	AgoraTrans2_popis_projektuFIN	30.10.2008	2009 Rozvoj obč. společnosti a její účasti na veřejném životě v Gruzii
57	formularFIN_2009	31.10.2008	2009 Rozvoj obč. společnosti a její účasti na veřejném životě v Gruzii
58	harmonogramFIN	30.10.2008	2009 Rozvoj obč. společnosti a její účasti na veřejném životě v Gruzii
59	ZZ Agora a ČvT Trans 2009	15.2.2010	2009 Rozvoj obč. společnosti a její účasti na veřejném životě v Gruzii
60	ShrnutíENG	2.2.2011	2009 Rozvoj obč. společnosti a její účasti na veřejném životě v Gruzii
61	ShrnutíCJ	2.2.2011	2009 Rozvoj obč. společnosti a její účasti na veřejném životě v Gruzii
62	public meetings overview	2.2.2011	2009 Rozvoj obč. společnosti a její účasti na veřejném životě v Gruzii
63	Agora_Zaverecna_financi_zprava_Trans2009	15.2.2010	2009 Agora
64	Seznam zapojených expertů a institucí atd	15.2.2010	2009 Agora
65	seminar on crisis management-Kutaisi	16.12.2009	2009 Agora
66	seminar for youth in Kutaisi full version	1.12.2009	2009 Agora
67	protocolCGAgora	15.2.2010	2009 Agora
68	Hodnocení seminars-krizove rizeni	15.2.2010	2009 Agora
69	facilitation plan-seminar for youth	25.11.2009	2009 Agora
70	cofinancingCG Trans	15.2.2010	2009 Agora
71	fotodokumentace	12.2.2010	2009 Agora
72	fotodokumentace	15.1.2010	2009 ČvT
73	SEZNAM ZAPOJENÝCH SKOL	15.1.2010	2009 ČvT
74	SEZNAM SEMINARU A KURZU_Trans2_CvT	15.1.2010	2009 ČvT
75	SEZNAM PODPORENYCH PROJEKTU_Trans2_CvT	15.1.2010	2009 ČvT
76	Final report_trans 2_CvT	15.1.2010	2009 ČvT
77	2009_Selection criteria_small grants		2009 ČvT
78	2009_Seznam podporených projektu_kontakty		2009 ČvT

č.	Název dokumentu	Datum	Název projektu /realizátor
79	2009_Seznam training a seminarů_kontakty		2009 ČvT
80	2009_Seznam training a seminarů_kontakty		2009 ČvT
81	ZZ Agora a ČvT Trans 2009 nova		2009 Agora
82	prubezna_zprava09 agora		2009 Agora
83	prubezna zprava09CvT		2009 Agora
84	zadost_dotace_trans_2010_Agora CE gruzie	26.10.2009	2010 Podpora Transparentnosti a komunikace v Gr
85	VCVCR-Gruzie-2010	26.10.2009	2010 Podpora Transparentnosti a komunikace v Gr
86	ToL-Gruzie- 2010	26.10.2009	2010 Podpora Transparentnosti a komunikace v Gr
87	spolecny project_Agora-CvT-VCVS-ToL	26.10.2009	2010 Podpora Transparentnosti a komunikace v Gr
88	Souhlas Transformace MZV 2010	26.10.2009	2010 Podpora Transparentnosti a komunikace v Gr
89	Rozpočet celý+Agora-Gruzie-2010	26.10.2009	2010 Podpora Transparentnosti a komunikace v Gr
90	Logframe_cely project	26.10.2009	2010 Podpora Transparentnosti a komunikace v Gr
91	harmonogram cely project	26.10.2009	2010 Podpora Transparentnosti a komunikace v Gr
92	dopis krácení_AGO_GE	18.2.2010	2010 Podpora Transparentnosti a komunikace v Gr
93	Člověk v tísní-Gruzie-2010	26.10.2009	2010 Podpora Transparentnosti a komunikace v Gr
94	Agora_Gruzie_2010_soupis relevantnich projektu	26.10.2009	2010 Podpora Transparentnosti a komunikace v Gr
95	monitoring_form_agora a partneři_07_10	28.7.2009	2010 Podpora Transparentnosti a komunikace v Gr
96	Logframe_cely projek upravy final	23.3.2010	2010 Podpora Transparentnosti a komunikace v Gr
97	Finální rozpočet Agora-CvT-ToL-VCVS	23.3.2010	2010 Podpora Transparentnosti a komunikace v Gr
98	Rozhodnutí_TRANS_2010_Agora CE_GE	23.3.2010	2010 Podpora Transparentnosti a komunikace v Gr
99	spolecny project_Agora-CvT-VCVS-ToL_2010	23.3.2010	2010 Podpora Transparentnosti a komunikace v Gr
100	zmena_rozhodnuti_rozpocet	8.12.2010	2010 Podpora Transparentnosti a komunikace v Gr
101	ZMĚNA ROZPOČTU GRUZIE (1)	8.12.2010	2010 Podpora Transparentnosti a komunikace v Gr

č.	Název dokumentu	Datum	Název projektu /realizátor
102	průvodní_dopis_zmena	8.12.2010	2010 Podpora Transparentnosti a komunikace v Gr
103	VYÚČTOVÁNÍ GRUZIE 2010 CELÉ	15.2.2011	2010 Podpora Transparentnosti a komunikace v Gr
104	Závěrečná_zpráva_2010_Agora	15.2.2011	2010 Agora
105	VYÚČTOVÁNÍ GRUZIE 2010 AGORA	15.2.2011	2010 Agora
106	Zaverecna zprava OSF studijni cesta 2010	15.2.2011	2010 Agora
107	Workshop_program	9.2.2011	2010 Agora
108	Seznamy účastníků CDP	22.7.2010	2010 Agora
109	Příloha č. 2_stručný popis	15.2.2011	2010 Agora
110	protocol_o_předání_výsledků	15.2.2011	2010 Agora
111	prezenční_listina_seminar_novinářů	10.2.2011	2010 Agora
112	Agora-EVALUATION REPORT_NED	10.2.2011	2010 Agora
113	zaverecna_zprava_ČvT	8.2.2011	2010 CvT
114	VYÚČTOVÁNÍ GRUZIE 2010 ČvT	15.2.2010	2010 CvT
115	subdodavky	8.2.2011	2010 CvT
116	seznam_treningu	8.2.2011	2010 CvT
117	seznam_treningu CvT	20.7.2014	2010 CvT
118	Seznam_participacnich_projektu	15.2.2011	2010 CvT
119	seznam podporených projektu_ob_iniciativ	26.1.2011	2010 CvT
120	monitoring_table_ČvT	8.2.2011	2010 CvT
121	monitoring report_ČvT	8.2.2011	2010 CvT
122	list_of_the_experts	8.2.2011	2010 CvT
123	2010_Manual for youth initiatives_eng	30.9.2010	2010 CvT
124	2010_Manual for youth_eng	30.9.2010	2010 CvT
125	2010_mládežnické initiatives_kontakty	30.9.2010	2010 CvT
126	2010_Participatory projects_short summaries	30.9.2010	2010 CvT
127	2010_Small Grant Allocation Methodology	30.9.2010	2010 CvT
128	Osnova_ZZ_2010_ToL	15.2.2011	2010 ToL
129	VYÚČTOVÁNÍ GRUZIE 2010 ToL	15.2.2011	2010 ToL
130	nar rep	8.2.2011	2010 ToL
131	Gruzie 2010 Závěrečná zpráva	14.2.2011	2010 VCVS
132	VYÚČTOVÁNÍ GRUZIE 2010 VCVS	15.2.2011	2010 VCVS
133	Short description of activities	14.2.2011	2010 VCVS
134	Gruzie TNA 240610	14.2.2011	2010 VCVS
135	Gruzie Služby obcí a správa majetku 16-181110	14.2.2011	2010 VCVS
136	Gruzie Komunitní plánování a sociální služby 8-91210	14.2.2011	2010 VCVS

č.	Název dokumentu	Datum	Název projektu /realizátor
137	Zkrácený překlad podpůrného dopisu	11.10.2020	2011 Podpora aktiv. občanství a zapojení mládeže do veř. života v Gruzii
138	I_osnova_checklist	11.10.2020	2011 Podpora aktiv. občanství a zapojení mládeže do veř. života v Gruzii
139	Agora_Gruzie2011Zadost_dotace_trans	11.10.2020	2011 Podpora aktiv. občanství a zapojení mládeže do veř. života v Gruzii
140	Agora_Gruzie2011Tabulka_vystupu	11.10.2020	2011 Podpora aktiv. občanství a zapojení mládeže do veř. života v Gruzii
141	Agora_Gruzie2011Soupis relevantnich projektu	11.10.2020	2011 Podpora aktiv. občanství a zapojení mládeže do veř. života v Gruzii
142	Agora_Gruzie2011Souhlas TransMZV	11.10.2020	2011 Podpora aktiv. občanství a zapojení mládeže do veř. života v Gruzii
143	Agora_Gruzie2011Seznam souběžných žádostí Agora CE	11.10.2020	2011 Podpora aktiv. občanství a zapojení mládeže do veř. života v Gruzii
144	Agora_Gruzie2011Project	11.10.2020	2011 Podpora aktiv. občanství a zapojení mládeže do veř. života v Gruzii
145	Agora_Gruzie2011Logicky ramec	11.10.2020	2011 Podpora aktiv. občanství a zapojení mládeže do veř. života v Gruzii
146	Agora_Gruzie2011Harmonogram	11.10.2020	2011 Podpora aktiv. občanství a zapojení mládeže do veř. života v Gruzii
147	Agora_Gruzei2011Rozpočet	11.10.2020	2011 Podpora aktiv. občanství a zapojení mládeže do veř. života v Gruzii
148	Rozhodnuti_TRANS_2011_Agora	18.2.2011	2011 Podpora aktiv. občanství a zapojení mládeže do veř. života v Gruzii
149	MZV GRUZIE 2011-2012	23.2.2012	2011 Podpora aktiv. občanství a zapojení mládeže do veř. života v Gruzii
150	Agora_Gruzie2011Tabulka_vystupu	21.2.2011	2011 Podpora aktiv. občanství a zapojení mládeže do veř. života v Gruzii
151	Agora_Gruzie2011Logicky ramec_verze 02	21.2.2011	2011 Podpora aktiv. občanství a zapojení mládeže do veř. života v Gruzii

č.	Název dokumentu	Datum	Název projektu /realizátor
152	Agora_Gruzie2011Harmonogram	18.1.2011	2011 Podpora aktiv. občanství a zapojení mládeže do veř. života v Gruzii
153	ZZ_2011_Agora_Gruzie	15.2.2012	2011 Agora
154	škola_dem_účastníci	27.7.2011	2011 Agora
155	škola_dem_trainers	27.7.2011	2011 Agora
156	Protokol_predani_vysledku	7.2.2012	2011 Agora
157	Krátký_popis_na_web	15.2.2012	2011 Agora
158	list of seminar participants	14.2.2012	2011 Agora
159	Hanbook on hostinpublic debates_Geo	1.2.2012	2011 Agora
160	Interactive Methods in Teaching	13.2.2012	2011 Agora
161	Methodologyofdebatingforjournalists	1.2.2012	2011 Agora
162	Study_tour_final_report	27.12.2011	2011 Agora
163	List of study visit participants	8.11.2011	2011 Agora
164	výsledovka	9.2.2012	2011 Agora
165	GRUZIE vyúčtování	6.2.2012	2011 Agora
166	CvT_trans_Gruzie_2011_zaverecna_zp_rava	22.2.2012	2011 CvT
167	2011-2012_Database_youth initiatives	23.7.2014	2011 CvT
168	priloha_seznam skoleni a podporených projektu	26.1.2012	2011 CvT
169	ToL_Závěrečná zpráva Gruzie 2011	22.2.2012	2011 ToL
170	příloha_a	24.1.2012	2011 ToL
171	příloha_b	24.1.2012	2011 ToL
172	příloha_c	24.1.2012	2011 ToL
173	příloha_d	24.1.2012	2011 ToL
174	Popis projektu_AJ	24.1.2012	2011 ToL
175	Popis projektu_CJ	24.1.2012	2011 ToL
176	Agora_Gruzie2012Tabulka_vystupu	27.3.2012	2011 Agora
177	29_Rozhodnuti_Agora_GE_2012	13.4.2012	2011 Agora
178	29_zmena_rozhodnuti	5.10.2012	2011 Agora
179	dopis-změna	18.10.2012	2011 Agora
180	Rozpocet-novy	5.10.2012	2011 Agora
181	Tabulka-vystupu-nova	5.10.2012	2011 Agora
182	Zadost-o-zmenu	5.10.2012	2011 Agora
183	Gruzie_prubezna_zprava_Agora	31.7.2012	2011 Agora
184	Gruzie_prubezna_zprava_CvT	31.7.2012	2011 CvT
185	Gruzie_prubezna_zprava_ToL	31.7.2012	2011 ToL
186	ToL_ZZ_2012	15.2.2013	2011 ToL
187	Checklist ZZ TRANS_Agora	2.7.2013	2011 Agora
188	ČvT_ZZ_2012	15.2.2013	2011 CvT
189	Agora_ZZ_2012	15.2.2013	2011 Agora
190	Agora_GRUZIE_Závěrečná finanční zpráva_2012_final	15.2.2013	2011 Agora

č.	Název dokumentu	Datum	Název projektu /realizátor
191	Agora_Gruzie_výsledovka	15.2.2013	2011 Agora
192	29-12 dopis ZZ	3.7.2013	2011 Agora
193	2011-2012_Database_youth initiatives	4.10.2013	2011 CvT
194	2011_Youth_Program_Grant_Methodology	4.10.2011	2011 CvT
195	2011_Seznam podpořených iniciativ_kontakty	4.10.2011	2011 CvT
196	2011_Selection Committee Scoring_small grants	4.10.2011	2011 CvT
197	Health Cabinet "Medea"	4.10.2011	2011 CvT
198	Healthy Generation Is Our Future	4.10.2011	2011 CvT
199	Live and let others to live	4.10.2011	2011 CvT
200	Nanuka Inasaridze	4.10.2011	2011 CvT
201	Sofia Krtadze	4.10.2011	2011 CvT
202	Stand for your rights	4.10.2011	2011 CvT
203	Arsenidze_Tkibuli_6	2.10.2011	2011 CvT
204	Beruashvili_Tkibuli_6	2.10.2011	2011 CvT
205	Dogonadze_Tkibuli_5	2.10.2011	2011 CvT
206	Dvalishvili_Samtredia_6	2.10.2011	2011 CvT
207	Gagoshidze_Tkibuli	2.10.2011	2011 CvT
208	Gamkrelidze_Terjola_mzekabana	2.10.2011	2011 CvT
209	Gvetadze_Tkibuli_4	2.10.2011	2011 CvT
210	Kirtadze_Samtredia_12	2.10.2011	2011 CvT
211	Memaniashvili_Terjola_2	2.10.2011	2011 CvT
212	Rusudan kovziradze	2.10.2011	2011 CvT
213	zadost_dotace_CvT_Gruzie	17.10.2011	2012 Aktivní zapoj. Mlad. do života obce - podp. přír. rozv. obč. spol. v Gr.
214	VI_rozpocet_CvT_Gruzie	17.10.2011	2012 Aktivní zapoj. Mlad. do života obce - podp. přír. rozv. obč. spol. v Gr.
215	V_harmonogram_CvT_Gruzie	17.10.2011	2012 Aktivní zapoj. Mlad. do života obce - podp. přír. rozv. obč. spol. v Gr.
216	souhlas_CvT	17.10.2011	2012 Aktivní zapoj. Mlad. do života obce - podp. přír. rozv. obč. spol. v Gr.
217	IV_tabulka_vystupu_CvT_Gruzie	17.10.2011	2012 Aktivní zapoj. Mlad. do života obce - podp. přír. rozv. obč. spol. v Gr.
218	III_Logframe_CvT_Gruzie	17.10.2011	2012 Aktivní zapoj. Mlad. do života obce - podp. přír. rozv. obč. spol. v Gr.
219	II_project_formular_CvT_Gruzie_2012	17.10.2011	2012 Aktivní zapoj. Mlad. do života obce - podp. přír. rozv. obč. spol. v Gr.
220	VI_rozpocet_CvT_Gruzie	10.4.2012	2012 Aktivní zapoj. Mlad. do života obce - podp. přír. rozv. obč. spol. v Gr.
221	02_Rozhodnuti_TRANS_2012	10.4.2012	2012 Aktivní zapoj. Mlad. do života obce - podp. přír. rozv. obč. spol. v Gr.

č.	Název dokumentu	Datum	Název projektu /realizátor
222	zmena_rozhodnuti_CVT_GE	23.11.2012	2012 Aktivní zapoj. Mlad. do života obce - podp. přír. rozv. obč. spol. v Gr.
223	zadost_zmena_CVT_GE_2013	23.11.2012	2012 Aktivní zapoj. Mlad. do života obce - podp. přír. rozv. obč. spol. v Gr.
224	CvT_GRU_prubezny report_2012	13.8.2012	2012 Aktivní zapoj. Mlad. do života obce - podp. přír. rozv. obč. spol. v Gr.
225	zaverecna_zprava_CvT_podpora_aktivit ní zapojení mládeže do života obce	15.2.2013	2012 Aktivní zapoj. Mlad. do života obce - podp. přír. rozv. obč. spol. v Gr.
226	Priloha_2_seznam_podporených projek tu	15.2.2013	2012 Aktivní zapoj. Mlad. do života obce - podp. přír. rozv. obč. spol. v Gr.
227	Priloha_1_Financni zaverecna_zprava_CvT_podpora_aktivit ní zapojení mládeže do života obce	15.2.2013	2012 Aktivní zapoj. Mlad. do života obce - podp. přír. rozv. obč. spol. v Gr.
228	Checklist ZZ TRANS	26.4.2013	2012 Aktivní zapoj. Mlad. do života obce - podp. přír. rozv. obč. spol. v Gr.
229	CvT_Financni zprava_GRUoprava	17.4.2013	2012 Aktivní zapoj. Mlad. do života obce - podp. přír. rozv. obč. spol. v Gr.
230	02-12 dopis ZZ	27.6.2013	2012 Aktivní zapoj. Mlad. do života obce - podp. přír. rozv. obč. spol. v Gr.
231	Attandance list_zestaponi_initail_training	26.12.2012	2012 Aktivní zapoj. Mlad. do života obce - podp. přír. rozv. obč. spol. v Gr.
232	Attandance list_terjola_initial_training	26.12.2012	2012 Aktivní zapoj. Mlad. do života obce - podp. přír. rozv. obč. spol. v Gr.
233	Attandance list_teachers_trainings	26.12.2012	2012 Aktivní zapoj. Mlad. do života obce - podp. přír. rozv. obč. spol. v Gr.
234	Attandance list_selection_committee_NGOs	26.12.2012	2012 Aktivní zapoj. Mlad. do života obce - podp. přír. rozv. obč. spol. v Gr.
235	Attandance list_Samtredia_initial_training	26.12.2012	2012 Aktivní zapoj. Mlad. do života obce - podp. přír. rozv. obč. spol. v Gr.
236	Attandance list_project_management_training_initiat ives	26.12.2012	2012 Aktivní zapoj. Mlad. do života obce - podp. přír. rozv. obč. spol. v Gr.
237	Attandance list_PR_NGOs	26.12.2012	2012 Aktivní zapoj. Mlad. do života obce - podp. přír. rozv. obč. spol. v Gr.
238	Attandance list_Kutaisi_Initial_training	26.12.2012	2012 Aktivní zapoj. Mlad. do života obce - podp. přír. rozv. obč. spol. v Gr.
239	Attandance list_Initial_training_PR_Lanchkhuti	26.12.2012	2012 Aktivní zapoj. Mlad. do života obce - podp. přír. rozv. obč. spol. v Gr.
240	Attandance list_Agora_training	26.12.2012	2012 Aktivní zapoj. Mlad. do života obce - podp. přír. rozv. obč. spol. v Gr.
241	Attandance lis_strategic_planning_training	26.12.2012	2012 Aktivní zapoj. Mlad. do života obce - podp. přír. rozv. obč. spol. v Gr.
242	Training on Strategic Planning_Trans5	25.12.2012	2012 Aktivní zapoj. Mlad. do života obce - podp. přír. rozv. obč. spol. v Gr.

č.	Název dokumentu	Datum	Název projektu /realizátor
243	Teachers_training_report	25.12.2012	2012 Aktivní zapoj. Mlad. do života obce - podp. přír. rozv. obč. spol. v Gr.
244	Report_Proposal_Writing_NGO	25.12.2012	2012 Aktivní zapoj. Mlad. do života obce - podp. přír. rozv. obč. spol. v Gr.
245	Report_Agora_training_for_LAs	25.12.2012	2012 Aktivní zapoj. Mlad. do života obce - podp. přír. rozv. obč. spol. v Gr.
246	Report on project management for NGOs	25.12.2012	2012 Aktivní zapoj. Mlad. do života obce - podp. přír. rozv. obč. spol. v Gr.
247	Report on project management for Initial groups	25.12.2012	2012 Aktivní zapoj. Mlad. do života obce - podp. přír. rozv. obč. spol. v Gr.
248	Report of initial training Lanchkhuti	25.12.2012	2012 Aktivní zapoj. Mlad. do života obce - podp. přír. rozv. obč. spol. v Gr.
249	report of initial training in Samtredia	25.12.2012	2012 Aktivní zapoj. Mlad. do života obce - podp. přír. rozv. obč. spol. v Gr.
250	LA_camp_training_report	25.12.2012	2012 Aktivní zapoj. Mlad. do života obce - podp. přír. rozv. obč. spol. v Gr.
251	LA_camp_agenda	25.12.2012	2012 Aktivní zapoj. Mlad. do života obce - podp. přír. rozv. obč. spol. v Gr.
252	initial proposal writing training_20-26 Sept 2012	25.12.2012	2012 Aktivní zapoj. Mlad. do života obce - podp. přír. rozv. obč. spol. v Gr.
253	Monitoring ambasády_ČVT	6.11.2013	2012 Aktivní zapoj. Mlad. do života obce - podp. přír. rozv. obč. spol. v Gr.
254	28-tabulka-vystupu ČVT GE	25.4.2013	2012 Aktivní zapoj. Mlad. do života obce - podp. přír. rozv. obč. spol. v Gr.
255	28-rozpočet	25.4.2013	2012 Aktivní zapoj. Mlad. do života obce - podp. přír. rozv. obč. spol. v Gr.
256	28-rozhodnutí-podpis	3.5.2013	2012 Aktivní zapoj. Mlad. do života obce - podp. přír. rozv. obč. spol. v Gr.
257	28-Rozhodnutí	17.4.2013	2012 Aktivní zapoj. Mlad. do života obce - podp. přír. rozv. obč. spol. v Gr.
258	ČVT_GEO_Interim_report_TRANS_2013	12.8.2013	2012 Aktivní zapoj. Mlad. do života obce - podp. přír. rozv. obč. spol. v Gr.
259	ČVT_GEO_interim financial report-Trans 5_2013	12.8.2013	2012 Aktivní zapoj. Mlad. do života obce - podp. přír. rozv. obč. spol. v Gr.
260	kontrola_prubezna_28	20.8.2013	2012 Aktivní zapoj. Mlad. do života obce - podp. přír. rozv. obč. spol. v Gr.
261	28-13 Hodnotící dopis PZ	2.9.2013	2012 Aktivní zapoj. Mlad. do života obce - podp. přír. rozv. obč. spol. v Gr.
262	Kopie - TRANS_GEO_FINANCIAL REPORT_2013	2.5.2014	2012 Aktivní zapoj. Mlad. do života obce - podp. přír. rozv. obč. spol. v Gr.
263	CvT_TRANS_GEO_FINAL_REPORT_2013_5	2.5.2014	2012 Aktivní zapoj. Mlad. do života obce - podp. přír. rozv. obč. spol. v Gr.
264	28 Checklist ZZ TRANS	2.5.2014	2012 Aktivní zapoj. Mlad. do života obce - podp. přír. rozv. obč. spol. v Gr.

č.	Název dokumentu	Datum	Název projektu /realizátor
265	28 dopis ZZ	2.5.2014	2012 Aktivní zapoj. Mlad. do života obce - podp. přír. rozv. obč. spol. v Gr.
266	2012_NGO_grant_selection_criteria	5.10.2012	2012 Aktivní zapoj. Mlad. do života obce - podp. přír. rozv. obč. spol. v Gr.
267	2012_NGO_proposals_scoring_results	5.10.2012	2012 Aktivní zapoj. Mlad. do života obce - podp. přír. rozv. obč. spol. v Gr.
268	2012_podpořené mládežnické initiatives a NNO_kontakty	5.10.2012	2012 Aktivní zapoj. Mlad. do života obce - podp. přír. rozv. obč. spol. v Gr.
269	2012_Scoring_Youth initiatives	5.10.2012	2012 Aktivní zapoj. Mlad. do života obce - podp. přír. rozv. obč. spol. v Gr.
270	2012_Preselected_Proposals	5.10.2012	2012 Aktivní zapoj. Mlad. do života obce - podp. přír. rozv. obč. spol. v Gr.

Ostatní dokumenty

Koncepce transformační politiky a Program transformační spolupráce (TRANS) 2010

http://www.mzv.cz/jnp/cz/zahranicni_vztahy/lidska_prava/transformacni_spoluprace_1/koncepce_transformacni_spoluprace.html

Program transformační spolupráce (TRANS) 2005

http://www.mzv.cz/jnp/cz/zahranicni_vztahy/lidska_prava/transformacni_spoluprace_1/obecne_TRANS/koncepce_transformacni_spoluprace.html

Koncepce Zahraniční rozvojové spolupráce pro roky 2010-2017

<http://www.czda.cz/editor/filestore/File/Koncepce%20Zahranicni%20rozvojove%20spoluprace%20na%20obdobu%202010-2017.pdf>

Katarína Šrámková: Lidská práva v kontextu zahraniční rozvojové spolupráce, FoRS, 2011

http://fors.cz/user_files/dokumenty/fors_studie_lp.pdf

Ondřej Horký-Hlucháň: Jak spojit síly lidských práv, rozvojové spolupráce a transformační zkušenosti v zahraniční politice?, Policy Paper, ÚMV, 2014 <http://www.iir.cz/article/jak-spojiti-sily-lidskych-prav-rozvojove-spoluprace-a-transformacni-zkusenosti-v-zahranicni-politice>

Dotační program Visegrad 4 Eastern Partnership (V4EaP) <http://visegradfund.org/v4eap/>

Asociační dohoda EU s Gruzíí http://eeas.europa.eu/georgia/assoagreement/assoagreement-2013_en.htm

The National Endowment for Democracy (NED) <http://www.ned.org/where-we-work/eurasia/georgia>

USAID <http://www.usaid.gov/georgia/democracy-human-rights-and-governance>

Georgian Young Lawyers' Association <http://gyla.ge/eng/news>

Black Sea Forum for Dialogue and Partnership <http://www.blackseango.org/>

Institute for Development of Freedom of Information (IDFI) <http://www.idfi.ge>

National Human Rights Strategy of Georgia 2014-2020 <http://agenda.ge/news/8625/eng>, http://government.gov.ge/index.php?lang_id=ENG&sec_id=288&info_id=40712

Annual report of the Republic Defender of Georgia: The Situation of Human Rights and Freedoms in Georgia, určeno pro Parlament Gruzie <http://www.ombudsman.ge/en/reports>

Implementation of the European Neighbourhood Policy in Georgia – Annual progress reports and recommendations for action

http://eeas.europa.eu/delegations/georgia/eu_georgia/political_relations/political_framework/enp_georgia_news/index_en.htm

National Youth Policy (2014)

http://www.youthpolicy.org/national/Georgia_2014_National_Youth_Policy.pdf

Factsheet on Youth Policies in Georgia <http://www.youthpolicy.org/factsheets/country/georgia/>

Web Portal on Human Rights in Georgia www.humanrights.ge

Další zdroje zmíněné v textu:

ⁱ Zdroj: Smlouvy mezi MZV ČR a realizátory, finanční zprávy z projektů

ⁱⁱ Data Světové banky, 2013 <http://data.worldbank.org/country/georgia>

ⁱⁱⁱ BTI 2014 Georgia Country Report http://www.bti-project.de/uploads/tx_itao_download/BTI_2014_Georgia.pdf

^{iv} UNICEF: Georgia: Reducing Child Poverty, 2011, <http://www.slideshare.net/unicefceecis/georgia-reducing-child-poverty>

^v GEORGIA IN TRANSITION - Report on the human rights dimension, Thomas Hammarberg, 9/2013

^{vi} UN Georgia http://www.ungeorgia.ge/eng/about_georgia#.VDrkPPI_u0c

^{vii} UCD <http://www.ucd.ie/ibp/MADissertations2009/LaiDao.pdf> ,
<http://www.economist.com/blogs/easternapproaches/2013/08/georgias-economy>

^{viii} Webový portál od lidských právech v Gruzii www.humanrights.ge

^{ix} Implementation of the European Neighbourhood Policy in Georgia – Annual progress reports and recommendations for action
http://eeas.europa.eu/delegations/georgia/eu_georgia/political_relations/political_framework/enp_georgia_news/index_en.htm

^x Webová stránka Gruzínského Ombudsmana <http://www.ombudsman.ge/ge/about-us/sagmianobis-istoria> , Výroční zpráva ochránce lidských práv v Gruzii: The Situation of Human Rights and Freedoms in Georgia, určeno pro Parlament Gruzie <http://www.ombudsman.ge/en/reports>

^{xi} GEORGIA IN TRANSITION - Report on the human rights dimension, Thomas Hammarberg, 9/2013

^{xii} <http://yourhumanrights.ge/documents/national-human-rights-strategy-of-georgia/>,

^{xiii} <http://yourhumanrights.ge/discussion/>

^{xiv} National Human Rights Strategy of Georgia 2014-2020 <http://agenda.ge/news/8625/eng>,
http://government.gov.ge/index.php?lang_id=ENG&sec_id=288&info_id=40712

^{xv} Examination of the 4th Periodic Reports of Georgia on implementation of the International Covenant on Civil and Political Rights (ICCPR), Opening Statement of H.E. Ms. Tea Tsulukiani, Minister of Justice of Georgia, Head of the Delegation of Georgia, 10.07.2014, <http://tbinternet.ohchr.org>

^{xvi} <http://transparency.ge/en/node/4000>

^{xvii} Informace z rozhovorů s předchozími a současnými zástupci samospráv.

^{xviii} CRRC: Social Capital in Georgia: Final Report and Recommendations, 2011
http://www.crrc.ge/uploads/files/research_projects/CRRC_Social_Capital_Final_Report.pdf a
CRRC: Volunteerism in Georgia: Survey Summary and Recommendations, 2012
http://www.crrc.ge/uploads/files/research_projects/Volunteerism_Report_ENG.pdf

^{xix} Viz studie Development of Georgian Welfare-Oriented CSOs / Civil Society Institute / 2007, Civil Society Organizations in Georgia – Development Dynamics and Trends (study report)/The Center for Strategic Research and Development of Georgia / 2010 and CIVICUS - Study of the Civil Society in Georgia of the CIVICUS Civil Society Index / The Caucasus Institute for Peace, Democracy and Development / 2010 <http://www.csogeorgia.org/developmentTrends/eng>

^{xx} CSI: Citizen Participation in Self-governance, Study, 2009
http://www.civilin.org/pdf/Citizen_Participation_Eng.pdf

^{xxi} Podle mnoha tazatelů a studií jako např. podle USAID: The 2013 CSO Sustainability Index for Central and Eastern Europe and Eurasia, June 2014
http://www.usaid.gov/sites/default/files/documents/1863/EE_2013_CSOSI_FullReport.pdf

^{xxii} USAID: The 2013 CSO Sustainability Index for Central and Eastern Europe and Eurasia, June 2014, link i

-
- ^{xxiii} Georgia: EU Country Roadmap for Engagement with Civil Society 2014 – 2017, see link above
- ^{xxiv} Pro oba příklady, viz CRRC zprávy uvedené výše.
- ^{xxv} Podrobnosti o Civicus' 2013 Enabling Environment Index, viz the EU roadmap.
- ^{xxvi} Viz CRRC zprávy uvedené výše.
- ^{xxvii} The 2014 Factsheet on Youth Policies in Georgia contains statistics, legislation, and national policy programmes on youth. <http://www.youthpolicy.org/factsheets/country/georgia/>
- ^{xxviii} Examination of the 4th Periodic Reports of Georgia on implementation of the International Covenant on Civil and Political Rights (ICCPR), Opening Statement of H.E. Ms. Tea Tsulukiani, Minister of Justice of Georgia, Head of the Delegation of Georgia, 10.07.2014
- ^{xxix} COWI: Study on Homophobia, Transphobia and Discrimination on Grounds of Sexual Orientation and Gender Identity Sociological Report: Georgi, year not given, http://www.coe.int/t/commissioner/source/lgbt/georgiasociological_e.pdf,
GEORGIA IN TRANSITION: Report on the human rights dimension: background, steps taken and remaining challenges, Assessment and recommendations by Thomas Hammarberg in his capacity as EU Special Adviser on Constitutional and Legal Reform and Human Rights in Georgia, 2013, http://eeas.europa.eu/delegations/georgia/documents/virtual_library/cooperation_sectors/georgia_in_transition-hammarberg.pdf
- ^{xxx} Podle DFWatch: „63 % Gruzínců si myslí, že je důležité chránit práva minorit, ale nechtějí tuto ochranu rozšířit na sexuální minority“. Viz <http://dfwatch.net/tag/discrimination-of-sexual-minorities> , <http://www.balcanicaucaso.org/eng/Regions-and-countries/Georgia/Concerns-Linger-About-Sexual-Minority-Rights-in-Georgia-152656>
- ^{xxxi} Joint Statement of NGOs on a discriminatory report by the Georgian Public Broadcaster, Moambe <http://gdi.ge/en/news/joint-statement-of-ngos-on-a-discriminatory-report-by-the-georgian.page>
- ^{xxxii} Freedom House report 2008 <http://www.freedomhouse.org/report/freedom-press/2008/georgia#.VEbVkpmsUsY>, see also reports of subsequent years
- ^{xxxiii} National Broadcasting Legislation Amendment Act 2012 („Broadcasting Act“) http://www.unesco.org/culture/natlaws/media/pdf/georgia/geo_lawbroadcast_engtof.pdf
- ^{xxxiv} NED <http://www.ned.org/where-we-work/eurasia/georgia>
- ^{xxxv} <http://ec.europa.eu/trade/policy/countries-and-regions/regions/south-caucasus/>
- ^{xxxvi} Viz nejnovější zprávy Národního demokratického institutu - National Democratic Institute / NDI <https://www.ndi.org/node/21851>
- ^{xxxvii} Zákon o zahraniční rozvojové spolupráci a humanitární pomoci poskytované do zahraničí ze dne 1. července 2010, § 2 odst a) http://www.mzv.cz/jnp/cz/zahranicni_vztahy/rozvojova_spoluprace/koncepce publikace/zakon_o_zahranicni_rozvojove_spolupraci.html
- ^{xxxviii} Koncepce ZRS ČR pro období 2010 až 2017 <http://www.czda.cz/editor/filestore/File/Koncepce%20Zahranicni%20rozvojove%20spoluprace%20na%20období%202010-2017.pdf>
- ^{xxxix} Koncepce transformační politiky a popis Programu transformační spolupráce (TRANS) z roku 2010 http://www.mzv.cz/jnp/cz/zahranicni_vztahy/lidska_prava/transformacni_spoluprace_1/koncepce_transformacni_spoluprace.html
Program transformační spolupráce z roku 2005 http://www.mzv.cz/jnp/cz/zahranicni_vztahy/lidska_prava/transformacni_spoluprace_1/obecne_TRANS/koncepce_transformacni_spoluprace.html
- ^{xl} http://www.mzv.cz/jnp/cz/zahranicni_vztahy/rozvojova_spoluprace/dvoustranna_zrs_cr/projectove_ze_me/gruzie/index.html
- ^{xli} http://www.mzv.cz/jnp/cz/zahranicni_vztahy/lidska_prava/prioritni_zeme_a_projecty_transformacni/gruzie/index.html

^{xlii} http://www.mzv.cz/jnp/cz/zahranicni_vztahy/rozvojova_spoluprace/dvoustranna_zrs_cr/projectove_ze_me/gruzie/index.html

^{xliii} ČvT provedl analýzu potřeb mezi diskriminovanými skupinami ohledně ekonomického a zemědělského rozvoje v r. 2008, tato analýza byla financovaná souvisejícím projektem v r. 2009. Viz http://www.mzv.cz/jnp/cz/zahranicni_vztahy/rozvojova_spoluprace/dvoustranna_zrs_cr/projectove_ze_me/gruzie/projecty_rekonstrukcni_a_rozvojove.html

^{xliv} Centre for Effective Governance System and Territorial Arrangement Reform of Georgia, www.lsg.gov.ge

^{xlv} Georgia: EU Country Roadmap for Engagement with Civil Society 2014 – 2017, see link above

^{xlvi} Project Harmony Inc. je předchůdcem PH International, viz http://www.ph-int.org/where_we/?id_country=6

^{xlvii} www.e-learning.ge (zahájeno na podzim 2014)

^{xlviii} Celý projekt viz <http://www.civilin.org/Eng/viewprogram.php?id=2>.

^{xlix} Investigative Reporter's Handbook: A Guide to Documents, Databases, and Techniques by Brant Houston <http://www.media.ge/en/portal/news/43825/>, http://old.media.ge/en/content/presentation_of_new_0, English version sold on-line e.g. at <http://www.amazon.com/Investigative-Reporters-Handbook-Documents-Techniques/dp/0312589972>

ⁱ The National Democracy Institute Poll, 25 August 2014 <https://www.ndi.org/node/21851>, graph: <https://www.ndi.org/node/21874> or <https://www.ndi.org/georgia-polls>

ⁱⁱ OSGF plánuje zveřejnit zprávu o situaci vězňů v Gruzínských věznicích na podzim 2014.

ⁱⁱⁱ Dobrovolnictví v Gruzii viz: 2012 Survey Summary and Recommendations by CRRC http://www.crrc.ge/uploads/files/research_projects/Volunteerism_Report_ENG.pdf

^{liii} <https://sopobobokhidze99.wordpress.com/tag/ბაბოხიძე/> - Sopo Bobokhidze z Kutaisi, pracuje pro Georgian Public Broadcaster jako kameramanka. Je jedinou kameramankou v Geo TV.

<http://spamwriters.wordpress.com> - Givi Avaliani je novinářem v www.netgazeti.ge.

<http://bednieridge.wordpress.com> - Ketí Labadze z Batumi, pracuje jako novinářka pro batumský týdeník Batumelebi.

<http://batumilive.wordpress.com> –Mari Kobuladze z Batumi.

<http://ablabliko.blogspot.co.uk> - Irakli Vachiberadze z Kutaisi, je regionálním korespondentem v Maestro TV.

Další jsou nedostupné.

^{liv} www.ento.org

^{lv} Franklik de Vrieze: A mapping and study on performance indicators for EU Support to Political Parties, Brussels, January 2014, financováno EK <http://www.eidhr.eu/files/dmfile/STUDYonPoliticalPartySupport20-02-2014.pdf>

Renata Tardioli et al.: A mapping and study on performance indicators for EU Support to Civil Education, Brussels, January 2014, financováno EK <http://www.eidhr.eu/files/dmfile/STUDYonCivicEducation20-02-2014.pdf>

^{lvi} Výroční zpráva nadace OSGF z roku 2012 http://www.osgf.ge/index.php?lang_id=ENG&sec_id=38

Video v anglickém jazyce <https://www.youtube.com/watch?v=J9moyDgYzSg> nebo v gruzínském jazyce <http://youtu.be/Cs-dDS6A14I>. vytvořeno <http://www.newmediaadvocacy.org/>

Další zdroje:

http://www.osgf.ge/index.php?lang_id=ENG&sec_id=15&info_id=3789

http://www.osgf.ge/index.php?lang_id=ENG&sec_id=15&info_id=3696

<http://gyla.ge/eng/news?info=2016>

<http://gyla.ge/eng/news?info=2016#sthash.M08sBakE.dpuf>

-
- lvii Články Svobodné Evropy i státní abchazské tiskové agentury ke kauze: <http://apsnypress.info/news/7017.html>, <http://www.ekhokavkaza.com/content/article/24751248.html>, <http://абхазия.рф/6130>
- lviii <http://apsny-chp.org/projects/?ID=81>,
<http://bit.ly/1pXKZJP>,
<http://apsnypress.info/news/11251.html>,
<http://apsny.ru/news/?ID=7804>,
<http://www.youtube.com/watch?v=B5dpfNoMUW4>,
http://www.abkhaziya.org/news_detail.html?nid=38463
- lix <http://apsnypress.info/news/12874.html>,
<http://www.youtube.com/watch?v=WuRqLq5Bm-w>,
<http://www.caucasustimes.com/article.asp?id=21346>
- lx Viz blogy <http://onnik-krikorian.com/2014/02/guerrilla-gardening-tbilisi-another-day-in-vake-park/>,
<http://onnik-krikorian.com/2014/01/save-vake-park-in-tbilisi/>,
Další zprávy : <http://adjapsandali.wordpress.com/2014/02/17/the-environment-and-development-vake-park-protest/>, <http://greenbyblue.com/tbilisi-vake-park/>,
<http://earthfirstjournal.org/newswire/2014/01/20/georgia-1000-people-demonstrated-to-save-vake-park-in-tbilisi/>
- Zdroj: <http://www.occupy.com/article/georgia-rebellion-occupy-style-resistance-spreads-tbilisi-save-public-park#sthash.T6loyN5R.dpuf>
- lxi <http://www.opendata.ge/>, podívejte se na krátké video o OpenData.ge na <https://www.youtube.com/watch?v=Q4TD8-xfagE>
- lxii http://gyla.ge/uploads/publications/annual_reports/annual_report_2010.pdf a rozhovor s GYLA
- lxiii <http://caucadoc.com/en/caucadoc/>
- lxiv Giving Voice to Community <http://www.civitas.ge/wm.php?page=current&subb=civitas&lng=en>
- lxv Viz podrobnosti o projektech na <http://www.civilin.org/Eng/viewprogram.php?id=3>.
- lxvi Kompletní projekt je k dispozici na <http://www.civilin.org/Eng/viewprogram.php?id=2>.
- lxvii <http://www.civitas.ge/wm.php?page=current&subb=civitas&lng=en>, <http://ceecn.net/citizen-participation-week-2013>
- lxviii <http://www.epfound.ge/english/whats-new/success-stories/engaging-youth-in-local-development-youth-bank-georgia-program.html>
- lxix <http://www.media.ge/en/portal/news/43825/>, http://old.media.ge/en/content/presentation_of_new_0,
Anglická verze je k prodeji on-line na <http://www.amazon.com/Investigative-Reporters-Handbook-Documents-Techniques/dp/0312589972>
- lxx <http://www.adb.org/countries/georgia/economy>
- lxxi <http://www.fdi.net/documents/WorldBank/databases/plink/factsheets/georgia.htm>
- lxxii BTI 2014 Georgia Country Report
- lxxiii <http://www.agora-ce.cz/student-agora/>
- lxxiv Viz www.czecheval.cz
- lxxv Viz www.mzv.cz/pomoc